

העולם הזה

האש"ף סטיים

בחרות

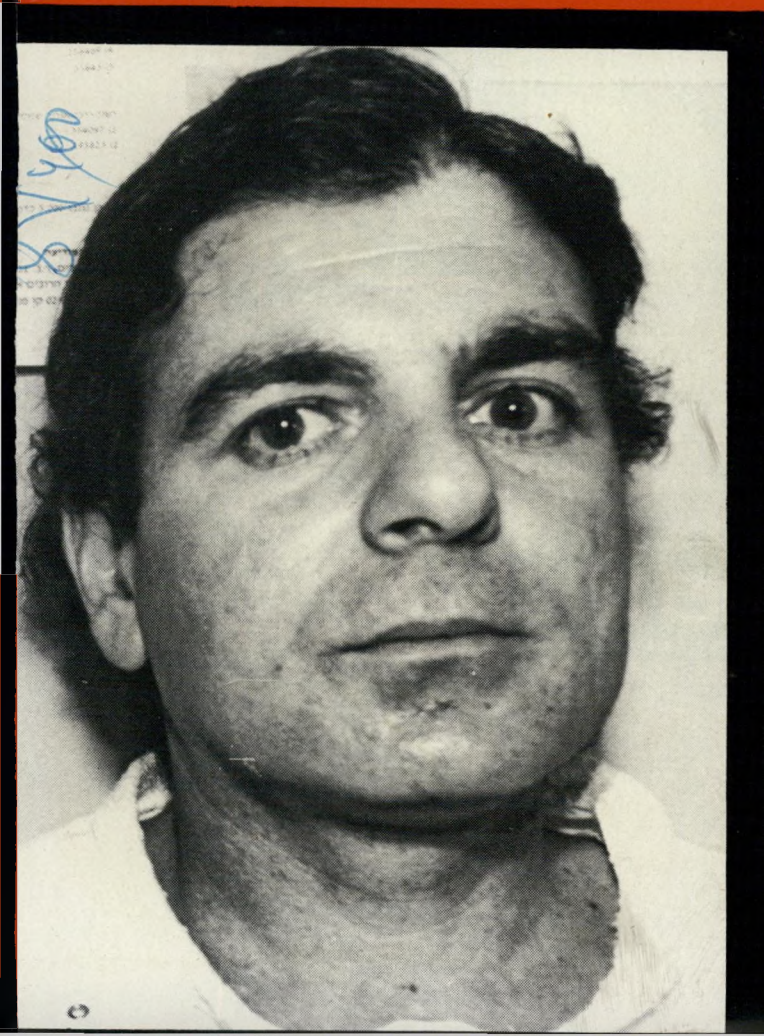
מה עומד מאחורי

המגעיים בין אנשי

חרות ונאמני אש"ף?

דויד איש-שלום

משה
עמירב

עסק גדול - על שטח קטן מיני לאב-פוג'י

FUJI MINILAB 23m

תכונות בלעדיות של פוג'י

- קיים דנסיטומטר בתוך היחידה לבדיקת איכות ועדכון המכלולים.
- אפשרות להגדלת התפוקה ע"י הוספת אביזרים (באופציות רבות).
- סורק אלקטרוני שקובע באופן אוטומטי את הצבע והדנסיטי.
- מהירות: 23 דקות מרגע הכנסת הסרט עד לקבלת התמונות.
- בקרה אלקטרונית על הכימיקלים והתפעול.
- איכות גבוהה של התמונות ללא תחרות.
- הפעלה פשוטה ע"י מיחשוב מתקדם.
- תפוקה גדולה: 920 תמונות לשעה.
- שטח של 1.8 מטר מרובע בלבד.
- ללא צורך באינסטלציה ומים.

**מיני
לאב**
שטח 1.6 מ"ר בלבד

ב-1986
נמכרו יותר
מעבודות מיני לאב פוג'י
מכל המתחרים יחד!

נציגים בלעדיים: קבוצת חברות שמעוני בע"מ • טלפון: 03-888521

צלם פוג'י ואתה בתמונה

FUJIFILM

מיכתבים

כה אמר ירמיהו

על בחירת איש-השנה תשמ"ז (יוני-הסתיו), העולם הזה 21.9.87. העולם הזה בחר בעמרים ניר לאיש-השנה. לפני כן בחרו בו שימיון פרס ויצחק שמיר להיות אחד מיועציהם הבכירים.

האם הם זכרו מה שאמר הנביא? וכך הוא אמר: "נירו לכם ניר, ואל תורעו אל קוצים" (ירמיהו, פרק ד').

מיכאל סלג, באר טוביה

מיורחי אחד לרפואה

על מוצאם הערתי של אנשי-השנה (איגרת העורך), העולם הזה 16.9.87.

אחרי שהודיתם כי מיספר היהודים המיורחים בין אנשי-השנה הוא קטן אפילו ממיספר הלא-יהודים שזכו בכבוד להיות איש-שנה (שלושה) וגם קטן ממיספר הנשים (שלוש) שזכו לכבוד זה, ציפיתי כי השנה תתקנו, סוף-סוף, את המעוות. אבל אתם שמתם שוב אשכנזי. את עמרים ניר. רפי אררי, המיורחי הפותח את השערים להכנה עם הערבים (בהפגישו את שימיון פרס עם חסן מלך מארוקו), לא היה טוב לכם. דויד לוי, המסמל, בכישלונו בוועידת חירות, עד כמה עדיין מתייחסים כוילזול לרוב המיורחי במדינה, לא היה טוב לכם. רפי סויסה, האדם הישראלי בעל המצפון, המוכן לאבד את משרתו ובלבד לשפר את גורלם של האסירים ואת כבודו, למען בנו, לא היה טוב לכם. משה לוי, שבמילחמתו העקשנית נגד מינויו של דן שומרון לרמטכ"ל, פתח סופית את עידן הפר ליטויצה כצה"ל, לא היה טוב לכם.

נראה שבין שהוא מייצג תופעה חיובית ובין שהוא מייצג תופעה שלילית, ליהודי מיורחי אין מקום במיסדר אנשי-השנה.

אשר קמץ, ירושלים

יש לי חרשות בעשילכם. בין 37 אנשי-השנה של העולם הזה (מתשמ"א עד תשמ"ז) לא מצויים אפילו שני יהודים מיורחים, כפי שקבעתם. רק אחת מבין כל ה-37 (גאולה כהן) היא יהודיה מיורחית. כי עמוס חכם, חתן התנ"ך ואיש השנה תשמ"ח, הוא אשכנזי, בנו של המורה קלוגמן, שעזבת את שמו לחכם.

אברהם בריצחק, פתח-תיקווה

העיתון לעצירת הירידה

על השפעת העולם הזה על קוראיו (איגרת העורך), העולם הזה 26.8.87.

אורי אבנרי שואל "כמה אנשים הקוראים את העולם הזה מושפעים ממנו ואיך הם מושפעים ממנו?" ברצוני להודות כי עליי השפיע העולם הזה מאוד.

כאשר הגעתי לפרשת דרכים (לאחר שהייה ארוכה בניכר, 11 שנים וחצי בארצות-הברית) והתלבטתי בלבי אם לחזור ארצה או לא, הרי היה העולם הזה (שכמשך כל שנות שהותי בארצות-הברית הייתי מנוי עליו והוא היה עבורי מקור האינפורמציה האמין ביותר לקורה כארץ) גורם חשוב בגיבושה של החלטתי הסופית לחזור.

מאמרי של אבנרי תמיד עשו לי משהו. פנייתו לגיון הצורך, קריאתו אל ליבו של הקורא, ביקורתו הנוקבת על המתרחש במדינה, שאליה הוא מוסיף תמיד פיתרונות לתיקון המעוות ותי-אוריו המדויקים על האירועים במדינה, לא נתנו למרחק ולזמן לנתקני מהארץ.

רעיונותי, ריעותי ומאבקי לא הניחו למצפוני לשקוט בשלוות שבתיוק.

יוסי מריקס, (עכשיו) תל-אביב

בבלפזיה. בבריסל ובבתיים

על קורא מתמיד מאוד (איגרת ה-עורך), העולם הזה 21.9.87.

איני יכול לפרט את עיסוקי כעבר, אבל מכיוון שהעורך הוכיר בגליון ראש-השנה שאת העולם הזה קוראים גם כבאר-שבע וגם בבנימינה, גם בברוקלין וגם בבואנוס-אייס, אני מבקש להביא עדות מסייעת מנסיני איש.

את העולם הזה התחלתי לקרוא בעיר הולדתי, בנייברק; המשכתי לקרוא בעת שירותי הצבאי (בחוות-הגרנ"ע) באר-אורנה ובבנימינה; ממנו כל שבוע במשך השנתיים בהם גרתי עם אשתי בבית הוריה בבבלפזיה (המושב).

במסורת הזאת הצלחתי גם להמשיך בעת שירותי באירופה — בבזל השווייצית, בבריסל הבלגית ובבון-הגרמנית ועכשיו אני שוב מעריך את (המשך בעמוד 4)

אנשי תשמ"ז

כבכל שנה, מכתיר "העולם הזה" את האנשים שכלטו בכל תחום מתחומי החיים. בין השאר: אוליבר נורת' (עולם), אן פולארד (אשה), מרדכי ועננו (צעיר), משה ניסים (מדי-ניות), עמרם מיצנע (ביטחון), עמוס מנסדורף (ספורט) ועוד.

שתי הלוויות

מי חבש מיגבעת בהלווייתו של המשורר אבא קובנר, ומי בא בגילוי ראש, ואיך התייצב בו ראשי גוש-אמונים חובשי-כיפות סרוגות בהלווייתו של איש-השלמה יוסף טבנקין.

מישפט השנה

בתשמ"ז האפיל מישפט אחד על כל המישפטים שנערכו השנה: מישפט דמיאניוק. העולם הזה מנתח את ההחמצה (כיצד נשכחה השואה בין פעלולי הטלוויזיה), את הופעתו של הנאשם הגמלוני, את אנשי הסניגוריה (שסיפקו למישפט את הדראמה ואת התככים), ואת הופעתו המבריקה של התובע שהיה עד לפני שנה אלמוני.

כתבת השער הקידם:

הטאבו נשבר

המיפגש הרציני בזנבה הסתיים בקומדיית המסר של צ'רלי. פנישותיו של משה עמי-רב (בתצלום) עם פלסטינים בירושלים נס-תיימו במכות לסרי נוסיה. ובסוף גם נולד הסיפור המכוער על צ'קים שמנים ליד המי-טה. לאויבי העולם היה חג. חג של שימחה לאיר. אבל אחרי שהתפזר עשן הסנסציה. נותרה מציאות חדשה. גם בדרות מחפשים דרך לאש"ף.

כתבת השער האחורי:

סכין לעיתונאי

עכשיו זה גם עבר למעשים: העיתונאי צדוק יחזקאלי (בתצלום) ספג דקירות סכין. בנסיון רצח שאירע ליד מיגרש הכדורגל. כשגילה שחיתות ומריבות בתוך בית-יד ירושלים וסירב להתחנף לקבוצה. כעסו עליו האוה-רים. ופעם אחת היכו אותו. חוד-שים ארוכים אחרי שעבר לס-קר עניינים אחרים. משהו זכר.

.... והנה אני עוכב כאן ערום ומצפה לראות עיני-בעין את הנורא מכל כחד — את גילוי הסוד, סודם של סיוטים הפוקדים אותי לילה-לילה. זה שלוש שנים...

הצובן: אדמע סיפרו החדש של ק. צמניק

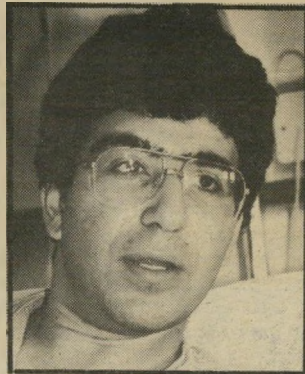
יפורסם בגליון הבא של העולם הזה
זה סיפורו של טיפול חדשני ומסוכן באל-אס-די, שוערך במחבר במחלקה הפסיכיאטרית באוניברסיטה המלכתית בל"ד, הולנד. הספר מבוסס על הקלטות הטיפולים במצבים שבהם הסגיר הלא-מודע את סודותיו.
גליון זה, שאין לו תקדים בתולדות "העולם הזה", יהיה מוגדל, ויוקדם ביממה אחת, לרגל החג.

מירי כמו ליז טיילור

מירי שפיר היתה פעם כפילתה של השחק-נית אליזבט טיילור. אורנה אלעמי היא חסרת ראדא. שתיהן מעצבות כגרים אלגנטיים ביותר, שכמוהם לא ניתן להשיג — אפילו בחו"ל.

המדורים הקבועים:

מיכתבים — מיורחי אחד לרפואה 3
איגרת העורך — התלמה מפתיעה 4
תשקוף — מילחמת כת בכח 5
במדינה — עוד ברוח 6
הנרדן — אחרי זנבה 7
ראיון השבוע — עם רב קיבוציק 16
יומן אישי — החיכת צ'צ'ילנה 19
זה וגם זה — עבר ועתיד 21
לילות ישראל — בנחשוש 22
דף חדש — בדרך לבאקו 26

אתה והשקל

גאון במקום גביש

בהסדרות כבר נתקבלה ההחלטה: בני גאון מקראופ יחליף את ישעיהו גביש בראשות בור-מי שמראה רווחים יקודם, ומי שצובר הפסדים יילך. הכעיה עכשיו — להזיז את דני רוזנלי.

מי יודע מי יהודי?

הרב שמואל אבידור הבה, בראיון מיוחד ליוזם הכיסורים, מציע ניתוק בין החילוניים לדתיים, כי "כל עוד יש מגע, החילוני מוכן לתת לדתי לעשות בשבילו יתרונות". הוא גם סבור כי הל-אומיות היא עונש שאלוהים היכה בו את בני-הארץ, ומסביר מדוע אין הוא יודע מיהו יהודי.

דף חדש

הקורא האלמוני

מערכת "דף חדש" בחרה גם השנה ברודי גרוסמן כאיש השנה בספרות — בזכות סיפורו "הזמן הצהוב". בעיני נסים קלדרון היה איש השנה — "הקורא החרש, האלמוני" שהפ-גין השנה את קיומו ברכישת מאות אלפי ספרים עבריים.

דחל המרחלת מדווחת:

רינה כספי כביתם של אלברט סבאג ויוסלה בוכמן • החבר של הבת של האופנאי גידעץ אובדון • רנית ברודי וג'ק צימרמן: חתונה • עורך-הדין ליאון צירני (ג'מי קרטר, אנוור אל-סדאת, מנחם בגין ועוד וייצמן) נכנס לראיון עיתונאי עם שלי גולדמן היפהפה ויצא מאוהב.

אתה והשקל — אין פקקים 32
באר-שבע — הפעם ענק 33
תשקוף — מילחמת כת בכח 34
הרוסוקים — מילחמת מאוויים 35
קולנוע — לא יכולה בלי 36
מה הם אומרים — אורי פורת, נתן וולך, דליה נוסמן, יצחק שפירא, רפי שדה וצדוק רוזנבסקי 37
תמרוקים — הסישפון בקאהיר 38
אנשים — איזה מסטור 40
דחל מרחלת — על כל העולם 42

מיכתבים

לשחק את מישחק הכדורת בו עסק בעת שקיבל את הדיעה על התקרבות הצי הספרדי. לאנגלי אחר, המלך אדוארד השלישי (1312-1377), למשל, היתה דיעה שונה מאוד בנושא. הוא אסר על מישחק הכדורת, וזה כרי שהגברים באנגליה יוכלו להתרכז באימוני היריה בקשת, הנשק הקונבנציונאלי של אותם ימים. ואגב, זאת לא היתה ההתנגדות היחידה של אדוארד למישחקי ספורט מסוימים. נראה שגם ספורט השנה לא כל כך מצא חן בעיניו. עובדה: הוא הורה להוציא להורג את מאהבה של אמו.

אברהם רבינוביץ, תל-אביב

קקאו פוקרמוקו

על **סצנה מתוך סרט אלמוני** ("יומן אישי", העולם הזה 2.9.87).
אכן אורי אבנרי לא חלם. אף אנוכי זוכרת קטע כפי שהוא תיאר, אולם לא עם השמן והרוח. בזיכרוני נטוע אדם משוגע (בעל זקן הרומה לזה של הרב המומר), בעל עיניים בולטות, המקיף שלוש פעמים עמוד בתוך בית-הכלא וקורא בקול גרול "פוקו מוקו" וזה הצחיק אותי עד לשיגעון. מודע? כבר אינני זוכרת. אולם הביטוי "פוקו מוקו" הפך בילדותי תמרץ לשתיית קקאו, וכך עשיתי גם עם ילדי, ולקקאו קראנו "פוקרמוקו".
זהבה ברמלי, רמת-חן

קריאת העזרה של אבנרי הוכירה לי את המדור לחיפוש קרובים (מי מכיר? מי יודע?) וזה שיך כמעט לאותה התקופה (של ראשית המדינה). לעיקרו של דבר: המיפוט במלואו היה "פוקר מוקו", לאט, לאט! והוא דוקלם על-ידי אבנר ו-**שמואל סגל,** רמת-חן

אין עיסקה

עוד על **רכישת פחם מחו"ל** ("החווה הסיני", העולם הזה 2.9.87 וחלילה). חברת הפחם מקבלת כמעט מדי יום הצעות לאספקת פחם מכל קצווי תבל. כל הצעה המוצעת את רכבה, משום, למישרדה-האנרגיה מועברת לחברת הפחם כמות שהיא, לטיפול רגיל. אין ולא היה כל לחץ מכיוון מישרדה-האנרגיה, או/ו שר האנרגיה, לרכוש פחם מחברה זו או אחרת. אין ולא היה כל הסכם עם החברה הנוכרת בכתב בהלכיש של פחם מסין ולוא אף לרכישה מיטען נסיוני. כל מגע שהתנהל עם גוף כלשהו בעולם בנוגע לפחם שמקורו בסין לא חרג מבידורים טכניים שהם תנאי הכרחי, אך לא מספיק, לכל צעד נוסף.

אין סיכוי שחברת הפחם תרכוש פחם מסין, בטווח הנראה לעין. הפחם הסיני המצוי אינו עונה על דרישות המיפוט של חברת החשמל (צרכנית הפחם הגדולה בארץ).

רם רון, מנכ"ל החברה הלאומית לאספקת פחם בע"מ, תל-אביב

אם לנקוט לשון המעטה, נפלו בכתבה אירוריים רבים. כך, למשל, אין אנו מועסקים על-ידי מר רינוט ואין כל אמת בכך כאילו הצענו שבנקים פועלים ימנעו את העיסקה, וממילא סיפור-המעשה כאילו שרידה-האנרגיה רחה זאת משיקולים אישיים אינו אלא בדייה, ולבסוף, לראבונג, אין כלל עיסקה.

מנחם מירון, דן הלפרין, תל-אביב

פיתרון

למצוקת הדירור

לא רק השנה עלה מאוד שכר הדירה ביריות להשכרה. זה קרה גם לפני 25 שנה, דווקא בשנה שתיאטרון הבימה הציג את ההצגה דירה להשכיר. את המצחק שבצירוף המיקרים הזה ראה מייך הפיזימנאי דן אל-מגור, שהגיב על כך בתוכנית הבידור שלו בקול ישראל וצוטט בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה: "בהבימה מציגים עכשיו דירה להשכיר / רח / ויש אומרים שצוחקים בה שעתיים. / אך ביתר הדירות, צוחקים עכשיו פחות / כי משלמים שם שכר דירה כפי ליים. / או שלא ניתן למחיר לקפוץ כל כך קדימה, / או שנעבור כולנו לגור בה בימה".

(המשך מעמוד 3)

העולם הזה כל שבוע מחדש במקום אליו עברתי לגור משיצאתי לגימלאות מוקדמות.

אדם ישראלי, בת-ים

רק האשה והחמות

על **טיבם של הצופים בתחרות מר ישראל** ("שיר השרירים", העולם הזה 26.8.87).

כתבת העולם הזה קבעה כאילו היו בין הצופים המתפרעים בתחרות מר ישראל, בה זכיתי במקום השני, קרובי מישפחתי וחבריי.

מכיוון שאני גר באילת, לא היתה לי כל אפשרות להביא משק קבוצה של קרובים, חברים ואוהבים. האורחים היחידים שלי בתחרות היו אשתי

קורא אזולאי
אילת בתחרות

וחמותי. כך שאין כל אמת בכתיבת לאחר התצלור מים בכתבה, המספר על התפרעות של החברים של הווכה מס' 2.

בצלאל אזולאי, אילת

יתרונות של שבועון

על כמה ממעלותיו של שבועון ("א-י גרת העורך", העולם הזה 21.9.87).
הרשו לי להוסיף למילותיו הקולניות של אורי אבנרי על טיב שבועון-החדשות שהוא עורך ("קומפאקט", תמציתי, צפוף, שאפשר לקרוא משער עד שער) כמה מילים שהשמיע ג'ון מאיי רס, יו"ר מועצת-המנהלים של שבועון-החדשות טיים בקיץ האחרון, בכינוס מוללים בווינה, בירת אוסטריה, בנושא עתיד השבועון בעידן האלקטרוני.

"מערכת התיקשורת שאני מדבר עליה היא קלטימיסקל וניתנת לנשיאה ביד... רוחב המיצג שלה אינו עולה על 250 מילימטר... אפשר לבחון את מהירות שלילת המידע ממנה, להאט או להאיץ... היא מספיק פשוטה עד שילך בן עשר כולו לפענחה, אם כי היא עולה פחות משלושה דולר ליחידה ובנוסף לכל אפשר, בשעת הצורך, גם לגרש בה זכוכים ואפילו לעטוף בה דגים. במערכת התיקשורת הזאת קוראים, כמובן, שבועון".

נחום רפפורט, תל-אביב

נשים ללא מחשופים

על הצלחותיהן של דוברות סיעות בכנסת בעת מילוי תפקידן ("מה הם אומרים", העולם הזה 9.9.87).
ח"כ שבח וייס התקנא ביחסי-הציבור הטובים של כמה מעמיתיו וייחס אותם לא למעשיהם אלא לעובדה שבשירותם עובדות רוכרות צעירות ויפות ההולכות עם מחשופים עמוקים. אבל אילו וייס היה מביט סביבו, היה בוודאי מגלה שציבור העיתונאים מורכב כיום, לפחות במחציתו, אם לא ביותר, מנשים. והמחשופים של הדוברות בוודאי אינם משפיעים על העיתונאיות. מה שאולי כן משפיע עליהן הן העמדות היותר טובות של דן (שורכרתה), מיכל רפאלי, וראינה בהקשר לדיריבי וייס בהעולם הזה) בנושא זכויות הנשים, לעומת העמדות השוביניסטיות, הריאקציוניות והנכונות לתרמים שמבטאות מפלגתו של וייס.

רייב קסל, תל-אביב

נעשו מילחמה. לא אהבה

על חובבי מישחק הכדורת ("תמרו" רים", העולם הזה 2.9.87).
לא כל האנגלים היו משוגעים על מישחק הכדורת כפי שהיה סר פרנסיס דרייק, האיש שיצא להשמיד את הארמרה הספרדית רק אחרי שסיים

בלי משוא פנים.

שיתפו פעולה, בצורה זו או אחרת, עם תחקירני הכתבה. לא היתה שום תיקוה כזאת לגבי ניר. מאז שנכנס לתפקידו הנוכחי, כיועץ ראש-הממשלה לענייני-טרוור, הוא גדול השתקנים במדינה. התחקיר הביוגרפי, שנוהל על-ידי ענת סרגוסטי, היה על-כך עקיף. אספנו את כל החומר שפורסם אירפס על ניר, לפני היכנסו לתפקידו הנוכחי — הן בהעולם הזה, הן בעיתונים אחרים. תחקירנו אנשים שהכירו אותו בשלבים שונים של חייו. וכמובן, חרשנו את המיסמכים האמריקאיים על הפרשה.

אני מקווה שגם אתה הסכמת — אחרי הקריאה עם הבחירה.

שלוש פנים לחווה

אלפי מילים בעיתונות, שני ספרים וסרט מתוכן — זה יכולה של שנה אחת של חווה יערי. קשה לזכור משהו, שהסעירה בשנים האחרונות כל-כך את דמיון הציבור כמו הבלוגית-השברירית שהורשה בפשע החמור מכל, רצח קשישה עבור בצע כסף.

מססרת אילנה אלון:
ישנתי בכל הישיבות של המיפוט, ועקבתי אחרי חווה מהרגע שבו נעצרה כראשונה, אשה יפה ובוטחת בעצמה, עד שהפכה במהלך המיפוט לאילנה נדרפת, אשה שבורה, צנומה, חיוורת וכביינית.

במשך כל הזמן לא התראינה חווה כלל. מפה לא באו אלא הרצאות, ערויות ושיוחות מוקלטות. אבל כל המילים הללו נאמרו תוך כדי תפקידה של חווה כנאשמת, כחשודה וכמתגוננת.

אחרי הרשעתה וגורר-הדין של מאסר-עולם שהוטל עליה, חלה רגיעה מסוימת בדיווח על חווה. שמועות שהגיעו אליי מהכלא סיפרו שהיא השתנתה שוב. ההלם החל עובר, והיא חזרה לעצמה. היא שוב מחייכת חיוך מקסים, משתמשת בחוש-ההומור שלה וחוזרת לשינוי-המיסקל הנפשי. הייתי סקרנית מאוד לראות את השינוי.

אילנה אלון
דמות חרשה

היה קשה לשכנע את חווה להתראיין. היא נכוחה קשות ממאמרים בעיתונות במהלך מיפוט, אבל באמצעות אנשי-הקשר שמעתי שהיא מעוניינת מאוד שהציבור יידע על השינוי שחל בה. על-כך שהפסיקה להשתמש במסמכי-הרגעה ובסמיי-שנה, ושהיא עומדת לבקש מיפוט חוזר. התעקשתי והתמדתי, ולמרות שהעולם הזה באופן עקרוני אינו משלם תמורת ראיונות וכתבות, הצלחתי בסופו של דבר לשכנע אותה להתראיין (העולם הזה 16.9.87).

הפגישה נכללה חתבצה בחדר שבו נפגשה גם אסירה ביטחונית עם בני-מישפחתה המרובים. הרעש בחדר היה קשה ממש. חווה קמה על רגליה, לשענה לעברי כדי שאוכל לשמוע אותה. שמחתי לראות אשה כזו שנה מזו שהכרתי במיפוט. אשה חביבה וחייבנית, בעלת קסם אישי וחוש-הומור.

נזכרתי בסרט ישן: שלושה פנים לחווה.

נחום רפפורט, תל-אביב

שער אישה-השנה תשמ"ז
לא צפוי

יסורי כרי להחליט מי מהם מייצג בצורה הנכונה ביותר את מהלך השנה.

אך הגענו למסקנה? תחילה היה צורך להחליט מהו המאורע (או קבוצת-המאורעות) החשובה ביותר של השנה.

האם התהליך הכלכלי (המועמד הסביר: משה נסים)? האם התהליך המדיני (שוב שימעות פרט)? האם ההתפתחות-המוסרית-דיונית בתום 20 שנות כיבוש (ישעיהו ליבוביץ)?

כאן היתה ההחלטה די קלה. היה ברור לנו כי הנושא העיקרי של השנה הוא צרור הפרשות, שהטילו את צילן על תשמ"ז: פרשת פולארד, פרשת נאפט, ספיחי פרשת האוטובוס בקו 300, פרשת איראן-קונטרס, פרשת ועוננו. ומאכן השאלה: מי צריך להיות אישה-השנה — ג'ונת פולארד, רפי איתן/או אביאם סלע, עיוזאת נאפט, יוסי גינזוס, אברהם שלום, עמירם ניר, מררכי ועוננו?

בשלב הבא של השיקול נמדדה חשיבות הפרשות האלה, זו מול זו, מבחינת ההשפעה על בעיות המדינה והעולם. בעיקבות שיקול זה עלה כי פרשת איראן-קונטרס חשובה, בלי כל ספק, מפרשת פולארד, למרות חומרתה של זו, וגם מפרשת-ועוננו.

כך הגיעו הדברים באופן טבעי אל עמירם ניר. כאשר הגענו למסקנה זו, ידענו שאנחנו מקבלים על עצמנו תפקיד קשה. כמעט כל המועמדים לתואר אישה-השנה בשנים האחרונות

מתחרדים גם בהונגריה

שילטונות הונגריה הקומוניסטית מאפשרים באחרונה לתורים ישראל לנהל פעילות עניפה של החזרה בתשובה בקרב יהודים בנופש. עוסקים בכך חסידיו של הרבי מקאליב, החי ברחובות. הפעילות נעשית במסגרת אגודה לתיאורת שמו של החתם סופר.

להשאיר אותם בבית

המנהלים האמריקאיים ב"בוח המשימה הכלכלי" יגעו את מוחם כיצד לשפר, ולו מעט, את המצב הכלכלי בארץ — יגעו וגם מצאו. המלצתם: לצמצם באופן דראסטי את הנסיעות חסרות-התועלת של מקידי ישראלים לארצות-הברית, כביכול בשירות מרויקט "בוח המשימה".

חקירה במיכללת ב"ש

המיטרה זימנה השבוע לחקירה את מנהלי הפיכלה הסכנוניות בבאר-שבע, ותפסה מיסמכים במשרדי המיכללה. החקירה היא בתחילת של איסורים פליליים. המיכללה כפופה במשותף למישרד-העבודה והרווחה ולאוניברסיטת בן-גוריון.

מילחמת כת בכת

גילויים חדשים על עבודתה של ועדת תעסודגלור לענייני כיתות כלולים בחוברת שמפיצה לאחרונה האגודה למדיניות טרנססונטלית, שנפגעה מדוח הוועדה. אחד הגילויים מציג את העניין באור חדש, כמילחמה בין שתי כיתות מתחרות. אחד המורטים, רבסרן בחילה-אוור שהו סיע בעד לפני הוועדה כדי לספר על מעורבותו במורה למדיניות, מצהיר בשבועה את הדברים הבאים: "בתום הפגישה, ש' נמשכה כשעה, אמרה הגב' מרים תעסודגלור: למה לכם את כל זה? תלכו לישיבה, תלמדו תורה!"

זכרים באוניברסיטות

בירושלים קם השבוע פורום חדש של עסקני-סטודנטים לשעבר מטעם חרות. לוקחים בו חלק יו"רים וסניורים לשעבר בהסתדרות הסטודנטים, כמו שמוליק סלבי (יועצו הכלכלי של שמיר), בני כשריאל (בכיר במישרד-השיכון), רפי בן-חור (מנהל מישרד-הרשיון בבירה) ואריאלה רביל (מלישכת חיים אהרון בסוכנות). חברי הקבוצה החדשה, שברשות רביל, שייכים לכל המחנות בתנועה. שני הסטודנטים-לשעבר צחי הנגבי וישראל כץ, שהציאו שם רע לחרות באוניברסיטות, לא באו.

לא להתפתות לבנקים!

עצה לאוזני המחזיקים במניות הבנקאיות. מפי כל המומחים הרציניים בכלכלה: אין להתפתות עכשיו לתוכניות-ההיסכון השונות של הבנקים ושל האוצר. יש לחכות עם כל החלטה עד הרגע האחרון. בסוף אוקטובר — ככל שיתקרב מועד זה יוצעו עוד ועוד תוכניות חדשות, והתנאים המוצעים לחוסכים יילכו וישתפרו.

עוד פיטורין ב.רסקו

חברת-הבניה רסקו אינה מצליחה להתאושש. צפויים בה פיטורין נוספים. בהיקף נרחב. וצמצום פרויקטים.

בשב"ס עולים בדרגה

לקראת ראש-השנה, 400 רבי סוהרים בשרות בת-הסוהר הועלו לדרגת סמל. העליה ההמונית בדרגה נועדה, למעשה, להוסיף שכר לסוהרים.

הכעת הגליון הבא של

השולם הזה

חוקם ביממה

ניתן יהיה להשיגו בכל הקיוסקים ברחבי הארץ ביום השלישי הבא, ה'6 באוקטובר. בתל-אביב הוא יופץ כבר ביום השני בערב.

מצינים, כי באחרונה מתקיימים קשרים שוטפים בין הדרוזים בישראל לבין בני עדתם שמחוץ לרצועת-הביטחון.

הכרעות במישטרה

במסדרונות המטה הארצי של המישטרה מנחשים, כי שר-המיטרה, חיים בר-לב, מתכוון להכריע אחרי החגים בעניין סבב המינויים בצמרת-המיטרה. גם אם יקודם ניצב גבי עמיר לתפקיד סגן-המפק"ל — כפי שצופים במישטרה — הדבר לא יבטיח לו אוטומטית את המפק"לות אחרי פרישת אריה איבנן.

להקפיץ את הנושא

עוד כישלון מצחיק של שלמה גזית, מנכ"ל הסוכנות: הוא קבע לאותו היום עצמו — ה'9 בנובמבר — וכמעט לאיר תה השעה שני אירועים טיקסיים, בהשרת תפסות אותם המוכרים עצמם. הראשון, בהשתתפות חיים הרצוג ואריה דולצין, בבית-הנשיא, הוא טקס הפתיחה של הכינוס העולמי של עיתונאים יהודיים. השני, בכניסה לירושלים, הוא טקס פתיחת הארכיון הציוני, גם הוא בהשתתפות הרצוג ודולצין. תיאורטית, אולי ניתן ל"הקפיץ" את הנשיא והיו"ר בין שני המקרים מות, אך הבעיה היא שלשני האירועים הוזמן אותו הקהל עצמו.

גזית בדרך החוצה

אין כמעט סיכוי ששלמה גזית, מנכ"ל הסוכנות, ימשיך בתפקידו בשנה הבאה — יהיה היו"ר שייבחר בדצמבר אשר יהיה. העסקנים משתי המפלגות הגדולות תמימי דעים כי הוא מנכ"ל כושל (ראה מיסגרת לבנה בעמוד זה).

16 סרבים חדשים

16 צעירים וצעירות על סף גיוס שיגרו ביום השני השבוע מיכתב לשר-הביטחון, שבו הם מבקשים שלא להישלח לשרות בשטחים הכבושים.

הצעירים, שנולדו אחרי 1967, מכריזים כי השרות מעבר לקו הירוק, בשרותו של שילטון כושל ומדכא, נוגר את מצפונם, ומורידים כי אם יקבלו פקודה לצאת לשטחים הכבושים — יסרבו לבצע אותה.

חידון הגבורה והשנור

במיסגרת חגיגות ה-40 למדינה עומד להיערך בפולין, בחודש מאי 1988, "חידון הגבורה היהודית במלחמת העולם השנייה". החידון ייערך בוורשה, סמוך לתורבות הגטו, וישתתפו בו אלפי בני-נוער. התוכנית היא להטיס לארץ את אלפי המשתתפים, בתום החידון. אולם בגלל היעדר משאבים, עומדים המארגנים לפתוח בקרוב במסע-שנור אדיר, שיכלול אירועים וקרייתים וגם מכירה פומבית, בהנחיית מני סאר.

"פוליטיקה" בלי נשים

נשים החברות במערכת הירחון, "פוליטיקה" של ר"ן מתחרות ביקורת על כך שבגליון האחרון של העיתון, המקדש כולו לזדות הישראלית, נסקר מקומם של מחברות-נשים, מלבד מאמרה של שולמית אלזני, מנהיגת המיסלגה.

כיתיים גם נודע כי העורך, גרעין סאמט, סירב לפרסם מאמר שהגישו שתי מחברות פמיניסטיות. הגיב על כך סאמט, לשאלת העולם הזה: "הייתי מעוניין לפרסם את המאמר הזה. אולם כפי שהוא הוגש לי, הוא לא עמד בסטנדרטים שלנו ולכן לא התאים לפרסום. החזרתי אותו לכותבות בבקשה שיתקנו אותו. הן לא הצליחו לעשות זאת, ואני מצטער על כך."

לסקר ליד סבא

לנרב שרגאי, העיתונאי חובש-הכיפה של הארץ, שנתמנה ככתב היומון לענייני הסוכנות, היתה בעיה. רק מעטים יודעים כי סבו של הכתב — איש-המפר"ל ש"ז שרגאי, שהיה ראש עיריית ירושלים ואחר-כך, בשנות החמישים, יו"ר מחלקת העליה והקליטה — קשור עדיין בסוכנות. לפני ארבע שנים העניק לו אריה דולצין חדר קטן, סמוך ללישכתו, ושרגאי בן ה-88 מקפיד לשבת בו מדי יום. הכתב, שחש כי עלולים להאשים את סבו שהוא מדליף לו מידע פנימי, התייעץ בלפני שהסכים למינוי. הסב הרגיע אותו שממילא אין הוא יודע סודות.

תשקיף

ושוב: הקדמת הבחירות

התקריט ביישובת הממשלה בין השרים עזר וייצמן ואריאל שרון העלתה שוב את האפשרות שהבחירות לבנסת יוקדמו. עסקנים משתי המפלגות הגדולות מעריכים כי מנהיגיהם לא יתאפקו, וייסחפו לאווירת-בחירות כבר בקרוב, ולכן כדאי לכל הצדדים להקדים את מועדן. התאריך המשוער שעליו יוסכם הוא חודש מאי 1988, אחרי אישור תקציב המדינה הבא. הקדמת הבחירות לבנסת תפתור את המחלוקת סביב שינוי מועדן של הבחירות לרשויות המקומיות, מפני שאי יוסדרו ממילא שתי מערכות-הבחירות.

"אל על" תנוח

בחג הסוכות

בגלל החג השני של סוכות, שחל ביום החמישי בעוד שבועיים, תושבת חברת "אל על" לשלושה ימים רצופים — עד מוצאי-השבת. כבר עתה ברור כי יוזר מחסור ניכר במקומות בטיסות היוצאות. "אל על" הוסיפה אומנם טיסה מיוחדת במוצאי-השבת, אולם הדבר אינו מספיק לענות על הביקוש.

המלווים של פרס

לפמלייתו של שימיון פרס, המבקר בארצות-הברית, נוספו הפעם, מלבד עשרות הפקידים, גם כמה שמות חדשים. ביניהם: הפירסומאי משה תאומים, שהוא יועץ-התרמית של פרס, והעסקנים המיוחסים מירושלים ימין סוויה (האוה"ם) ומני כרילי. תאומים הצטרף לפמליה על חשבונו.

קלי למען ועונו

פטרה קלי, ראש סיעת הירוקים בסרלמנט הגרמני, פנתה במכתב לכל מכריה בעולם בבקשה לחתום על עצומה בזכותו של מרדכי ועננו.

מתנגדי הנשק הגרעיני במדינות רבות סיכנו את חרותם כשחשפו את העובדות על מעשי ממשלותיהם, המפתחות נשק כזה. מרדכי ועננו עשה כמורה, ולכן הוא כלוא כעת. הוא אינו פושע, אלא אסיר-מצפון, נאמר בעצומה, העומדת להתפרסם כמורה בהרד טריביון הבינלאומי.

מסוק או"ם לחדר

האוי"ם העמיד מסוק מיוחד לשרותה של תרז חדר, אלמנת סער חדר, כדי שתוכל לצאת בבטיחה ממרג'יעין לביירות, להשתתף בהלוויה מישפחתית.

גיסה של תרז, אחיו של המייג'ור שהקים את צד"ל, נפטר בכירות, והאשה חששה לנסוע בדרך היבשה, בתוואי שליטה של מיליציות עוינות. בנותיה הגדולות של חדר לומדות בפנימיה בצרפת, במימון ישראלי.

מגבית לדרוזים בשוף

מנהיגיה-החדש של העדה הדרוזית בישראל, שהתכנסו בביתו של השיח' אמון טריף, החליטו להרים מגבית למען אחיהם בדרי השוף בלבנון. הדיון במגבית נערך בעיקבות סנייתו של ואליד ג'ונבלאט למריף.

המשבר הכלכלי כלכנון פגע במישפחות דרוזיות רבות בשוף, הסוכנות באחרונה חרפת-רעב. מקורות בגליל

העם
מוות בצומת

**המחזה היה התולדות.
אך הסיבה היתה טראגית.
הציבור חכם יותר
מן הפוליטיקאים**

עיתוני ישראל היו אסירי תורה לשיח הממשלה. בשבועות החגים אין הרבה חדשות. העורכים מתלבטים איך למלא את עמודי עיתונותם, ומה לשים בכותרת הראשית.

הסקנדל הקולני בישיבת הממשלה ספק חומר ליומיים. אריאל שרון תקף את רבין. עזר ויצמן תקף את שרון מילולית, וכמעט גם גופנית, במעין פארוזיה על עלילות השמן והרוח. יצחק רבין וחיים בר-לב עזרו לווייצמן. הכל היו מבסוטים.

מחזה התולדות זה נערך בעיקבות אירוע טראגי. הריגתו של איש-ימי לואיס בצומת מגידו בידי כרכפר מי איזור ג'נין, שהיה חמוש בסכין. הוא חטף את נשקו של ההרוג, שלא היה טעון. הוא נתפס בידי אנשי מישמר הגבול — גם הם לא-יהודים — ניסה לירות בהם, אך נכנע משגילה שהנשק אינו טעון.

המקהלה הזועקת. אחרי כל אירוע כזה קורים שני דברים. אריאל שרון תוקף את שר הביטחון, יורשו בתפקיד, שהוא חבר המפלגה היריבה.

זה טיבעי. שרון בונה את הקריירה

שלו על תרמית של איש-ביטחון לאר-מגניקציוני. וכל פיגוע משמש לו תחילת מושת. כמישטר הדמוקרטי זה לגיטימי, אם כי ניתן לפקפק בחוכמתו הפוליטית של קו זה. עמיתיו, שריי-הליכוד, הסתייגו ממנו כמעט בגלוי.

חמורה יותר התגובה השניה. אחרי כל פיגוע מסעיר מרימה את קולה ה"מקהלה של תובע" עונש-המוות. כבר הוכח מזה כי דרישה זו אין לה ולא כלום עם האינטרס הביטחוני. ולראיה: כל קהילת-הביטחון, ובכללה גם האנשים הלאומניים הקיצוניים ביותר, דוחים רעיון זה מכל וכל, מטעמים מיקצועיים. אולם המקהלה צמח את הרס אינה משתתקת, מפני שמנייה עיה הם פסיכולוגיים, ואולי פסיכיים פאטיים.

בעבר נשמעה דרישה זו אחרי מיק-רים, אכזריים במיוחד, כשהכוונה הייתה לרצח נשים או ילדים. הפעם נשמע עז דרישה זו אחרי הריגת חייל-במדים, נושא-נשק, בידי אנשים שלא היה להם נשק חם.

מעשים ספונטאניים. בעיני אנשי-ביטחון, דווקא פיגוע כזה הוא המסוכן ביותר.

שרות-הביטחון התמודדו בהצלחה רבה בפעולות של מחתרות מאורגנות. מכיוון שמחתרות כאלה זקוקות לציוד רות של קשר ואספקה, יש להן נקודות-רופה רבות. אך כאשר מבוצע פיגוע על-ידי קבוצה של בנייה-מקום, שאינם שייכים לשום גוף והפועלים באופן ספונטאני — קשה הרבה יותר לגלותם.

הפעם נתפסו התוקפים כמעט בי-מיקרה, דווקא מפני שהפיגוע לא היה מאורגן ומתוכנן, ומבצעיו היו בלתי-מיומנים. שרון האשים את הציבור (ובעקיפין את המערך) בכך שהוא "התרגל" לפיגועים כאלה, ואינו נסער. אך יתכן ש"דווקא תגובה מאופקת כזאת מוכיחה את בריאותו של הציבור. הוא יודע כי פיגועים כאלה אינם נמנעים לגמרי, וכי הם חלק מן המלחמה המתמשכת, שתגיע לקיצה רק כאשר יושג פתרון פוליטי.

עז, או, ההיסטריה לא תעזור.

פרשות
עסק ביש

פרשה. עסק-ביש.
מעשה-טרור. התנבחות.
אדיאליסטיקה.

מחדל מחפיר. צדק מאוחר
פעם זה נקרא "העסק-ביש", או "פרשת לבון". היו לזה שמות שונים. הכוונה היתה למיבצע מסויים.

בקיץ 1954, כאשר פניחס לבון היה שר-הביטחון ודוד בן-גוריון שהיה ב"ד-הבוקר, הופעלה במצרים רשת-ריגול שהוקמה קודם לכן על-ידי אמ"ן. על חברי הרשת, יהודים ציוניים בניה-מקום, הוטלה משימה מסוג אחר: להטיל פצצות במסדות-ציבור, במסדות-אמריקאיים ובריטיים בקאהיר ובאלכ-סנדריה.

באותם הימים התהדרו היחסים בין המישטר המצרי החדש, בהנהגת גמאל עבד-אל-נאצר, ובין ארצות-הברית. הכי-רשים עמדו לנטוש את בסיסיהם ליד תעלת-סואץ. מטרת הפעולה היתה לעורר את הרושם כי במצרים פועלים יסודות לאומניים קיצוניים, ובדרך זו לסכסך בין מצריים ובין המדינות המערביות.

הפעולה התגלתה במיקרה, כאשר

נסיך הקיבוץ

שימעון אבירן, שהיה מפקד חטיבת גיבעתי ואיש-פלמ"ח: "היתה לי ספלה מחשבה עצמאית ומוח חריף. הוא עלה על כולנו בדעותיו המקוריות".

בסופה של מלחמת-העצמאות פרש מהצבא. בן-גוריון, שלא אהב את דעותיו המקוריות של טבנקין, לחץ. טבנקין נכנע. "וזה היתה הטרקליה של חיו", אמר חיים גורי. "הוא היה מה שנקרא: הבטחה עם שחר. כישרון גדול שלא מצוה. כך בקאריירה הצבאית, כך בתחומים אחרים".

טבנקין חזר לקיבוץ, למד תעשייה וניהל בטכניון וניהל את פלדו. מיפעל המייצר ציוד למחלבות ולתעשיות מזון. סיכסוך פנימי גרם לו לנטוש את המיפעל ואת הקיבוץ. שנים אחדות ניהל מיפעל-תעשייה פרטיים, הרחק מהרעיון הקיבוצי.

באותה תקופה גם רעיונותיו הפוליטיים נדרו מרחק רב מהתנועה הקיבוצית. טבנקין הפך לאיש ארץ-ישראל השלמה.

המשורר יצחק שלו, שאמו היתה אחותה של אווה, אמו של טבנקין, למעשה יוספלה מעולם לא התרחק מבית אביו. יצחק טבנקין היה איש של התיישבות, שהאמין כי צריך ליישב את הארץ בכל מקום שאפשר. ואלה הרי עיקרי תורת ארץ-ישראל השלמה.

קבוצה קטנה של חבריו לרעיון הזה מתגוררת בפאתי בית-הקברות. גרשון שפט, רפאל איתן, בני קצובר, משה שמיר.

שווה יותר. בקיבוץ כעסו. ראו בו רמות משונה. 850 נפשות יש בעין-חרוד (מאחור). כעשר מאמינים ברעיון ארץ-ישראל השלמה. בעיניהם היה המשורר משה-ל' טבנקין, אחיו הבכור המנוח של יוספלה. גם תנהל'ה טבנקין, בתם היחידה של יצחק ואווה, וגם אחותה, בן-הקוננים, דבקה ברעיון הזה.

בני קצובר: "הוא הריבה להופיע בחוגי-כית, בהרצאות, בהפגנות, השתתף במיש-לחות ארץ-ישראליות, עשה כל מה שחברת-תנועה מסור צריך לעשות. בשבילנו, טבנקין היה הישג גדול. אדם עם ייחוס מישפחתי נכבד כלי-כך, המצטרף לשורותינו, שווה קצת יותר מכל אחד אחר".

קצובר, מוקף פלמ"חניקים-בדימוס, מנסה להתנהג בטבעיות, כאילו כך רכזה של הארץ הזאת. שמך של מבוכה בכל זאת נילוה לתנועתיו. הוא לוחץ את ידיה המושטות של תנהל'ה, מבקש להידחק אל המעגל הפנימי העוטף את בנייה-מישפחה, ואינו מצליח.

"ביקרת בעין-חרוד עשרות פעמים", הוא אומר. "יוסף הקפיד להזמין אותנו לשמחות מישפחתיות. בפעם האחרונה נפגשנו לפני שנתיים. בשנים האחרונות התלהבותו דעכה מעט, הוא לא היה עוד פעיל כה נלהב".

אולי מחלתו ואולי ילדיו השיבו אותו בסוף ימיו אל הקיבוץ. כי מבין ארבעת ילדיו רק רוני, הבכורה, גרה בעין-חרוד. אלון מתגורר במרחביה, מיכל בת-לאביב, יואב משוטט בעולם.

יש משול עצוב, בודד, במי שעשה לאחרים, ולביתו לא טרח. טבנקין, כך נדמה, הבין זאת. בשש שנותיו האחרונות הצטופף בחיקו המוכר של הקיבוץ, הירצה ביד-טבנקין וכתב ספר על חטיבת-הראל. למורשת אביו והיסטוריה הפלמ"חית הקריש את כוחותיו האחרונים.

אלם אנשי הארץ השלמה עדיין לא מרפים. על קיברו אמר אחד מהם, עסקי-גוש-אמונים המזוקן צבי סלונים, קריש. וחברה מקומטת, שפניה צרובות, מביטה במזוקן וצוחקת. "המישהו מהחברים שלובגוש-אמונים", היא אומרת, מתייחסת לטקס הקטן כאל קוריוז משעשע.

שרה ליבוביץ

הפרשה: תגובות

כולם היו בלישכת שר-הביטחון ביום השני אחר-הצהרים — השר, הרמטכ"ל, גיבורי הפרשה שרצו עונשי-מאסר ארוכים במצריים וקרבני-מישפחותיהם של עולי-הגדרים.

כולם פרט לגיבור בהא-הידיעה של הפרשה שכונתה "העסק-ביש" — בנימין ג'יבלי.

מי שכונה אז, מטעמי-צנזורה, "הקצין הבכיר", לא נמנה כמובן עם מוזמני הטקס. המבוכה נחשכה, מפני שג'יבלי נטל את אלישבע אשתו, בתה אורית ומשה בעלה, לטיול בספרד. מישפחת ג'יבלי עזבה את הארץ באורח מתוכנן ביום הראשון שעבר, למשך שבועיים. גם בעיות מישפחתיות וקשיים בירוקרטים שהתעוררו לא עיכבו את הטיול.

כל מי שחיפשו — והיו רבים כאלה — את ג'יבלי וביקשו לשמוע את תגובתו על טקס ההעלאות בדרגה, העלו חרס בידיהם. זה היה תרגיל דיפלומטי מחוכם מצידו.

● תרגיל דיפלומטי פחות מחוכם היה באי-מסירת מידע מוקדם על הטקס וחומרי-הסברה לשגרירות ישראל במצריים מבעוד מועד.

ג'יבלי בסיני עיסא בסיני עיסא ששון

משיטלפנותי ביום השני בלילה למשה ששון, שגריר ישראל במצריים הוא ידע רק את אשר שמע שעה קלה לפני-כן במהדורות החדשות. כדיפלומט וזמן מנוסה סירב להתייחס להתפתחויות. ששון שמע ממני פרטים על הטקס, שנערך אחר-הצהריים במישרד-הביטחון, וחיכה להתפתחויות.

באותן השעות לא ניתן היה להעריך האם תהיה התייחסות בעיתוני המחר של מצריים, או שהאירוע יחלוף על סדר-היום הלאומי שם.

● חסן-עיסא, ראש-הדסק הישראלי במישרד-החוץ המצרי, שמע בראשונה ממני על האירוע. עיסא נשמע די מופתע ושאל אותי: "את מדברת על מה שמכונה 'פרשת לבון'?" מכאן ואילך סירב להגיב, והסביר שעוד לא ידוע לו מאומה, ואין לו עדיין הערכות או התייחסות כלשהי.

● גם מוחמד בסיני, שגריר מצריים בישראל, שמע ממני בראשונה על האירוע בשעת-לילה מאוחרת. "מה את אומרת? זה היה בחדשות? מת? לא שמעתי, מפני שרק עכשיו שבתי הביתה. לא, לא הודיעו לי על-כך מראש. לא ידוע לי על כך דבר".

בסיני סירב, כמובן, להגיב בצורה כלשהי לידעיה, וחיכה להתפתחויות.

דפנה ברק

נרלקה פצצת-תבערה שיהודי מקומי עמד להניחה בבית-קולנוע במרכז קא-היר.

מחדל מחפיר. לנאשמים נערך מישפט פומבי. שניים נדונו למוות, הא-חרים לתקופת-מאסר.

ממשלת-ישראל, בהנהגת משה שרת, הכחישה את הכל, ריכרה על ע-לית-הם אנטי-שמית נפשעת וניתקה את מגעיה-שלום הסודיים שהיו בעי-צומם, כיוזמת עבד-אל-נאצר. בארץ סער מאחורי-הקלעים הוויכוח סביב השאלה שהפכה קלאסית. מי נתן את ההוראה? — השר לבון או ראש אמ"ן, בנימין ג'יבלי. בעיקבות יכונן זה נפלה ממשלה, התפלגה מפא"י וקמה רפ"י.

בכל הסערה הגלויה והסודית כמעט נשכחו קורבנות הפרשה — חברי הרשת שנמקו ככלא המצרי. אחרי מלחמת 1956 נמנעה ממשלת-ישראל (או: בן-גוריון ומשה דיין) לעמוד על שיחור הכלואים תמורת החזרת הסבויים המצריים. הדבר נעשה רק כעבור 11 שנים נוספות, בעיקבות מלחמת ששת-הימים. רבים סברו ש"מחדל מחפיר זה נבע מחששם של ראשי-המדינה מפני הגילויים שבפי המשותחרים.

תורת המדינה. השבוע עשה צה"ל מעשה סימלי והעלה בדרגה את נדוניקאהיר, ובנייהם השניים שהועלו לגדרום. כך, באיחור, הכיר צה"ל באחריותו לגורלם.

בכך התאימה ישראל את עצמה לנוהג העולמי החדש. פעם היו מדינות מתכחשות למרגליהן ולסוכניהן, ומפי-קירות אותם לגורלם. ברור האחרון השתנה הריב, והמדינות פועלות ל-שיחור סוכניהן. לפעמים, כעבור זמן, הן גם מודות במעשיהם.

המיקרה המסויים הזה עדין במיוחד. העסקי-ביש היה, לפי כל הגדרה סבירה, מעשה-טרור במלוא מובן המושג. הוא היה מכונן נגד אוהבים מצריים חפים מפשע. הגדונים נשפטו כדון על-פי (המשך בעמוד 8)

יוספליה טבנקין (1953)
מודים מבקשים להם דרך-חיים...

מיי-השתיה בקיבוץ נגועים בחידקים, מכריזה מודעה קטנה בפתח ח"ד-הרה-אחל של קיבוץ עין-חרוד (מאחור). נא לא לשנות מים מהברזים. נא להרתיע את מיי-השתיה, מבקשת המודעה מהחברים. ובאותו יום עצמו, שבו התגלו החידקים, נקבר יוסף טבנקין בבית-הקברות של עין-חרוד, הצופה אל הגליל-בוע. לפעמים הוא הרגיש כינאו כאילו היה נגוע, "אומרים חברים בלחישות, ברמזים, בחריי-חרים, ומתכוונים לנטיית-הימנית, לאהדתו הנלהבת את רעיון ארץ-ישראל השלמה.

מלחמה הארץ, בן לאצולה האמיתית, החדירה, זו שבקירבתה כל נובודריש נראה כמו ליצן עלוב.

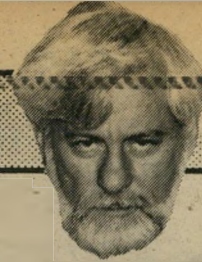
אביו היה יצחק טבנקין, מנהיג אחדות-העבודה והקיבוץ המאוחד, קרובי-מישפחה של מלוצקין האגרי מעין-חרוד, חברו של ברל כצנלסון.

אנשים בודדים... אינודו-אליסטים קיצוניים, מודרים המבקשים להם דרך-חיים חדשה... מעבר לכך — כל אחד והשקפת-עולמו, כל אחד ומאבקו עם המלאך, כותבת אניטה שפירא בספירה ברל.

משהו מהברידות הון, מקשיות-העורף, ירש יוסף טבנקין מאביו.

הבטחה עם שחר. יוסף טבנקין היה בנם השני של יצחק ואווה. הוא נקרא על שמו של יוסף זלצמן, שנהרג בשדות כינרת. כולם כינו אותו יוספלה.

הוא היה מראשוני הפלמ"ח, מפקד גדוד "הפוצצים" (גדוד 4) ומפקד חטיבת-הראל. רבים מוותיקי הפלמ"ח היו שם, בקיבוץ עין-חרוד. כת שהולכת ונבחרת. מה שלא עשה דוד-בן-גוריון, עושה הטבע. ישעיהו גביש, חיים גורי, שימעון אבירן, יצחק-ולאה רבין, מולה כהן, חיים בר-לב, לוחצים זה את ידיו של זה, שותים מיץ ממותק וקפה-בוק, אוכלים כעכים מלוחים וביסקוויטים.

הנדון:

מסר אישי שלא היה. מגעים שפוצצו. מעטפות כסף ליד המיטה. אבל

השאבו נענו

מיורחים. יש הרואים בו איש תימהוני, בגלל כשרונו להביע רעיונות בצורה פרובוקטיבית. אך רעיונותיו של איש-שלום אינם נעדרים הגיון. הוא סבור כי יש לרכוש את הקהל המסורתי של הימין, ובעיקר את הציבור המיוזח, לרעיון נות השלום, כתנאי להצלחה. זאת גם רעתי.

כדי להחזיר לעצמו את הכבוד הא-בד, שנגזל ממנו על ידי צירלי, סירסם איש-שלום (באמצעות עיתונאי המסור לו, וישנולו אליו) ספור מרעיש על מגעים בין אנשי-חרות וחסידי-אש"ף.

מטרת הפירסום היתה להוכיח ש-שלום הני קודות" שסוכמו בז'נבה עם ערפאת. לא היו ברור, אלא רעיון של איש-שלום, שהציע אותו לער פאת. הוא גם בא לגלות שאיש-שלום היה הדמות המרכזית בפגישה, ולא צירלי, שתפס עליו טרמפ. ובעיקר: שהיה זה המשך של יוזמה רצינית, שקדמה בהרבה לאירוע בז'נבה, ואשר לצירלי לא היה כל חלק בה.

כל המטרות האלה מובנות. אך הפירסום הזה היה מיסגה חמור.

חלטתו של משה עמירב להיפגש עם נא-מני-אש"ף בירושלים, בתיווכו של איש-לום, היתה יוזמה ברוכה.

עמירב הוא עדיין עסקן זוטרי-חפית בחרות, השואף לגדולות. הוא החליט שעל חרות לפתוח צינור ישראלי-אש"ף, כדי לנסות להגיע לפיתרון, או לפחות להסדר-ביניים המקובל על שני הצדדים.

בצד השני הופיע תחילה סרי נוסייבה, אינ-טלקטואל צעיר, בנו של אנוור אל-נוסייבה הר-גול, ואחר-כך פייצל אל-חוסייני, בנו של עכר-אל-קאדר אל-חוסייני הנערץ (גם עליו, שלחמנו בו במלחמת-העצמאות). שניהם אנשים סימ-פאטיים במיוחד, שניהם פטריסטים פלסטיניים, ושניהם בעלי גישה מתונה וסבירה. נוסייבה הוא איש של רעיונות, לפעמים ססגוניים. חוסייני הוא בעל סמכות מוסרית ואינטלקטואלית מוכרת בגדה. שניהם מייצגים את הקו המרכזי המתון של אש"ף, אף שאין להם שום תפקיד רשמי בארגון. חוסייני, כמו ערפאת, מוכן להיפגש עם כל ישראלי, בכל עת, כדי לדבר אל ליבו ולהסביר את העמדה הפלסטינית. יש להניח כי עמירב ואיש-שלום, שלא דיברו עד אז ברצינות עם פלסטינים לאומיים, הופתעו לנוכח רמת בעלי-שיחם, וגישתם הסבירה והמאוזנת.

מי שגדל על דיאטה של תעמולה על "המחבלים", מוסתע תמיד כאשר הוא נפגש בפלסטינים לאומיים בשר-דרם.

א ברור מה בריוק סוכם — אם סוכם — בין הצדדים לשיתות. ברור כי חוסייני לא יכול היה להסכים לדברים החורגים מן הקונ-סנוס של הורם המרכזי באש"ף. ברור כי עמירב פעל כמיטב יכולתו כדי להביא לניסוח שניתן ליישב אותו עם תורת "בוטנסקי וקמפדייוויר. משמע: מימשל-עצמי פלסטיני בגדה וברצר עה כהסדר-ביניים. על כך הוסיפו תעודות-מסע, רגל ומטבע. כפי שהוסכם בקמפדייוויר, יתיקם לאחר-מכן משאומתן על גורלם הסופי של הש-טחים האלה, כשברור לפלסטינים כי בסופו של דבר תקום שם מדינה פלסטינית, הקשורה אי-כ-שו עם ירדן.

ברור כי כמה מעסקני-חרות הצעיר-רים היו בסוד העניין, ויתכן כי שמיר שמע על-ידי מרחוק.

המגעים נפסקו כאשר נאסר אל-חוסייני, כנר-אה כדי לשים להם קץ. בכל זאת נזכרו עמירב ונוסייבה כי שניהם יסעו לז'נבה, כדי להיפגש עם ערפאת. נוסייבה אכן הגיע לשם, אך עמירב התחיל לחשוש ברגע האחרון, אחרי מאסרו של חוסייני. נוסייבה המתין לו לשלוו בעיר הש-ווייצית. הוא לא נפגש, כמובן, עם ערפאת.

כך נותר איש-שלום. הוא יום את הפגישה עם ערפאת, הלך אליה בליזויית צ'רלי, ושם הציע לערפאת את שלושת הנקודות, במטרה להקל את המגעים עם חרות.

ברור כי ערפאת קידם בברכה את המגעים עם אנשי-חרות. ברור לו שאי-לום הסכימה חרות להסדר עם אש"ף, היה הדבר מקצר את הדרך לשלום בשנים רבות.

פירסום הפרשה על ידי איש-שלום היה טעות חמורה. (המשך בעמוד 10)

הערביות וברית-המועצות, מקפיד אש"ף לציין כי המשאומתן הישיר צריך להתנהל במיסגרת ועידה בינלאומית. למעשה, ברור שאם תהיה אי-פעם אפשרות למשאומתן ישיר, שלא בנוכחות זרים, יתפוס אש"ף את ההזדמנות בשתי ידיים.

גם פגישה זו יכלה, איפוא, לחזק את הרושם החיובי של האירוע כולו. הוא לא חידש הרבה, אך הוא ביטא את העמדות הקיימות בצורה ברורה ומוסי-מכת, שישראל מוצי יבול להבינה.

המשך הוא שהוליד את הברווז העגום, אשר העיב על המאורע כולו והשאיר טעם רע בפה.

אך הסתיימה הפגישה, מיהר צ'רלי להודיע לעולם (ובעיקר לעיתונאים הישראלים במקום, שבחשו בקלחת וחפישו "סנסציות" ככל מחיר) כי ערפאת נתן לו מסר סודי אישי ליצחק שמיר ולשימרון פרס.

צ'רלי נהג כגבר-ישראלי-מצוי, שעליו נאמר

אד-הוק, למען קהל זה או אחר. אולם ערפאת השתדל לבטא את עמדת האירגון בצורה הברורה והצלולה ביותר האפשרית במצב המדיני הקיים. דבר אש"ף, כפי דוברו העליון, היה כלהלן: אש"ף מוכן למשאומתן ישיר עם ישראל, כי מיסגרת ועידת-שלום בינלאומית. משאומתן זה צריך להתבסס על החלטות מועצת-הביטחון 242 ו-338, וכל שאר ההחלטות של האו"ם הנוגעות לעניין הפלסטיני.

דברים אלה נאמרים על ידי אש"ף מזה שנים, אך הפעם נאמרו בצורה הברורה ביותר, בייחוד לגבי ההחלטות 242 ו-338 שקשה לאש"ף לבלוע אותן, בגלל התכחשותן הטוטאלית לזכויות העם הפלסטיני. נעשה כאן צעד קטן נוסף כדי להכיר בהן בצורה מותנית ("יחד עם...")

המסר האמיתי של ערפאת היה בעי-צם הוסעתו האישית בכינוס כזה, כפי תיחותו בלטי הישראליים, בגילויי-החיי-בה שהשפיע עליהם, בנוכחותו להיפגש עם כל אחד וכל קבוצה מהם.

לפני כמה חודשים התאחד אש"ף מחרש. הק-

ל אויבי השלום היו כשבעות האחרונים הרבה ימי-הג, ולא רק ימי-החג היהודיים המסורתיים.

היו להם גם חגים פוליטיים, חגים של שימוחה-לאיר.

תחילה היה חגג של ז'נבה. המיפגש ההמוני של עשרות ישראלים עם יאסר ערפאת הסתיים בקומדיה של "המסר של צ'רלי", הברווז שטייל מסביב לעולם.

אחר-כך באה פרשה "המיפגשים" של איש-חרות עם נאמני-אש"ף בגדה המערבית, סיפור שהסתיים בקלחת של פיצוצים, הכחשות והכי חשות נגדיות, ולבסוף ההתקפה הגופנית על סרי נוסייבה.

כרי להשלים את החגיגה בא הסיפור האכזזי על מעטפות-הכסף השמנות, שהתגלו באורח פלא ליד מיטותיהם של נוסעיו-ז'נבה הישראלים, פרי נדיבותו של "מנהיג המחבלים".

יש כאן הכל: תעלולים ותככים, בגידה ושחחד, הונאה והונאה-נגדית.

חגיגה אמיתית. מתנה שלמה לשור-חרי ארץ-ישראל השלמה.

ש צורך לנתח את כל הפרשות האלה לגופן, כל אחת מהן לחוד וכולן ביחד, כדי לעמוד על המסר הכלול בהן.

לא מסר סנסציוני לצורך מסיבת עיתונאים, אלא המסר האמיתי, הסרי-ליטי, שיש לו חשיבות לעתיד המדינה. היו מעורבים בפרשות חולשות אנושיות קט-נות, תעלולים של עסקנים וזוטרים, תככים של קבוצות-שלום ישראליות זו נגד זו, ומערכת הדיסאינפורמציה של אויבי-השלום. אך כל אלה אינם אלא עשן חולף. אל נניח להם להסיח את הדעת מן העיקר.

העיקר הוא שבכל הפרשות האלה מתגלה הצד הפלסטיני כגורם אחראי ועיקרי, המשתוקק להיפגש עם ישרא-לים, להיכרע עם ישראלים ולשכנע ישראלים.

אני יכול לדבר על הפרשות האלה במידה מסוימת של אובייקטיביות. לא הייתי צד אף לאחת מהן. לא נסעתי הפעם לז'נבה, מכיוון שהייתי עסוק בהכנת הכתבה הגדולה על איש-השנה. לא הייתי שותף לחיפוש-הדרך של משה עמירב. אף אחד לא מסר מעטפת-כסף ליד מיטתו. איש לא מסר לי מסר מזעזע-עולם.

אולם אני מכיר את כל הנפשות הפועלות בס-צנות השונות של מחזה זה, ואת רובן אני מכיר היטב.

לכן אני מרשה לעצמי לנתח את הד-פרשות האלה, מתוך נסיון להסריד בין-המוץ והתבן.

אשר הופיע יאסר ערפאת בז'נבה, לא הי-תה בפיו כוונה מוקיעה-שחקים. הוא לא בא לעסוק עם בוויקו-דינור.

דווקא משום-כך חשוב מה אמר שם. ערפאת ידע שהוא בא לכינוס שבו ישתתפו כחמישים ישראלים, חברי קבוצות שונות ומ-שונות, מהן השונאות זו את זו שונאת-נפש. עם אחרים מן המשתתפים נפגש כבר בעבר, לא-אחת. אחרים היו לגביז פנים חדשות.

למרות שהיה זה כינוס בינלאומי של אירגונים הפועלים לצד האו"ם למען השלום, לא היתה חשיבות רבה להיבט הבינלאומי. ערפאת ידע, מנסיון הכינוסים הקודמים, כי התיקשורת העיר למית נוטה להתעלם מהם.

ההיבט החשוב היה הישראלי. לפניו היה מוגזר רחב של כוחות-שלום, גנרי-לים וקטנים, ובאמצעותם יכול היה ער-פאת לדבר במישרין אל הציבור הישר-אלי.

לכן הכין את דבריו מראש, ובקפידה רבה. הוא לא שינה את עמדות אש"ף למען הזדמנות זו. אילו עשה כן, ניתן היה להאשימו — בצדק — בחוסר-רצינות. איגיון אחראי אינו נוקט עמדות

שהוא ממחר לגמור כדי לרוץ ולספר לחבר'ה. **א, במציאות העגומה של הכנסת: הוא רץ לקופסת-תיקשורת כדי להפוך כל אסימון של מעשה פוליטי לכסף מזר-מן של פירסומת אישית.**

אילו היה זה שיגיון אישי, היה הקומיסאר של רק"ח במקום, עוזי בורשטיין, עוצר בעדו. אך בורשטיין עורר אותו, ומיהר להפריח את הברווז. מרוע: שני הגופים הגדולים ביותר שבאו מישראל היו רק"ח והרשימה המתקדמת. אנשי רק"ח חיו בפרח נורא שמא אנשי המתקדמת יחזרו מז'נבה כשבידיהם הישג כלשהו, שירשים את הציבור הישראלי. בורשטיין רצה "להקדים" את המתקדמת, ועל כן המציא את הסנסציה.

כך הודיעו העיתונאים הישראלים והאחרים, מפי צ'רלי/עוזי, שערפאת קיים פגישה "היס-טורית", שהעביר "מסר אישי", ושהוא מוכן למ-שאומתן שלא באמצעות ועידה בינלאומית. מכיוון שזה נוגד את העמדה המוצהרת של אש"ף (משאומתן במיסגרת ועידה בינלאר-מית...) נאלץ אש"ף להכחיש את הדברים.

כך נוצר שוב הרושם כאילו מבוטח אש"ף משהו כדי לרמות כמה ישראלים צמימים, ואחר-כך ממחר להכחיש. לא צירלי נראה ברמאי, אלא ערפאת.

המשך גרע אף יותר.

המשתתף השני בפגישה ההיא, דויד איש-שלום, חש עצמו מרומה. צירלי גנב לו את פריעמלו. איש-שלום עצמו נראה כמי שמזדנב אחרי החייב-הססגוני. זה יכול להרגיז את הבך-אדם. איש-שלום הוא איש צעיר ופעלתני, בן מיט-פחה אמידה ממוצא ספרדי (מישפחת הרב-טובן). אין הוא שייך לשום גוף פוליטי מאורגן, אך הוא מפיע תדיר בכינוסים שונים של גופי-שלום

בוצות הקיצוניות חזרו למוסדות העליונים של האירגון.

הנכונות של אש"ף המאוחד, באמי-צעות היוזר המקובל עכשיו על כל זרי-מיו, להפגין בצורה בה נינוחה את נכר-נותו להיכרע עם ישראל והישראליים — זהו העיקר.

חבל שמסר חשוב זה שובש ועוות בקומדיה של "המסר" המדומה, עד כי הדברים נראו כברירה גרועה.

הדבר היה כך: רוב הישראלים הסתפקו בפי-גישות הרישמיות עם ערפאת, במיסגרת הכינוס הבינלאומי. ניתן לטעון כי פגישות כאלה הן חוקיות גם במיסגרת החוק הרקאני החדש.

צ'רלי ביטן ודויד איש-שלום (בליזויית עסקן ערתי מפקפק במארישע, התי בפאריס) ביקשו פגישה פרטית עם ערפאת. ערפאת, שהיה מוכן להיפגש עם כל מי שהיה מעוניין בכך, קיבל אותם, כדרכו, אחרי חצות.

בפגישה זו מסר לו איש-שלום הצעה, האומרת שייפתח משאומתן בין ישראל ואש"ף על-סמך שלוש נקודות: הפסקת ההתנחלויות, הכרה הדי-רית והפסקה הרדית של פעולות-האיבה.

ערפאת הסכים לכך בו במקום בלי כל קושי, כי כל הנקודות האלה מופשטות זה-ממבר, והן באו לידי ביטוי ברור בפי-גישות קודמות עם ישראלים, גם באותן שהשתתפתי בהן.

אני מציין זאת כדי להפחית מחשיבות מעשיו של איש-שלום, אלא רק כדי למנוע את הרושם כאילו עשה ערפאת תעלול כדי לרמות כמה ישראלים תמימים. זוהי העמדה המוסמכת של אש"ף זה מכבר. הוא שואף למשאומתן ישיר עם ישראל, ומוכן להכרה הרדית ולהפסקה הרדית של הפעולות האלימות עם הפתחה. (מבחינה רשמית, ותוך תיאום עם המדינות

(המשך מעמוד 6)

החוק המצרי. העלאתם בדרגה יכולה לעורר רושם שלילי מאוד במצרים, שעימה יש כיום לישראל יחסיי שלום. מצד שני, כלפי חברי הרשות עצמם זהו מעשה של צדק. לא הם היו אחראים לשיקולים המוטעים של האחרים בישראל. הם מילאו הוראות ועשו מה שעשו מתוך התנרבות אידיאליסטית, כאמונה שלמה שהם משרתים את מדינת ישראל. התורה מגיעה להם.

מדיניות

עור ברווז

עור ניצחון מסעיר של שימעון פרס התגלה למחרת בריבור ריק

עור ברווז הופרש השבוע. ואחרי שהופרש, הופרש.

שרהחץ שימעון פרס נפגש עם שרהחץ הסובייטי, ארוארד שוור-דנדה. אחרי הפגישה נמסר מפי דובריו של השר הישראלי כי חל שינוי עצום

קובנר מעיד במישפט אייכמן
כלב'דים — דינס סווח'ו

בעמדת הסובייטים: הם ויתרו על הריישה שאש"ף ישתתף בוועידה הבינלאומית, ששימעון פרס מסיף לה. המסקנה המרומזת: עור הצלחה גדולה של פרס.

כמעט מייד בא התיקון: השר הסר ביטוי אמר לעמיתו הישראלי שאם אש"ף יוותר על השתתפותו הנפרדת בוועידה, ויאות להצטרף למישלחת ירדנית-פלסטינית, תקבל בריית המועצות את החלטתו.

משמע: הרבר תלוי באש"ף. היתה זאת רחיה ריפלומטית של דרישת פרס, "לאו" בתחושת של "כן, אם..."

מדינה בדרך. כבר למחרת היום שם יאסר ערפאת: קץ למחלוקת. הוא הודיע כי אש"ף יסכים להצטרף למישלחת כלל-ערבית, אך בשום פנים לא למישלחת ירדנית-פלסטינית.

ההכרל ברור: אילו הצטרף אש"ף למישלחת ירדנית-פלסטינית, היה מכיר בעליונות המלך חוסיין. ואילו השתתפותו במישלחת כלל-ערבית, מטעם הליגה הערבית, תהווה הכרה במעמדו כמדינה בדרך, השווה לשאר המדינות הערביות.

באותה הזדמנות הרג ערפאת גם את הברווז של צ'רלי ביטון (ראה הדו"ח). הוא הודיע שלא מסר שום מסר לראש ממשלת ישראל וממלא מקומו.

אישים

האיש בעל קובע הפלדה

אבא קובנר היה ההיסף מיוסף טבנקין: סמל השואה והגולה ההרסה

זה היה ערב הקרב על אישורו, היא אישורו של כיום, באחד ביוני 1948.

בשרה הפתוח, מצפון לעיירה הערבית, התקצו הלוחמים, אנשי גיבי עתי. בעודם מכינים את מכשיריהם ובורקים את נישקם, הסתובב ביניהם איש לא מוכר. הוא היה נמוך-קומה, כפוף קמעה, וחבש קובע-פלדה שנראה ענקי על ראשו. הוא נראה מוזר ותימונה בסביבה זו.

סיפר על כך הספר בשדות פלשתי, 1948:

"אבא קובנר, קצין ההסברה החטי"ב, נואם. זו הפעם הראשונה שמישהו ממטה החטיבה מדבר אלינו במישרין, ופרט זה, יותר מאשר כל פרט אחר, מבהיר לנו את חשיבותה המכרעת של הפעולה."

"...אבא קובנר מסביר את הפעולה... ההלילה תשמעו בפעם הראשונה את רעם התותחים שלנו... חיל האוויר, חיל התותחים וחיל הרגלים יפעלו הפ"ע במשותף... כל אשר אפשר היה לתכנן ולהכין מראש תוכנן והוכן... עתה תלוי הכל בעודדוכם בשעת ההסתערות..."

"הדברים משפיעים. כך עור לא דיברו אלינו..."

איש סאנסילוב. היתה זאת הופ' עת-הבכורה של אבא קובנר, אדם שלא היה ידוע אז ברבים, משורר שהיה פרטיון בימיה-השואה. תחילה עורר חיוך סלחני. עולה חדש. לא "משלנו". אך בהדרגה למדו חיילי החטיבה, רובם ילידיה-אראץ, להעריך את האיש.

הוא הוציא לאור דף קרבי יומי, שגר עד לעדכן את כל חיילי החטיבה לגבי המתרחש בחזית שלהם. הדף היה מנוסח בסגנון ורמוז: "כלב'דים — דינס מוות... מוות לפולשים...". זה היה הסיגנון הארצישראלי, שאותו ירש צ'לה' החדש מן הפלמ"ח. הוא הוכיח יותר את הקומיסאר הפוליטי הסובייטי כספר שהיה אז באופנה — אונ' פאנפילוב. אך החיילים אהבו את הדף, והם למדו לאהוב את קובנר.

גם בקרב תנועת השומר הצעיר היה קובנר דמות חריגה. הוא היה לאומני, כמעט ימני. זכר השואה הטביע חותם עמוק על אישיותו ועל שירתו. חלק גדול מזמנו הקדיש להזכרת השואה.

במישפט ארולף אייכמן הופיע כעד, ועדותו היתה אחת המרתקות והמ' ועזותו במישפט כולו.

השבוע נפטר אבא קובנר. הוא נקבר יום אחד אחרי הלווייתו של יוסף טבנקין (ראה עמוד 6), שמילא גם הוא תפקיד בולט במלחמת העצמאות. אך השניים היו שני הפכים: בעוד ש"יוסף" ל"ה היה אביטיפוס של נסיך צבאי, סמל ההתיישבות והקיבוץ, היה קובנר סמל השואה והגולה שנהרסה.

במשך חודשים רבים התיישר קובנר במחלתו. בסוף ימיו לא יכול היה לדבר, כי תיבת-הקול "כרתה מגרוננו. אך עד הסוף היה בעל מחשבה בהירה, והוא עוד הספיק בימים האחרונים לכתוב ליצחק רבין ולשבח אותו על דבריו במתנה-הריכוז רכאו.

ציון צפירי העולם הזה

ביום השלישי השבוע נראה מיג' רש האימונים של בית"ר ירושלים, בשכונת בית-זגן, כמו בכל יום-אימון אחר.

שחקני האלופה רצים על המיגרס בתילבושת השחורה-הצהובה המסורתית. מוטלה שפיגלר צועק, נוזף, צוחק ומוכיח מרי כמה דקות את כושרו בבעיטות עליצות לשער. קומץ אוהדים

עונש — לא! הגנה עצמית — כן!

אחד הפשעים החמורים ביותר בימי-הביניים היה הפגיעה בגופו של כרוז.

הכרוז לבש בגדים מיוחדים, ועליהם הסמל של מלכו ומדינתו. הוא חצה את הקוים במהלך הקרב, עבר גבולות במלחמה, נדד בדרכים. בכל מקום היה חסין.

תפקידו של הכרוז היה לשאת את המסר של מלכו אל ידיד ואויב. הכל הבינו כי לשם כך דרושה לו חסינות. איש לא העז לפגוע בו. כי הוא נשא את המסר של הריבון.

בימינו נתון העיתונאי במצב דומה. הוא מעביר את המסר. הוא מדווח על קרבות במלחמה, על הפגנות ומחומות. הוא מוצא את עצמו לא-אחת בין הלוחמים. אך הכל צריכים להכיר בחסינותו, כי זהו כורח תפקידו.

כאשר נפגע עיתון זה, כפי שקרה עתה, כאשר נעשה נסיון לרצוח כתב-ספורט אחרי מישחק, יש לנקוט את האמצעים החמורים ביותר כדי להחניק תופעה זו באיבה. אחרת תתפתח כאן פורענות, שתערער את אחד היסודות של המישטר הדמוקרטי: חופש-הדיבור של העיתונאי, המשמש כעין וכאוזן של הציבור, שהוא הריבון בימינו.

יש כאן קו אדום. כל מי שעובר אותו צריך לדעת כי הדבר לא ייסלח.

שום עיתונאי אינו יכול להתייחס בקלות-דעת לרעיון של הטלת חרם עיתונאי. עצם הרעיון הזה יש בו משהו מקומם. כי חרם כזה הוא הצד השני של המטבע של הצנזורה וההגבלה של חופש-העיתונות. נוצר מצב של פאראדוקס: הטלת מיגבלה על חופש-העיתונות למען השמירה על חופש-העיתונות.

זהו נשק מסוכן. חופש-העיתונות אינו רכושם של העיתונאים. הוא רכושם של הציבור כולו. אם מותר לעיתונאים להגבילו, ולוא גם למען מטרת צודקת — מי ישלול זכות זו מפוליטיקאים, משוטרים או משופטים?

מה גם שזוהי סנקציה קולקטיבית, המוטלת על גוף שאשמתו לא הוכחה. משהו בדומה להריסת בתיהם של "מחבלים" לפני שהובאו למישפט, הטלת עונש קולקטיבי על ציבור בשטחים הכבושים. מי שמתקומם נגד תופעות אלה, אינו יכול לקבל באדישות את החלטת החרם כעונש.

יכולה להיות לחרם הצדקה על רקע אחר — לא כעונש, אלא כצעד של הגנה עצמית.

אם אכן נוצר מצב שבו חוששים עיתונאים לכתוב נגד בית"ר ירושלים, מחשש מן יבולע להם אישית וגופנית, כי אז צודקת ההחלטה שלא לכתוב עליה כלל. אחרת ייווצר מצב לא-נשוא: שמותר רק לכתוב טובות על הקבוצה, ואסור לכתוב עליה רעות.

איני בטוח שזה אכן היה המניע האמיתי להחלטה. איני בטוח שההחלטה עצמה היתה שקולה ואחראית, ולא פרי של התרגשות חולפת.

כמי שנפל בעצמו כמה פעמים קורבן למעשי-אלימות, ובכלל זה גם חפצות-בחיים באמצעות סכין, איני אדיש למעשה-תועבה זה. אך גם ברגע זה אין לאבד את חושי-המידה. יתכן שחופש-העיתונות הוא דבר חשוב מדי מכדי להשאירו בידי העיתונאים. ■ א.א.

בית"ר

קטן יושב ביציעים החדשים ומביט בשחקנים.

בחדר-הלבשה מסתובבים עסקנים, מאמנה-הכושר, כמה אוהדים, ואכרס לוי, מנהל הקבוצה. יו"ר תנועת-החרות ירושלים, ראובן ("רובי") ריבלין, קופץ פנימה לכמה דקות. הוא בא לראות מה קורה במיגרס, לומר כמה מילים ללוי, וממשיך בדרך. מי שהיה נקלע למיגרס בבית-זגן במיקרה, לא היה מנחש שבי-ת"ר מעורבת השבוע בתקרית חמורה ביותר.

יומיים לאחר שהכריז איגוד-הערי תונאים הארצי על הפסקת סיקור קבוצת בית"ר-ירושלים, יומיים לאחר שהכריז האיגוד על חרם על קבוצת-המנורה, עסקו שחקני, אוהדיה ומנהליה בווידוח האם החרם צודק או לא. ויכוח שרחק לשוליים את העניין עצמו: עיתונאי נדקר בכל חלקי גופו, עליידי אלמוני שניסה לרצוח אותו, כסיום מישחק של בית"ר ירושלים.

היד נפרסה לשניים

ביום השבת האחרון סיימה בית"ר ירושלים את מישחק בבלומפילד, נגד הפועל כפר-סבא בתוצאה 1:2. מיג' רש בלומפילד הפך בשנים האחרונות למיגרסה הביתי של הקבוצה הירר שלמית. מיגרס ימק"א בבירה אינו כשר למישחקי-כדורגל לקבוצות בליגה הלי-אומית. הוא מוזנח, ביציעים אי-אפשר לשבת, הגדרות פרוצות והדשא עלוב. הירושלמים עברו לתל-אביב.

צדוק יחזקאלי, כתב הספורט של יד-עוה אחורנו, יצא את מיגרס בלומפילד בדרך למכוניתו.

כשצעדתי לכיוון המכונית, עצר לידי מוטלה שפיגלר וצעק, צלצל אליי בערב! אמרתי בסדר והמשכתי. נפרדתי משמואל חיות, העיתונאי שהיה איתי. הכנסתי את המפתחות למנעול ופתחתי את דלת-המכונית, הכנסתי רגל אחת פנימה והנחתי את הפינקס שלי במושב הימני.

ראיתי אדם המתקרב לכיווני בצע' דים רגילים לגמרי. שניה לפני שהוא עבר לידי, נזכרתי פיתאום במכות שח' טפתי לפני חצי שנה מאוהדי בית"ר. התפללתי שהוא יעבור והסיט הריגעי הזה ייגמר.

"הוא פנה אליי ושאל: 'יחזקאלי?' אמרתי כן. עוד לפני שהספקתי להגיב מילה נוספת, הוא התכופף, גחן לעברי ושלח לי אגרוף שמאלי. 'ידו היתה מאוגרפת, והיתה בה סכין קפיצית. הוא חתך אותי פעמיים בזרוע וברגל. ראיתי את היד שלי נפרסת

ציון צמיר, העולם הזה

אבי כהן ואורי מלמיליאן התאמנו כרגיל למחרת הטלתו של החרם העיתונאי בגלל ההתנקשות בחייו של הכתב צדוק יחזקאלי (משמאל). הוויכוח על החרם השכיח את הוויכוח על האלימות

אורי מלמיליאן, השחקן המפורסם ביותר במדינה, מרגיש "לא טוב" עם נסי יורההתנקשות ביחזקאלי: "אני לא מר" כר איתו כבר שנתיים. היה בינינו סיכום של אוף-ה-רֶקוֹרד, ולמחרת צדוק כתב הכל בעיתון. ואו החלטתי שעם עיתונאי כזה אין טעם לדבר. אבל לנסות להתנקש בחייו — זה באמת נורא". מלמיליאן טוען, שהטלת חרם על קבוצה שלמה "זה בעיניי מצחיק".

לשניים. ראיתי את השומנים, הגידים והדם. צעקתי: חתכו אותי חתכו אותי! והוא ברח. "פחתי" שאמות מחוסר-יד. רצתי לכיוון חיות, נכנסתי למכונית, ורבע שעה הסתובבנו בסימטאות יפו בחיפוש אחר בית-חולים קרוב". שלושה ימים לאחר נסיון רצח העיתור נאי הירושלמי, ויומיים לאחר הכרות

בול עינאדי

רגל יואילו לדאוג לתנאי עבודתו של העיתונאי, ולכך שלא יפחד לכתוב ביקורת צורקת ונכונה על שחקני כדורגל, מאמנים ועסקנים. לדעת נרב, הפוליטיקאים כמו גם כמה מהעיתונאים, מיתממים. עד לפני זמן קצר הם עמדו בצל איוס-ההטרדות, ולפתע היום כולם נגד החרם. החרם, הוא אומר, משמש רקבאיתות. "זו הימנעות מסיקור לתקופה מסוימת. זה לא חרם לעולמי-עולמים. חובת הא"י גוד המיקצועי לדאוג לשלום חבריו ול" זכותם לכתוב. היום זה לא הזמן להתעסק בזכות-הציבור-לדעת או בחופש-הביטוי. גם רופא שמחליט לשובת אינו מתעסק בשבועת-הרופאים, האוסרת עליו שבר תה. הוא שובת בשל תנאי עבודה, תנאי שכר וכולי".

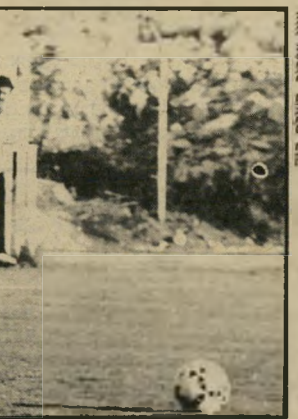
התעניינות והזדהות. אנשים באים לראות כדורגל ולהתפרק, ואני לא יכול להיות אחראי שפסיכופטים ומטורפים לא יהיו אוהדי בית"ר ירושלים. "העיתונות דוקרת בסכנים לא פחות מהפסיכופטים. איך העיתונות, הטוענת לחופש-הביטוי ולזכותו של הציבור לדעת, מחליטה למנוע ממיליון קוראים דיווח על דברים שמעניינים אותם?" אמנון נרב, יושב-ראש איגוד עיתור נאיישראל, אינו מוכן להתייחס לתיאור ריות על חופש-העיתונות. "בתנאים הנוכחיים", אומר נרב, "אייאפשר לע" כור. עיתונאים, כתבי רדיו וטלוויזיה, טכנאים וצלמים מתלוננים ללא הרף על הטרדות, הכפשות וקללות. אני, כיושב ראש איגוד מיקצועי, צריך לדאוג לתנאי-עבודה נוחים וחולמים לאנשים שאותם אני מייצג".

מלמיליאן, שספג בקריירה הארוכה שלו קטנות-שופכין וקללות למכביר מאוהד "אני מכיר את האוהדים. הם צועקים ומקללים במיגרש. אחרי המישחק הם שוכחים הכל. אני לא מאמין שזה היה אוהד בית"ר". רובינליבין, שהיה שנים רבות האישי-החוק בבית"ר ירושלים, מוכן לשקול את ההנחה שהדוקר היה אוהד בית"ר. "ואם הוא אוהד בית"ר — אז כל בית"ר אשמה? אם ערבי בעיר העתיקה דוקר יהודי, ואין ספק לכל הצדדים שהוא ערבי, לא יעלה על הדעת לעשות טרנספר ככל ערבי העיר העתיקה".

החרם של איגוד עיתונאי ישראל, באגוד רת בית"ר ירושלים רנים הכל בעניין אחד בלבד: מה פיתאום חרם? למה ענין שה קולקטיבית? איך זה שהעיתונאים חורצים מישפט לפני שנתפס המתנקש? במיגרש בכית-זגן מסכימים הכל שהמתנקש היה ככל הנראה פסיכופט, חמוס-מות, מטורף. כולם שם דוחים את ההשערה שהוא אוהד בית"ר ירושלים.

אותו זה מצחיק

תנן אוולאי, קפטן הקבוצה, טוען נגד האצבע המאשימה לפני פסק-הדין: "שיתפס את האשם ויענישו אותו. יש חוק במדינת-ישראל!". "זה מיקרה מצער, אבל אני לא מאמין בענישה קולקטיבית. העיתונות החליטה שלא לסקר את בית"ר ירושלים והיא פוגעת בחיילים, חולים וסתם אנשים שלא מגיעים למיגרש הכדורגל. אולי הם גם יחליטו להפסיק לסקר את המישחקים מבליה, כי אלי אוהנה מייצג קומץ אוהדי בית"ר?". מוטלה שפיגלר, מאמן הקבוצה, אינו מוכן להגיב. "זה עניין של המישטרה, לא שלי", הוא אומר. "יש לנו חוק במדינה".

ציון צמיר, העולם הזה

מזאמן שפיגלר לא עסק שלי

צבועים, המתנגדים לענישה קולקטיבית בכדורגל, אך ששים להפעיל אותה בהזדמנויות רבות אחרות.

שימות מבושה!

הוויכוח אכן הוסט. הכל רנים, עסוקים ומתווכחים בעניין החרם, חופש-העיתונות ועוד עקרונות מופשטים. אולם בעוד הכל עסוקים בתיאור ריות, שוכב לו עיתונאי צעיר בבית חולים וולפסון בחולון. זו הפעם השניה שאותו צעיר נתקל בכריזמות ובאלימות בשל עיסוקו העיני. ביונאי. זו הפעם השניה שהוא מותקף. גם בפעם שעברה זה היה אחרי מישחק בין בית"ר להפועל כפר-סבא. גם אז בית"ר ניצחה. זה מעניין, הוא מצטט חק, כשכולו כואב.

ציון צמיר, העולם הזה

אוהד-שרוף סימיקו, להעמיד במיגרש

רזינת אנמלר

המניעים מזבנים, אך התוצאות עגומות.

הפירסום שם קץ למגעים עם אנשי חרות. הוא הכריח את דן מרידור, מיכאל רייסר, אהוד אולמרט ושות' להתכחש לכל העניין, ולהאשים את עמירב בכל מיני האשמות. הוא גרם לשמיר לגנות בשפה קיצונית.

הוא שרף את עמירב.
זו מחיר כבד, והוא נוגד את כל הכוונות שהיו לאיש-שלום עצמו.

הפירסום גרם גם להתנפלות של צעירים פלסטיניים קיצוניים על נוסיעה, שהוכה קשות ואושפז בבית-חולים. בעיני אנשים השייכים לחזית העממית של ג'ורג' חבש, הפעולה ה"פרטיונית" כביכול של נוסיעה נראית כבגידה, כשינוי פעולה עם האויב. מה גם שזה נעשה עם אנשי-חרות, ובמתכונת הנראית כהמשך לקמפיין-יוזי. כמעט כל הפי-לטינים סבורים כי בקמפיין-יוזי מכר סאדאת את העניין הפלסטיני.

טוב שהאיש מס' 2 באשף,
חילול ("אברג'יהדר") אלדור,
הממונה מטעם אשף על
השטחים הכבושים, גינה הת-
נפלות זו באופן חד-משמעי. בן
זכה נוסיעה בגיבוי מלא.

אחר-כך בא הסיפור על מעט פות הכסף.

גם הוא נובע מתככים פני-מניים בין בוחות-שלום, הפעם בצד הערבי-ישראלי.

ביטאון נצתי מקומי, שהואשם בעבר על-ידי ר"ח כאילו כסף מהשר (דאז) משה ארנס, מצא הודמנות להתנשם במעניו.

ההתנפלות של ר"ח על ביטאון זה היא כמעט שיגרנית. ר"ח דומה לשור מועד, הגונח כל גורם בציבור הערבי שאינו משועבד לה. היא רגילה להגדיר אנשים כאלה כסוכני-המוסד, מקבלי-שלמים מירי השילטון, וכו'. עורכר-הביטאון התרגזו. על כן הפי-צו את הסיפור כאילו כמה מוסד עיר-נבה — והכוונה היא לר"ח — קיבלו שלמונים מירי אשף.

זה מוגזק בעליל. אולם סיכסוך קטן זה הוליד ברווז גדול, שהביא שימחה לאויב-ישראל.

הנה כי כן: חסידי השלום הישראלי-פלסטיני אינם רק שקרנים, אינם רק תמימים המפיצים את תעמולת-הכזב של ערפאת הערמומי, אינם רק פורעי חוק ועורכר-ישראל, אלא גם סוכנים שכירים, זונות המקבלות "אתנן". ואין זה מיקרה שדווקא יוסי שריד השתמש במילה זו, בהודעה צבועה מאיך-כמה. אפשר תמיד לסמוך על שריד שיתקע סכין בגבם של מי שמוכנים לעשות לידיו השלום יותר מאשר פירסום קומניקאט בנוסח "ירי שריד אמר..."

ל זה הוא כקצף על פני המים. סנסציה לשעה.

אולם בסיכומי של דבר, יישא אר מן הפרשות הישג מוחשי.
הציבור הישראלי הנאור נוכח לדעת כי אנשי אשף משתדלים באמת ובתמים להידבר עם ישראלים, ושהם שואפים להגיע לידיו השלום יותר ממשלת-ישראל על כל חלקיה.

פרשת עמירב, עם כל צדדיה התמימים, משאירה לקח חשוב: עסקן שאפתן של חרות מוכן לפתוח את הדלת להיברות עם אשף, וזוכה בחשאי בתמיכה של עסקנים חשובים של ממשל. משמע: כל אלה סבורים כי דרך השלום פופולרית בציבור של חרות, ובעיקר בציבור המזרחי.

משמע: הם מודעים לכך שהזרם הכללי במדינה, מתחת לפלג השטח, הוא בכיוון אל השלום, ולא להיכר.

בעצם המעשים באה לירי ביטוי ההכרה הגוברת באמיתות היסודית — ישראל זקוקה לשלום, כי אין שלום כלי הפלסטינים, ואין שלום עם הפלסטינים בלי אשף. **המאבד נשבר.**

מונולוג של אתיה שימחה, המועמדת לתפקיד היועצת למעמד האשה

דורון ענתה: "לא, היא הולכת. החרוה שלה הסתיים."

חשבתני קצרות, ולבסוף אמרתי: "תר-שי לי רק דבר אחד — לעלות ולדבר עם ניצה."

עליתי קומה ואמרתי לניצה: "אני מקווה שזה לא בגללי."

ניצה בירכה אותי ואמרה: "להיפך — אני שמחה שזאת את..."

ירדתי חזרה וביקשתי זמן להתיעץ עם בעלי והילדים. נענית שאין לי זמן לכך. יצאתי מהבניין ובדרכי החוצה דר-שתי לעצמי: "בעצם, התשובה היא חיד-בית".

שכתי על עקבי, ונענית שתינתן לי

"אני לא

אנטי גברים!"

תשובה סופית בקרב. כעבור שבועיים קיבלתי תשובה חיובית.

ניצה רחתה את העברת התפקיד שוב ושוב. פה היה לה דבר נוסף לסיים, ושם היה לה דבר נוסף. חיכיתי בסבלנות. רציתי חילופית-תפקיד מסודרים.

אחר-כך נודע לי שהיא ליכלכה. אני לא ליכלכתי. טילפנו אליי עיתונאים וניסו להסית אותי ללכך. אחת אמרה לי: "אנחנו רוצים דם".

לא הצליחו לגרור אותי. בלעתי הכל, ונאלצתי להיכנס בכוחות עצמי לתפ-קיד. כששאלו אותי מדוע לא היתה הפי-פת-תפקידים, לא רציתי ללכך ועניתי משהו מגומגם, שממנו השתמע כאילו אני יודעת הכל. למחרת מצאתי כותרת כזאת בעיתונות.

לך. הנה היו חילופי הגבר בחיל-האוויר כשבוע שעבר. איזה טקס אלגאנטי?

● "אדגנו לי מסיבה"

כמה חורשים אחרי שנכנס סימ-עון פרס ללישכת ראש-הממשלה, התחילו שמועות על החלפתי הצפויה על רקע פוליטי. לא רציתי בליכלוכים ובאווירה לא-נעימה. התייעצתי עם השר משה נסים, וגם הוא היה בעד פרישה מכובדת. לכן פניתי לאברהם טמיר, מי שהיה אז מנכ"ל משרד ראש-הממשלה, וביקשתי ממנו לפרוש חצי שנה לפני המועד הצפוי.

טמיר התנהג עימי בסדר גמור. באמת בסדר. הוא הרגיש שלא בנוח ושאל: "אולי את רוצה בתפקיד אחר? אין לך מה למר?"

ענית לו: "אני רוצה להתעורר בא-חד הבקרים — עם כותרת בעיתונות — מעיפים את היועצת!"
הוא קיבל את עמדותי, ובאמת פרשתי

בלונדית, נאה ומצליחה

"זה רצינו את נשבעת לי" שאלה אתיה שימחה ביום השלישי. שימחה שבה שעות מעטות קודם-לכן משהייה ממושכת בחו"ל, ולכן החמיצה את הפסטיבל התיקשורתי סביב פיטוריהם הקרובים של מינוי פרס, ניצה שפירא-ליבאי וישראל ("רוליק") פלג, והמוע-מדים לרשת אותם. התפרסם כמה שעות בקשר תפקיד היועצת-למ-עמד-האשה. ממשרד ראש-הממשלה עצמו נמסר לי ששימחה היא המועמדת המועדפת.

"אתיה שימחה" שאל אותי בפליאה שבוע לפני-כן אחד הנוגעים לדבר, "מעולם לא שמעתי עליה!"
לגבי מי שכינה בתפקיד הנכסף בשנים 1984 והמוציידת במיס-מכים המעידים על פעילות בינלאומית מוצלחת, זה נשמע מוזר, ואף מעלב.

שימחה רואה את הסיבה בהירתעותה מהזרקורים ובורות ביח-סייציבור. גם לדאין זה לא ששה, וביקשה לעיין שהיוזמה היתה כולה שלי. היא חששה שמא תזיק החשיפה לסיכוייה למישרה המתפתית בשבועות הקרובים. היא פחדה שתצטייר כנאוונות, נרתעה כל אימת שהרגישה שנחשפה יותר מדי. התייעצה עימי שוב ושוב, נסוגה וחזר-חלילה.

קלטתי שההירתעות הזאת נובעת משני גורמים נוספים. חוכמת-חיים: שימחה מבנה בחושה הבריאים שקרבת-יתר לאורות כולה גם להותיר כוויות. והפחד מקצאת-נשים: שימחה היא אשה גבוהה, בלונדית וזהרת.
לפגישה עימי הופיעה בחליפה תכלכלה, שהיתה מונחת ברישול מכון היטב על גופה, צעיף תואם ועגילים תואמים — בדיוק תואמים. היא נשואה באושר לשופט בית-משפט-השלום אהרון שימחה, ומתגאה בארבעה ילדים שהיו משמחים כל אמא יהודיה.
שלא לציטוט סיפרה לי על חוסר-הפירגון שבו נתקלה מצד נשים — פוליטיקאיות ועיתונאיות — במהלך הקריירה שלה. ובאמת, קשה לפרגן לבלונדית, נאה, חכמה ומצליחה.

נולדתי על הגבול הפולני-רוסי. ניש אגדה — תרגישי שזאת רק אגדה! — שלמישפחתי יש ייחוס לבעל-שם-טוב.

הגענו ארצה כשהייתי תינוקת. למד-תי בבית-הספר העממי והתיכון בפתח-תיקווה. אחר-כך למדתי מישפטים בירושלים, וכלכלה — בתל-אביב. והוס-מכתי כעורכת-דין ב-1955.

לנושא מעמד האשה הגעתי דווקא בדרך עבודת-השטח: ייצגתי נשים בערכאות השונות, ובכללן בתי-מישפט אזרחיים ורתיים. כך נתקלתי בבעיות השונות. הפרקטיקה הביאה אותי לי-תואר.

ב-1956 התחתנתי עם עורר-דין אה-רון שימחה (כיום שופט בית-משפט-השלום). בעלי הוא ממוצא ספרדי — דור שישי בארץ. נולדו לנו ארבעה ילדים: שלושה בזה אחר זה ואחר-כך — הרבי-עי.

עד סוף ההריון הראשון עבדתי בבית-המישפט העליון. אחר-כך ישבתי שנה בבית. מאוחר יותר התחלתי לעבוד בע-בודות התגברותיות. בוויצו הייתי פער-לה עוד בצעירותי, אבל אחר-כך נטש-תי זאת לטובת הלימודים. שתי להיות פעילה בוויצו. אז למדתי להרצות. התי-מנית כסגנית יושב-ראש הוועדה למע-מרהאשה של ויצי. אחר-כך כיהנתי כיושבת-ראש מרכז-המידע ליכויות האשה בוויצו. אחר-כך — כיו"ר ועדת-התרבות של לישכת עורכר-הדין ביר-שלים. כיום אני סגנית יו"ר הוועדה ליח-סים בינלאומיים של לישכת עורכר-הדין, הוועד המרכזי.

● "ניצה ליכלכה"

נדמה לי שזה היה ב-1983. אני לא זוכרת בדיוק. הייתי אז כאבל עמוק. פיתאום קראו לילפגישה עם שרה דורון — אשה מקסימה, עד היום אנחנו בקשר חברי.

דורון, שהיתה אז שרה, אמרה לי: "שמך עלה בין כמה שמות המועמדים לתפקיד היועצת-למעמד-האשה במיש-רד ראש-הממשלה. את נראית לי יותר מכל המועמדות."
ענית: "אבל יש יועצת (ניצה שפי-ראליבאי)!"

אנשי השנה

תשמי"ז

עולם

נורת': תוצאה הפוכה

מרחב

חומייני: יריות במכה

כל מאורעות השנה במרחב השמי הושפעו עליירי עקשנותו של איש וקן אחר: האיית-אללה רוח-אללה חומייני, מחולל המהפכה האיסלאמית הגדולה, איש-השנה תשל"ט. חומייני סירב לכל התחנונים להפסיק את המלחמה האכזרית, האוכלת את מיטב הנוער האיראני. הוא רצה להעניש את אויבו, **סדאם חוסיין**, הרוזן העיראקי, שפתח במלחמה זו לפני שבע שנים בקלות-דעת נוראה. הכוחות האיראניים לא היו מסוגלים לגבור ביבשה על הצבא העיראקי המשוכלל, עתירה-נשק. חו"מיני ביקש להתיש את עיראק במלחמה ארוכה. לשם כך היה זקוק לכסף. זה יכול לבוא רק ממכירת הנפט האיראני, המוכרז לעבור במפרץ הפרסי כדי להגיע אל שוקי-העולם. העיראקים ניסו למנוע זאת על-ידי פגיעה במיתקנים ובמיכליות. איראן איימה לסגור כנקמה את מיצרי-הורמוז, צוואר-הבקבוק של המפרץ, לפני המכליות של המחנה היריב. כוויית, בעלת-הכרית של עיראק, ביקשה את עזרת הסובייטים. הרבר הבהיל את האמריקאים. אלה נפלו בפח והתגרבו ללוות את המכליות הכווייתיות. כך הצליח השועל האיראני הערמומי לערב את שתי מעצמות-העל במלחמה שלו.

ראשי-השנה תשמ"ח עמד בסימן התקריות בלכיים, והיו שניבאו הידרדרות למשבר חמור יותר. הקונגרס האמריקאי חשש שמא תביא הידרדרות זו להתלקחות גדולה, וביקש לחסום את הנשיא רונלד רגן באמצעות חוק. האמריקאים תפסו ספינה איראנית שהגיעה מוקשים בים, ופוצצו אותה. המצב התגדר בין שלום ומלחמה.

בעולם הערבי המשיכה מלחמה זו לחולל תמורות. ירדן של **חוסיין**, מצריים של **חוסני מובאראק**, סעודיה של **פאהד** ונסיכויות-הנפט הקטנות התאגדו כולן בפחד המשותף מפני ההתפשטות של איראן. לכן תמכו בעיראק, שהצטיירה כחומה ערבית בצורה מול האוייב המשותף.

התוצאה היתה שמניותיה של מצריים עלו שוב בעולם הערבי, בעוד שמניותיו של **האפט' אל-אסד** הסורי, בעלת-הכרית של חומייני, ירדו בהתמדה.

הפחד מפני איראן גרם לאחר המאורעות הדרמאטיים ביותר במרחב בתשמ"ז: הטבח שערכו אנשי-הביטחון הסעודיים במפי גינים איראניים בחוצות מכה, בימי החג הקדוש. אך אי-אפשר לעצור רעיונות בכדורים. המקורות (הפונדמנטליזם) האיסלאמי סיכן את רוב המישטרים הערביים מכפנים. הוא הרים את ראשו גם בציבור הערבי בישראל ובשטחים הכבושים. גיבורו היה חומייני — לא רק אצל השיעים, אלא גם אצל הסונים.

תופעה חשובה אחרת של תשמ"ז היתה חרידתה החדשה של ברית-המועצות למרחב. בניגוד לאמריקאים, שלא היתה להם שום מדיניות, ושלא היו אף מסוגלים לבחור בין **שימיעון פרס** ו**יצי דקל שמיר**, פעלו הסובייטים בתכליתיות. כמשך 20 שנה איברו את רוב עמדותיהם במרחב. השנה חזרו אליהן.

עזרה להם העובדה שבניגוד לאמריקאים, היו להם יחסים טר-כים עם איראן ועיראק כאחת. בניגוד לאמריקאים, הם היו על-כין מסוגלים לתווך, לתמרן, לפעול. בעוד שהנסיון האמריקאי להתקרב לבאיראן — בניצוחו של איש-העולם אוליבר נורת' — נכשל כישלון חרוץ, בעיקר תודות לטיפשותם הנוקשה של האמריקאים עצמם, הצליחו הסובייטים לשפר את עמדותיהם, תוך גרירת האמריקאים אל תוך הרפתקה צבאית מסוכנת במפרץ הפרסי.

גם בעולם הערבי עצמו השתפר מעמדה של ברית-המועצות. אחת ההתפתחויות החשובות ביותר של תשמ"ז היתה האיחוד מחדש של הכוחות השונים באש"ף, שנעשה בחסותה של ברית-המועצות. החזית העממית של **ג'ורג' חבש** והחזית הדמוקרטית של **נאף חרות-מה** חזרו לאש"ף שבהנהגת **יאסר ערפאת**, ובכך חיזקו מחדש את מנהיגותו. חאפט' אל-אסד, אויבו המושבע של ערפאת, לא היה מסוגל לעצור מהלך זה, שנעשה ביוזמת מוסקו. בתמורה על כך שיפצה מוסקוה את מעמדה באש"ף עצמו ובמדיניות הערביות האחרות. ארצות-הברית נתנה הישג זה כשי לברית-המועצות, מפני שלא היתה מסוגלת לקשור בעצמה קשרים עם אש"ף. להיפך, היא נאלצה לסגור את מישרדי-אש"ף בוושינגטון, כדי לרצות את השדולה הישראלית-יהודית.

ברית-המועצות, לעומת זאת, לא הגבילה את עצמה. כדי להחזיר לעצמה מעמד של מתווכת אפשרית, קשרה כוהירות קשרים חדשים עם ישראל, לקראת חידוש מלא של היחסים עם ירושלים.

הביטחון העצמי החדש של ערפאת התבטא במחאות כלפי ישראלי. הוא בא לזנבה להיפגש עם חברי-כנסת ישראלים, הודיע על נכונותו להכיר בהחלטות 242 ו-338, וביטא את רצונו להשיג תהפוך, לצד ישראל, בצורה זו או אחרת, בוועידה בינלאומית למען השלום במרחב. נחום-תקום של העולם הערבי כלט שוב כשטח.

כמשך כמה ימים עקב העולם כולו אחרי עדותו של **אוליבר נורת'**, סגן-אלוף בחיל-הנחתים של ארצות-הברית, לפני ועדת-החקירה של הקונגרס האמריקאי.

באותם ימים הפך לגיבור אמריקאי ולדרמות בינלאומית. כל מילה שלו, כל העוויות-פנים, זכתה בתגובה. האמריקאים יצאו מגדרם מרוב הערצה לאיש הקשוח, הכוטח-בעצמו, שאמר לסי-נאטורים אירי-השפעה מה בריוק הוא חושב עליהם, כסיגנון אדיב ובוטה. נציגיהם, שבאו לקרקף אותו, נאלצו כסופו של דבר להתרפס לפני מעריציו. תחת למתוח עליו ביקורת, נאלצו הסנאטורים לדבר בנוסח "אתה אינך הפטריט היחיד כאן".

נורת', האיש ששירת את הנשיא שלו לפי הבנתו, שפעל על רעת עצמו, שדיבר על אהבת-המולדת ועל שרות-לאומה, שבו לפוליטיקאים ולאמצעי-התיקשורת, זכה בהערצה המונית. בכל-דחיבי ארצות-הברית קמו עמותות שהציעו לו להציג את מועד-מותו למישרת הנשיא. הוא הזכיר לאמריקאים את הערכים של אתמול ואת המיתוס של שילשום — ערכים ישנים וטובים הנראים כיום רק בסרטים ישנים. אותם הגעגועים אתמול טוב ופשוט יותר הביאו לבחירתו של **רונלד רגן** עצמו.

אולם אוליבר נורת' לא זכה בתואר איש-העולם של תשמ"ז רק בשל הפיכתו לגיבור התיקשורת באמריקה. היתה לו השפעה ישירה עוד יותר על מאורעות השנה — ודווקא בכיוון הפוך מזה שהתכוון אליו. הוא הרס את הנשיא שאותו ביקש לשחרר.

כאשר התפוצצה הפרשה שזכתה בכינוי "איראן/קונטראס", קשרו רוב האמריקאים כי הנשיא רגן היה בסדר העניין והסכים לשיטותיו של נורת' — הפרת החוק האמריקאי, הונאת הקונגרס ושיבושי הליכי הממשל התקין. רגן נשאר פופולארי כקשיש חביב וטוב-לב, אך אמירותו הפוליטית נהרסה. הוא איבד את השליטה בקונגרס. כנפיו קוצצו. המדיניות שאותה ביקש לנהל בעולם נעצרה.

בכך תרם נורת' תרומה חשובה להתפתחות העיקרית של תשמ"ז, שהגיעה לשיאה בסוף השנה: ההסכם לפירוק חלקי של הנשק הגרעיני. רגן לא היה עוד מסוגל לעצור התפתחות זו. הוא נאלץ לנהוג לפי הכלל האמריקאי הנושן. אם אינך מסוגל לדפוק אותם, הצטרף אליהם.

היה זה ניצחונו של איש-העולם של תשמ"ז, **מיכאל גורבאץ'**, מנהיג ברית-המועצות. גם השנה שלט במהלכים. הוא היה זקוק לצימצום מידות-החימוש, שאכל את המשאבים המוגבלים של המשק הסובייטי. הוא מנסה לשקם את המשק הזה, להכניס בו פרורמה יסודית, להעלות את רמת-החיה של הציבור הסובייטי ולרכוש את ליבו לליברליזציה המבוקרת של המישטר. הסיסמה היתה: גלאסנוסט.

בסוף תשמ"ז היה נראה כי גורבאץ' מצליח בדרכו זו. אך איש לא העז עדיין להיבא מה תהייה התוצאות, עד לאן תגיע הליברליזציה של המישטר, וכיצד יתקדם פירוק החימוש הגרעיני. המצבורים אשר ייוותרו, אחרי ביצוע ההסכם החדש, עדיין יספיקו להחרבת שתי מעצמות-העל, וגם כמה וכמה מן הלוקחות שלהן, כגון ישראל.

בשאר חלקי-העולם לא היו השנה שינויים גדולים. **קוראסון אקלין**, נשיאת הפיליפינים, החזיקה מעמד, למרות נסיגות חוד-רים של קצינים להפילה בכוח. המישטר הניזוני בדרום-אפריקה הגביר את דיכוי השחורים. בנסיון-שווא לעצור את התהליך המור-ביל לסוף הבלתי-ימנע.

בגבולות שבין שתי האימפריות היו אך תזוזות קלות. באפג' ניסתאן נמשכה מלחמת-הגרילה נגד הכיבוש הסובייטי, ומוס'קוה לא הצליחה. למצוא דרך כדי לצאת מן הביצה. אולם בני-קאראגואה נעצרו שכירי-החרב האמריקאים. ה"קונטראס", על-ידי מהלך פוליטי מבריק, נשיא המדינות השכנות התאגדו כדי ללכופת על הצדדים תוכנית-שלום איוורת. הנשיא רגן לא היה עוד רי חזק כדי למנוע זאת.

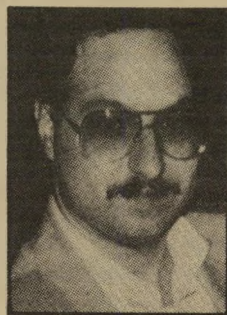
בגבול הרגיש ביותר — זה החוצה את גרמניה לשתיים — החל גלאסנוסט' מקומי, כאשר **אריך הונקר**, מנהיג גרמניה המיוחית, בא לביקור רשמי. ראשון-מסוג, אצל ראש ממשלת גרמניה המערבית, **הלמוט קהל**, אישימין שנאלץ גם הוא להני-מך את הטון. באמריקה הדרומית נשמר הסטאטוס-קו: **ראול אלפונסין**, האיש המסמל את הדמוקרטיה החדשה בארגנטינה, החזיק מעמד, תרף ירידה בבחירות. אך גם שכנו המרושע, **אוגוסטו סינרשה**, הרוזן של צ'ילה, החזיק מעמד.

אחת ההתפתחויות החשובות ביותר של השנה היתה גם השי-קטה ביותר: יפאן המשיכה לבצר את מעמדה כמעצמה הכלכלית מס' 1 בעולם. בעוד ששתי מדינות-הענק של אסיה, סין והודו, נשארו מתבוססות בבוץ הפיגור.

צעיר גרמני חימשל השנה את העולם. מתאם רוסט הנחית את המטוס הקל שלו באמצע הכיכר האדומה, במרכז מוסקו, לפני שער מוסדות השילטון של מעצמת העל. הוא נשפט לשלוש שנות מאסר, אך העולם כולו עקב אחרי מיצעו כחיוך סלחני, ואף כשימחה לאירם של המרשלים הסובייטיים, שלא היו מסוגלים להגן על המרחב האווירי שלהם מפני פורץ הרפתקני זה. אולם גם שמו של רוסט לא האפיל השנה על שמו של צעיר ישראלי, שהתפרסם בעולם כולו, והפך גיבורם של רבים. **מרדכי וענונו** בן ה־33 עשה מעשה גדול יותר, הרפתקני יותר וגם משמעותי יותר מאשר הצעיר הגרמני. הוא לא חדר למרחב גיאוגרפי, אלא למרחב הסודיות. כמו מניעיו של רוסט, לא התבררו גם מניעיו של וענונו. גם לגביו לא היה ברור איך שימשו אצלו בערבוניה הרפתקנות, אידיאליזם, כליבול ומחאה. וענונו חדר לאתר הסודי ביותר בישראל, הכור הגרעיני ליד דימונה, וצילם שם במשך זמן רב באיך־מפריע. בכך חשף את מחללה של קהילת־הביטחון הישראלית. אחר־כך הוציא את התצלומים לחו"ל והעביר אותם לידי סאודי טייס, השבועון הלונדוני, שפירסם אותם בהרחבה, תוך קביעת העובדה שיש לישראל כ־200 אמצעי־לחימה גרעיניים. המיספר הדוהים גם את המומחים.

אחר כך הלך וענונו אחרי סוכנת צעירה של המוסד, טס עימה לרומא, שם נחטף — על פי הפירסומים בעולם — בידי סוכני המוסד והובא לישראל באוניית־משא ישראלית. וענונו עצמו הוא בן של מישפחה רתית מעולי־מארוקו. הוא התקרב לאנשי־שמאל, התיידד עם סטודנטים ערביים, התקשר עם בחורה אמריקאית, ירד מן הארץ, נכנס למינוז בודהיסטי בתאילנד והתנצר באוסטרליה. ברור שחיפש את ררכו, בחוסר מנוחה נפשי. יתכן כי מחה ביודעין או שלא־ביודעין על מעמדו הנחות של צעיר יליד־מארוקו בחברה הישראלית. אולי רצה להתנגס כאנשים שזילזלו בו בכור הגרעיני. יתכן כי וענונו סימל במידה רבה את משבר הדור הצעיר בישראל, אשר רבים מבניו ירדו מן הארץ ורבים אחרים הוריעו בסקרים שהם שוקלים ירידה. מושגים כמו פטריזיזם, ציונות ואהבת־מולדת איבדו את כוחם והפכו מליצות נבוכות. החינוך הישראלי הוא קלוש בתכנו ובערכיו. הרת נמאסה. הרגשת השייכות מתרופפת. הבעיה העדתית מטרידה. כל זה בא לידי ביטוי ברור בחייו של מרדכי וענונו. בעולם נראה וענונו כגיבור התנועה האנטי־גרעינית. אביר השלום הבינלאומי. בארצות רבות יז עמותות להגנה על וענונו. שמו נישא כפי רבים מן החגים יידיאליסטיים ביותר בעולם המערבי, וכמובן גם בפי תועמלני גוש המימורי. אחיו, **מאיר**, נרד בעולם כנושא־דבריו, בשעו שמרדכי וענונו עצמו עמד במישפט סודי, כשהוא ממשיך ל ול את המחאה וההתמרדות. תצלומם, כשהוא מציג לעיתונאים, כ ירדיו שעליה רשם פרטים על חטיפתו, היכה גלים בעולם.

כל יהודי בעולם נאלץ השנה לשאול את עצמו שאלה קיומית: מי אני? מהי ישראל לגביי? האם אני יהודי אמריקאי או אמריקאי יהודי? צרפתי יהודי או יהודי צרפתי? האם ישראל היא בעיניי מולדת שנייה? מולדת ראשונה? ארץ רחוקה? חרזה? מדינה שיש לי אליה רגש כלשהו של סולידריות, אך לא יותר? האיש שנתן תשובה ברורה על שאלות אלה היה יהודי אמריקאי בשם **ג'ונתן פולארד**, שכפה את השאלות על כל שאר היהודים.

פולארד, מדינן צעיר ומבריק, מתנשא ואגוצנטרי — טיפוס יהודי מובהק כפי שהוא מצטייר בעיני היהודים עצמם ובעיני אויביהם — רצה כלב שלם לשרת את ישראל. לגביו היא היתה המולדת הראשונה. ארצות־הברית לא היתה בעיניו אלא ארץ גלות. הוא יום־בעצמו את העסקתו כמרגל, וסיפק לישראל — לדבריו — מידע כה חשוב עד שהיה דרוש לעצם קיומה וביטחונה. נראה כי השופט האמריקאי הסכים להערכה זו, ועל כן דן אותו למאסר־עולם.

תשובתו של פולארד היתה ציונית מובהקת ודווקא משום כך התנכרה לו ישראל, מסרה את החומר נגדו לתביעה האמריקאית והפקירה אותו לגורלו. כי מזה 40 שנה משחקת ישראל משחק כפול: היא טוענת בחוקיה שהיא "מדינת העם היהודי", ועל כן גם מדינתו של פולארד, והיא גם טוענת כי יהודי העולם יכולים להיות נאמנים לארצותיהם. על סמך שקר זה היא מקבלת את כספי התרומות של היהודים ואת עזרת השדולה היהודית, החולשת על הממסד הפוליטי והתיקשורתי בארצות־הברית.

כאשר קרע פולארד שקר־מוסכם זה, הוא הביא עליו את זעם היהודים, שחששו מפני האישוש הישן בנאמנות כפולה. תוך כדי כך גרם לוויכוח פומבי, ראשון מזה 40 שנה, על מקומה של ישראל בעולם היהודי. אנשי־דוח יהודיים בארצות־הברית העזו בפעם הראשונה להכריז פומבית כי אין לישראל בכורה בעם היהודי, שהיהדות האמריקאית גדולה, חשובה, אותנטית, פוריה ותרבותית יותר מאשר היהדות בישראל.

תודות לפולארד התחיל הוויכוח הגלוי, אשר בוודאי יתגבר בשנים הקרובות. טענות ודעות, שטואטאו במשך שני דורות אל מתחת לשטיח, החלו לצאת החוצה.

ועל כל השאלות האפילה השאלה האישית: האם "בגד" פולארד בארצות־הברית? האם בגדה ישראל בפולארד? האם בגדה יהדות אמריקה בישראל?

יהודים רבים לא היו מאושרים מכך. הם חששו מפני התגברות האנטי־שמיות. בצרפת הרים את ראשו ז'ן־מארי לה־סן, המנהיג הפאשיסטי, וטען כי השואה היתה רק "פרט" בהיסטוריה. האפיפיור יוחנן־פאולוס ה־2 קיבל לראיון את קורט ולדהיים, משרת עלוב של הנאצים, שהפך כמעט במיקרה לסמל הסלחנות לעבר הנאצי. הגלאסנוס הסובייטי שיחרר מן הכלא את "אסירי ציון", והחיש את הגירתם מברית־המועצות, אך הוא גם איפשר לחוגים אנטי־שמיים ברוסיה לפרסם בראשונה מאז המהפכה הסובייטית את דיעותיהם בגלוי. "הבעיה היהודית" היתה השנה חיה וקיימת. כמו בכל אחת מאלפי השנים הקודמות.

מדיניות נסים: ההפתעה הגדולה

המאורע הפוליטי החשוב ביותר השנה בישראל היה ביצוע הרוטציה. ראשי־המשלה **שימעון פרס** מסר את מקומו ל**יצחק שמיר**, כפי שהתחייב בהסכם־הרוטציה. רבים במפלגתו הפצירו בו שלא יעשה כן, שמא יסתם הדבר את הגולל על סיכויי מיפלגתו בכחירות הבאות. אולם לפרס היתה בעיה של אמינות: כדי להיות אמן כפוליטיקאי הוא חתר תחת אמינותו כמדינאי. למחרת היום הפך המימשל לבדיחה. פרס נרד בעולם כרוכל כדי למכור את סחורתו: ועדה בינלאומית, שאינה "ועידה בינלאו־מית" כי אם "פתיחה בינלאומית", בעוד שממיר ישב בבית והודיע לכל: לאן. מוכן ששמיר ניצח.

התהליך הפוליטי העיקרי של השנה לא היה תלוי במישחקים אלה. ברית־המועצות ניגשה באופן שיטתי וזהיר לחרש את יחסיה עם ישראל, כדי לשפר את מעמדה במרחב וגם בארצות־הברית. שורה ארוכה של צעדים ננקטו על־ידי כל מדינות הגוש המזרחי כדי לזחול בכיוון זה, ומישלחת סובייטית רשמית התמקמה בתל־אביב.

אישי־המדיניות של השנה לא היה קשור בתהליכים אלה, אלא במקרה־הכוח במדינה עצמה. **מנשה נסים** היווה את הפתעת השנה.

מיסדר־האוצר נמסר לו לגמרי במיקרה. שימעון פרס הדיח בשנה הקודמת את **יצחק מורדעי**, וניסים היה השר הליברלי היחיד שהכל יכלו להסכים למינויו במקומו. לניסים אין אויבים, הוא נחשב עסקן אפור וחסר אישיות משלו, ולכן נמסר לו האוצר. וכאן באה ההפתעה. העסקן האפור התגלה כאישיות פוליטית נחושת־החלטה. הוא המשיך לחייך לכל, להימנע מכל התבטאות מרגיזה. אולם הוא הקשיב לדיברי המומחים, הפעיל את שיכלו הישר וקיבל את ההחלטות, שהפגיעו בעיקבותיו ובנחישותו. ניסים לא היסס להמרות את רצון מיפלגתו וסיעתו. המבחן העליון בא במשבר הגדול סביב פרויקט הלב־א. אחרי שהחליט נסים שיש לבטל את הפרויקט, בגלל טעמים כלכליים מוצקים, התייצב לימין שרה־הביטחון, **יצחק רבין**, איש המיפלגה היריבה, נגד מיפלגתו שלו. כל הלחצים עליו לא הועילו. בעוד שהשר הליברלי **אברהם שריר** שינה את דעתו והצביע בעד המשך הפרויקט, ובעוד שהשרה **שושנה ארבל־אלמוזלינו** שינתה את דעתה ונמנעה מהצבעה, נשאר ניסים איתן. הוא הכריע את הכף.

בסוף תשמ"ז היה ניסים כוח פוליטי בזכות עצמו. אין לדעת מן שאיפותיו לעתיד, אך ברור כי רכש לעצמו את הערכת הציבור והצמרת, לקראת המשך דרכו.

לעומת זאת כמעט נשכח השר־לשעבר **יצחק פרין**. כך גם **אמנון רובינשטיין**, שהתפרסם מן הממשלה בגלל סיבות בלתי־מוכנות, ושניסה להקים מיפלגה שהיתה קריקטורה עוד לפני שנולדה. בחיים הפוליטיים בישראל לא התחדש רכב. **אריאל שרון** ררך במקומו, יחסי־הכוחות בין המיפלגות, הגדולות

אשה אן פולארד: זעקת 'אוש'

נשים רבות בלטו בתשמ"ז. כמה מהן היו אסירות — כמו אשת־תשמ"ז **חווה יערי**, שנדונה למאסר־עולם: **גיתית איראלוב**, שעמדה לרין כחשודה ברצח בעלה; **אורית ארביב**, ששוחזרה ופירסמה את יומנה.

אחרות היו קשורות בפרשות של בעליהן, כמו **איזבל בלס**, אשתו הבריטית השברירית של איש־הכלכלה דויד בלס, **אלה יפת**, גרושתו של ארנסט יפת.

היו נשים פוליטיות, כמו **דניאלה וייס**, אשת גוש־אמונים, שערכה פגרום פרטי בקלקיליה, או **שושנה ארבל־אלמוזלינו**, שרת־הבריאות שניהלה תעמולה למען הקונדומים, השתלולת־האיברים והוונות.

היו הקורבנות: **יעל שריקי** מצפת, שמתה בעת הפלה שערכה כחשאי, משום שפחדה מפני בני־מישפחתה המסורתיים; והאמהות של קורבנות התאונות־בדרכים, שהזילו השנה אימים בכבישי הארץ.

אשת־מיסתורין היתה אחת **פינדי**, כביכול יהודי־אמריקאית, סוכנת־המוסד, שפיתחה לפי הפירסומים את צעיר־השנה מרדכי וענונו לבוא עימה לרומא, שם נחטף בידי המוסד.

ברברה טאופר, לשעבר דיפלומטית בשגרירות־אוסטריה בישראל, בתו של קצין ס"ס בכיר, החליטה להצטרף לעם היהודי בדרך של גיור, ובאה לבדוק את האפשרויות להשתקעותה בארץ. אך על כולן האפילה דמותה של אשה, אשר כרגע אחד של השנה נזעה לליבו של כל גבר ואשה בישראל: **אן פולארד**, אשתו של אישי־ההדות של השנה, המרגל ג'ונתן פולארד.

זה היה כאשר הוקרנה על מרקע הטלוויזיה הישראלית הכתבה של אישי־השידור של השנה, נסים מישעל, על פרשת־הריגול. אן פולארד, אמריקאית שנהלכה אחרי בעלה היהודי גם בפרשה זו, תיארה ערב־מעצרה איך הגיעה עם בעלה לשגרירות הישראלית, בניסיון נואש למלט את עצמם, וכיצד גורשו משם באכזריות. אחרי כמה דקות של המתנה, על־ידי אישי־ביטחון ישראלי שקיבל הוראות.

זעקת־היאוש של הצעירה היפה, חסרת־האונים, שחשה כי ישראל בגדה בבעלה ובה, המשיכה להדהר בתודעת הישראלים, כאשר נדונה לתקופת־מאסר ארוכה. בעלה נזון למאסר־עולם, אחרי שניסה לשווא להגן על אשתו ולהבטיח לפחות שתזכה בעונש קל.

בראש השנה תשמ"ח המשיך גורלה של אן פולארד לרבוך על מצפונם של ישראלים רבים, כאשר נזכרו כי היא נמקה בכלא בגלל פעולתה למען ישראל כפויית־התודה.

והקטנות, לא השתנו. הסקרים ניבאו שאם ייערכו בחירות, יהיו התוצאות כמו שהיו בפעם שעברה: שום גוש לא יוכל להקים ממשלה לבדו.

ביטחון

מיצונע: "זוהי ובלה!"

זאמיר צבי

הניצחונות של צה"ל בשנת תשמ"ז לא היו בשדה הקרב. השרה היחידה היה בררוס לבנון, ושם לא היו סיכויים לזכות בעל-ידפנה.

צה"ל עשה מה שהוטל עליו על-ידי הדרג המדיני. הוא ערך סיורים על הקרקע, ושם נפלו הקורבנות הקרביים היחידים של צה"ל השנה. הוא הפציץ מן האוויר "מטרות מחבלים", תוך פגיעה גם באזרחים, ועל כך השמיע הוותיק שבאלופי צה"ל בשרות פעיל, **מושה בריבובבא**, דבריומוסר נוקבים. חיל-הים עצר בים הפתוח אנשי-פ"ח שחזרו הביתה כדי להגן על מישפחותיהם במחנות הפליטים הנצורים מפני טבח בידי השיעים.

הקרב האמיתי של צה"ל היה על דמותו המיקצועית בעתיד. אחרי שהרמטכ"ל **מושה לוי** סיים את תקופת-כהונתו, שבה שלט בכל הקיפאון המחשבתי והמעשי, הגיע לתפקיד זה קצין צעיר יחסית, נמרץ ועצמאי, **דן שומרון**.

השינוי הורגש מייד, והוא הטביע את חותמו על המדינה כולה. כאשר שומרון מאחוריו, ואישי-המדיניות של השנה, **מושה נסים**, לימניו, זקף שר-הביטחון **יצחק רבין** ראש וחיסל את פרויקט ה"לבאי" — פרויקט שאפתני, שהחמיא לגאווה הלאומית, אך שערכו הצבאי המובהק היה קטן. בצה"ל הנהל ויכוח מקיף ועיריני על הטכנולוגיה הצבאית של המחר, והתקציב המוקטן ייועד לפיתוח אמצעי-לחימה חדשים, אשר יאפשרו לפגוע באויב הפוטנציאלי ממרחקים גדולים. תוך כדי כך תגבר, כנראה, המיגננה על המיתקפה, ששלטה במחשבה הישראלית מאז היום הראשון של קום המדינה.

האסון המתמשך של כיבוש הגדה והרצועה, המכריח את צה"ל להקדיש חלק גדול ממירצו לעיסוקי-מישטרה קולוניאליים, רבץ על צה"ל גם השנה. לצד המאבק על דמות הצבא כגוף המסוגל למנוע מילחמה או לנצח בה, נמשך המאבק על דמותו האנושית והחברתית.

גם במאבק זה ראתה תשמ"ז פנים חדשות. עמדת-המפתח בתחום זה היא תפקיד אלוף-הפקודה-המרכזי, החולש על הגדה המערבית. במקומו של **אהוד ברק**, קצין דיפלומטי בעל-שאיפות, שחיך לכל הצדדים, בא קצין מסוג אחר — **עמרם מוצנע**, חייל מיקצועי אמיתי, שייצג את הערכים המוסריים השונים של צה"ל. כאשר ערכו המתנחלים פוגרום בדחישה, עורר מיצנע את תשומת-הלב של המדינה כולה בהתבטאותו: "זוהי נבלה שאין דומה לה" הצהיר.

מיצנע, בן 42, בן קיבוץ (דוברת) ותושב קיבוץ תניך הראלי, היה בחירתו האישית של יצחק רבין לתפקיד רגיש זה. רבים קיוו שהוא מסמל את ההתאוששות המוסרית של צה"ל, אחרי אסונות מילחמת-הלבנון.

מעל לכל התמונה ריחפו גילוייו של **מרדכי ועננו**, הצעיר של תשמ"ז. אך על ההשלכות הביטחוניות לא דובר כמעט בישראל. הוויכוח על החימוש הגרעיני והשלכותיו בלט בהעדרו.

כנסת

דורון: רגעים של מצפון

דורון דבורה

גם השנה רמתה כנסת-ישראל לשק ובו 120 חתולים, המתרוצצים בו בהכתשות מתמדת.

העיסוק העיקרי בכנסת היה הרדיפה אחרי הכותרת, בכל מחיר ובכל תנאי, תוך התחנפות המונית לעיתונאים ווטרים במינוח, המצאה אינסופית של תעלולים באנאליים למשיכת תשומת-לב, ופירסום קומפלימנטים מפוצצים על כל עניין שבעולם.

הנוכחות כמליאה הוסיפה לשאוף לאפס, הוויכוחים היו עלרבים, ההשמצות ההדריות לטובת התיקשרות פרוח. התוצרת הרצינית בצורת חוקים בעל-מישקל היתה אפסית.

בהתרוצצות כללית זו כלסו הח"כים הרגילים, חביבי-התיקשרות: רות אלוף-האלופים **יוסי שזיר**, שאליו נוספו במפלגתו, כתחילת רות צמורה, **שולמית אלזני**, וכן **שבח וייס**, **אורה נמיר**, **בני שלמיא** ו**מיכאל איתן**. צירלי ביטון עלה על כולם כפרשת ברוריה-השנה — המסר הרמיזני של יאסר ערפאת לראש ממשלת-ישראל וממלא-מקומו, שחגג בתיקשרות במשך יומיים, עד שהוכחש מכל וכל על-ידי אש"ף עצמו.

בהמולה כללית זו כמעט ונעלמו הח"כים הרציניים, שלא רדפו אחרי התיקשרות ולא המציאו לעצמם דיעות למען התיקשרות. רוגמה טובה לכך היה **מתי פלד**, שחגג השנה נישואין ניר, מבלי שאיש שם לב לכך. פלד, לשעבר אלוף צה"ל וראש אגף האפסנאות של מילחמת ששת-הימים, נלחם במשך שלוש שנים בכנסת למען ביטול פרויקט ה"לבאי", שבו ראה אסון ביטחוני. במשך שנים היה בורד לגמרי במערכה זו. בסוף תשמ"ז התקבלה דעתו על-ידי צמרת הביטחון והממשלה — ולפתע הסתבר שכל הנתונים שמסר היו נכונים.

אולם תואר אישי-הכנסת של השנה מגיע לח"כ שסיכן את מעמדו בתוך מפלגתו וסיעתו, כדי להצביע על פי מצפנו. לפני שלוש שנים עשה זאת יו"ר הכנסת דא, **מנחם סבידור**, כאשר קיבל החלטה נוהלית חשובה בניגוד לרצון סיעתו (הליכוד). כתוצאה מכך איבד את מקומו בכנסת ואת עולמו. השנה עשתה זאת חברת-הכנסת **שרה דורון**, גם היא מהמפלגה הליברלית שבליכוד. היא הצביעה כמה פעמים נגד החוק "מיתו יהודי" בגילגולים שונים, ובכך סירדהה ברית בין הליכוד והדתיים הקיצוניים. בעיקבות דורון, ותורות לאומי-ליכה, הלך גם **אליהו בן-אלישר**, אישי-הרות. הם הביאו למיגור החוקים השעורריי תיים, שהיו גורמים לפילוג עמוק בקרב היהדות.

לוחם סיבירי, חולל חור

שבת בירושלים: שוטרים בענני גז מדמיע מול השכונות הרחוקות

דת

החרדי האלמוני

אם 77

הדת היהודית הוסיפה להתנוון בשנה ה-5747 לבריאת העולם על פי אמונתה.

ברת המיסודית התרוצצו שתי נשמות: הדת הגלוטית הקפואה של השטעטל היהודי בפולין, שבה התבוללו גם הרבנים המיורחיים, והדת הניאופגאנית של עוברי-האלימים הכנעניים, נוסח גושי-אמונים.

בין השתיים, כלטה השנה יותר הקיצוניות האורתודוקסית, שלבשה בחום הירושלמי הלוהט את הקאפוטות והשטריימלים של בורגנים פולניים בימי-הביניים. גושי-אמונים היה בנסיגה לאורך כל החזית.

החרדים פעלו על פי שיטה פשוטה ופרימיטיבית. מדי כמה שבועות נחרו לעצמם יעד תורני: אתר-בניה שהוגדר על-ידים כבית-קברות יהודי עתיק, חפירה ארכיאולוגית כנ"ל, הצגת קולנוע בליל-שבת. כוחות-המחץ התרכזו שם. המישטרה נאלצה להתערב. תצלומי ההתעללות המישטרית נאספו בקפידה ונשלחו לחו"ל, כדי להוציא מיהודים תמימים כסף למאבק במישטרה הציונית. בעזרת הכסף גוייסו פלוגות-מחץ חדשות של אנרכים משתמטי-גיוס, וחזרו חלילה.

מכל מאבקי השנה, החשוב ביותר התחולל בירושלים. זה מכבר קיים בעיר תהליך איטי ובטוח של החרדה. בעזרת הריבוי הטיבעי כובשים הדתיים את השכונות רחוב אחרי רחוב. החילונים נסוגים לפנייהם בתוך העיר, ובורחים בהמוניהם מן החנק הגובר בעיר אל השפלה. על התהליך מנצח באדישות מנוממת ראשי העיריה הקשיש, טרי קולק, העוסק ביחסי-ציבור ובאיסוף כיכר דים ואינו רוצה שיפריעו לו.

השנה התארגנה בראשונה התנגדות חילונית לתהליך זה. היא עברה להתקפה-נגדית, אירגנה הצגות-קולנוע בליל-שבת. הדתיים ה"מתונים" הצטרפו אל החרדים, וזה מול זה עמדו שני המחנות: הציבור החילוני והציבור הדתי. היעד: ירושלים. קשה היה לדעת בסוף תשמ"ז אם זוהי התקוממות חריפה של החילונים, מעין קרב-מאסף אבוד, או התחלה של מיתקפה בכל רחבי הארץ.

על כל פנים, התמונה שצוירה בשקידה על-ידי מנגנוני התעמולה הדתיים, כאילו התחדדות של כמה נרקומאנים, בני-נוהיה כושלים ואחרים, היא תהליך חברתי עמוק, אין לה על מה לסמוך. אין חזרה לרת. הרבה יותר חשוב התהליך ההפוך, שאותו מסמלים באופן קיצוני — למשל — הצעיר של תשמ"ז, **מרדכי ועננו** ואחיו: הנטישה ההמונית של צעירים, ובעיקר מיורחיים, את ההווה הדתי של הוריהם, כדי לחפש ערכים חדשים, התואמים את סוף המאה ה-20.

אחד הסממנים הבולטים של מציאות זו הוא שאין שום יצירה תרבותית במחנה הדתי. בכל התחומים בארץ, היצירה התרבותית היא חילונית והומאניסטית. גם בתחום הדתי הצר, אין יצירה של ממש, אלא אך חזרה פולחנית על סיסמות ישנות, שהחלו מתגוררות כבר לפני 200 שנה.

מישפט שקד: עד להתאבדות

צבי של העולם הזה

בית-המישפט שמר השנה על יוקרתו בעיני הציבור. סקר של דעת-הקהל גילה כי בית-המישפט עומד בראש טבלת המוסדות הנהנים מאמון הציבור, ישר אחרי צה"ל, בעוד שהמפלגות, הכנסת והעיתונות הגיעו לתחתית.

מישפטי-השנה היו רבים ומרתקים (ראה מ'שפט-ההשנה, עמודים 28-31) ולא חסרו בהם מועמדים לתואר אישי-המישפט של תשמ"ז. כמה עורכי-דין גדולים הגיעו בעצמם לספסל-הנאשמים או לחרירי-החקירות — כגון **רם בכסי**, **יגאל ארינון** ו**שמואל ברזל**. כמה עורכי-דין נפלו קורבן לתופעה אחרת, שהיתה אופיינית לשנה זו: החלפת הסניגורים. כך הוחלף במישפט של מרדכי ועננו הפרקליט **אמנון זיכרונ** במתמחה שלו לשעבר, עורך-הדין **אביגדור פלדמן**. חווה יערי החליפה את סניגוריה בסיטונות. ג'ון דמיאניוק החליף את סניגורו האמריקאי הסטגוני, מרק אוקונור, בפרקליט ישראלי סטגוני לא-פחות, **יורם שפוטל**. במישפט זה הפכו גם השופטים לכוכבי-תיקשרות, וניהול המישפט בידי **רב לוי** היה שנוי במחלוקת.

אך הכוכב המישפטי של השנה היה, כלי ספק, עורך-הדין **מיכאל שקד**, התובע השני במישפט דמיאניוק. אחרי **שילנה**

כלכלה

בלם: שעון הזהב

בלטמן הניח לו לקבל לידיו את ניהול החקירות, התגלה שקר כחוקר שתיוערב מעולה וקטלני בלי תעלול-ראווה, בלי התחכמויות, מבלי להרים את הקול, בהתנהגות שנראתה כג'נטלמנית מושלמת, הוריד את מחלצותיהם של העדים בזה אחר זה והפשיט אותם עירומים. ערה אחת נשברה על דוכן-העדים ויצאה מן האולם כגרוטאה חיה, השניה הלכה למלון וניסתה לשלוח יד בנפשה.

המשק הישראלי נראה השנה כמו חלומם של אנטי-שמאי: שדה מירבץ של גנבים ותומסים, עסקי-אוויר וסוחר-בורסה, אסירים ונמלטים-ממאסר. לא איש-היצירה סימל את המשק הזה, לא היום היוצר, ובוודאי לא הפועל העברי, שמסר את מקומו לפועל הערבי.

סימלה אותה שיכבה של אליהו, שצברו מיליונים בעסקי גניבה ורמאות, לא אחת בחסות השילטונות, ותוך ניצול קשרים עם המיסר הפוליטי.

היריעה כי אליל הנקאים, **ארנסט יפת**, אחד האחראים העיקריים להתמוטטות המניות הבנקאיות, זכה בפיצוי-פרישה של מיליונים, וזיעוע את הארץ. יפת הסתלק לחו"ל, ובכ"ל נערך טיהור, אולי אמיתי, אולי מדומה.

שורה שלמה של מנכ"לים של החברות הגדולות ביותר מצאו את עצמם בכלא, על פסגה-הנאשמים או בחרי-החקירות של המיטרה. הם נאשמו בכך שחמסו את חברותיהם שלהם, רימו את בעלי-המניות שלהם ואספו שלל של מיליונים לנפש. בראשית השנה נחקר אחד מבעלי דובק, **זרח גהל**. בסוף השנה הגיע תורם של **דוד ויוסף חבמני**, בעלי חברת-הביטוח הפניקס. רבים הסתלקו בעוד מועד ונמצאים בחוץ-לארץ, שם מתאספת קהילה גדלה והולכת של אלי-עסקים ישראליים, שברחו כשהשלל בידהם.

שמותיהם של **דוד סופר**, **נחום וסקוביץ**, **שבתאי קלמנוביץ** ואחרים הופיעו בכותרות. ואילו איש-העסקים **שמואל עינב** נדון למאסר בקשר עם העסקים האפלים בגדה המערבית. לפני כן היה עינב מעורב בתקרית ליר בית-לחם, שבה נהרג ערבי וקו שביקש להגן על אדמתו.

את התהליך כולו סימל **דוד בלם**. הרפתקן כלכלי זה בא מן האפס, עלה כמטיאר בשמי הכלכלה הטפילית, גילגל עשרות מיליונים מכספי הקיבוצים בשוק "האפור", כשהקיבוצים משחקים בכספיהם כמו ספסרי-בורסה יהודיים בבורסה של וינה בימי הרצל.

בלם קשר קשרים עם גדולי האומה, נתן שעון הזהב במתנה לשימרון פרס, עזר למפלגת-העבודה לקנות את מיפלגתו של עזר וייצמן — עד שכל הנועה התפוצצה. השנה ישב בלם בכלא במשך חודשים ארוכים, ושוחרר רק באמצע מישפטו. בסוף תש"ז היה נרמה כי הכלכלה הרצינית מתחילה להתאושש, אחרי שנות החגיגה של הגנבים. בהנהגתו השקטה של **משה ניסים**, איש-המדיניות של השנה, החלה תווה חיובית. אולם בינתיים עזקה החקלאות המתמוטטת, והתגדרו כמה מן המיפעלים הגדולים ביותר של המדינה, אחרי שנים של ניהול חסרי-אחריות "על חשבון הבאורן".

עיתונות

עשור: נתח מהחיים

על-פי המסורת בת 37 השנים, אין העולם הזה מעניק את תואר איש-השנה לאחר מחברי המערכת שלו עצמו. על כן אין מובאים בחשבון הסקופים שהתפרסמו השנה בשבועון זה, וביניהם הראיונות של **דפנה בריק** עם ערנאן חאשוקג'י, ויליאם נקש בכלא הישראלי, יוסף טחן בכלא המצרי ורפי איתן, והראיון של **אילנה אלון** עם חוה יערי בכלא נווה-תירצה.

העיתונות הכללית לא תירשם בתש"ז כשנה של הישגים מפליגים. העיתונות עשתה את שלה, פה ושם התפרסמו סקופים, אך אלה לא היו, בדרך כלל, פרי מאמץ וחקירה, אלא פרי של שרים. מי שרצה למסור חומר לפירסום בעיתונות, חיפש את העיתונאי המוכר הקרוב לו ביותר, ומסר לו את הסקופ המוכן. זה חשוב, אך סקופים מסוג זה אינם ראויים לציון מיוחד.

כל העיתונאים רדמו השנה זה לזה בצורה מפליאה. מבחינת התוכן והכיוון לא היה שום הבדל בין שלושת הצהרונים (שהפכו מזמן לעיתוני-בוקר). מעריב, בהנהגת **עידו דיסנצ'יק**, שינה את תבניתו והשתרל להיות שמרני עוד יותר, בעוד ששני הצהרונים האחרים הלכו בכיוון ההפוך, אל הסנסציה הצבעונית. אך ההבדל היה בכותרת, בתמונה ובעימוד — לא בתוכן, בתחומי-הסיקור או בקו המערכת. מבחינה זו, כולם היו אותו הדבר.

ההתחרות האמיתית בין העיתונאים היתה במישקל הפיסי, לא הרוחני, העיתונאים גדלו ותפחו, עמודים נוספו על גבי עמודים, מוספים נוספו למוספים. ידועות אחרונות הגיע ל-500 עמודים בשבוע, האחרים לא פיגרו.

עיתונות מנופחת זו גרמה להתרחבות המיקצוע העיתונאי, כאשר הכמות הורסת את האיכות, הרמה המיקצועית יורדת, העברית משתבשת והולכת. עיתונאים בינוניים הפכו כוכבים ובעלי-טורים, כאשר הם מתארים בעיקר את עצמם. הכישרונות האמיתיים היו מעטים, ונבלעו כים הנייר. ראיונות ופרופילים — כשכולם מראיינים את כולם וכותבים על כולם — באו במקום החקירות לעומק.

רוב העיתונאים צברו הפסדים תיפעוליים, והתקיימו בעזרת מימון מחוץ או עסקים צדדיים. למעשה הפכו לחינמונים-למחצה, כאשר העיתון עצמו מכסה רק חלק מהוצאותיו, ומחיר הגיליון אינו מכסה אף את מחיר הנייר שעליו הוא מודפס. על כן היה זה כמעט טיבעי שלכנסת הוגשה הצעת-חוק ממסלתת שקבעה כי המדינה תממן את העיתונאים, מהכנסות שיבואו לה מערוץ-הטלוויזיה השני. אם יתגשם חזון זה, יהיה זה סוף-הפסק בתהליך של שילוב העיתונות במיסר.

בעוד שעל העיתונאים עבר תהליך של 'חינמוניזציה', צלחו

תופעות מעניינות דווקא בשדה החינוכים והמקומונים האמרי תיים, הרחק ממרכז הארץ. מקומונים בבאר-שבע, בדרום ובשרון גילו לא אחת סקופים מקומיים, בעלי משמעות כל-ארצית. אל השיא הגיע **שימרון עשור**, עורך מקומון בקריית-שמונה, שגרם לסערה ארצית כאשר כתב מאמר חריף ביותר על העימות בין עיירת-הפיתוח הצפונית ובין הקיבוצים בסביבה. בכך שם אצבע על בעיה אמיתית, נתח מן החיים, שהעיתונות הממוסדת, הצמודה לתלאיבי ולידושלים, אינה נוגעת בה. גם אם החינוכים, כל העיר הירושלמי, הוסיף לבלוט בשטח לטובה. אך בסוף תש"ז יצאה העיתונות השאננה סוף-סוף משלוותה. הסיבה היתה מרקיזה-שחקים והרת-חשיכות: שירה-שמחה קטן של אריק איינשטיין על העיתונאים.

שידור מישעל: בשער השגרירות

ענת סרגוסטי, תולס החו

הטלוויזיה המשיכה להידרדר. קשה היה אף לזכור שפעם היה זה מכשיר חי ותוסס, שבו ביקשו מיטב הכישרונות להעלות נושאים רלוונטיים, להציג על מקומות כאובים בגוף החברה הישראלית, לעורר למחשבה ולתגובה.

הימים האלה חלפו מזמן. הטלוויזיה פחדה. היא נטשה כל נושא שעלול היה לעורר מחלוקת ולשבש את הקריירה של האחראים. לא היה צורך אף בקומיסארים, כי כל איש-טלוויזיה היה הקומיסאר של עצמו.

רבים מן הכישרונות המעולים נטשו מזמן את בניין הטלוויזיה. רוב הנשאים התייחסו אל הטלוויזיה כאל אחוזה פרטית, שתפקידה להעניק להם מעמד ושם, אשר בעזרתם יכלו לצאת לחלטורות ולהרוויח כסף שעלה פי כמה וכמה על משכורותיהם. את שעות-השידור מילאו סדרות קניות, פרי עבודתם של זרים, שתיארו בעיות של זרים — אחדות טובות, רובן שיטיות ובנאליות. המידקע הישראלי התמלא באקדחים שלופים, בגוויות ומירדפיי-מכוניות ברחובות לוס-אנג'לס.

רק כמה תוכניות מקומיות בלטו לטובה, כגון בשידור חוקר של **רפי גינת**, מסר אישי של **אהוד מנור** וכמה תוכניות של **ירון לונדון**.

התוכנית מוקד נועדה לפיוס הפוליטיקאים, לפי התור. ברוב המיקרים לא היה למראוין מה לומר, ואילו המראיינים היו עוסקים בלהיראות יפים ואינטליגנטיים. מבט שוני, שהיה פעם מכשיר להעלאת נושאים מקומיים בוערים, הוקדש בעיקרו להצגת סרטים וזרים על בעיות מעניינות, ודי היה בטכנאי כדי להריצם. המלל של **מיכאל קרסין**, בעל הבעת-הפנים של קברן, היה מיותר. עצם העלאת הסרטים התייעורים הזרים היתה בה ברכה, אך היא לא היתה צריכה לבוא במקום ההתמודדות עם בעיות הארץ. מבט שהיה פאר הטלוויזיה, ושעורר בימיו-הורו קיאה בין עמיתים בעולם, התרוקן כמעט מכל תוכן. השליט האמיתי בו, **רפיק חלבי**, הצליח להוציא מן התוכנית כל טיפה של עניין שעלול היה לעורר מחלוקת. הרגעים הטובים המעטים היו מוקדשים לתיאור הפגנות. תוכנית חדשות-הילה נרצחה גם היא, והדקות התמלאו בראיונות אנמיים תפלים.

חילי צהיל מתכוננים ללוחמה כימית: מסע אלונקות במסיכות

על רקע השממה הזאת בלטו החריגים — הרגעים שבהם התרוממה הטלוויזיה לרמתה הקודמת, הצליחה לחדור אל המציאות, לזעוק ולהזעיק.

כתבה כזאת שיגר **נסים מישעל** מארצות-הברית. מישעל, כתב רציני ובעל-מצפון, הצליח לדובב את אן פולארד, האשה של תשמ"ז, שעה קלה לפני שנמצאה. הוא לקח אותה במכונית לסיוור, כדי שתתאר את הימים הנוראים לפני מעצר בעלה. כאשר הגיעו אן פולארד ומישעל אל פתח השגרירות הישראלית, תיארה אן כיצד גורשו היא ובעלה מן המיפלט האחרון הזה, וגורקו לזאבים. הכתבה גרמה לזעזוע כללי בישראל, ושינתה בדרגה את דעת-הקהל לגבי הוג פולארד והתנהגות הממשלה, שניצלה אותם וורקה אותם כלימון סוטה.

סיפורת גרוסמן: הארץ הכבושה

היתה זאת שנה של "בום" — לאו דווקא עליקולי — ב"סיפורת. המושג השאל מן העגה הכלכלית והפינאנסית מציין בכל זאת, בהקשר זה, משהו מעבר לפרוספריטי החומרית הלא צפויה, שממנה נהנים בעיקר המו"לים. ספע ספרים מכל הסוגים, שפע תרגומים, סופרים מופרים ביסוס את הישגיהם, סופרים מת-חילים (**אורלי קאסמילר-בלום**) עברו טבילת-אש ראשונה. והתי-פוצה הענקית (עשרות אלפי עותקים לרבייה-מכר) מעידה כי נפל דבר בעולמה של תרבות, וכי אלפי קוראים (צעירים, ניתן להניח) נוספו למעגל הקיים.

סיפריהם החדשים של **עמוס עוז** ו**א"ב יהושע** — תהיה הריעה הביקורתית עליהם אשר תהיה — לא הצביעו על כיוונים חדשים ביצירתם. דבר זה ניתן גם לומר על סיפריהם של **יורם קניוק**, **בחן**, **דויד שיינ**, עד עולם אחכה. ספר שזכה לתהודה תיקשורתית רבה יותר מספריו הקודמים של סופר זה, וסיפרו האחרון של **נתן שוחם**, **יהושע קנז** הוכיח בהתנבחות יחידים שלו, שגם רומאן ארכנאי, אנאליטי, שאינו מציע שוחר קל לקורא, עשוי למצוא קהל קוראים לא-מבוטל. ויהושע **בריינסוף**, מספר שעל כישרונו אין עוררין, הוכיח מה שהיה ידוע מכבר: זיונים עדיין לא יצאו מן האופנה, בסיפורת כבתיים. הטרילוגיה החדשה שלו, המשופעת בסצנות מחדרה-מיטות — בינתיים הופיעו רק שניים מתוך שלושת הספרים — פילסה לה דרך אפילו לציבור החרידי שרכש את הספרים בהסתר. מים גנובים יתחוק.

בתחום השירה מן הראוי לציין את אהבה אמיתית של **דליה רביקוביץ**, את מה שנשאר, מה שלא של **אורי ברנשטיין**, את שירים חדשים הפרובוקטיבי והדרשני-דידאקטי (אבל תמיד מוכשר) של **מנחם בן**, את שירה מקומית המעודכן של **חיים נחמן ביאליק**, את סגור הר הצל של **רעיה רינק**, את שפה משור תפח הלירי של **ציון שחרור** ואת קול של **מאיה בזריאנו**, שיצאה רק בספר זה, לראשונה, מתחום הבוסר הפסכרואואני-גאדריסטי.

ראוי לציין את הפואמה של השנה, רחוב החבשים **ליעקב אורלנד**, את סיפרו של חזי **לסקלי** האצבע. ספר השירה הניסיוני המעניין ביותר של השנה, ואת רחוב הרצל **לאהרן אלמוג**, כינוס מרשים במיוחד המגלה את המשורר בכל שיעור קומתו. האם רק מיקרה הוא שהביקורת לא השכיחה לתת דעתה כראוי, לא על שני האחרונים ואף לא על סיפרו של **מנחם בן** שוחרה-שעוריות (ללמדך ששעוריות לא תמיד עוורות להע-רכה)? ואי-אפשר שלא להזכיר את סימניו, קובץ מסותיו ור-שימותיו של **דן צלקה**, אולי הדבר הטוב ביותר שהוציא מתחת ידיו, ואת הסיפורות החדשים התרבותיים של **ראובן קריין**. אבל אי-השנה היה גם השנה **דויד גרוסמן**, בזכות הזמן הצהוב שלו. ולא משום שזיכה את הסיפורת ביצירת-מופת אלמותית. אדרבה, אחת ממעלותיו של סיפרו זה היא שמתוך כבוד לנושאו חיסר עצמו משפע התחבולות הרתוריות והמנגנונים הסימליים שבהם ניכרו ספריו הקודמים — לא תמיד לטובה. תחת ספרים יהודיים יוצא-דופן ההופכים לדגי סלמון (ענין ערך: אהבה). זהו דיווח אמין, לא מתחכם ולא "סיפורתי" יתר-על-המידה של קריאה-חיות של ישראל 1987. ספר שנוגד מתוך מיל-חמת-הלבנון לא פחות מאשר מתוך פה ושם בארץ-ישראל של עוז, ואולם בלי מישחקי ה"מתניים" או הניתורים המצפוניים של מורו. תרומה משמעותית להגברת תודעת המציאות של סיפורת, שכניסיונותיה הנואשים להימלט מפני מציאות עריצה מרי נופלת לעיתים קרובות במלכודת של מאניריזמים נרקסיים ו"אגו-טריפים" של גיל-ההתבגרות. אולי לראשונה נפתח כאן עלידי-סופר עברי בן-הארץ, שהוא דובר ערבית — עובדה חשובה בהק-שר זה — ריאוג ממש, ישיר, ממוקד (להשלמת התמונה יש לקרוא את החוברת התיעודית עזות העוסקת בפגיעות כזוכיות-האדם בגדה המערבית) עם תושבי הארץ הכבושה. אחרים, במ-קומות אחרים, עשו דברים דומים בצורה מרשימה יותר. אבל בעיקבות נתן אלתרמן ניתן לומר גם על הזמן הצהוב של גרוסמן כי יש יפים יותר ממנו, אך אין יפה כמוהו.

מיבין קשה, מוטע עצבים להשקפותיו של השומע את הסיי-פור. לאתוס הישראלי כולו, כהגדרת הסופר עצמו.

תיאטרון לרור: עלובי הגדה

להיט של השנה בתיאטרון היה עלובי החיים. המחזמר רחבי-היריעה, שקצר הצלחה על הבימה הלונדונית הגדולה, הצליח גם על הבימה הישראלית. כך הוכח כי מבחינת הביצוע — הבימוי, המישחק, השירה, התפאורה — יכול התיאטרון הישראלי להתמודד עם הטובים בעולם. התגלית העיקרית היתה **לרור** **סיישר**, ומרחונו, שמילא את האולם בקול.

גם במחזות זרים אחרים היו הצלחות והיה עניין, כמו הופעת **ריטה קליינשטיין-יאן-פרו** בתפקיד הגיבורה של שקספיר באילוף הסוררת.

אולם העניין האמיתי לא היה בעורף הבטוח של התיאטרון הישראלי, אלא בחיות, שם התמודדו מחאים ישראלים עם בעיות החברה הישראלית. בעוד שהפלטוניות של **יהושע סובול** עורר ויכוחים סוערים בחול, וככמה מקומות אף נגנזו לפי דרישת

יהודים מקומיים ויורדים ישראלים פטריוטיים, המשיכו צעירים בדרך זו.

הבולט שבקרב דור חדש זה היה **מוטי לרנר**, שהעלה השנה את מחזהו חבני משוח. הוא תיאר את לבטיהם של המתנחלים בגדה, את התמודדותם עם רעיונות המחתרת היהודית והצלחתם לגרמ למילחמת-עולם על-ידי פיצוץ כיפת-הסלע. לא היה זה מופעת-עמולה, אלא נסיון כן של לרנר לחדור לעולמם הרוחני של אנשי גושי-אמונים, כשם שניסה לפני כן לחדור לנפשו של ישראל קסטנר בימי השואה, ולנפשה של פולה בן-גוריון.

הצופים לא גרשו את אולם הקאמרי כדי לחזות בחבני משוח, כפי שגרשו את אותו האולם כדי לחזות בעלובי החיים. אך מחזהו של לרנר חשוב יותר, מפני שהוא שייך לתיאטרון המנסה — יחד עם הסיפורת, השירה והקולנוע — להשתתף במאבק על רמותה של ישראל. זוהי היצירה התרבותית האמיתית.

אמנות עופרת: ההר אל מוחמד

מיפנה דרמתי התחולל בחודש אלול תשמ"ז. הר"ד **גידעון עופרת**, תיאורטיקן ואוצר-אמנות, הצליח לחדור מבדע לחומה החוצצת בין תל-אביב וירושלים, לפרוץ את פריצת הדרך התרבותית, ולהציג את ירושלים בתל-אביב.

תמונת המצב של האמנות הישראלית עגומה מאוד, לכאורה. קבוצות אמנותיות כוחניות תל-אביביות מתגוששות ומבוטות בבוץ של עצמן, השימומן השורר כמוסיון ובגלריות התל-אביביות מקורו בחיקוי הסרטיסעם של סיגנונות אופנתיים ולא משוכחים, המגיעים דרך מאגאזינים מחו"ל. רק לכאורה. כי בירושלים, ממשיכים לנבוע מעיינות-היצירה בשפע ואיכות, היונקים את קיומם מהאקדמיה הראשונה בארץ, בצלאל, שנוסדה בירושלים בראשית המאה. את פירות תקופת תורה-הזהב של בצלאל (בצלאל החדש — 1935-1955) הביא עופרת אל בין תלמי מוטיאון תל-אביב בספטמבר 1987.

ירושלים, וכל יצירות-המופת שנוצרו בה, נשארו עד כה עלומות לקהל התל-אביבי. עריצות המימסר האמנותי התל-אביבי, בראשות הכהן והפראנקופיל הגדול, **יוסף זריצקי** המונה, הותירה כל פריחה אמנותית חוצת-תל-אביבית בחוסר הכרה, עד לגיועיתה כביכול. לאומנות-ההר היתה עדנה עם היתרמו של עופרת למבצע חייו.

עופרת, יליד 1945 בדרום תל-אביב, חניך בית-הספר אליאנס, אוניברסיטת תל-אביב ובעל תואר שני ושלישי בפילוסופיה באוניברסיטה העברית — שם גם הירצה בחוג-התיאטרון במשך 11 שנים, הרגיש באחד הימים שהוא עובר מהתיאטרון לאמנות הפלאסטית. כשלב-הביניים אירגן מיצגים ב-1976. את מטבעות הלשון מיצג ומיצב (פרפורמנס ואינסטליישן) יצק באותן שנים. אחר-כך עבר לאצור עשרות תערוכות, שהתמקדו בשנות ה-30, ה-40 וה-50 של אמנות ישראלית טהורה, בצד תערוכות-יחיד במוסיואונים. עקשנותו ודבקותו במטרה, תוך חיפוש חומר בעליות-גג של ציירים שכבר עברו מן העולם, חשפו פנים נעלמים של האמנות הישראלית במיטבה, ושלולא הוא, היו כלים מן העולם, ותולדות האמנות הישראלית היו נמצאים נפסדים.

ספורט מוסדורף: שערוריה בהודו

שנת תשמ"ז לא תיזכר כשנה של הישגים ספורטיביים יוצאי-דופן. בעיקר היתה זו שנה של שערוריות, מריבות-עסקנים וכישלונות. אולם פה ושם התגלו ספורטאים משיכמם ומעלה, שסיפקו לאוהדיהם גיבורים-לשעה.

את חובבי הכדורגל העסיקה יותר-מכל זכייתה של בית-ח' ירושלים כאלופות המדינה — לראשונה בתולדות הקבוצה. לקבוצה הירושלמית היתה זו שנה מוצלחת במיוחד, בין היתר בזכותו של החלוץ **אלי אורחנה**. אוהנה החליט שלא לשבת על זריה-הרנה, ויצא לחולל, לחפש את מולו בכדורגל המיקצועי. כמוהו יצאו השנה גם **מושה סיני** מהפועל תל-אביב ו**אבי בהן** ממכבי תל-אביב, שהצטרפו לרדני **רוזנטל** ו**מוטי איווניר**, אשר נמצאים כבר זו השנה השניה באירופה.

על רקע עויבת-הכוכבים ההמונית — שהיא, אולי, המאפיין הבולט של תשמ"ז — גוברים הקולות בקבוצות ובקרב העסקנים, הרורשים לאפשר לייבא לארץ כדורגלנים זרים, בהתאם לנוהג הקיים בכדורסל.

הכדורסל הישראלי לא הוכיח את עצמו בתשמ"ז. מכבי תל-אביב, הקבוצה המובילה על הפרקט הישראלי, שוב נכשלה בגמר מישחקי גביע-אירופה לאלופות. הבולט משחקניה, הכושי האמריקאי **לי'צ'נסון**, עזב במהלך השנה וחזר לאיטליה. **מייקי ברוקביץ** ו**דורון ג'מצי** בלטו יותר במריבות האישיות ביניהם מאשר על הפרקט. נבחרת-ישראל בכדורסל נכשלה השנה, והגיעה רק למישחקי דרג ב' בבלגריה.

הספורטאי שהדליק השנה את דימיונם של מיליוני אוהרי הספורט במדינה ואחר לרגע את כל האגודות בארץ היה שוער מכבי חיפה **אבי רן**, שנהרג בתאונה מזעזעת בכנירתו, רן, שהיה אחד השוערים הטובים בשנים האחרונות, הוזכר כמועמד להימכר לקבוצה האנגלית ליברפול. מותו הטראגי הפך אותו לכמה ימים לאליל-ההמונים — גם לאותם הרחוקים מרחק רב מספורט — דבר שכמעט זיכה אותו בתואר ספורטאי-השנה.

הספורטאי היחירי שבאמת התבטל בתחומו, לא רק בארץ אלא גם על המפה העולמית הוא הטניסאי הצעיר (22) **עמוס מנסדורף**, שזינק השנה למקום ה-24 בדירוג העולמי של רכיבי הטניס. גם מנסדורף היה מעורב בשערוריה בלתי-ספורטיבית, כשנגנר למריבות עם הקהל, בתחרות בינלאומית על גביע דייוויס שנערכה ברלהי שבחודו. כאשר שכ לארץ מאותה תחרות, הודיע על פרישתו מנבחרת-ישראל. עד לראשית תשמ"ח לא חזר בו מפרישתו. ההישג הגדול של מנסדורף, בעזרתו של הטניסאי הוותיק **שלמה גליקשטיין**, הושג במועד מוקדם יותר השנה, בתחרות בצ'כוסלובקיה, שבה גבר על טניסאי צ'כי המדורג במקום החמישי בעולם. ממרחק של זמן, מאפיל הישג זה על התקרית בהודו, וגם על מאמציהם של כל שאר הספורטאים בתשמ"ז.

הרב שמואל אבידור הכהן מסביר את מהותם של ראשיהשנה ויום־הכיפורים ואת התהוותם, את דעתו על מריבות החילוניים והדתיים, את תפיסת היהדות לגבי מושגים אוניברסליים ולאומיים ואת הגדרתו מיהו יהודי

"בכל תפילות ראש־השנה מתפללים על כל באי־העולם, לא על היהודים. את זה הוסיפו אחר־כך"

"מיהו יהודי? מי שאישיותו נהרסת אם הוא נשאר אדיש למראה עוול שנעשה לזולתו"

"אין מקום שבו הוויכוחים על היהדות הם ברמה כל־כך נמוכה כמו בארץ־ישראל"

ראינה ענת סרגוסטי

"יום־העצמאות, הולך ונחלש, ויום־הכיפורים הולך ומתגבר"

"כהנא אינו מבין שגוי הוא קודם כל אדם. גם ההכבדה בנושא הגיוני אינה ברורה. אדרבא, שיבואו להתגיד"

"אנשים צריכים ביום־הכיפורים להכות על חטא על המהומות שעשו לכניסה המורמונית"

"שונאים את הדתיים

ואוהבים את המסורת!"

אפשר לשבת איתו שעות, ימים, אולי אפילו שבועות. יש לו דיעות מקוריות ופילוסופיות שמגרות למחשבה אפילו את המאזין החילוני ביותר. פעם הוא היה אורח קבוע בסלון של עם ישראל בכל ליל־שבת, כאשר דמותו היתה נשקפת ממירקע הטלוויזיה, כשהיה מסביר בכל פעם את פרשת־השבוע. היו לו אז הרבה מעריצים. חילונים רבים – שהרי מי מלבדם צופה בטלוויזיה בערבי שבת־קודש – היו צופים בו ומקשיבים לדבריו. את הרב שמואל־אבידור הכהן פגשתי

בערב־ראש־השנה, בחדר־העבודה שלו. הוא מתגורר בקיבוץ קבוצת־שילר, הנמצא במרחק של חמש דקות נסיעה, ואולי אפילו פחות, מרחובות. מזה שמונה שנים שהוא גר בקיבוץ, מאז שנישא לאריאנה הרן, משוררת וכותבת ספרי בישול, חברת הקיבוץ. הוא עצמו אינו חבר־המשק. יש לו שם חדר־עבודה קטן, שמדפי הספרים העמוסים מקטינים אותו עוד יותר. על הקולב בכניסה לחדר יש מיבחר כובעים, כולם כובעי־מיצחיה. שלא כרבנים אחרים, אין הכהן נוהג לחבוש מיגבעת בחיי היום־יום.

במשך שנים רבות שימש כרב של כפר־שמריהו. השנה הוא רב של קהילה בר־חובות, ושם הוא מבלה את השבתות והחגים. הוא משמש גם כרבן של כמה קהילות בדרום־אמריקה ונוסע לשם לעי־תים. מלבד הקריאה בכיתב־הקודש יש לרב הכהן תחביב רציני מאוד: עישון סיגרים. ליד שולחן־הכתיבה שלו, העמוס בספרים מהוהים בעלי כריכות כהות, מונחת ערימה נכבדת של קופסות־עץ מהודרות, ובהן סיגרים בגדלים שונים. יש לו, אפילו, סיגרים מיוחדים שעליהם מוטבע שמו, שני

עשו במיוחד עבורו. אותם מזמין לו מדי פעם ידיד שלו, המתגורר במכסיקו, והוא שמעביר אותם לרב בישראל. גם הארונות, מתחת למדפי הספרים, עמוסים בקופסות סיגרים מלאות. כשנולד בעיר העתיקה בירושלים, לפני קצת יותר מ־60 שנה, קראו לו שמואל־יצחק הכהן. הוא היה הבן הראשון במשפחה. לימים ראה שהשם הכהן הוא שם שכיח, ואנשים ייחסו לו קירבה מישפחתית לכל מיני זרים ומוזרים. לכן החליט להוסיף שם נוסף לשמו הפרטי. אבידור מורכב משמו־תיהם של שלושת ילדיו – אברהם־צבי,

הרב הכהן ואשתו, המשוררת אריאנה הרן
"אני שירתתי בצבא, וגם בתי"

תן פחד אדוניי אלוהינו על כל מעשיך, ואימתך על כל מה שבראת, וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים, ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם."

זו התפילה. היהדות ראתה — מול האים פריאליזם הרומי, אחרי התמוטטות האימפריאליזם היווני והפרסי-בבלי — שיש דרך אחת להיגאל מכל הבעיות, והיא במקום לאום וארץ ויש להשתמש במושגים אדם ועולם.

לפי ספר בראשית, הארצות הן עונש. וזה המוטיב המרכזי של ראשיתה, היתה שם האכזבה הגדולה ביותר מכל נסיון שנעשה על ידי החשמונאים ואחרים לחידוש הממלכה. הם הבינו שכל מיסגרת טריטוריאלית אינה שווה דבר, והאידאיה היא מלכות השמיים על כל הארצות.

● זו אינה בריחה?

לא, וזה גם הצליח יותר מדי, והיהדות נסוגה. בעם היהודי קמה קבוצה שהלכה ליוונים ולכוריתים, והורידה את המחיר: היא ביטלה מיצוות ומילה, ואז באה נסיגה והסתגרות מחדש, בכיוון של עם וארץ.

ספר בראשית לא מתחיל כסיפור על בריאת היהודים, אלא על בריאת האדם. כי בצלם אלוהים ברא אותו" לא נאמר על אברהם אבינו, אלא על האדם, אביהאנושות. היהדות השאירה על כנה את ההנחה שכל אדם נברא בצלם אלוהים.

ואלוהים יוצר את האדם הזה ונותן לו מיצוות. הוא נותן לו את הפרינציפ של מיצוות-עשה ומיצוות-אל-תעשה. אלא שהאדם הזה מפר את הברית בינו לבין האלוהים, והבנים שלו עוד יותר, והאחד הורג את השני ושופך דם. כך עשרה דורות, מאדם הראשון ועד נוח. האנושות שא-לוהים בליכך ציפה ממנה, מאכזבת.

● **ומה קורה אז?**

אלוהים משאיר אחר, את נוח. כשהוא יוצא מהתיבה, מתחילה תיקוה חדשה, אבל היא נשברת מהר, כי האיש שיכור ושותה, והבן חם עשה מעשה נורא שאינו ברור במיקרא. ואז מתאחדת האנושות ומקימה מיגדל בבבל, כשהתוכנית היא לעלות לשמיים ולהילחם באדוניי.

ואז בא המשבר השני. הראשון יצר מכול, אבל המשבר השני הוא קללה הרבה יותר גדולה. שפה לאומית זה עונש. אספרנטו כשפה היתה רעיון של גאולת-העולם. והוא לא רק יצר שפה במובן של מילים, אלא שפה, במרכאות, אחת לכל עם וזה עונש. כשכל אחד מגן על הטריטוריה הקטנה שלו, זו ענייה.

אבל אלוהים לא מתייאש. הוא מפזר אותם ולוקח מתוכם אחר, את אברהם, ונותן לו חלקה קטנה, את כנען, לא בשביל לעשות אותו. אתה בחרתה."

● **אלא?**

לך אל הארץ... ונברכו בך כל מישפחת הארמה..."

לראש-חודשים. התחלתי לחקור ולחפש, ובקונן קורנציה לתנ"ך מופיע ראשיתהנה רק פעם אחת, בספר יחזקאל, ושם מדובר על תחילת השנה ולא על ראשיתהנה.

● **אז מתי הפך ראשיתהנה למה שהיא?**

קודם כל, זה מתאים מבחינת הטבע של ארץ-ישראל. זו התחלת השנה, אבל אם תגדאסיף הוא סוכות, או ראשיתהנה היה צריך להיות אחרי סוכות.

● **בתנ"ך גם כתוב שארץ-ישראל שלנו, כי אלוהים הבטיח לנו אותה.**

זה חלק מהמישטוש. את התנ"ך חירש דויד בנגוריון, שראה בכל היצירה היהודית הגדולה יצירה גלותית, ואז חשב שאפשר לקפוץ אחורה,

"אם יסגרו את בתי-הקולנוע בשבת, יתווסף עוד שומר-שבת אחד? ואם יקרינו סרטים, יתווסף עוד שומר-שבת אחד לירושלים?"

בחזרה לדויד המלך וליהושע בנגון. ליהודים יש עסק עם רחב? עם אמנון ותמר? **אז מדוע אנשים מנומסים בתנ"ך כשהם מדברים על ארץ-ישראל השל-מה?**

אף אחד לא מנומס. **גרשי-אמונים?**

לא, להם יש תשובות בהלכה. החילונים, כמו גאולה כהן וישראל אלדר, מדברים על גבולות תנ"כיים. אבל לא גוש-אמונים.

אבל נחזור לעניין ראשיתהנה. בספר נחמיה פרק חית מסופר על כינוס שעורא ונחמיה ערכו בירושלים באחד לחודש השביעי, ואז כנראה הכניסו את המושג "ראשיתהנה".

בשלהי הבית השני היתה היהדות מיואשת מהרבר שקוראים לו עצמאות פוליטית וממלכתיות. הם ראו כזה דבר חסר-ערך, והתחילו לדבר על היהדות כרעיון אוניברסלי, עולמי. ואז נעשה ראשיתהנה שנמשך עד ימינו לחג גדול, שאחרי-כך צומצם, כי את הרעיון הזה לקחה הנצרות מהיהדות. זה מתבטא בספר התפילות של ראשיתהנה.

● **מה יש בו?**

אך גם צעיר כתינוק בן יומו. לי מדינה משלי ואף-על-פי-כן אזרח-העולם אני. בשום מר-קום איני רצוי, אך בכל מקום אני מצוי. מאז היותי אני נהרג, נטבחה, נשרף בכיבשנים ועל מוקדות ולבסוף מאריך ימים יותר מכל משמיד. צחוקי בכי ובכיי צחוק. כשטוב לי אני משמיע אנחה יהודית, וכאשר עצוב לי אני מספר בדיחה יהודית. אני מרגיש עצמי

"ספר בראשית אינו מתחיל בסיפור על בריאת היהודים, אלא על בריאת האדם, כי בצלם אלוהים ברא אותו, את האדם, אבי האנושות"

שלם דווקא כאשר נשבר לי. אני שר ולפאתי מיוזר קדימה, אבל כועס כשלא רואים אותי כאיש-המערב. אני כבר 5000 שנה יהודי, ולבסוף אינני יודע מיהו יהודי. "יש אומרים שאני יהודי מפני שאני בא מיהודה, אבל יהודה הוא אצלי רק שטח מוחזק."

אני גם בעיה יהודית, גם בדיחה יהודית. אני יותר מדי מאמין באלוהים משאוכל לסמוך עליו. אני כל-כך עוסק בפרנסתי עד שאין לי זמן להרויח. אין לי לא תמול ולא מחר, אבל יש לי גם שילוש וגם מחרתיים. "אני גם רוטשילד וגם קארל מרכס. אני גם מנחם מנדל וגם אלברט איינשטיין. אני עשיר כקורח, אבל חי מהמגנבית היהודית. אני מת לשלום, אבל, נדמה לי, חי רק בזכות המלחמה."

"כן, כזה אני, כשם שאני יהודי."

בתחילת הראיון עלתה, כמובן, שאלה אקטואליות שנוגעת למהומות השבת בירושלים. הוא אמר:

אם יסגרו את בתי-הקולנוע בירושלים, יתווסף עוד שומר-שבת אחד? ואם יקרינו סרטים בלילות שבת בירושלים, יתווסף עוד שומר-שבת אחד לעיר? תמיד מעלים שאלה של הבל ומתחילים להתווכח עליה.

● **אבל הסרטים זה רק הסימפטום.**
יש בועה מלאת מוגלה, והיא לא שווה שידברו עליה. צריך לפתוח אותה, לעשות בריקת-דמים יסודית ולראות מה מקולקל במערכת-הדם. אני לא רוצה להתייחס לבועה, אין לי מה לומר, זה מכוער מכל הצדדים. זה שבאלום חשוך יישבו 500 איש ויראו סרט — זה מה שמפריע?

● **מה בן מפריע?**
אורי אבנרי כתב פעם מאמר בראשיתהנה, ובו כתב: "הצילו אותו מירייה". הגיעה השעה שהחילוני בארץ-ישראל ישאל את עצמו כמה מתבטאת יהדותו. מתברר שחלק גדול, אולי רוב מכריע, רוצה זהות יהודית.

יהודי אינו מי שנוגד לאמא יהודיה, כמו שמשכיל אינו מי שנוגד לאמא דוקטורית. היהדות קיימת, לערכתי, 2500 שנה, מאז שיבת-ציון, שמאז יש תמונה פחות או יותר ברורה לנושאים יהודיים.

● **אבל יש סיפורים בתנ"ך.**

כן, אבל הוא מזמן חדל להיות ספר של היהדות, זה ספר כלל עולמי. היהדות מתחילה מהתקופה שנגמרה האלילות והנבואה, מתקופת עזרא.

בשנת 444 לפני הספירה מופיע עזרא, ומה החידוש שלו? הוא מייסד שיטה שעליה קיימת היהדות עם היום. כי עזרא "הכין לבבו לדרוש את תורת אדוניי ולעשות וללמד בישראל חוק ומישפט".

לא "לדרוש את אדוניי", אלא את תורתו. מתאימים את העקרונות התנ"כיים להתפתחות החיים. פה נוסד מוסד המידרש. וכל היהדות בנויה על המידרש הזה. זו הרמות הגדולה ביותר, וגם הרמות שסידרה את ראשיתהנה.

● **איך?**
תעברי על כל התנ"ך ולא תמצאי חג שנקרא ראשיתהנה. אין חג כזה. יש שני פסוקים בספר ויקרא פרק כ"ג שמדברים על המועד הזה, ובהם לא מוזכר ראשיתהנה. פועם הרצתי על הנושא, ובאלום ישבה צעירה שעברה גיוור. היא היתה אורתודוקסית, בחורה שווייצית, והיא שאלה שתי שאלות: קודם כל, מדוע ראשיתהנה הוא בחורש השביעי, ושנית, מדוע בספר שמות כתוב שחודש ניסן יהיה לכם

יעקב-דויד ורינה. מישפחתו נמצאת כבר שמונה דורות בישראל. ראש המישפחה הגיע מפרנקפורט שבגרמניה, וכשבא לירושלים לא היו בה אשכנזים. לכן חיתן את בנו עם בת של רב שבא מבגדאד.

אביו של הכהן היה אחד מעשרת התלמידים הראשונים באוניברסיטה העברית בירושלים. שמואל הילד עצמו למד שלושה חודשים בחדר. זה היה כשהוריו נסעו לאמריקה, והוא נשאר עם סבתו. זו קפצה על ההזדמנות ושלחה את הילד לחדר, אחרי שגילתה שהוא אינו יודע את ברכת-המזון. אחרי-כך למד בבית-הספר לתלמוד-תורה של העדה הספרדית.

לאבדור הכהן שני אחים, שגם הם מוסמכים לרבנות. האחד, הפרופסור פינחס פלאי, הוא ראש-החוג ליהדות באוניברסיטת באר-שבע, והשני הוא חבר-הכנסת מנחם הכהן.

את בעיותיו כאדם דתי, החי בקיבוץ חילוני, הוא מתר בקלות: הוא אוכל ביחד עם שאר חברי המשק בחדר-האוכל, אלא שהוא מקבל מזון מיוחד. אשתו, אריאנה, היא הבשלנית של המשק, ובין התבשילים שהיא מכינה לכל הציבור, היא דואגת גם לתבשילים מיוחדים וכשרים לבעלה הרב. את החגים והשבתות ממלא אינו מבלה במשק, מכיוון שכרב של קהילה הוא אמור להימצא בימי חג ומועד בחברת צאן מרעיתו. יש לו, לכן, חדר קטן ברחובות, ושם הוא מבלה את הזמנים שבין התפילות בבית-הכנסת.

את יום-הכיפורים הוא יבלה ברחובות, ואז, כך הסביר, לא ייצא כלל מבית-הכנסת במשך כל החג, מתחילתו ועד סופו.

מלבד היותו רב קהילה, הכהן הוא גם רב מבוקש לחופות, ועורך אותן בכל רחבי הארץ.

עיסוק נוסף שלו הוא ההרצאות. הוא מרצה מבוקש, וביומו שלו אפשר היה למצוא זמן לראיון רק בין נסיעה להרצאה בנהריה לבין עריכת חופה בתל-אביב.

הכהן מרבה לצטט בדבריו מן המקורות,

הרב הכהן בפעולה

"המון אנשים צמים ביום הכיפורים!"

ולא התעצל במשך הראיון גם לקום עשרות פעמים מכיסאו כדי להוציא ספר זה או אחר, לחפש את הפסוק המתאים ולהראות לי אותו שחור על גבי לבן.

על הקיר שמאחורי שולחן הכתיבה תלויה תמונה מצויירת גדולה של הרב צבי יהודה קוק, מי שהיה מורהו של הכהן, ומי שנחשב כאב הרוחנות של גוש-אמונים.

בסוף הראיון קרא לי קטע שכתב על הנושא "מיהו יהודי?":

"אני יהודי, לא קל להכירני ועוד יותר קשה להגדירני. מרפופים רבים לי ודויד קנאות עד אין סוף. זקן אני כאגדה עתיקה,

(המשך מעמוד 17)

● בלומברג?

אלוהים ראה שברוך המקורקוסמוס זה לא הולך, אז החליט ללכת בדרך המקורקוסמוס. אחר כך, כשאלוהים נתן לבני ישראל את התורה, הוא מסביר למה. אתם תפרסמו את האיריאות שלי בכל העולם. כוהנים הם המכהנים, המשרתים. זו לא בחירה של יחסים. האיריאה היא פשוטה. כל בחירת ישראל היא כדי להאיר את עיני העמים, להיות ממלכת כוהנים. זו יומרה גדולה, אני יודע, אבל זו האיריאה.

בתקופת הבית הראשון בני ישראל שכחו את התפקיד, והקימו ממלכה ונעשו עובדי אלילים, נעשו גורא לאומיים — כבשו, הרבירו עמים. ואז הופיעו הנביאים והזכירו להם שזה לא תפקידם. בכל התפילות בראש השנה מתפללים על ה' עולם, על כל היצורים.

● בכל התפילות לא מדובר על היהדות?

רק אחר כך יש תוספת. אני מתפלל, ואני מרגיש פיתאום שאין גבולות, ואז הולך למקור הראשון על ראש השנה, וזו המשינה. ושם יש דבר מעניין להפליא: נאמר שם בראש השנה „כל באי עולם עובדו לפני...“, ואז יצרה היהדות קשר נפלא עם הטבע, שהוא מתחיל באלף תשרי. יום כריאת אדם הראשון לפי המסורת הוא ראש השנה, ואדם נתפס כאבי האנושות. לכן בראש השנה, בתפילות, היהדות מנסה להפגיש את האדם עם בורא עולם. כל רעיון ראש השנה הוא אוניברסליזציה. אלא שהוא הולך לכיוון הסכנה.

● מה? הוא נלקח על ידי הנוצרים. הראשונים היו היהודים, אבל הם הלכו עם הרעיון מהר מדי. חכמי היהדות ראו שאת הרעיון של מלכות-הש' מייס מכר פאולוס בוויל, ואז היתה נסיגה והחזירו לתפילות את הצדדים הלאומיים. שוב נוצר הקונפליקט פליקט של היהודי כאיש העולם וכלאומי. ופה, בראש השנה, בא לידי ביטוי הקונפליקט האמיתי של היהודי, איך לשמור על ייחודו הלאומי מבלי להתייחד, בסגנון של אלוהים-דיק שלי ואתה-אלהי-תג'ע'בו.

שלו נפתחת עכשיו, שרנים גם כן, שהוא כתוב המיסגרת.

● אתה חושב שהיהדות מדרדרת? האדם החילוני איננו פותח ספר, אינו רוצה לדעת. אבל הפירושים האלה הם פירור שים שלך, ומישהו אחר יכול לפרש את הדברים אחרת. אין פירושים, אי אפשר לפרש אחרת. אף אחד לא יכול. זה אני אמרתי, או ישעיהו אמר? אבל עובדה שיש פירושים שר-נים.

● לא. לוא היו חושבים, אז לא היו פירושים שונים.

● ומה קרה לאלה שהלכו לצד הלאר-מי, הם לא מאמינים?

אני לא רוצה לדבר בהכללות. אני חושב שחלק גדול מהם, הצד הלאומי שלהם בא לביטוי רעשני, אבל באופן אישי הם יבינו. יש הבדל בין אנשי גוש-אמונים או כנימין-זאב בגין לבין האחרים. אני מאמין לבגין שהוא הסתייג מהכנהיזם, כי הוא מאמין בצד האוני-ברסלי.

● וגוש-אמונים?

אני לא ממנה לשפוט. גוש-אמונים יש לו ויכוח אם הציונות חלה על חלק מארץ-ישראל או על ארץ-ישראל עד הירדן.

אני למדתי אצל הרב צבי יהודה קוק, והוא היה הומניסט ודאג לשאלה הפלסטית.

איך אפשר להציע הצעה כשאיש אינו רואה לנגד עיניו את האדם?

צריך לראות את בעיית האדם, וזה מופיע גם בראש השנה. כיום הראשון של החג קוראים את פרשת ביכיו של ישמעאל.

הפליט הערבי הוא הרמות הטרמית ביותר, כי הוא נושא למישחק פוליטי של לאומנים משני הצדדים.

הגישא שלי היא אוטופית, לא פוליטית, אבל אני חושב שזה מה שחסר לנו: קצת אוטופיה ופחות פוליטיקה.

למה הפוליטיקה מוליכה אותנו? לשיחות רגך גורבצ'וב, ששם הם מרמים האחד את השני על ניטרול הפצצה האטומית.

אני חוזר עכשיו ממסע בדרום-אמריקה. אילו

הרב הכהן עם דן בראמון

בכל התנ"ך אין חן כזה שנקרא ראש השנה?

הכנסיה היתה מוכרת 10 אחוז מהזהב שלה, אפשר היה לפתור את כל בעיית-העוני שם.

● אבל אוטופיה, בשמה, היא מחזין לעולם המעשי.

גם הרצל היה אוטופיסט. אוטופיה זה הדבר המנצח. כל הנביאים היו אוטופיסטים. כשישעיהו אמר „וכינתו חרבותם לאיתים“ — זה לא היה אוטופיה? אז אסור היה לפסוק הזה להיאמר? אסור להשאיר את הבימה רק לפוליטיקאים.

מה הפחד? ברטרנד ראסל לא היה אוטופיסט? ואני לא משווה את עצמי אליו.

מיהו יהודי? מי שאישיותו נהרסת אם הוא נשאר אדיש למראה עוול שנעשה לוולתו. מי שאברהם אבינו יכול לדור עימו בכפיפה אחת. מי שעומד ומעיד על קיום הבוהא.

● אז למה יש ויכוח בעם?

יש ויכוח איך לכתוב בתעודת-הזהות. מה זה מעניין? הרב דרעי והרב פרץ יקבעו מי יהודי? אין מקום שבו הויכוחים על רמה כליך נמוכה כמו בארץ-ישראל. בעולם יש דיונים הרבה יותר מעמיקים.

אנחנו לא שמים לב לאן הידרדרנו. ובתוך כל

זה רוקדת פנינה רוזנבלום, וזה הסוף.

● מה מאחד אותך ואת הרב מנחם פרוש, למשל?

אני לא יודע. התשובה היא מי שנולד לאם יהודיה או שהתגייר. ואין הגדרה יותר גיוענית מזו. יהדות זה דבר חי, זה לא דבר שמקנה זכויות.

● ובכל זאת, יש משותף בינך לבין הרב פרוש?

מי שאומר שלא איכפת לו אם יהיו יהודים, יש דברים משותפים. הגורל, במובן של מצבנו, שאנחנו חייבים ללחום על טריטוריה ועל קיום המורשת: כשאני והוא אומרים ברימצוה, פסח, שנה טובה — זה מקשר. הדבר השלישי ואולי החשוב ביותר: הרצון להמשיך ולפעול שהעם היהודי יתקיים. כל אחד פועל בדרך.

מי שאומר שלא איכפת לו אם יהיו יהודים בעוד מאה שנה, הוא לא יהודי בעיניי.

אני רחוק מגוש-אמונים, אבל אם ארע שהיתה חלילה, חלילה וחם, פעולת טרור נגד יישוב של גוש-אמונים, אני אגיד מגיע להם, כי הם יושבים שם?

● ואם יקרה משהו לילד ערבי בשר-כב?

אני לא מתעלם מזה, וזו הטרגדיה. אבל אני לא יכול לראות רק אותי אחראי.

● זה עניין מוסרי, דם זה דם.

דם זה דם.

● אתה מרגיש שפרוש נלחם בשר-בילך? או משיזהב מירושלים?

הוא לא בתודעה שלי. הם הכי פחות גרועים שיש ביהדות הדתית. הגרועים הם אלה שמחזיקים עמדות פוליטיות ושלטוניות, ואין טובת העם כולו וטובת-המדינה לנגד עיניהם. אין לי דבר נגד נטורי-קרתא: אני מוכן לכבד כל מיעוט שנאבק על ריעותיו בצורה לא אגרסיבית. מה שמפחיד אותי שעל השאלה אם צה"ל ייצא למלחמה או לא, יצביע כאלה שלא ראו מימיהם רובה.

● אתה היית בצבא?

איוו שאלה? אפילו בתי היתה? ולא היה ספק?

מה זה ספק? הגעתי ישר מההגנה לצה"ל. איוו שאלה?

בעיקר כשאני שומע שמישהו משרת שלושה חודשים פיקטיביים ויש לו פינקס-מילואים. פעם יכולתי להגיד שהם משתמטים, היום אי אפשר להגיד.

● אתה היית בצבא?

איוו שאלה? אפילו בתי היתה? ולא היה ספק?

מה זה ספק? הגעתי ישר מההגנה לצה"ל. איוו שאלה?

בעיקר כשאני שומע שמישהו משרת שלושה חודשים פיקטיביים ויש לו פינקס-מילואים. פעם יכולתי להגיד שהם משתמטים, היום אי אפשר להגיד.

● אתה היית בצבא?

איוו שאלה? אפילו בתי היתה? ולא היה ספק?

מה זה ספק? הגעתי ישר מההגנה לצה"ל. איוו שאלה?

בעיקר כשאני שומע שמישהו משרת שלושה חודשים פיקטיביים ויש לו פינקס-מילואים. פעם יכולתי להגיד שהם משתמטים, היום אי אפשר להגיד.

● אתה היית בצבא?

איוו שאלה? אפילו בתי היתה? ולא היה ספק?

מה זה ספק? הגעתי ישר מההגנה לצה"ל. איוו שאלה?

בעיקר כשאני שומע שמישהו משרת שלושה חודשים פיקטיביים ויש לו פינקס-מילואים. פעם יכולתי להגיד שהם משתמטים, היום אי אפשר להגיד.

מרוויין הכהן

„מי שהוא רק לאומי ולא אוניברסלי, הוא פאשיסט“

זו מציאות אורגנית שיש בה גם לאום, גם דת, גם חוויות וזיכרונות. זה דבר גדול.

● הרבה חילוניים צמים ביוס-הכר-פורים.

נכון. המון אנשים צמים. יש איוה רצון להשתייך. זה לא היה קיים. שונאים את הדתיים ואוהבים את המסורת.

● אתה חושב שיוס-הכפורים מא-חד את העם יותר מאשר יוס-העצמ-אות?

גם זה וגם זה. כל דבר שהרוב מתאחד סביבו הוא מאחד. אבל יוס-העצמאות הולך ונחלש, ויוס-הכפורים מתגבר.

● אתה תהיה ביוס-הכפורים בקר-ביו?

לא, אהיה ברחובות. אבל אני יודע מה שקורה פה. שבוע לפני החג תולים פתק ובו מתבקשים להירשם כל החברים שרוצים לצום, כדי שיקבלו ארוחה מוקדמת. ואני רואה שבכל שנה נרשמים יותר אנשים.

אין כמעט קיבוץ של השומרה-צעיר בארץ שלא הזמין אותי להרצות איך ליצור אווירה של יוס-הכפורים בתוך הקיבוץ.

הסוג הזה של אירצון להשתייכות נגמר. יש השתייכות, כמו שכוסים רוצים להיות כוסים, כמו המארוקאים בארץ-ישראל.

„יהודי אינו מי שנולד
לאמא יהודיה, כמו
שמשכיל אינו מי
שנולד לאמא שהיא
דוקטור“

אני סבור שהאלטרנטיבה צריכה להינתן לא ביחסנות, אלא בתוכן יהודי חדש.

● זה מה שאתה עושה?

בוודאי. ובשארית כוחותיי. מומינים אותי ואני רץ בכל הארץ.

צריך להיות ניתוק-מגע מוחלט בין הדתיים לחילוניים. כל עוד יש מגע, החילוני מוכן לתת לדתי לעשות בשבילו את היהדות. אני לא מוכן שפרוש, או כל אחד אחר, יעשה בשבילי את הדת.

● איך הם מתייחסים אליך?

אני לא בטוח שהם מתייחסים. הם חזקים מדי.

● זה מייאש?

לא עליי המלאכה לגמור. אני נהנה ממה שאני עושה. אני אינני מקים תנועות.

● למה?

אינני בנוי לזה. רבי נפתלי מרובשיץ היה מגדולי החסידות. הוא סיפר, שכשהיה בן 25, רצה לתקן את כל העולם. כשהיה בן 35 וראה שלא יוכל לתקן את העולם, רצה לתקן את הארץ שבה חי. כשהיה בן 50 ראה שכבר לא יוכל לתקן את הארץ, אז רצה לפחות לתקן את העיר; אחרי עוד חמש שנים רצה לתקן רק את השכונה; אחרי כך רק את הרחוב; אחרי כך רק את המיש-פחה; וכשהיה בן 80 אמר שנרמה לו שבינתיים כבר לא יישאר לו זמן לתקן אפילו את עצמו.

אני חושב להיפך: מתחיל מעצמי, ואחר כך סביבתי, שזו קהילתי ותלמידיי בארץ ובעולם, ואחר כך את כל מי שרצה.

חברת הכנסת צ'יצ'ולינה

עם ידידיו, התרחקם ממישפחתו וחדל מיחסי־מין עם אשתו. הוא התחיל לחשוב על התאבדות.
אז עלה על דעתו שלפני המעשה הסופי-מוטב להיברק במקום אחר. הבדיקה נעשתה, והתשובה היתה חדה וחלקה: ארזני, אין לך כלום. אתה בריא לגמרי.

האיש נרעש. כשהוא כמעט יוצא מדעתו מרוב זעם, מיהר אל בית־החולים. שם אמרו לו: טוב שבאת! עמדתו לשלוח לך בדיוק הודעה. התברר שהיתה טעות במחשב. זה לא אתה. זה מישוה בעל שם דומה. צר לנו מאד־מאד. המחשב אשם.

חיפה חיפה

לפני כמה ימים השמיע אריאל שרון בשורה נוראה: אלפי יהודים נוטשים את חיפה, ואלפי ערבים נוהרים אליה. רבים ששמעו בשורה זו בטלוויזיה נבהלו. היתכן? היתה חיפה לעיר ערבית?

אני לא נבהלתי. אני זוכר את חיפה כעיר ערבית־יהודית, אולי העיר היחידה בארץ שאכן היתה מעורבת.

יש תקופה חיפאית בחיי. כשהגעתי עם מישפחתי ארצה, ואני בן 10 וכמה שבועות, היה מגוי וגמור עם אבי להתיישב בחיפה, כי חיפה היתה "עיר העתיד". (אומרים שהיא עדיין כזאת. מילא.) מיהרנו לחיפה עד כדי כך, שלא נשארונו באוניה עד שתגיע לשם. האוניה הצרפתית, ספונקס, עגנה בניגוד לתוכנית תחילה ביפו, נסעה משם לביירות, ואמורה היתה להגיע משם לחיפה. לאבי לא היתה סבלנות. ירדנו ביפו. כך הפסדתי את העגינה בביירות, 50 שנה לפני שהגעתי אליה סוף־סוף (בעיקבות מעשיו של אריאל שרון הנ"ל).

אחרי שירדנו ביפו, לא השתהינו בתל־אביב אף ללילה אחד. נסענו בכירכרה מנמל יפו לשדרות רוטשילד 2, שם היתה תחנת אוד, ונסענו מייד לחיפה. אבי רצה להיות שם עוד לפני רדת הלילה הראשון שלנו בארץ.

נסענו לחיפה דרך פתח־תיקוה, טולכרם, שכם ועפולה. נרדמתי לפני שהגענו לשם. למחרת בבוקר התעוררתי השכם, הסתכלתי מבعد לחלון שליד המיטה בבית־המלון וראיתי מראה שלא אשכח אותו לעולם: ממש מן החלון עלה הר ענקי, כולו חום וסלעי. מעולם לא ראיתי עד אז הר כזה. בגרמניה גדלתי בשפלה, וההרים המעטים שראיתי בחיי היו ירוקים, מבוטלים ביער.

חינו בחיפה כשנה, תחילה באחוזה, אחר־כך בנווה־שאנן (היו בה אז איזה 30 בתים) ואחר־כך בהר־הכרמל, בבית שהיה שייך לערבי עשיר בשם קאראמאן. זה היה אפשרי רק בחיפה: יהודים גרו בבתים של ערבים, ערבים בבתים של יהודים.

חיפה דמתה אז לעוגת־קדם, שיכבה על גבי שיכבה. למטה היתה העיר הערבית, ליד הנמל. אך היו שם גם הרבה מישורים ובנקים יהודיים. מעל לעיר העיר

החל אבירי העולם הזה רבת היה הר־הכרמל, מין עיר מיוחדת־אירופית בעל רחובות עז קומים, ובמרכזה הבניין היפהפה של הטכניון. מעל להר התחיל ההר, שהיה ריק וצחיח מלבד גן־הבהאים, במרכז הכרמל היתה שכונה קטנה.

בין השכונות לא היו גבולות חרים, כפי שהיו בין תל־אביב ויפו, ובערים רבות אחרות בארץ. הריחות והכיכרות של העיר ה־תחתית הגיעו להר, אנשי ההר ירדו למטה במהלך עסקיהם. עד כמה שיכולתי להתרשם, כילד,

שררה אווירה טובה בין השכונות והעמים. אולי יש משהו באקלים של חיפה, המטפח אווירה כזאת. אחרת, איך להסביר שגם בתקופות קודמות שררה בחיפה אווירה יהודית־ערבית?

בתקופת הצלבנים, למשל. כאשר חדרו הצלבנים לארץ, כבואם מלבנון, הם לא הצליחו לכבוש את חיפה בדרכם לירושלים. רק אחרי שירושלים נפלה, ואחרי שערכו טבח נורא בתושביה המוסלמים והיהודיים כאחד (את היהודים שרפו בתוך בית־הכנסת שלהם) התפנו הצלבנים להטיל מצור על חיפה.

חיפה לחמה כלביאה רוב תושביה היו יהודים, והיה בה חיל־מצב מצרי. צבא הצלבנים חנה על הכרמל, וצי של ונציה נכנס למיפרץ. היהודים, שראו מה קרה לאחיהם בגליל ובירושלים, החליטו להילחם עד הסוף המר. שכס־אל־שכם עם המוסלמים, הם הגנו על העיר בעקשנות עילאית. לכסוף הצליחו הצלבנים לפרוץ את החומה. חלק מן היהודים והמוסלמים הצליחו להימלט לעכו ולקיסריה, אך הרוב נשחט. זה היה ב־25 ביולי 1099.

(כעבור 849 שנים כבשו היהודים את חיפה, והאוכלוסיה במתחפף־הפליטים. ההיסטוריה של הארץ היא פסיפס משוגע.)

בימי המנדט היתה חיפה מופת של סובלנות. כאשר שלט בה ראשי־עירייה ערבי, חסן שוכרי, הוא היה אחוז גם על היהודים. כששלט בה ראשי־עירייה יהודי, שבתי לוי, הערבים אהבו אותו. הערבים בחיפה, בניגוד לאחיהם ברוב חלקי הארץ, לא גורשו הערבית ברחה כמעט כולה צפונה, ללבנון, שם היא יושבת עתה בכוח. הם פחדו וברחו. רק מיעוט קטנטן נותר, בוואדי־ניסנאס וברחוב עבאס. אך בהדרגה גדלה אוכלוסיה זו שוב.

אין זה מפליא. חיפה היא השער לגליל, והגליל הוא לפחות במחציתו ערבי. הכפרים אינם מסוגלים לקלוט את הריבוי הטיביעי, מה גם שאין השליטות מרשים שם לבנות בתים חדשים, באמתלות ביורוקרטיות שונות. יש נדידה לחיפה. הפועלים עובדים שם.

אז מה? חיפה היתה ותישאר עיר דרלאומית. נראה שזה טבוע באופיה.

ושלישית, ואז תפסתי מה: הכל היה יפה מדי, סטרילי מדי. מילחמה משופצת. חיילים מגישים מים לניצולי צברה ושאתילה. שבויים מטופלים יפה. אחרות לוחמים.

אין גוויות. אין מישפחות שכולות. אין פצועים וזעקים. בקיצור: אין מילחמה.

האם הופעלה צנוורה? אני מניח שלא. אלא נראה שבכל מילח־מות־ישראל הפעילו צלמי במחנה מעין צנוורה עצמית. הם לא צילמו מה שהיה נראה להם שהעורף אינו רוצה לראות, או שהרמטכ"ל התורני אינו רוצה למצוא בשבועון שלו.

חבל. תצלומי־המילחמה הגדולים מכל העולם מראים דווקא את הוועות. תצלומי המפורסם ביותר של רוברט קאפה הגדול

מראה חייל ספרדי במלחמת־האזרחים באלפית־השניה שבו פוגע בו הכדור ההורג אותו.

איך ילמד העם לחשוב היטב לפני שהוא מחליט לצאת למלחמה, אם לא יידע איך נראית המלחמה?

המחשב אשם

הנה סיפור ישראלי. אמיתי לגמרי. צינור־מיסטר, ישראלי חסון, קיבל באחד הימים הודעה לבוא

כאופן רחוק לבית־החולים. הוא סבר שהוא נקרא לבריקה שיגרית כלשהי. הכניסו אותו לחדר, שבו ישבו שלושה רופאים חמורי־סבר ועובדת סוציאלית. אחרי ששאלו אותו לשמו ולמיספר תעודת הזהות שלו, פתח הרופא הקשיש ביותר:

"יש לנו ידיעה לא־נעימה בשבילך. בברית־הדם שלך התגלה שיש לך איידס."

"אבל זאת מנכרחה להיות טעות!" קרא האיש. "אין אצלנו טעויות," אמר הרופא.

האיש נדהם. כשהוא אחוז הלם, חזר הביתה. איידס? מניין? הוא לא הומיסטסותא, לא המופיל, לא נרקומאן. הוא לא קיבל זריקה. הוא לא שכב גם עם נשים זרות.

אז מה? נותרה רק אפשרות נוראה אחת: שנרבק מאשתו. האיש, חוקר מנוסה, התחיל לחקור את אשתו, שעות על גבי שעות, יום אחרי יום. ביום השלישי השתכנע שהיא דוברת אמת: מעולם לא שכבה עם גבר זולתו.

מה נותר? בדמינו של האיש עלתה רק אפשרות אחת. כמקובל, הוא נוהג להכות את החשודים בחקירותיו. נראה שהיכה באגרופו את אחד הנחקרים עד זכרם, היה לו פצע קטן ביד, וכך נרדק. הוא ביקש בדיקה חוזרת באותו המקום. שוב נברק, שוב נקבע: יש לך איידס.

האיש התכנס בתוכו. הוא הוניה את עבודתו, ניתק את הקשרים

רוברט קאפה: רגע המוות

איני משתגע אחרי סרטים פורנוגרפיים. אני רי מתעב אותם. לא מטעמים מוסריים, חלילה. הם פשוט משעממים.

הצרה היא שהמישגל האנושי אינו חומר טוב לצילום. האפש־רויות מוגבלות מאד־מאד. לרוב זה נראה כמו כוכנה של מכונה המתפקדת באופן אוטומטי. בלי רגש, עדינות, אהבה, האקט המיני אינו אלא פונקציה חיותית־מכאנית. מכיוון שכמעט כל

הסרטים האלה באים - להמחיש חלומות של גברים, ולשמש להם עזר למעש־אונן, הרי זה גם אינו ריאלי. לא נעשה שום נסיון לספק גם את הצד הנשי. תפקיד הנשים בסרטים הוא, בדרך כלל, להעמיד פנים של מתמוגגות מאושר בעיקבות פעולת הבוכ־נה, בשעה שברור שהן חושבות תוך כדי מעשה על השימלה שהן רוצות לקנות אחרי ההסרטה.

בקינור, הרמיון האנושי עולה בהרבה על יכולתה של מצלמה. הרמיון הוא עשיר. הוא מתאר לעצמו את האשה המושלמת (או

את הגבר המושלם, אני מניח), בעלת הריח המושלם, ללא פגם או מום, העושה בדיוק מה שצריך. בהשוואה לזה, הסרט הוא תפל. כל זה בא כהקדמה לביקורת קולנועית. מישוה סיפר לי שלקראת ביקורה האפשרי של חברת־הפרלמנט צ'יצ'ולינה בארץ המתוכננת במדינה קלטת של סרטיה. כבר נעשו מהקלטת אלפי העתקים. אחר מהם הושאל לי ליממה אחת (הביקוש הוא עצום!) כדי שאתרשם בעצמי על רמתה הפרלמנטרית של הגברת אילונה סטאלר.

הקרנתי בוודיא. זו היתה באמת חוויה. לא בכל יום רואים חברת־פרלמנט המטילה את מימיה בקלוד אפ לעיני המצלמה. גברת המדווגת עם כלב, ואחר־כך עם סוס. ח"כית המצליחה תוך חצי שעה לעבור את כל רשימת הפרוורטיות האפשריות והבלתי־אפשריות, כמו שטיים בהמראה עובר על רשימה של עשרות פעולות ועושה צ'ק־אוף.

מה אין שם? מישגלים רגילים מכל הסוגים. לסביות. (אגב, אין הומיסקסואליות גברית. אף לא ברמז.) אורגיות. יחסי־מין באמצעות אביזרים שונים, איברי־מין מלאכותיים, בקבוקים. מבט קרוב של הח"כית ממבט הגינכולוג. והכל תוך כדי חזרות אינסופיות, עוד פעם ועוד פעם. קצת מבחיל. מאד משעמם.

איך הגיעה הגברת הזאת לפרלמנט? ירדתי באיטליה, השייכים למיפלגה המקבילה למיפלגה הראדיקלית, ניסו להסביר לי. זוהי מיפלגה רצינית. הציצ'ולינה הוכנסה לרשימה כתעלול של פירסומת. איש לא חלם על כך שתיבחר.

אולם באיטליה יש שיטת־בחירות המאפשרת לבוחר, בשעה שהוא נותן את קולו למיפלגה מסוימת, לסמן גם את המועמד המועדף על־ידו. תעלול גורר תעלול, ורבים מן הבוחרים של המיפלגה סימנו את שמה של הציצ'ולינה. כתוצאה מכך לא נבחרו מנהיגים רציניים ועתידי־נכונים, ואילו הגברת סטאלר נכנסה לפרלמנט.

הסוסים בוודאי שמחו.

כומתה סגולה לאלוהים

אישי־גיבעתי אנוכי. לכן, כאשר קמה עמותה של ותיקי־גיבעתי כדי לטפח את מסורת החטיבה, הצטרפתי אליה ברצון. הרעיון הוא ליצור קשר בין שרידי החטיבה שהיתה פעם ובין החטיבה החדשה, שקמה בשנים האחרונות. יפה.

עכשיו קראנו שמפקד־החטיבה הוא איש דתי, ושהוא שולח למישפחות החיילים מיכתבים שבראשם מתנוסס הציון ב"ה.

עם כל הכבוד למפקדי החטיבה החדשה, ולחובשי הכומתה הסגולה שבאו משיבות־הסדר. איש באמונתו יחיה. אך אם אקבל מן החטיבה מיכתב שבראשו יתנוססו האותיות ב"ה, אני אזרוק אותו לסל־הניירות מבלי לקרוא את ההמשך.

פרשים בכפר בוער

הלכתי לראות את תערוכת התצלומים הצבאיים של השבועון במחנה.

מצאתי שם הרבה תמונות מעניינות. רבות מהן אני זוכר מאז פירסומן בראשונה. אני יודע גם איך נולדו.

למשל, התצלום העושה את הרושם החזק ביותר: פרשים בכפר בוער. תמונה מילחמתית לאללה. אותי היא מצחיקה.

היא נולדה כך: מישוה בגיבעתי הגה כראשית מילחמת־העצמאות את הרעיון להקים יחידה של פרשים. היה איזה קצין פולני (או הונגרי, או רוסי) ששירת בחיל־הפרשים בחו"ל, שהציע את ההצעה. אחד התפקידים של גיבעתי היה למנוע את חזרת הפלאחים לכפרים שמהם ברחו או הוכרחו. נראה היה כי הסוסים יגיעו באיזורים טרשיים למקומות שאליהם לא יגיעו הג'יפים.

זאת היתה שטות, ובמחרת הבינו זאת הכל. היחידה פורקה. לפני כן באו צלמים לחטיבה. הפרשים אירגנו להם הצגה. למען מטרה קדושה זו הציתו כפר נטוש, וכך נולד התצלום המרשים, שאינו חסר כשום ספר על מילחמת־העצמאות.

היו תערוכות הרבה תמונות אמיתיות יותר. אחדות שצולמו בקרב, רבות שהנצחו הווי. כמה תצלומים אמנותיים ממש. אהבתי צילום שבו נראה החלק העליון של ג'יפ מבצבץ מאחורי רכס של חולות. וגם את התצלום המרתק, המראה קבוצה של שבויים מצריים שוכבים יחד עם שוביהם הישראלים על הארץ, ראשיהם מכוסים בארמה. תחת הפצצה.

אבל משהו הציק לי. עברתי על פני התצלומים שנית

סטאלר

ז הזהב. מסעדה סינית ליד הכפר הירוק, לפני שדרת הברושים
ואחרי עצי הבונה (בתחנת הדלק טופז),
דרך הרצליה רמת השרון. טלי 03-491-873

כדאי להזמין שולחן מראש.

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

A black and white photograph of a large, speckled rooster standing in the foreground, facing right. Behind it, a smaller, darker rooster is visible. They are in an enclosure with a wire fence. In the background, the lower legs and feet of several people are visible, suggesting a public display or market setting.

עתיד

אז עשיתי לעצמי אינוונטר, כמו עשויים בכל תחילת שנה. מה שהסתבר מהאינוונטר הפרטי שלי שאני סתם לוקל-פטריוטית. לעולם כולו איחלתי רק שלום, ובשאר שיסתדרו הגויים כמו שהם רוצים.

אבל אלבנו — מה שמעניין אותי באמת זה

הצוות הקולנועי חיכה

על המירפסת לזריחה ★

המבלים כרגילים ★ מסיבת הגבירות

ריקו רוזנטל מנהל מלון נפטון, שהוא חמיד מעונב וסולידי במר אהו, נרתם למסיבת הקרנבל ועטה על עצמו חצאית קפלים מנייר, חזיית בגדים ופיאה נוכרית. כתוספת הדהים את הנוכחים במחול.

דורית רוזמן

אשת-עסקים נמרצת, אוהבת ל־ הפגין את כישוריה כרקדנית. רוזמן, שבאה מנהריה, חופסת מקום בולט בחיילייה של

תל-אביב. רוזמן, רווקה מושבעת, עדיין לא מצאה את חלומותיה, למרות קסמיה. במסיבה היא רקדה בחברת העסקים רוני כספית (לידה בתצלום). ביניהם הדוגמן רפ

נימפות וכרישים לארוחת ערב

החגיגה של פתיחת הדיסקוטק אקד ווריום שבמלון נפטון האילתי נמשכה יומיים. היא החלה בחגיגה גדולה של צוות-המלון ונמשכה עד השעות הקטנות של הלילה השני, במועדון שגר אה כמו מיצפה תתימימי. יחצ'נית המלון, אלית ביק, אירגנה מופעים וגיי מיקים שונים, ולאורחים הרבים לא נותר אלא לאכול לשתות ולרקוד. מי שהתעייף מהדיסקוטק הרחוק, קפץ לבריכת המלון, וכך נמשך הקרנבל במשך יומיים שלמים.

עופרה אביב סגנית מלכת-היופי, רקדה בחברת שלוש חתוכות ריה, עיר הולדתה. אביב משכה תשומת-לב בת סריג שלבשה, אשר חשפה יותר משהסתירה. היא לא התרגשה מהמבטים הנב

חלי גולדנברג העשקנית-ידועמית היפה התחפשה לנימפה ונכנסה לרחבת הריקודים כשהיא לבושה בבגדים, וכשמיסכת צלילה לראשה. גולדנברג הרגישה בחסרון החמצן ובר חה לאוויר הצח כעבור חצי שעה בלבד. הדוגמנית עדיה מאירצ'ק (משמאל בתמונה) הצטרפה אליה לריקודים.

רחל כהן האופנאית הבלוודית (בתצלום למעלה) הגיעה לפתיחה ישירות יורק. מי דוברוצקי (בתצלום השמאלי), מלכת-הסריגים, השתתפה בהתקשחה למצוא פרטנר גברי שיעמוד בקצב-הריקוד

פטרסיה כהן בעלת נלריה לאמונת גרפית, היא בח 26, נשואה ואם לשניים. פטרסיה צמודה בדרך-כלל לבעלה. העיתונאית אלוונה קיש (חובשת מנבעת רחבה) נישקה אותה לרגל הצלחת הפרויקט האמנותי החדש שלה. הדוגמנית יהודית ארדיטי (בתצלום למטה) צחקה כשחבריה בילבלו בין חברה הנוכחי לקודמו.

ביקור הגברות הזקנות

רווחות ישבו הגברות המבוגרות רות דין, נעמי שרמי ומלכה רוזני שטיין, וצפו בחוסר-מעש בצעירים היפים והבלתי-מזוהים, שהסתובבו באולם. רוב הדוגמניות והיצרנים שהוזמנו לא הגיעו, מלבד עורך סרביזור. בהתחשב בעובדה שקארין דונסקי היא מוסר ומלכת הדוגמניות, היתה זאת היעדרות תמונה. שושנה דמארי ויסה ירקוני היו עסירות. גילה אלמגור היתה בהופעה, וכך רוב הגברות הקשישות נעדרו. מהדור הצעיר יותר נראו הזמרים צבי קה סיק, יזהר כהן וחיים משה.

מי שנקלע למסיבת יום-ההולדת של קארין דונסקי, שנערכה במועדון הרבי סמס שבמלון התליאביבי 'מית', לא הבין בריק מה קורה שם. על הכורסות המי

אלונה אבט המפיקה הצעירה ביותר בארץ, השתוללה על רחבת הריקודים במשך ארבע שעות. מידת המרץ שלה הפחיתה רופא צעיר מבין החוגגים, אשר שאל אותה מהי כמות האדרנלין שבדמה.

מסיבה מול הגלים

מוקדמת, החוגגים לא שיערו בנפשם שהם יזכו לראות את הזריחה ממירפסת המיסערה. מוסיקה מעולה, המשולבת בכמות בלתי-מוגבלת של אלכוהול ור מטעמים, גרמה לכולם להסתער על רחבת הריקודים, כשעשן מלאכותי עוטף אותם בהילה מיסתורית. את מר בית המבטים סחפו הבימאי הצעיר והי כארזימטי תמיר סאול והמפיקה לונה אבט. השחקנים תחיה דגון ורוברטו פולאק, המככבים בסרט לא רקור, כי היו עסוקים בחלוקת שבחים והלל לבימאי.

סיום צילומי הסרט אל עצמי נערך בחגיגה שמחה וסוערת במיסערה הגי זוטרה. כשבאו למקום, בשעת ערב

גלילה רוניפדר הסופרת, מחברת רבי-המכר "אל עצמי", באה בחברת בעלה, אישה-ישטרה אבי פדר. היא דווקא נמנעה מריקודים סוערים. באה לחנוג את מסיבת ידידה, בימאי-הסרט תמיר פאן

חנויות קטנות בפינות תל־אביב

דרורה פאר. שני חלקים בצבע בז': זאקט בעל שרוולים המזכירים קימונו פיליפיני, סירה איסימטרית, ומתחת חצאית קצרה 2 סנטימטרים מעל הברך, עם שסע מלפנים.

כך אמרו לפי נ' עזים למירי שפיר (למעלה מימין) אשר עיצבה את החליפה שסרנסנת

מיהו, כיכריהמרינה וכיכרימסריק. בין היצרנים המקומיים ניתן להבחין בשמות של חברות וגם של מעצבים עצמאיים. תוצרתם של מעצבים אלה היא

חנויות אלה מלאות בסחורות של יצרנים מקומיים וסחורות מיובאות ומ' מוקמות בכל פינות העיר, כשהאזורים החשובים הם רחוב ריונגוף, רחוב יר-

ש וחרות האוסנה מבולבלות. תפאורת העיר תל־אביב משתנה בקצב מהיר, עליידי קליטת בוטיקים חדשים הצצים כל הזמן ברחובותיה.

עדינה ונוקשה נראית החליפה לפני הגיפ והנבר המתבונן (למעלה). זאקט עם פתח וי ושרוול ארוך. מכופתר בחלקו התחתון. מתחת: חצאית צרה וקצרה, בעלת שסע נאה מאחור.

פלידמוטים לפני התחנה. למעלה: שימלת־משי פירחנית בשלל צבעים, עם שרוול קצר. מימין: שימלת־כלה מכותנה, בהזמנה עולה יותר מ־800 ש"ח.

שנות ה־30 וחזרות בדגם של שימלת־משי ופירחנית בצבעים שחור ולבן, לי שרוולים, כתפיות כפולות מאחור, בתחתית מיקבצות.

חולמנית נראית, ענת, היפה, במערכת מפייעון מעוני חלקים (למעלה). הזאקס הקצר בצבע חום בהיר, עם חצאית מפייעון וכפלים מלפנים, בכחול-אפור.

קשוחה ואיסימטרית היא התחושה המתקבלת מהחליפה השחורה, מכותנה, בשני חלקים (למעלה). הכפ"לם בזאקס מאחור עוברים את הקווים הקשים ומוסיפים רכות.

חולמנית נראית, ענת, היפה, במערכת מפייעון מעוני חלקים (למעלה). הזאקס הקצר בצבע חום בהיר, עם חצאית מפייעון וכפלים מלפנים, בכחול-אפור.

מרעננת ומעניינת, ומוכיחה, שלמעשה אין צורך בנסיעה מעבר לים כדי להיראות אופנתית. מתוך מיכלול הבוטיקים בחרתי בשתי מעצבות, הנמצאות משני עברי המיתרס. השתיים שונות אחת מרעותה במר"אן החיצוני, בגילן, בהתפתחותן המיק"צועית ובעיצובן. הוותיקה בהן היא מרי שפיר. אשה נאה מאוד, ששיחקה לפני שנים רבות בסרט ככפילתה של מרעננת ומעניינת, ומוכיחה, שלמעשה אין צורך בנסיעה מעבר לים כדי להיראות אופנתית. מתוך מיכלול הבוטיקים בחרתי בשתי מעצבות, הנמצאות משני עברי המיתרס. השתיים שונות אחת מרעותה במר"אן החיצוני, בגילן, בהתפתחותן המיק"צועית ובעיצובן. הוותיקה בהן היא מרי שפיר. אשה נאה מאוד, ששיחקה לפני שנים רבות בסרט ככפילתה של

מרעננת ומעניינת, ומוכיחה, שלמעשה אין צורך בנסיעה מעבר לים כדי להיראות אופנתית. מתוך מיכלול הבוטיקים בחרתי בשתי מעצבות, הנמצאות משני עברי המיתרס. השתיים שונות אחת מרעותה במר"אן החיצוני, בגילן, בהתפתחותן המיק"צועית ובעיצובן. הוותיקה בהן היא מרי שפיר. אשה נאה מאוד, ששיחקה לפני שנים רבות בסרט ככפילתה של

מרעננת ומעניינת, ומוכיחה, שלמעשה אין צורך בנסיעה מעבר לים כדי להיראות אופנתית. מתוך מיכלול הבוטיקים בחרתי בשתי מעצבות, הנמצאות משני עברי המיתרס. השתיים שונות אחת מרעותה במר"אן החיצוני, בגילן, בהתפתחותן המיק"צועית ובעיצובן. הוותיקה בהן היא מרי שפיר. אשה נאה מאוד, ששיחקה לפני שנים רבות בסרט ככפילתה של

ארכיטקטית של אופנה נסחרת, הנסגרת בהצלבת שני הצדדים. אל החולצה ניתן לכפתר את חצאית המירי האיסימטרית. משמאל: זאקס קצר מפייעון עם סנירה בחזה וסנירה כפולה למטה. לאורך השרוול נמצאים כפתורים המשמשים לסנירה ולדקורציה.

גרשון קניספל:

בעיקבות מאיאקובסקי לבאקו

אתה בולע ערכות אידקז במלתעותי של הטופולב 164 ותמה על עיצובו. איהו ניגוד: צורות אווירודינאמיות כה מושלמות, כה נקיות, ואילו המכונות הסובייטיות — משוה מסורבל, גס וחסר רצון מאלוה אליהן, וכוונתי אינה לכלי רכב כבדים רווקא. המטוסים, לעומת זאת, מעוצבים בהקפדה צורנית מירבית. והם באים ברגמים כה רבים ושונים, בנפחים גדולים וקטנים, עד שאני מתקשה לשחזרם ביוצרי. בעור אני שקוע בהרהורים אלה ניגלה מתחתניו, מבעד לחלון הטופולב, יער של אנטנות. לא, טעיתי, אלה הם מיגדלי קידוח נפט. כצימחיה סבוכה למלוא רוחב שדה הראייה. כתחורה חזות של ריקמה דקה וצפופה, המוני מיגדלי קידוח, פרושים כשטיח. מן המרחק נדמה לעיתים: יערות אורנים. ניצבים בסך, בסדר מופתי, גורדים גדולים, חטיבות חטיבות, אין ספור.

לפתע עולים ויכרונות ילדות. ברגים שהייתי מעמיד על ראשם, חיילים חיילים, כבשר הקרב. היה זה כימי ראשית מלחמת העולם השנייה. חיילי הבריל אולו מהחנות והברגים שימשו תחליף.

ושבו ערכות צהובות, מרחבים שוממים אדירים, לאימקוברים, ושבו מיגדלי קידוח. והערכות מכוסות ביצות רמויות אגמים. שבו עינים אני מחוץ לבית. האם נפלה כבר ההכרעה בדבר הכביא האומלל?

פזורנפס מחמת החום, ואולי גם בשל הנוף החרבני הנשקף בעד החלון, ואפשר סתם עייף, אני חוזר ומעלה בדעתי את שיקולי השוללים והמחייבים. הכל סביב ייצורו של מטוס קרב אחד.

בינתיים נטרפים מאות קילומטרים של ערכה במלתעות הטופולב ועדיין אין סימן לבאקו. כן: יש סימן: אנחנו מתחילים לנחות. כנפי המטוס מתחילים לפרוץ במחול ה"קלידים", הם עולים ויורדים בכפסנתר, מנענעים עולים ויורדים בלא פסנתרן. יד נסתרת פורטת עליהם.

הערכות סרבו להסתים והחום קהההחושם העלו בי מחשבת איוולת על רבר מטוס חסר טייס, על מישקל ספינת ה"הולנדי המעופף" הידועה. תעתועי מידבר, פאטאמורגאנה. מתח תינו נראית לפתע עיר של כיפות ומיגדלים וחומות סביב לה. אסוציאציה של ירושלים ושיירי ההלל שלה. אך ההרים, לאן נעלמו ההרים? כאן רק ערכות צהובות מסביב, הכל ערכות צחיחות. אכן, נוהמירבר של ממש.

רק לפני זמן קצר עסקתי בחומות הקרמלין, ציירתי את הקתרלה כסליקה בכיכר האדומה — ופיתאום נוהמירבר מוריק. טוף-טוף נוחתים. החום גובר אבל זהו חום יבש, כחומה של

רישום של מאיאקובסקי: איור לשירו "סיפורו של עריק"

אילת, שלא כחומן של תל-אביב או חיפה המלווה תמיר בלחות רביקה.

המטוס נחת ואני מרגיש כי משהו חסר לי. רק כעבור דקה אני מזהה מה. היכן היו מחיאות הכפיים המוכרות לטסים במטוסי אל על, מחיאות-כפיים שכבר הפכו אצלנו חלק מטקס הנחיתה. כאן נוחתים בלי שום טקס, אוספים את המטלטים ויורדים בלא הרגשת-הג.

אני מובא לחדר הקבלה של האח"מים, מקום שם כבר ממתנה לי "טרויקה". אנחנו מוצגים זה לפני זה: פרופסור הינדריכר, דיקן הפקולטה לתיכנון ערים, זקן נשואינים, שחוח מעט, אך בעל גמישות קפיצית שאינה אופיינית לבני גילו. עיניים עירניות בתוך מסיגרת של מישקפים כבדים, דמות נעימה וחביבה שאתה רוחש לה מייד אמון, מזכירה במיקצת מישוה מהעבר הרחוק, כן, את מוצאוק, ראש-ממשלתו המתמרר של השאח הפרסי לשעבר.

מקבל-הפנים השני נמרץ, הדורסר, בגיל הביניים, לראשו בלורית מלבינה שהגיל כבר החל לתת בה אותותיו ולכרסם במיצחו. אך גון עורו הבהיר רק מרגיש ביתר-שאת את לובן שערותיו. עיניים אפלות יוקדות מרצדות בשוכבות הלון ושוב. מין מויגה שבין הורי לדרום-אמריקאי ממוצא אינדיאני. זהו אל-בק, צייר, מזכיר איגוד האמנים של אורפיג'אן, הרפובליקה הסובייטית שבכירתה נחתנו זה עתה. מגיעה המכונות ובה בנהחבורה השלישי שפרש לרגע, הנגה. מחלפים כמה מישפטים וכבר אנחנו בדרךנו לבאקו.

מיפגש מערב ומזרח

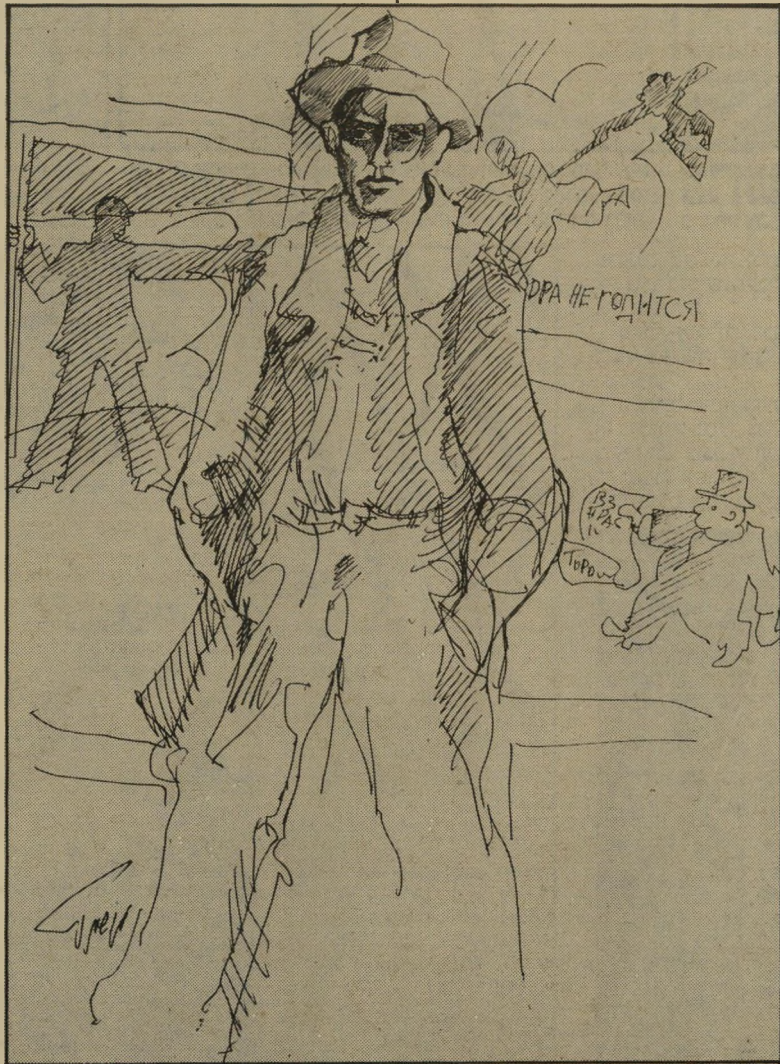
כאן ממתנה לי החוויה המרתקת ביותר בתחום האורבאני, העירוני. הור המגיע לעיר הצמודה לחוף הים הכספי,

כתפאורה מנוכרת ועקרה, דוגמת יפו העתיקה, הרובע היהודי בירושלים העתיקה, או אזור ואדי סאליב בחיפה שכל תושביהם המקוריים נמלטו או הורחקו מהם. בחיפה, למשל, עסוקים עתה בולדוורים בהריסת פינות החמר האחרונות שעוד נותרו לפליטה אחרי ארבעים שנות הונחה והתעלמות מכוונת.

כאן באורפיג'אן היטיבו להבין כי הצלחת שימורם של אתרי העיר העתיקה על סימטותיה הצרות, המצלות על כל הבא אליהן, אינה יכולה להתחיל בעקירת התושבים בני המקום וסיגול האזור לדרישותיה של אוכלוסיה כרמה כלכלית ובמעמד גבוה יותר.

תושביה של באקו העתיקה מוסיפים להתגורר בבתיהם, בתים שעברו שיפוץ ושיחזור; המיכנים נרפאו, המדרגות שוקמו, שום מיכנים חדשים מווייפים לא ניבנו במקומם של הישנים. הכל שומר על אותנטיות והכל מיועד לרווחת התושבים המתגוררים כאן מזה דורות. כך ניצל אזור נפלא המהווה כיום את גולת-ההוכחה ומקור גאווה לתושבי העיר.

החומה הסובבת את העיר כולה מאגדת מיסגרים וכנסיות, על צורותיהם הגיאומטריות

מאיאקובסקי על רקע התעמולה המהפכנית

הנפלאות והשונות זו מזו, עם מיכנים בסיגנון קולוניאלי אשר הוקמו כשיליה המאה התשע עשרה, בעקבות השיגשוג הכלכלי שבא עם גילוי אוצרות הנפט האדירים של האזור. בלילה נולדו כאן מיליונרים חדשים שהחלו בונים את בתיהם ובתי משרדיהם באוריינטאציה (פאראדוקס: המילה אוריינטאציה גזורה מ"אוריינט" שפירושו מיוזר רווקא) מערבית מובהקת.

בניין האופרה המקומית, מסכיר לי פרופסור הינדריכר, נבנה עלידי אחד מעשרי העיר לקראת הפועתו של זמר הבאס המהולל פינדרו סאליאפי בשנת 1912. מלאכת הבניה החלה שמונה חודשים בלבד לפני הביקור הצפוי. מי שרואה כיום את המיכנה הנפלא לעולם לא יעלה בדעתו כי כל זה נבנה בתוך שמונה חודשים.

עכשיו, מוסיף הדיקן, "כמו להכעיס נמשכת מלאכת השיפוץ של הבניין כבר יותר משנתיים ואיש עדיין אינו רואה את סופה". "אולי צריך להחזיר את הקפיטאליסטים, אני מגיב בבת-צחוק. "חס וחלילה", מזדקק הפרז-

פסור, "שיימשכו השיפוצים עוד שנתיים, אבל אלה לא יחזרו"

סיורים נוספים בחצות העיר מגבירים את הרושם שהמיפגש הנדיר של מיוזר ומערב הוא שהביא לפריחה המופלאה, המיוחדת במינה, שבבאקו.

בניגוד גמור למוסקווה, למשל, ששם מעטים מאוד מקומות המיפגש הפומביים, ולא תמצא שם בתי-קפה או מיסערות בחצות העיר; אלה מכונסים כיום בבת-המלון ובמסעדות המיסחריים — מחמת קצב הבנייה הבהול וגידולה המהיר של הבירה הסובייטית היא גם איבדה את מרכזה, שהוחלף בריבוי של מרכוזים מפוצלים.

כאן, בבאקו, לעומת זאת, החאנים שבכניסה לעיר העתיקה, בשערי החומה, משוחזרים בדאגה עיקבית לא רק לשימור האדריכלות אלא גם להמנש קיומם של בתי-קפה ומסעדות מסוגננים, מרוהטים בקפידה, אשר שטיחים נפלאים מתוצרת מלאכת-היד האורבג'אנית מפארים את ריצפתם ואת כותליהם. כך הפכו כוכים עתיקים למקומות מיפגש וביולי קריים, כשמסכיב מפוזרים פסלים עתיקים ביד והירה ודואגות. והכל בחוש מידה נפלא.

הצייר אל-בק, מזכיר אגודת הציירים והפסלים של הרפובליקה, מספר לי על ביקורו של המשורר סרגי יסנין בבאקו בשנת 1922.

מירה פרסית לא-פרסית

קירוב, מנהיגה הראשון והנערץ של הר-פובליקה האורבג'אנית, קיבל אישית את פני המשורר ואף עשה מאמצים גדולים להנעים את שהותו כאן. עתה מסורת ריקודי-הבטן המקומיים, ששימנם יצא למרחוק, וכן אוירת ה"השראזארה" של העיר המיוחית, הם שהביאו לכאן את המשורר. יסנין ביקש למצוא בבאקו השראה לכתיבת שירה אקזוטית שביקש אותו זמן לכתוב.

מאחר שבאקו עצמה לא ענתה, כנראה, על ציפיותיו, הפציר בקירוב לספק לו ספינה וצוות מלווים שעיעם יעשה את הדרך לפרס. שם היה בטוח שימצא את ההשראה המתאימה...

בקשתו הותירה את קירוב מבוהל ואובר-עצות. הוא היה מודע יפה לעובדה שבאותם ימים נתרכו ההתנגשויות בחייהם של אזרחים סובייטיים שהגיעו לפרס, בעיקר מחמת פעילותם של קבאידית למיניהם (נשמע מוכר). לקירוב היה ברור שאין לסכן את חייו של אחד מגדולי משורריה של ארצו בהרפתקה ממין זה.

הוא רקם איפוא מוימה. בעזרת עוזריו איתר דאצ'ה, היא מעורנופוש, מרשימה באזור באקו. לשם העביר להקות ריקוד מיוזרחיות, מחוללות, נגנים ותפאורנים שהפכו את המעון מוקף החומה לסירה מיוזרחית מהממת.

בערב שלמחרת העלו את יסנין על ספינה, אותה השיטו סחור-סחור במשך שעות כדי ליצור את הרושם של מסע ארוך. משהגיעו לטירה, ירדו יסנין ומלוויו, שלא חשדו בדבר, לטירה ובילו בה שעות רבות של הנאה בלתי-נשכחת (לפי עדותו של המשורר עצמו). עם שחר, לפני שעמדו לחזור לבאקו, גילה יסנין לפתע את קסדתו של חייל הצבא האדום, וכוכב מזהה במרכזה, מציצה אליו מעבר לחומה.

המשורר נדהם, שאל את מארחיו למעשהיה של חיילים סובייטיים ב"פרס". וכך נתגלתה "מזימתו" של קירוב.

בסופו של דבר נתרצה הפייסן וקיבל את התעלול ברוח טובה ובהבנה. הוא אפילו הקדיש סירה של "מרובעים" (שירים בני ארבע שורות בנוסח הפרסי) לחוויותיו ה"פרסיות" שהתרחשו לא הרחק מבאקו...

תושבי באקו מצטיינים בכלל כמארחים נדיבים שאינם מרים בגינוני-טקס פורמאליים. נראה כי עיר שראגה לפתח ולשמר איכות סביבה כה מרשימה, שופעת כל טוב, משפיעה גם על סבר-פניהם ועל ריקמת יחסיהם הלכביים של תושביה.

אוהה שלווה מחוסרת מתחים ודאגות, בה נתקלתי במקומות רבים בהם ביקרתי כבר-ה. המועצות, מורגשת כאן אפילו ביתר-שאת.

אתה משוטט להנאתך במרכז העיר שהיה למיזרחוב ובו מרכוזים סואנים להולכי-רגל בלבד. הכל מרווח ונינוח. המיסערות ובתי-הקפה הומים מאדם. אלה הממוקמים בחאנים שומרים על צינה נעימה גם בימי קיץ חמים אלה.

נדמה כי רוח של אופטימיות שוררת בכל. רוח זו מורגשת רווקא על רקע הערכות השוממות, הצחיחות שמסביב.

מחר אני יוצא לטיביליסי. עכשיו אני יוצא

לשיטוט אחרון ברחובות באקו, להתבסס מאוירת הלילה של מקום פלאים זה.

(בשבוע הבא: טיפיליסי וקוטאסי)

רישום של מאיאקובסקי: "הקץ למשקאות תוצרת בית" במסיגרת מסע נגד האלכוהוליזם

מנגד

הפרופסור והשוואנצים

פרופ' רב סדן מיועדנו ומכובדנו אינו בין אלה שלא יחמיצו ריאיון. פעם אפילו סירב להתראיין בנימוק זה, שאת שיש לו לומר הוא אומר בכתב: נימוק מכובד וקביל לכל הדעות בימים ריאיונולוגיים כימינו. סירוב זה להתראיין הוא גם שהיקנה אמנות שלכאורה, אמנות שעל פני השטח לפחות, לקובלנתו בעת האחרונה כי "הסיפור העברי היום יותר מדי קשורה עם העיתונות. הרסו את המחשבה בשל העיתונות". אף זה טיעון לגיטימי הראוי שישימש נושא לשיחה, אולי אפילו ב"סוף שיטוט" שלנו.

אבל לא לעולם חוסן. סוף כל סוף השיאו יצרו של החוקר והמבקר הנכבד ויצא מתוך דלת אמות של ביקורת שכתב שגור על עצמו והלך הוא עצמו — אי לעיניים שכך ראות — אל המראיין העלזים. אלא, חכם שכמותו, לא לסתם מרעין, סליחה, מראיין הלך, כי אם לאלה שבנוקדה, ביטאונם של מתנחלי ישר"ל דווקא. אפשר מתוך קירבה שכרו ואפשר כדי להרחיק מעט עדותו מן הציבור הרחב. כולנו הלא יודעים את שהמליצו שם החכמים לכל מי שיצרו גובר עליו.

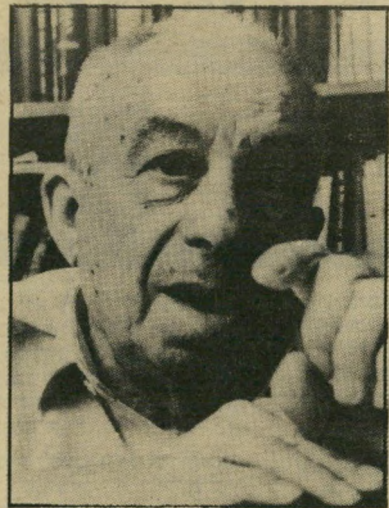
וכך נתקיים גם בו אותו פסוק על דבר ייצר הרע אשר "ראשו מתוק וסופו מר". שכן צאו וראו מה יש לו למכוננו לומר כשהוא יוצא סוף-סוף לרשות הרבים, והימים ימי הרתי-עולם, ימי בוקה ומבוקה ומבולקה והכל ממתינים למוצא פיהם של גורלי הרור, על אחת כמה וכמה אם ריבריהם אינם משמעים תירי בשער ית רבים. ראש לכל עמד והכריז שבתנועה המכונה "כנענית" היו — ריברי רב סדן — "הרבה מאוד שוואנצים". לעומתם היה בה גם "אחד פיקח, אח שלו היה אקדמאי, הוא ניסה לכבוש את המלכה, את ביאליק, ולצרף אותו אל הכנענים, מפני שריבר בזכות נשיאת נשים נוכריות, ובמניל

האש הוא מעריץ את הקישוט של המלכה הגויה".

ומרא דאתרא של הנקודה שומע את אימרי השפר ומבהיר: הכוונה ב"אח האקדמאי" לבועז עברון. שמע מיניה, ש"האחד הפיקח" שלא היה "שוואנץ" היה אחיו הצעיר של בועז, יאיר.

והרברים תמוהים. תמוהים מאוד. אבל הלא דווקא לכך כיוון אותו קדמוני שאמר: "פה שתיקה לחכמים קל וחומר לטיפשים". שהרי סדן לא לבועז וליאיר עברון כיוון, כי אם לרפם ב"כנענות", הלא הוא יונתן רטוש המנוח, שאחיו האקדמאי אינו אלא פרופ' עוזי אורנן ייבדל לחיים ארוכים. כך או כך, רק רטוש ניסה "לכבוש" את "המלכה" — ביאליק, כאמצעות חיבוריו על מניל האש של זה האחרון.

ומה עוד יש לפרופ' סדן להשמיענו בריאיון נדיר זה? כן, גם זה ש"קלונר הצעיר (עמוס עוז) דווקא כתב עכשיו ספר יפה. מאוד הנחתי, ואני לא אומר את זה רק בגלל שרן מירון ריכר נגד הספר. א"ב יהושע זה יהודי שהיה לו אבא הגון

רב סדן: "אחד פיקח"

מאור, והיה בטוח שיהיה לו בן ממשיך בררנו, והבן שלו מבלבל את המוח".

והשביל זה כראי היה לפנות להעיתונות ולהפח חרם בן שנים? — שוואנצים? ואב הגון שבנו "מבלבל את המוח"?

וכיוון שהמתחיל במיצוה אינו יכול עוד לעצור, נקשה גם זאת על רב סדן. מיהו זה המשמיע כאן באוזנו את הטיראה הזאת כנגד הסיפורת שהיא "היום יותר מדי קשורה עם העיתונות"?

לא, לא עגנון או אברהם בן-יצחק הם המדברים כאן, כי אם מי שבעצמו — אני מצטט את הערות המראיין — הצטרף למערכת דבר בשנת 1927 ומאז, לאורך תקופה של 60 שנה, הוא כותב בעיתון בקביעות ותקופה מסוימת גם ערך את מספר הסיפורת.

משמע, 62 שנה בארץ, מהן 60 בעיתונות. וכיצד נתמזל דווקא מזלו שלו ונכנס לפרס העיתונאי ולא נכוזה?

אין זאת אלא שגם הוא, כרטוש, "אחד פיקח". אבל זאת הלא ידענו מכבר. אבל מה לאחד פיקח? — שוואנצים? של נקודה?

תקו'.

צפריר גוטליב: תבנית נוף מולדתו

אחת ההשפעות הלא-ברורות של המרע, או שמא הספורט, על הרוח, היא הנטיה הכפייתית לכמת, למדור ולהשוות. יושבים אנשים רציניים וסופרים, בעזרת מחשב כמוכח, את מיספר אותיות-היחס בעגנון או הציוויים וסימניה-שאלה בקוסדריה האלוהית. לא פחות מייגעת היא הנטיה להשוות בין ספרים או סופרים כאילו היו שחיינים או משתתפים בתחרות ריצה. בכך עוסקים, כך נדמה לי, לא רק מבקרים מיקצועיים אלא גם הסיפורים עצמם, ברובם.

השנה האחרונה הרגומה, עבור מי שהיה זקוק להוכחה, עד כמה מושרשת הנטיה הזאת. אילכך ראוי אולי להדגיש מה הפסול בה. הרי לא מורכב בקבוצת אנשים היוצאת מנקודה א' לנקודה ב'. אין אחידות בסיגנון התנועה, במידה שמילה זו מתאמה בכלל לגרסאנו. האם ניתן לדבר כאן במתאם של מיגרש או בריכה שגבולותיהם כדור רים ומוסכמים ומקובלים על הכל? יש ודאי מי שיאמר כי השפה העברית, או הלאומית הישראית, מסמנת את התחום. רק מי שכותב עברית ומשתתף בהווה הישראלית בצורה זו או אחרת נמצא בתחומי המיגרש. אומנם, על-פי קריטריונים אלה, מחכים לנו, מחזה שנכתב צרפתית בידי סמואל בקט היושב בפאריס, אינו מחזה אירי (ובקט עצמו הרירה גם פרופטסטאנטי, נוסף לכל הצורות). ובאמת — אין זה מחזה אירי — וכמה טוב שאין הוא כזה.

כל ישראלי שישב תקופה מסוימת ב"ח"ל" (חור לארץ — מושג מעניין כשלעצמו: האם הא"י הידיעה שנשמטה, לכאורה, אינה אומרת את הכל?), ואין בידו אליבי מובהק, כלומר אינו ב"שליחות", אינו משתתף בשיחזור קורס מפ"ם בהר האגרים, ואינו שוהה שם במסגרת דוקטוראט מזוה — התוודע, בתוכו פנימה ובמיפגש עם ישראלים אחרים המגיעים בקיץ (במסגרת מה שיונתן מילר מכנה: "מסע ההגירה העונתית של אסילה הטוריסט") למה שאפשר להגדירו כ"ת" פישת מרחב ימי-ביניימית. הישראלי, מסתבר, מצוית לחוקי הקוסמולוגיה האירסטוטלית אשר, אליבא דארגנסט קאסירר, גורסת "מקום טיבעי" לאדם. ההיגיון, כל יסוד, כל דבר, יש לו "שורשים" במקום מסוים שאליה הוא שואף לשוב משום שרק בו ימצא את תיקונו, את שלימותו. במקום אחר, בכל מקום אחר, יישותו מוטלת בספק. אלא אם כן, כאמור למעלה, יש להימצאותו מחוץ למקומו ה"טיבעי" הצדקה פונקציונלית, "שלי-חותית".

כמדומני, מי שיברוק (לאחר "זוהר את הס' פידומטר) את המאהב ש"א"ב יהושע, או, עוד דוגמה, את הסיפור "אש זרה" מתוך הקובץ הנד מוקדם ארצות החן של עוז, לאור התפישה הנד כרת למעלה, יגלה באחת את הרצינות התהומית, המאייבת בעצם, של שני הסופרים האלה, רצינות המעידה על חשיבותם וגם על מיגבצאותם, או, ליתר דיוק, מיגבולות הרור שהם, בכישרונם, מד משמים לו לפה. "אדם" ב"אסיה", "יאר" ב"רושלים" מנקודת-המבט שהיצגנו אין ההבדל ביניהם משמעותי, למרות ההבדל בהרגשים, שה רי כאן גם כאן מדובר בהתנכלות הגורם הכללי — התנפש בשתי היצירות כשקטני, או, על כל פנים, כלאישי, מהול, מעורב בסגנון וריס (ויש שפע דמויות כאלה גם בספרים אחרים. הן אכן סטיריאופיות או אבסטיפיות אולם יש לראות בהן חלק ממארג או תפישת עולם דינאמית,

בלפור חקק

אמי בשר ודם

כשהייתי ילד נתנה אמי בידי עין של דג, ואמרה: הנה בני ברגלף עינו של הדג. הנה ואמר: תדרך העין הרעה תדרך עד דק.

אבל אמי גם ידעה לתור לי ילקוט משארות של עורות והיה זה הילקוט על גבי כתנת אורות, פתנת שאריות. ועל ספרי הלמוד של בית הספר עטפה עטיפות בד עם רקמת אותיות. בכתב רש"י רקמה אפלו ספרי חשבון. (ושלא אשכח: היא רקמה גם פרקת לאחר פרעות הדמים לזכר שני אחיה התמימים). באותן הימים שהתיכח אבץ על נחלים בוערים להקיס עינים רעות ומזיקים אחרים נתנה לפי כפית דבש בבקרים.

והיא נתנה לי גם צידה לשעות של חשבון נפש. אמי תמיד ידעה לומר: לך לשלום בני, אך אל תרבה במרחק. ובאותן שפתיים לחשה אמרה: תדרך עין הדג. והיתה מוסיפה בקול: גם אם תלך בני בגיא שואל בעמק הנורא לא תירא רע. לא יאצר רע מצד שמאל לא תבוא מארה.

דהיינו, על-פי מקומו ב"קוסמוס" ולא באופן סטאטי — גורם גלות, אמרנו, המתנכל לשור-שיות הספארטאנית-תמה ולכן גם פגיעה, שברי-רית, של מי שצמח בקרקע מקומית זו ולפיכך יש לאליו-לפתור את החידה ("אש זרה") או להחזיר את הסדר הטוב לכביש הארץ (אדם של המאהב וסיווריו המיטאפוריים ימה ונגבה), אילו לא הפי ריעו לו.

אמרת רצינות נאיבית, שהרי סוג העלילה ששתי הרוגמות שלנו ממחישות נע בתוך הערוץ או התוואי שנקבע לו על-ידי האידאולוגיה ש"מקצף ומבהיל כל מפל ואשר, מבלי שישאל את עצמו: ללא אני וזרם בעצם?"

המיטאפיסיקה הזאת (הגניס השורשי הטהור או המטורה, וריסוס השעטנו המכפיש המשקף) נטועה כה עמוק, עד שגם האכזבה מהציפיות המעוגגות בה: העלילות הצבריות אשר עוז מתאר בהן כלל באירוניה שאינה משוללת מידה של חיבה וסימפאטיה (לאחרונה, שוב, בקופסה שחור (ה) אינה מצליחה להתיר את מה שהיו אמורים עליה מכללהם. הפאראדוקס הקשה הוא כמובן העובדה שההצלחה המדינית-חברתית המסחררת אשר אותו דור חווה עם הקמת המדינה לוותה בכישלון. המיטאפיסיקה שלו: הרור שנוצר ב"תור" המדינה (ואשר כותב שורות אלה נמנה ע"י מו) איכזב.

יש כנראה איזה קסם מאגי בקוסמולוגיה הא-ריסטוטלית הנזכרת אשר לא רק שאינו מתיר אסורים אלא אף כובש לבבות נוספים חרשות לבקרים. לפני זמן לא רב, שמעתי כמו אונן על גיורת, אנגליה במצואת, הנמצאת כאן עם בעלה — שליח של נציג של מישר ממשלתי ישראלי כלשהו — ששאלה אוראלי (החי באנגליה ללא מטרה מוצהרת) במפגעי: "למה אתה כאן?" אפילו בופר, למרות שדיבר בכמה קולות בעניין זה, ב"עמדה איראצינאלית לחלוטין בכך שייחס לאדמתי-ישראל תכונות מיוחדות ומפלאות, כפי שהוכיח פרופסור אוריאל טל המנוח באחד ממח קריי.

ואם בובר כך, מה כבר ניתן לתבוע ממי שצמח בתוך אותה תפישה וגבולותיה העם גבולותיו? כלומר, מי שנקט את אותו "צמוד" אינטלקטואלי-אליירחני (חורף היומרה ההפוכה: ההתנכרות ל-רוח) נוסח היידגר? כיצד יבין שהאדם הוא נוף מולדתו באותה מידה שאינו כזה?

לונדון

נסים קלדרון: איש השנה בסיפורת העברית: הקורא החדש

רומאנים שנמכרו השנה בעשרות אלפי עותקים. מה שמאפיין את המכירה השנה הוא דווקא פיזור. ולא ריכוז. מי שנכנס אל חנויות הספרים ההול"כות ומתברכות נדהם ממיספר הספרים החדשים בכל שבוע. רובם נמכרו לא בעשרות אלפים. אבל במיספר מספיק לקיים פעילות מולית ענפה. הקורא החדש שואל שאלות רבות ומכיוונים רבים. על השאלות האלה אנתנו יודעים מעט.

שלישית. כאשר סופרים כותבים, יש ברקע גם קולות אחרים. לא תהיה זו השערה פרועה. נדמה לי, להניח שרבים מן הפונים אל רומאנים, סיפורים, מרגשים כי יש בהם סיכוי לקול אחראי יותר, ומעמיק יותר, מן הקולות האחרים שבתרבות הישראלית. יש הרבה כוח ביי אנשי-ציבור, מדינאים בעיקר. אבל יש בדברים שהם אומרים מעט יכולת לחשוב מחשבה פרספקטיבית, מעט רגישות. ולכן גם מעט סמכות. כאשר החיים הסיפורתיים מגלים אימיקה ואילו כחיים שמסביב יש סטאגציה, קיפאון, נפער פער של אי-הבדל בין מה שיש בספר לבין מה שיש סביבו. זה פער מרתק לאדם כותב. זה גם פער מסוכן — לכותב, לקורא. למי שאינו קורא (לצד מיליון ומאתיים אלף הקוראים יש מיספר רומה שאינם קוראים כלל או קוראים מעט מאוד. גם זה נתון קובע). הרבה ספרים נכתבו השנה, ולא מעט ספרים טובים. אבל הקורא החדש, האלמוני במידה רבה, משך אליו השנה תשומת-לב מיוחדת.

מיספר הספרים שנמכרו השנה גדול מן המיספר שנמכר בשנים קודמות. ניסר לבטל את העובדה הזאת, לומר שסיפורת אינה עומרת על מיספרים ועל כמויות. אינני יודע עד כמה מותר לבטל מיספרים בכלל. גם בסיפורת. אבל קשה לבטל את המיספרים האלה: כמיליון ו-200 אלף ישראליים קראו ב-1987 לפחות ספר אחד בחודש. 800 אלף קראו סיפורת יפה. אחוז הקוראים מתוך האוכלוסיה לא גרל בשנים האחרונות, אבל עם גידול האוכלוסיה נוספו עשרות אלפי קוראים חדשים. מה עוד שאחוז קוראי העברית גדל. (אומדני הסקר של הלישבה המרכזית לסטטיסטיקה מתייחסים רק ליהודים בני 14 ומעלה). מה אנחנו יודעים על הקוראים האלה מעט מאוד.

ראשית, לא יתכן שכולם באו ממוצא מערבי. זאת אומרת: רבים הביאו איתם מקורות תרבותיים שונים מאלה שמיונים את רובם של הספרים הנכתבים. אם מישפחה הגיעה ארצה מארצות ערב בשנות החמישים, סכיך להניח שהיכולת לקריאה שוטפת בעברית הופיעה אצל הבנים בשנות השיניים. ואז לקרוא ספרים עבריים פתח דרישה עם סופר שמסוגל, לרוב, רק לשער השערות כלליות ולא-מרויחות על קורא. המספרים מוכיחים שהדרישה מתקיים. אבל מה שנאמר בו לא ברור.

שנית, מו"לים מזהירים אותנו שלא לרכוז את המבט בשלושה-ארבעה

בכל שנה מנתח העולם הזה בסוף השנה את המישפטים החשובים של השנה. בשנות תשמ"ז האכיל מישפט אחד על כל האחרים

מפרקי חברת הכרוקרים פ"ט נגר דויד ויוסף חכמי, מנהלי חברת הביטוח הפניקס. התביעה היא על סך 120 מיליון דולר, והיא מעסיקה כרגע את מיטב עורכי הדין בתל-אביב, וגם את שילטונות מסיבה הכנסה.

אנשי עסקים בכירים במדינה המשיכו להסתבך בעבירות פליליות. שניים מהם נעצרו ושחררו אחרי דיונים ממושכים ועקשניים. זרחל גדל מדובק שוחרר ממעצרו אחרי שנטען כי הוא חולה ללב ויש סכנה בהחזקתו במעצר. מאז ועד היום טרם הוגש נגדו כתב-אישום על העבירות שבהן נחשד. גם מוריס רגז'אן, איש עסקים וקבלן ידוע בירושלים, נעצר בחשד להברחת מיליוני דולרים לשווייץ, בפרשה הקשורה לבנק צפון-אמריקה. גם הוא שוחרר בינתיים ממעצרו. אשתו, גוגה, אשת-חברה מפורסמת

אחרי שהורשעה, יחד עם חברתה אביבה גרנות, ברצח התיירת מלה מלבסקי. חווה עדיין מעניינת את הציבור, העוקב אחרי מאמציה לטהר את שמה ולהשיג ראיות חדשות בעירעור. אבל היא כבר התרשלה של שנה שעברה.

דויד בלם, שהסעיר את הציבור בסיפור של המתנות שנתן לאנשי צמרת המדינה, ושעורר הב שנתן לשימרון פרס, שוחרר ממעצרו. הוא יושב כעת בבית וכותב ספר. מישפטו טרם הסתיים, וסניגוריו, יהודה ויינשטיין ויעקב ויינרוט, מכינים את חקירת הדין שייערך בבג"ל לקיבוצניק לשעבר לייזר עינבל. נגד בלם הוגש בינתיים כתב-אישום נוסף, בעניין בנק הספנות. נראה כי גם השנה ימשיך בלם להיות בחדשות.

השנה היתה שנה רעה לכמה עורכי דין נודעים. הם כיכבו

בכל שנה כוחר העולם הזה בתריסר מישפטים ומשבץ אותם, בצורה מאולצת במקצת, כ־12 חודשי השנה העברית. השנה היה מישפט אחד שהאפיל על כל יתר המישפטים, חשובים ככל שהיו. מישפטו של ג'ון איוואן דמיאניוק, המשורר בד כבר בטלוויזיה וברדיו, ארכעה ימים בשבוע, בשידור ישיר, הפך כמעט לתחביב לאומי. לאזרחים ישראלים רבים היתה זו ההזדמנות הראשונה בחייהם לראות כמו עיניהם את הצדק הישראלי בפעולה. רבים הפכו מכורים לסידרה הארוכה והמתמשכת בטלוויזיה. לצופים רבים יש כבר גיבורים, החביבים עליהם או השנואים עליהם, בין כוכבי הסידרה.

השנה שבה נערך מישפט דמיאניוק אין לשום מישפט אחר סיכוי להתחרות בו. אף מישפטו של מרדכי וענונו, העטוף

אילנה אלון מנתחת את

מישפטי השנה

בירושלים, נפטרה זמן קצר אחרי שיחרורו, אולי כתוצאה מהמתח והחרדה.

גיתית יזראלוב, שהיתה מועמדת השנה לכבוש את מקומה של חווה יערי בכותרות העיתונים, הכזיבה. היא לא תפסה את רמיון הציבור, והדיווחים עליה נותרו קצרים וענייניים.

דני בן, תפאורן-יאטרון, הורשע בכמה מיקרי-אונס. **שמואל עינב**, סוחר-קרקעות, הורשע בעבירות של שוחד בקשר לענייני הקרקעות בגדה. **אורי דרור** הורשע ברצח אשתו, ונידון למאסר-עולם. הוא הספיק מאז לשאת לאשה בכלא את זהבית אלוני, בלונדרית עקשנית ואמיצה.

כל המישפטים הללו היו מעניינים וחשובים, אבל אף אחד מהם לא יכול להתמודד עם מישפטו של דמיאניוק. כולם זרחו ודעכו, ורק האקראי בעל עורף-הפר נשאר כוכב קבוע של הטלוויזיה, העיתונות והרדיו.

הפעם לא על ספסל-הפרקליטים, אלא על ספסל-הנאשמים, או כחשודים בעבירות פליליות. עורכי-הדין רם בספי וחברו יגאל ארנן הסתבכו בפרשת הפגישה הלילית, והם חשודים בשיבוש הליכי-מישפט בעניינו של ח"כ שלמה עמר. עורכי-הדין שמואל ברזל, גם הוא מצמרת עורכי-הדין במדינה, הואשם בעבירות הקשורות בבנק צפון-אמריקה. והועמד לדין.

דויד סויסה, בנו של חבר-הכנסת לשעבר ונציב שירות בתי הסוהר לשעבר, רפי סויסה, הסתבך השנה בעבירות פליליות וגרר אחריה גם את אביו. הבן חשוד בעבירות של הברחת-סמים ופריצה לדירות ברחובות. אביו, שניסה לעזור לו, הסתבך בניסיון לשנות את עדותו של כלתו וחותנתו. כתב-אישום בעניין זה הוגש נגדו על-ידי התובעת קלרה רגז'אנו.

התביעה הכספית הגבוהה ביותר של השנה הוגשה על-ידי

מיסתורין כבד, אינו מצליח בכך. קשה להתעניין במישפט שאף מילה ממנו איננה דולפת החוצה. מישפט שגם העיתונאים החרוצים ביותר מצליחים להוציא ממנו רק "כתבות-צבע". ביצומי הטלוויזיה רואים את התובע, עוזי חסון, והסניגור אביגדור פלדמן, כשהם יוצאים מבית-המישפט, כששפתותיהם חתומות. וענונו עצמו שיעשע בתחילה בתעלולי היד והקסדה, אבל מאז הוא נותר מאחורי החלונות האטומים של הניידת.

גם **ויליאם נקש**, שהפעיל השנה בדרמאטיות כוז את סניגורו, עורכי-הדין הנמרץ רולנד רוט, כמעט נשכח. אשתו הפוטוגנית, רינה, הצליחה לתפוס כמה כותרות בהצהרותיה ובהריון שאליו נכנסה מהפריית-מבחנה. אבל הוויכוח שהיה נטוש בציבור — אם להסגיר את נקש לצרפת כדי שיעמוד שם לדין באשמת רצח ערבי — זכור רק בקוריוז מוזר.

חזרה יערי, כוכבת שנה שעברה, נידונה השנה למאסר-עולם,

זה נראה כמו תפאורה של אופרטה: השחקנים על הבימה, הקהל באולם וביציע. רק המסך חסר.

התור הארוך שהשתרך בפתח בית המישפט בירושלים מסך טלוויזיה ענקי

ההחמצה

השוואה נשכחה בין פעלולי הטלוויזיה והתמונות החצויות

א"י נצא מזה?" שואלים ישראלים רבים העוקבים בדריכות אחרי מישפט של ג'ון איוואן רמיאניוק. האם תשכנע התביעה את בית המישפט באשמתו של רמיאניוק ותרש להטיל עליו עונשי מוות?

האם ימנו עבדו תליין מיוחד, כפי שעשו לאדולף אייכמן ויפזרו את אפרו מעל הים? או שמא תסתפק התביעה בעונש של מאסר-עולם, בשל השנים הרבות שעברו מאז ביצוע העבירות? האם יש להגנה סיכוי להכניס ספק בליבו של בית המישפט בזהותו של איוואן האיום? האם יתכן שבית מישפט יהודי ישחרר את הנאשם וימצא אותו זכאי?

כל השאלות הללו הטרדו את הציבור בישראל מרגע הסגרתו של רמיאניוק. נוצרו אז שתי אסכולות בעניין. המצדדים במישפט טענו, כי לנאשם בנאצים אין סוף ויש למצות את הדין עם כל נאצי ונאצי. הם ראו תועלת נוספת בערך ההינזי של המישפט על הנוער, אשר לא ידע את השואה.

מתנגדי המישפט, לעומת זאת, טענו כי אחרי מישפטו של הצורך ארוף אייכמן אי אפשר להוסיף אלא רק לגרוע. המתנגדים חששו כי המישפט יפתח מחדש פצעים אצל ניצולי-השואה ויגרם להם נזק נפשי.

בחודש הראשון של המישפט נראה היה כי מצדדי המישפט צדקו. ההתעניינות במישפט עלתה על כל הציפיות. כאשר עלו חמשת ניצולי טרבלינקה וסיפרו את סיפורם המוזעזע, היה כל העם צמוד לרדיו. פנתס אפשטיין, אליהו רוזנברג, יוסף צ'רני, גוסטאב בוראקס וחיל רייכמן החרימו את זמנם השואה לתוך כל בית. דמויותיהם של צעירים יהודים עירוניים שהתרוצצו במתנהגויות בנסיון לברות, נשים עירומות וגזוזות-שיער שהוכלו לתאי-

הנאשם

לעורר את אהדת השופטים בגלל ילדות קשה

קשת הברזל של אוניוואר-התירגום לוחצת על קרחתו של רמיאניוק ומציקה לו. על כן התקינו עבורו ביטנת ספוג, שתגן על הקרחת. כך יושב רמיאניוק שבע שעות ביום ומאזין בסבלנות לעדויות מלומדות ולחקירות מישפטיות שאינן מבין בהן דבר. לעיתים הוא מפתח ולעיתים הוא מחייך או מנופף לשלום לקהל.

בישיבה הראשונה של המישפט שלח פתק באוקראינית לכתבת העולם הזה, רפנה ברק, שריאינה אותו בכלא.

רמיאניוק עושה רושם של אדם אטום וקהה-חושים. מכל משתפי המישפט הוא הפחות מעניין. רמיאניוק הוא אדם גדול וכבד גוף, עורפו עבה ומישקפיו גדולים. בדרך כלל הוא לבוש חליפה, 67 שנותיו אינן נראות עליו. למרות שהוא כלוא בתא בודד כבר יותר משנה, הוא נראה במצב גופני מעולה, ובאופן מפתיע הוא אפילו שזוף.

מאז שנת 1977 תלוי איום המישפט נגד רמיאניוק. שילטונות ההגירה האמריקאיים הם שהתחילו בכך, עקב חשד כי הוא מסר פרטים שיקריים במסמכים שמילא לצורך קבלת אזרחות אמריקאית.

מהרגע הראשון כבר רמיאניוק בכל קשר לטרבלינקה. הוא מודה כי שיקר בכמה פרטים וטעה בפרטים אחרים במסמכים רישמיים, אך טוען כי עשה זאת בגלל בורותו ורצונו לברוח מבית-המועצות ולהתאזרח באמריקה.

גראפולוג ניתח את כתב-ידו של רמיאניוק מהפתק שכתב לרפנה ברק. מעניין לקרוא את הניתוח הזה, בעיקר לאחר עדותו בבית-המישפט.

הגראפולוג קובע, כי מדובר באדם אנרגטי וסמכותי. איש חרוץ, איש-עבודה. אדם מנומס, המסוגל לפגוע בבני-אדם רק במצב-לחץ, כאשר פוגעים בו. אדם בעל שליטה עצמית בדרך-כלל, אבל לעיתים הוא נכנס למצב עגן שחור. הוא מכבד את הטבע, צריך את הירוק ואוהב חיות ובני-אדם. הוא איש-מישפחה מובהק, נוצרי מאמין, ויש לו אגו מפותח וביטחון עצמי גדול. קשה לו להסתיר סודות, וריגשותיו עלולים לגרום לו לאבד את כושר-השיפוט שלו.

במהלך המישפט לא התגלה רמיאניוק כאדם שריגשותיו עלולים לגרום לו לאבד את כושר-השיפוט. רוב הזמן איננו מגיב כלל, והפעם היחידה בכל המישפט בה יצא מגדרו היתה בעת עדותו של ניצול טרבלינקה, אליהו רוזנברג.

כאשר ביקש רוזנברג לזהות את הנאשם, הוא ירד מרוכז-העדים והתקרב לתא-הנאשמים, הוא ביקש מרמיאניוק להסיר את מישקפיו כדי שיוכל להביט בעיניו, ואז אמר שהוא מזהה את הנאשם כאיוואן האיום. בשלב זה צעק לעברו רמיאניוק בעברית: "שקרן!"

רמיאניוק הוא כנראה איש-מישפחה מובהק, ומישפחתו עומדת מאחוריו כל השנים. אשתו ודה, שתי בנותיו, נתנו ונכדיו כבר היו פעמיים בארץ. בנו, ג'ון ג'וניור (21), נמצא בישראל מאז תחילת המישפט, ויושב בדר-קבע מאחורי אביו, בכל ישיבות של בית המישפט.

של מיסמך טרווניקי תפסו את מקומם של זוועות-השואה. תשומת-הלב של התיקשות והקהל עברה אל מריבות הסניגור רים, אל ניופיותו של אב בתי-הדין ביום שפטל, ואל לשונו המצוחצחת של מרק אוקונור.

הנאשם עצמו, רחב עורף ומקריח, נשכח כמעט לחלוטין. הוא ישב לו שקט בצד, מאזין למתורגמנים שהעבירו אליו את תוכן הדיונים באוקראינית, ולעיתים קרובות העלה חיוך על פניו. כאשר החליפו היסטוריונים את אנשי-המרע על רוכן-העדים, דעכה ההתעניינות הציבור במישפט. כבר אפשר היה למצוא מקום באולם, והתורים התקצרו לאפס.

מאותו רגע נראה היה כאילו הצדק עם מתנגדי המישפט. מדינת-ישראל הוציאה עד היום סכום של מיליון וחצי דולר על המישפט. במקום דיון מעמיק בשואה, הפך המישפט שעשוע להמונים, המזמין טוטו לאומי שקבע: "זה הוא או לא הוא?"

חקריו של רמיאניוק בישראל חשבו להפילו בפח על-ידי השתלת קציני-מישפחה שהתחזה לידיו. אולם התחבולה לא הועילה. הקסיר אומנם שמח לשוחח עם הסוהר ברוסית ואוקראינית, ואף מסר לו מיכתבים למישפחתו, כדי שישלח אותם שלא דרך הכלא, אבל במיכתבים ובשיחות לא נמצא כל חומר מפליל.

במשך חמש שנים היה רמיאניוק קשור מאור לסניגורו האמריקאי, מרק אוקונור. בכל הזדמנויות שיבה את עורך-דינו, והביע דאגה לחיי-המישפחה של אוקונור, שנפגעו עקב מסירותו למישפט. אבל כאשר החליטה מישפחת הנאשם לפטר את אוקונור, קיבל רמיאניוק את החלטתם. הוא אומנם אמר לשופט דוב לוין כי הוא נאלץ לעשות זאת בגלל החלטת בני-מישפחתו, אבל אישר את הפיטורין והצהיר כי זה גם רצונו שלו.

איוואן רמיאניוק בבניסה לבית המישפט ילדות קשה

למרות מאמציו הרבים של הנאשם להציג את עצמו לפני בית המישפט כבור אטום וחסידי, לא כך התרשמו ממנו השופטים. השופט לוין אמר לו כי הוא נשמע מספיק חכם כדי להבין היטב את הנעשה במישפט. מפעם לפעם היה רושם כי ערמוניות איכרית מסוימת מכבצת מתחת לפני האטומות. בראיון להעולם הזה דיבר רמיאניוק גם על גורלו ועל תוצאות המישפט. "אני כבר בטח לא אחזור הביתה", אמר ברגע של שכירה. הוא אומנם לא הוציא מפיו את המילים "עונשי-מוות" או "חבל-לילה", אבל אלה בוודאי מלוות אותו רוב הזמן.

הגאונים, הדירו בוודאי את שנתם של ישראלים רבים באותם ימים. בחודש הראשון למישפט אפשר היה לראות אנשים שנצמדו לטרנזיסטור שלהם בחנות ובבנק. נהגי מוניות הפעילו את הרדיו שלהם דרך קבע בערוץ התחנה המשרתת את המישפט. התורים ליד האולם המאולתר בבניין-האומה התארכו למרחקים.

בני נוער לנו בירושלים, כדי להגיע למישפט עם שחר ולהציג ליח להיכנס לאולם. הממונים על ניהול המישפט מצאו לנכון להוסיף אולם גדול, בו אפשר היה לראות על מסך ענק את הנעשה בבית-המישפט.

אבל מהרגע שסיימו ניצולי טרבלינקה את עדויותיהם, נשכחה כמעט השואה. המישפט אומנם המשיך להתנהל במרץ, הקהל מצא בו עדיין עניין, אבל תשומת-הלב סטתה מהשואה אל נושאים שונים לחלוטין. במיצעד ארוך הציגו עדים מומחים להטוטים טכניים ותמונות חצויות. ניתוחים מעמיקים של סוג הנייר והדיו

רמיאניוק לא גילה רגשנות רבה או אותות אהבה חיצוניים למישפחתו באולם בית-המישפט. הוא לא חיבק אותם ולא נשק להם. גם כאשר פגש לראשונה את בנו ג'ון, אחרי פרידה ארוכה, לא החליפו השניים אפילו מישפט-חיבה אחד.

ניכר היה כי בעדותו ניסה הנאשם לזכות בחמתו ואהדתו של בית-המישפט. הוא הירבה לספר על ילדותו הקשה, על הרעב באוקראינה. על כך שנאלץ לאכול את חתולו האהוב בגלל הרעב. הוא הדגיש כמה פעמים שלא סיים יותר מארבע כיתות בית-ספר, למרות שלמד במשך תשע שנים. הוא תירץ זאת בכך שלא היו לו בגדים ונעליים רוב הזמן, כדי ללכת לבית-הספר.

עדותיו היתה ארוכה, והוא נחקר בידי סניגורו, ג'ון גיל גבה הקומה.

אחר כך חקרו אותו פרקליט המדינה, יונה בלסמן והתובע

אחר כך חקרו אותו פרקליט המדינה, יונה בלסמן והתובע

הם סיפקו למישפט את הדראמה והתכנים

רגל אישיותו הרדודה של הנאשם, תפסו סניגוריו חיש מהר את מרכז הבימה. הם סיפקו למישפט את הרכילות, הדראמה והאינטריגות. מרק אוקונור, הסניגור האמריקאי, כבש בתחילה הרבה לבבות באישיותו התוססת והטווסית. בכל יום למד מילה חדשה בעברית, והפגין אותה בבית-המישפט. הוא הפצץ את השופטים והעדים ב"תורה רבה" בעברית, כמעט עד כדי גיחוך. יורם שפטל, עורך-הדין הישראלי שהצטרף לתיק, נראה בתחילה חלש וכנוע ליד אוקונור. אבל היוצרות התהפכו בחלקו השני של המישפט, כאשר שפטל גבר על אוקונור וגרם לפיטוריו מהתיק.

אוקונור ייצג את דמיאניוק בארצות-הברית במשך חמש שנים. הוא הופיע בשמו במישפטי שילית האזרחות, הגירוש וההסגרה לישראל, ובכולם הפסיד. לפני אוקונור העסיק דמיאניוק עורך-דין כושי בשם ג'ון מור-טון. אבל אחרי ההפסד המישפטי הראשון, פיטר אותו. הוא אמר עליו להעולם הזה: "נדרמתי כאשר שמעתי אותו מתחנן לפני השופט ומבקש עליי רחמים. תחת להוכיח שזו היתה טעות, הוא ביקש רחמים עורך-הדין שלי לא היה מוכן למישפט, אני לא יודע למה. כיום אני מבין שהוא סתם נהנה מהפירסום ולא עשה את עבודתו. הבקשה שלו לעירעור היתה גרועה בליכך, שבת-המישפט לא רצה לרדן בה."

רק אז הכנתי שצריך למצוא עורך-דין אחר, הכנתי כמה טעיתי. מעניין, עד אז אמרו כולם שמורטון הוא עורך-דין טוב, כולם התפעלו ממנו בתחלה."

ההיסטוריה חוזרת על עצמה. יתכן שהיום היה דמיאניוק אומר את אותם הדברים עצמם על סניגורו השני, מרק אוקונור.

כאשר הוסגר דמיאניוק לישראל, הוא ישב בכלא שלושה חודשים עד שהגיע אוקונור מארצות-הברית. בינתיים, ללא ייעוץ מישפטי, מסר הנאשם כמה וכמה עדויות לחוקריו.

הוא העריך את אוקונור ואמר עליו בראיון להעולם הזה: "אני מודאג בגלל מרק, הוא עוזב את מישפחתו בבוטאלי בגללי. הוא לא רואה אותם במשך חודשים, הוא קילקל את חייהם-מישפחה שלו, והכל למענו! הוא טובל כמוני, בעצם הוא אסיר כמוני."

"מטרידים את מישפחתו בטלפון יומם ולילה. הוא מתרועע במשך חודשים ממקום למקום ואין לו זמן לכלום. חייו לא חיים! הוא מקדיש את כולו למיקרה שלי."

אוקונור הגיע לישראל מלא מרץ וכישרון אדיר ליחסי-ציבור. הוא שיבח את מדינת ישראל, את אזרחיה ואת ירושלים. הוא הרעיף שבחים על הצדק הישראלי ועל השופטים. לכל אחד אמר את מה שרצה לשמוע ממנו.

בקשיים נתקל רק כאשר החל לחפש עורך-דין ישראלי, שיר עוזר לו בניהול ההגנה. כל עורכי-הדין הרציניים, אליהם פנה, סירבו להצטרף לצוות-ההגנה. כמה הביעו את הסכמתם לתרום ידע וייעוץ, אבל כלי שיחשפו לציבור.

עורך-דין אחר, לא מהשורה הראשונה, הביע את הסכמתו להצטרף, אבל העמיד כמה תנאים. הוא ביקש שכר טירחה של 600 אלף דולר ועזרה לו למישפחתו להגר לאמריקה אחרי תום המישפט.

אוקונור, שקיבל בעצמו בחמש השנים בהן הופיע בשם דמיאניוק סכום של 400 אלף דולר (לדבריו, אחרים טוענים כי קיבל 700 אלף דולר), לא יכול היה כמובן להיעתר לתנאים אלה.

ערב ראש-השנה שעברה היה אוקונור כמעט נואש. הזמן היה קצר, והוא לא מצא עדיין עורך-דין ישראלי. ערב יום-הכיפורים פגש אוקונור ככלא אילון, במיקרה, את עורך-הדין התליאביב יורם שפטל. שניהם חיכו להיפגש עם לקוחותיהם ופתחו בשיחה. אוקונור ביקש את כרטיס הביקור של שפטל, וכך גייס אותו להגנה.

שפטל, בן להורים יוצאי רוסיה הלבנה, הוא אדם מאוד בלתי-שיגרתי. שפטל ידוע כעורך-דין המופיע במישפטים פוליטיים בתוקפנות ואיננו חושש מאיש. למען לקוחותיו הוא מוכן להסייג תכסך עם כל העולם. בהגנה על דמיאניוק ראה שפטל נדבך נוסף בקריירה שלו, הודמנות לפירסום עולמי וגם, יש אומרים, הודמנות למכונת פורשה חדשה.

בעת לימודיו באוניברסיטה עמר שפטל בראש ועד למען איש-המאפיה היהודי, מאיר לנסקי, והפגין נגד גירוש של לנסקי מישראל. השניים התיידדו, ושפטל נסע לבקר את הגנגסטר הקישיש במיאמי, וזכה שם לאירוח מלכותי. בבית-המישפט נוהג שפטל ללבוש חליפות שמרניות מאוד, בעלות שלושה חלקים, אבל מייד כאשר הוא חוזר לביתו האכזוטי, הוא מתלבש בגדים ורוקים. לעיתים הוא מופיע בפרקליטות או במישטרה בג'ינס קצר ותחתו, כשהוא עונד עשרות שרשרות חרוזים ציבעוניות.

בגלל אופיו האינדיבידואליסטי, הצליח שפטל להתגבר על

סניגורים יורם שפטל, מרק אוקונור וג'ון גיל אחד ביקש 600 אלף דולר ועזרה להגירה

במסע עוד נראה היה כי אפשר יהיה לפייס את השניים. אוקונור הירבה לשבח את אומץ-ליבו של שפטל באוני העולם הזה, והביע תיקווה כי יעבדו היטב יחד אחרי שהלחץ הראשוני יעבור. שפטל היה כבר אז ספקן. הוא אמר להעולם הזה: "אני מאוד מקווה שלא יהיו תקריות נוספות בינינו, אבל אם יהיו תקריות, אני בטוחה הצורה בה אותן! ואם המצב ישאר כך לאורך זמן, קשה להאמין כי העגלה תמשיך לרוץ עם שני סוסים."

המריבות בין הסניגורים לא פסקו, וג'ון דמיאניוק הבן, ששהה כל הזמן יחד עם הסניגורים במלון ובבית-המישפט, היה מפשר ביניהם. פעמים רבות פיטר אוקונור את שפטל, ודמיאניוק הבן שכר אותו מייד מחדש.

באפריל נולד הסדר חדש: אוקונור לא היה עוד ראש צוות-ההגנה, אלא אחד משלושה עורכי דין שווי-ערך. הדברים אומנם לא נאמרו בפומבי, כדי לא לפגוע באוקונור, אבל השופטים שמעו על כך בלישכה. רק בתקופה זו החלו גם שפטל וגיל להיפגש לבד עם דמיאניוק. עד אז לא התיר זאת אוקונור לעוזריו. שפטל כבש את ליבו של הנאשם, כאשר שוחח איתו ברוסית. כילדותו לימדו אותו הוריו רוסית, וזו היתה השפה הראשונה שדיבר שפטל.

במהלך המישפט השתכנעו בני מישפחתו של דמיאניוק, בעי קר בנו ותנני, כי אוקונור רוצה את הפירסום בתיק ואיננו עושה מלאכתו כראוי. המישפחה כעסה כנראה גם על ההוצאות הגדולות שהוציא אוקונור על אירוח מישפחתו בארץ בחופשת הפסח.

המהפך בהרכב ההגנה חל עם תום החלק הראשון למישפט. אחרי סיום עדויות התביעה הוכרו על פגרה של חודש, ואז נסעו שפטל וגיל לארצות-הברית ונועדו עם מישפחת דמיאניוק. אר קונור נותר לבדו בארץ. בארצות-הברית גילו הסניגורים חומר חשוב שלא היה ידוע להם קודם, והם האשימו את אוקונור בכך שלא הכין הגנה מתאימה. הם שיכנעו את המישפחה, וכאשר הגיע מועד עדיי-ההגנה, הגיש שפטל למזכירות בית-המישפט מיכתב-פיטורין מדמיאניוק לאוקונור.

השופטים הנדהמים ביקשו לברר אם הנאשם אומנם עשה צעד זה מרצון חופשי, ונראה היה כי לנאשם קשה להחליט. הוא אמר כי מישפחתו החליטה על כך, והוא נאלץ לקבל את דעתה. בית-המישפט נתן לו ארכה להחליטה, ואחר כך פוטר אוקונור סופית. מאחר שטרם הגיע עורך-דין חדש מאמריקה, נותרו שפטל וגיל כסניגורים היחידים. בינתיים הצטרף אליהם ??? צ'ומק, שהיה תובע בקנדה.

לאחר פיטוריו של אוקונור, בעת שידור נאום הפתיחה של שפטל בטלוויזיה, נדהמו הצופים לראות את המצלמה מתעכבת על פניו של אוקונור, שישב בין הקהל באולם. התברר כי הוא לא עזב את הארץ והמשיך לעקוב אחרי המישפט. הוא ישב בכל יום בקהל ורשם לעצמו רשימות ארוכות על דפי דרפדת מישפטית צהובה.

אוקונור שמר על ארשת פנים מיסתורית והבטיח פיצוץ גדול. הוא הצהיר כי הוא אוהב את ישראל, שהחליט להישאר בארץ ולפתוח כאן משרד עורכי-דין. הוא אפילו התעניין אם יוכל לקצר את תקופת ההתמחות שלו בישראל.

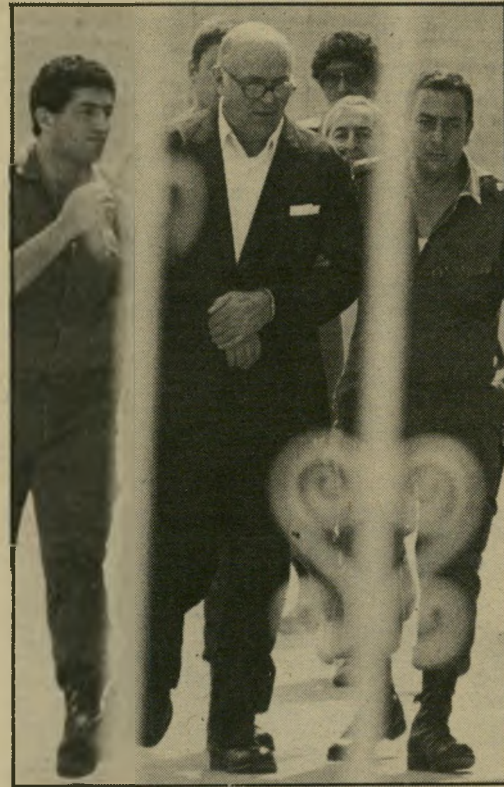
לפני זמן קצר עזב אוקונור את ישראל בקול רממה דקה וגי-עלם. רק אז התברר כי אוקונור עשה בחורשים אלה נסיונות נואשים להשיג כסף. הוא ביקש כסף ממשרד-המישפטים. אבל בקשתו ל-30 אלף דולר נדחתה, אהי-שנאמר לו כי רק לנאשם שאין לו עורך-דין ממנים סניגור על חשבון המדינה. אז ניסה אוקונור נסיון נואש אחרון להשיג כסף מהסניגור החדש של דמיאניוק, ??? צ'ומק.

אוקונור, שהמשיך להתגורר במלון אמריקאן קולוני, יחד עם יתר הסניגורים, מסר לידי ג'ון גיל מעטפה עבה צ'ומק. בפתק כתב אוקונור כי יש בידו חומר על עדיי-ההגנה בספרד ובפולין, והוא מוכן למסור חומר זה לצ'ומק, תמורת סך של 7000 דולר במזומן, שישולם לו מייד. הפתק, שהגיע לידי של שפטל, וזה לטיפול בלתי-אוהד ואוקונור לא קיבל את הכסף שביקש. שמועה אומרת כי הוא היה זקוק לכסף בדחיפות, כדי לשלם את חשבון-המלון שלו.

ימים ספורים אחר כך הצליח אוקונור לשלם את חשבון המלון ועזב את הארץ.

התנגדותה הסוערת של אמו ועל ריעותיהם של חבריו, והצטרף להגנת דמיאניוק.

אחרי חמש שנים של הגנה על דמיאניוק, ראה את עצמו אוקונור כבעל-הבית של התיק. הוא התייחס לנאשם ולחומר המישפטי כאל רכושו הפרטי. אל שני הסניגורים שעזרו לו בתיק, שפטל הישראלי וג'ון גיל האמריקאי, התייחס בעריצות וביהירות. חייו של שפטל במישפט היו קשים מאוד מההתחלה. הוא סבל מרדנותו של אוקונור וגם עורר עליו את חמתו של בית-המישפט ללא הרף. משום מה נראה היה כי אב בית-הדין, השופט רוב לוין,

דמיאניוק בכלא רמלה נסיונות נואשים להשיג כסף

עדיין במיוחד את הסניגור הישראלי. בעוד שאל עורכי-הדין הא-מריקאים היה השופט אדיב ואפילו תביע, שפך לא אחת את זעמו על שפטל.

הדברים הגיעו עד כדי כך ששפטל שאל את השופט באולם, לפני כל הקהל, מדוע הוא עדיין אותו כליכך.

בתחילת המישפט, כאשר העידו ניצוליה-השואה, סבל שפטל גם מהם. רבים לא יכלו להבין כיצד מסכים עורך-דין יהודי להשתתף בהגנתו של מי שחשוד כאיוואן האיום. הם לא סלחו לשפטל, קיללו אותו וחפרו אותו.

כשורה ראשונה בקרב הקהל היה יושב דרך קבע גבר קשיש, בעלה של אישיות ציבורית ידועה. הוא היה מקלל את שפטל ללא הרף ועושה נגדו תנועות-איום. מדי פעם היו השוטרים מפנים את האיש מן האולם.

היירותו של אוקונור ותוקפנותו של שפטל הביאו אותם תוך זמן קצר לידי עימות. עוד בעת חקירתו של העד הראשון, הי-היסטוריון יצחק ארד, הגיעו המריבות לידיעת הציבור. המיקרר פונים הפתוחים קלטו את אוקונור אומר לשפטל: "אולי אתה יכול לחיות איתי, אבל אני לא יכול לחיות אתך!" בהודמנות אחרת אמר אוקונור באולם: "שפטל לא יקום עוד ממקומו במישפט הזה!"

השחקן המחליף גנב את ההצגה

בלטמן לקח לעזרתו בתיק זה פרקליט אלמוני לגמרי מפרק ליטות ירושלים: מיכאל שקד, סגן בכיר א' וממונה על עניינים פוליטיים במחוז. עד המישפט לא הכירו את שקד בעולם המישפטי, אבל הוא יצא מהמישפט ככוכב האמיתי של התיק. שקד לקח את התיק ברצינות מעוררת הערצה. הוא למד כל

כוכב וקטף את התהילה. בראש התביעה עמד מתחילת המישפט פרקליט-המדינה, יונה בלטמן. אדם אפור למדי, שלא הירבה להופיע קודם במישפטים. אבל היה ברור כי כמו גידעון האוזר, שהופיע במישפט אייכמן בראש התביעה, כך יעמוד בלטמן בראש התביעה במישפט דמיאניוק.

התביעה

ניגוד גמור לתעלולי הסניגורים, היתה התביעה במישפט דמיאניוק סמל הסולידריות והשמרנות. איש מאנשיה לא הוליד דבר לעיתונות, ואיש מהם לא התראיין מעולם. אבל במישפט דמיאניוק קרה לתביעה מה שקורה לעיתים נדירות בהצגות תיאטרון. השחקן המחליף קפץ ברגליה לדרגת

תובעים יונה בלמן ומיכאל שקד
חובע אלמנה הפך כוכב המישפט

פרט ופרט וקרא כל מיסמר בלשון המקור. מאחר שהוא שולט בעברית, אנגלית וגרמנית, קרא את כל המיסמכים במקור. הוא לקח את התיק כל כך ללב, עד שקיבל אולקוס במהלך המישפט. שקד נשוי לאלישבע לבית סטימצקי, שגם היא עורכת-דין במיקצועה אבל עובדת בפרקטיקה פרטית.

מתחילת המישפט התבלט שקד בחביבותו, אדיבותו וצניעותו. הוא חקר את ניצול-השוואה בטאקט עילאי, וזכה לשבחים רבים מפי בית-המישפט. הוא רכש גם את אהדת-הקהל, שהתאהב בקולו הרך וחיוכו החכם.

בתחילת המישפט שמר עדיין בלסמן על מקומו ליד שולחן התביעה, והיה חוקר מפעם לפעם את אחד העדים, אבל לאט-לאט העביר את התפקיד לשקד. בלסמן החל נעדר לימים שלמים מהאולם, והפקיד את שקד על ניהול התיק.

רק כאשר עלה הנאשם להעיד, כעדהגנה ראשון, חזר בלסמן וחקר ראשון את דמיאניוק בחקירה נגדית. הסניגור אוקונור שכבר ישב בשלב זה בין קהל-הצופים, העיר כי מוטב היה לתביעה לתת לשקד לעשות גם את העבודה הזאת. הוא אמר כי שקד חוקר יותר טוב מפרקליט-המדינה. ואומנם, לאחר שני ימי-חקירה, קיבל שקד את הפיקוד. הוא חקר את הנאשם עוד ארבעה ימים תמימים, והצליח להביכו, להביא אותו למבוי סתם הרבה פעמים.

אבל את עיקר הצטיינותו בתיק השיג שקד בעת חקירתן של שתי עדות-ההגנה המומחיות, עדנה רוברטסון ואניטה פריצ'רד. השתיים, שעלו כשהן מלאות ביטחון, ירדו מהדוכן שבורות ועלובות. החקירה הנגדית של שקד יכולה להיכנס לקלאסיקה ולהיות נלמדת באוניברסיטה. התובע, שחקר כל כך בעדינות את ניצול-השוואה, הפך את עורו כאשר הגיע לחקירתן של עדות-ההגנה. הוא התגלה כקשוח ועקשן, חריף ובלתי-מתפשר. הוא לא פסח על שום נקודה בעדותן של השתיים, לא יותר על שום שאלה, והמשיך לחקור גם כאשר השתיים כמעט התעלפו על רוכך העדים. הוא הצליח לעשות עם השתיים מה שבדרך-כלל מצליחים לעשות רק בסרטים — הוא עירער את אמינותן לחלוטין ושבר אותן על הדוכן.

יהיו אשר יהיו תוצאות המישפט, שקד קנה את עולמו. מקומו בהיסטוריה המישפטית של מדינת-ישראל מוכתח לו. גם העובדה כי שקד נעזר במיכאל הורוביץ ובעוד רבים מאנשי הפרקליטות, חוקרי-המישטה ומומחי-מ"פ, לא יכולה להעביע על זוהרו.

בית המישפט חלון-הראווה של הצדק הישראלי לעולם

אמור היה לייצג את השלושה, ולומר לבית-המישפט כי אי-אפשר לעבוד באווירה כזו, ואם בית-המישפט יחזור על גזירותיו יאלצו הסניגורים להתפטר.

כאשר החל אוקונור נושא את דבריו לפני השופטים בלישכתם, הפסיק אותו השופט לוין ואמר לו: "אין לי שום דבר נגד הסניגור רים. אתה וגיל אנשים מגומסים, תרבותיים ויודעים להתנהג. כל מה שיש לי זה נגד שפטל, שאיננו יודע להתנהג בבית-המישפט". אוקונור הירחר לרגע והחליט להרכין את ראשו לפני בית-המישפט. כאשר חזרו הסניגורים לאולם, אחרי ההפסקה, היה זה שפטל שהתקפל, והורה לבית-המישפט על תוכחותיו האבהיות. יש רבים המעריצים את התנהגותו הסמכותית של השופט לוין. היה מי שכתב כי הוא מעריך את השופט החכם לוין, על שהוא מגלה את תחתוניו של שפטל. אבל בין עורכי-הדין יש ריעה אחרת. רבים מהם חושבים שלא זו מטרותו של המישפט, ואין זו הדרך הראויה להציג את המישפט הישראלי כלפי חוץ וכלפי פנים.

מבחינה מישפטית, יש גם ביקורת על התערבותו הרבה של בית-המישפט בחקירות העדים. בשיטת המישפט הישראלית המבוססת על השיטה האנגלית, תפקידו של השופט הוא לסקור את הנעשה בפניו, להקשיב לחקירות שעורכים עורכי-הדין, ולומר את דברו רק בעת מתן פסק-הדין. זאת בניגוד לשיטה הקונטיננטלית, הנהוגה בארצות רבות באירופה, שם נהוג כי השופט הוא שופט-חוקר, העושה את מרבית העבודה במישפט בעצמו. מישפטים רבים מתפללים מרוע החליטו השופטים במישפט דמיאניוק להציג לפני הציבור דווקא את השיטה הקונטיננטלית, ולהתערב כל כך הרבה בהליכים. הרברים הגיעו עד כדי כך שהעדה אניטה פריצ'רד, עדת-ההגנה שהתמוטטה וניסתה להתאבד, אמרה כי היה לה קשה במיוחד כאשר הרגישה כאילו היא עומדת נגד ארבעה חוקרים — התובע ושלושת השופטים.

יש רבים הנזכרים בערגה בשופט משה לנראו, שבמישפט אייכמן ידע להיות כל כך אדיב, שליו ומנומס לכולם.

אחרית דבר

רבים שואלים: "מה יהיה הסוף?" ובכן, הסוף כבר קרוב. העדים האחרונים של ההגנה, הרוזן ניקולאי טולסטוי והמומחה האנגלי לכתב-יד ה"ר יוליוס גראנט, כבר מוכנים לעדותם, ואליהם יצטרפו עוד שניים-שלושה עדים אחרונים. בינתיים נדחה ה-מישפט עד סוף אוקטובר, בגלל התקף-הלב של השופט צבי טל.

עם חידוש המישפט, אחרי העדים הללו, יגיע מועד הסיכומים של התביעה והסניגוריה, ופסק-הדין. אי-אפשר לנחש מה יחליטו השופטים. אבל בכל מיקרה, בין אם יהיה זיכוי ממחמת-הספק, הרשעה ובצידה עונשי-מוות או מאסר-עולם, יהיה על כך עירעור. על פי החוק, יש זכות עירעור על פסק דינו של בית-המישפט המיוחד הדין את דמיאניוק, ואין כל ספק כי הצד המפסיד במישפט ישתמש בזכותו זו. העירעור יהיה מהיר, מכיוון שלא יישמעו בו עדים ולא יוגשו ראיות. אחריו יהיה פסק-הדין חלוט.

החומר שציטט. שפטל ביקש את עזרת בית-המישפט נגד העדות אלה של העדה, אבל לא קיבל עזרה כזו. עורך-הדין אוקונור, שחקר את אותה עדת ושאל אם יש לה ילדים, וזה למנה של צוננים מפי השופט לוין, לאחר שכמה דקות קודם לכן אמרה העדה בעצמה שיש לה בת.

הסניגורים ספרו 36 התערבויות של בית-המישפט בחקירתה הנגדית של רדיווקר, והחליטו לבקש את פסילת ההרכב. את הבקשה, שהגישו לבית-המישפט העליון, נימקו בכמה טעמים. הם טענו כי השופטים מתערבים יותר מדי בחקירות הנגדיות של הסניגוריה ומקשים מאוד את עבודתה של ההגנה; כי בית-המישפט מפלה לרעה את ההגנה, את הנאשם וסניגוריו, וכי בית-המישפט לא הביע כל גינוי מובני לכלי-התיקשות שכתבו על

מ כל מרכיבי מישפט דמיאניוק, החשוב ביותר הוא בית-המישפט. השופטים — רוב לוין, שופט בית-המישפט העליון, צבי טל ודליה דורנר, שופט בית-המישפט המחוזי בירושלים — הם חלון-הראווה של הצדק הישראלי לעולם הגדול. עיניהם של מיליוני צופים רואות כל הבעה בפניהם ושומעות כל מילה שלהם.

עיתונאים ישראלים וזרים מקשיבים בסקרנות כדי לברר את השאלה הקשה, האם יכול בית-מישפט ישראלי לעשות מישפט צדק לנאשם כמו דמיאניוק? עיני הכל נשאות אל השופטים, האמורים להוביח כי הם עושים גם כאן מישפט אמיתי, על פי כל כללי הצדק וההגינות.

בתחילת המישפט נראה היה כי השופטים ערים לכך ועומדים

השופטים גליה דורנר, דב לוין וצבי טל
קוצר-רוח וניפות לסניגור

הנאשם ועל המישפט כתבות שבכל מישפט אחר היו נחשבות כסוביידיצה קלאסי.

אפילו שרה-מישפטים, אברהם שריר, פלט לפני המישפט "הפושע הנאצי דמיאניוק" ללא כל תגובה מבית-המישפט.

בקשתם של הסניגורים נדחתה, והם חזרו לחקור את יתר עדת התביעה במישפט. אולם האווירה, שכבר היתה עכורה קודם לכן, הקדירה עוד יותר אחרי בקשת הפסילה. בשבוע הראשון אחרי בקשת הפסילה התחוללה תקרית קשה מאוד בין השופט רוב לוין והסניגור יורם שפטל. בתגובה לשאלה של השופט טל, אמר שפטל בדרכו הבוטה, כי "לא לשם כך שברה התביעה את האולם הזה" כשהוא רמוז למישפט-ראווה. השופט לוין התפרץ ואמר שאם שפטל לא יידע כיצד להתנהג, הוא יוצא מהאולם.

אחרי תקרית זו נערכה התייעצות בין הסניגורים כיצד להגיב. הם ידעו שאין כל אפשרות לבקש שוב את פסילת ההרכב, ולכן החליטו להיכנס ללישכת-השופטים ולהביע את זעמם. אוקונור

במשימה היטב. הם שמעו בקשב רב את העדים, היו אדיבים והזריזים ביחסם לעורכי-הדין ולנאשם. אולם לאט-לאט החלו בקיעים מתגלים בחומת הזהירות של בית-המישפט. תקלות בין ראש ההרכב, השופט לוין, והסניגור הישראלי, שפטל, הפכו לעניין של יום-יום. בית-המישפט הפסיק את שפטל בחקירות הנגדיות שערך לעדים, והתערב בהן באופן שיטתי. ההערות ששלח השופט לוין לעבר שפטל הלכו והתמירו, הלכו והיו ציניות יותר ויותר.

למרות שבתחילה היה יחסם של השופטים אל הסניגורים האמריקאיים טוב יותר, הרי שבשלב מסוים בחודש מרס נעלבו גם עורכי-הדין אוקונור וגיל מהערות בית-המישפט. השיא היה בעת עדותה של מריה רדיווקר, חוקרת-המישטה שערכה את מסררי-היווי של דמיאניוק בישראל. משום מה, היתה העדה עוינת במיוחד לסניגור הישראלי, שקר אותה חקירה נגדית, ואמרה כי היא איננה מאמינה לו, ומבקשת לברוק כמו עיניה את

תשבץ ענק

מאת

אביגיל ינאי

מאוזן: (1) שפיות מוחלטת (3, 5); (8) חס ושלום; (12) מרס; (16) מגילת הוויכוח באנגליה (4, 4); (23) מארבעת המינים בתג האסיף; (24) מחזק; (26) ספר של אהרון מגר (3, 2, 3); (29) עור עיזים רך; (31) דבר שלא השתמש בו ולא עיבדו אותו; (32) אסיה, דרר, צומת (4, 5); (35) מקום נישא בגליל התחתון (2, 4); (36) בשן ועין שלהם (4, 5); (38) אחד השמות של סוכות; (39) כינוי לראש גולה בבבל; (40) מחלו על זכותם; (42) מכיוון; (43) בהשאלה; (44) אישה של אביגיל; (45) נמלט; (47) קצה האלון; (49) בן כת אצילים בהודו; (51) בונה היכל התרבות בתל-אביב (ש"מ); (52) פתלתול; (54) דורון שמביא הנכנע לארדוני; (56) קנים מתנועעים בתוך אצטונות במכונה (ח); (58) כלימה, קלון; (59) פרוצדורה; (61) העלאת מספר בחוקה שלישית; (62) יורדים; (63) מקום קבורתו של אהרון (2, 3); (65) גבוה; (67) לח; (69) הכרה ברורה; (70) חרופות; (71) כיצר; (73) מספר העולמות על-פי המסורה; (74) בהשאלה — תקוה, תוחלת; (76) בית-מרוח; (78) זבח לעבודה וזה; (80) מגונה, לא נאה; (83) במאי קולנוע צרפתי; (85) תולדות אדם לבית אבותיו; (87) חתיכה; (89) קינוח על-שם מפקד גטו ורשה (2, 5); (92) שפה; (94) ראשון בסולם התווים; (95) עשרה אנשים לתפילה בציבור; (96) מתנגד (2, 5); (98) השייך ללימוד; (99) שחפת; (101) נעלם (כינוי לקדוש ברוך-הוא); (103) מתן לחולה; (104) חיה ממישפחת הצבאים; (105) מין עכבר; (107) לענה; (108) שרן אמריקני נורע (ש"מ); (110) רפובליקה באמריקה המדינית; (113) עונה לשאלה; (114) אציל; (115) מספר השחקנים בקבוצת כדורגל; (117) קריאת זעזוע (4, 4); (120) החיים החומריים (3, 3); (121) עמוד אלף של השבועון (3, 5); (123) לא כבר; (124) שרץ מרבה-רגליים; (126) שתי; (127) כוכב סרטי קולנוע, גיבור מינה; (129) אפר דק, רמץ; (130) תבואת קיץ ממישפחת הרגניים; (131) חבק בחוקה; (132) מין רג; (133) עוף ארדי-שוקיים; (136) שומר העדר; (138) קינה; (139) השמרה; (141) שטר-מכירה; (142) גורם לשיפור; (143) בהרת כתומה על עור הפנים; (146) חלק, מידה; (148) חור קטן; (149) מלך יהודה; (151) מושב בגבול השפלה והרי יהודה; (152) החלפה; (153) פרי עץ אפר החרמל; (154) מתקבל על הדעת; (155) עוף, יען בניירולוגי; (156) שתי לשכרה; (157) ריין; (158) שכה; (159) משכון, עבוס; (160) בסיס; (161) בעל בית בודנברוק (ש"מ); (163) צעיר ריק ונבוע; (165) שחמט; (167) קנה דק נעוץ בעור העור; (169) ראשון לברואי אנוש; (170) מצב של אי-הכרעה במשחק; (171) אם הבעל; (172) צייר צרפתי; (174) הופעה ביחידות; (176) מחצית היממה; (178) שרה; (179) מספר הצדיקים חסר אחד; (180) מכינויו של אהרון הכהן (4, 4); (182) רגע קל (3, 3); (184) מקום מושבה הראשון של כנסת ישראל; (187) מילת גוף לנסתרים; (188) מידת מרחק עתיקה; (189) עקמימות השפתיים; (190) מתוך (אמית); (191) חיה שמעורה עש מכסה למיטת; (193) שאינו אסור; (194) נועד לזמנו; (196) גס, פשוט, בלתי-עדין; (198) חרב; (199) קומפוזיטור צרפתי, בעל מאנון; (200) חניתי; (202) הגה, ריבור; (203) קמץ; (2, 3); (205) עורר (4, 3); (207) שכונה בירושלים; (208) זהב; (210) קפריזיה; (212) מחזה לעג; (214) מושבה קטנה; (215) הצלע הגדולה במשולש ישר-זווית; (216) מגיש כלבוטק (ש"מ); (217) שפכטל; (219) שוליים של תפילין (ח); (221) שקץ, מאוס; (222) נהר בבית-המועצות; (224) ישן; (226) מיקפא; (227) כינוי ליוסף במצרים (4, 4); (230) גרור צבא; (233) חלש, עני; (234) מעורר רגשות; (236) שיר-לכת; (237) אינפורמציה; (238) חלוק

החלטה סודית של הסנאט האמריקאי: השגרירות תיבנה בירושלים

הסנאט האמריקאי קיבל באחרונה ברוב גדול החלטה, הקובעת כי השגרירות האמריקאית תעבור מתל-אביב לירושלים. ההחלטה קובעת שהיא תיבנה בשטח המצוי מחוץ לירושלים העיר, אך בתחום 7.5 ק"מ ממנה, ובתוך הקו הירוק. בגלל החלטה זו הפסיקה השגרירות בתל-אביב לחפש מקום לבניה בגוש דן.

בוררות בסיכסוך הירושה במישפחת עובדיה לוי

עורך-הדין יוסף שפט התמנה כבורר בסיכסוך הירושה הארוך במישפחת הקבלן הירושלמי עתיר-הנכסים **עובדיה לוי**. אחרי פטירתו טען אחיו **ששון**, כי מחצית הרכוש הרשום על שם עובדיה לוי וחברותיו הוא למעשה שלו. בניו של המנוח, **מימון ומיכה לוי**, טענו כי אין לדבר שחר. הרכוש כלל את המלון שלום בירושלים ונכסים רבים. ששון לוי פתח בהליכים מישפטיים שמנוע מבני עובדיה לנהל את החברות, והוסכם כי עורך-הדין שפט יהיה הבורר בסיכסוך ומנהל-העסקים מטעם שני הצדדים.

מימון לוי, שהורשע כמה פעמים על עבירות שונות, היה קשור בלוייתני הפשע בירושלים. הוא גם היה קשור בעסקים שונים עם **בצלאל מירדלי**. שמו התפרסם במישפטים ידועים שונים. לפני חמש שנים עבר לאמריקה כדי לנהל את סוכנות-המכירה של מלון שלום שם. חלק מטענותיו של ששון לוי בבוררות הן כי מימון לוי לא מעביר לחברה בארץ את מלוא התמורה שהוא מקבל מתירי באמריקה, המתאכסנים במלון שלום בירושלים. כן טען נגדו כי רכש בכספי העסקים המשותפים מלונות בנייב גרסי ובנייב-אורליאנס, וכן בנייב-מירדלי במנחם.

העובדות שהועלו בבוררות ידועות היטב גם לרשי מסיבה-הכנסה, הממתנים לביקור אפשרי של מימון לוי בישראל, כדי לשאלו על נושאים אלה. עד כה הוא נמנע מביקור כזה.

הפאשלה של לישכת עורכי-הדין

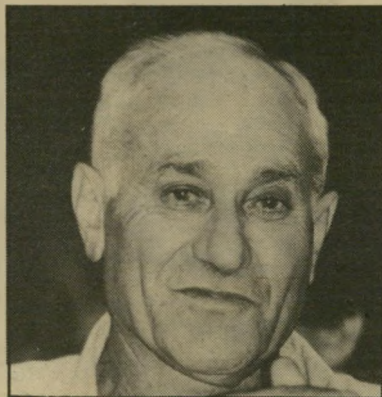
בית-הדין השופט העליון דחה את עירעור הוועד המחוזי התל-אביבי של לישכת עורכי-הדין על החלטת בית-הדין המישפטי של הלישכה, מכיוון שהוועד המחוזי אינו להגיש את העירעור במועד הנקוב של 30 יום.

בית-הדין השעה לחמש שנים את רשיון עורך-הדין של **שלום הלוי**, בעל מופעל הפנדר, שנמסר לכונס-הנכסים. ואילו הוועד המחוזי עיר-הדין בבית-הדין העליון ותבע השעייה לכל החיים. בית-הדין העליון קבע בפסק-דין כי אכן יש לרשם בית-מישפט זה הסמכות להאריך את המועד להגשת עירעור, אם יש לכך נימוק סביר. טענת מבקשי-ההארכה היא כי הפיגור נגרם על-ידי מוכירות לישכת עורכי-הדין, שהיה עליה לצרף לעירעור את צילומי התיק. בית-הדין העליון קבע כי אין לקבל טענה זו, שכן ניתן להגיש את העירעור גם בלי צילומי התיק והמוצגים.

"אל-על": בלי פקקים

מי שטס בכל חברת-תעופה שהיא ומבקש משקה חריף, מקבל תמיד כוס ובה קרח, בקבוקון או שניים המכילים את המשקה החריף, וכן התוספת למשקה. הדיילים נותנים את בקבוקוני המשקה כשהם סגורים. ביטויים אלה יש הוראה המחייבת את הדיילים לפתוח את הבקבוקון לפני מסירתו ולהסיר את הפקק. הסיבה: מאז החלו בחלוקת משקאות חריפים, נהגים הישראלים לבקש בקבוקונים ולקחתם עימם.

אמה והשקל מאת יגאל לביב בני גאון יחליף את ישעיהו גביש

מנכ"ל גביש
לא יותר משתי קרציות

ניות, ואלה מראות כי יש רק שתי חברות המרוויחות היטב. הקראופ ושיכון עובדים, בניהולו של **רפי אדרי**. מקורבי קיסר טוענים, כי לדעתו האשם העיר קרי במפולת הכלכלית של עסקי חברת העובד דים הוא **שימעתן סרס**. פרס רואה את העיקר בענייני חוץ וביטחון, ולא שם לב לנושאים כלכליים. קיסר מצביע על כך כי בממשלת-פרס, וכן בממשלת-שמיר, אין למעך אף תיק כלכלי אחר. פרס הפקיר את תיקי האוצר והתעשייה לליכוד, והיתה זו הפעם הראשונה בתולדות המעך שבממשלה שבראשות תיקים אלה אינם בידי. לדעת קיסר, החזקת התיקים הללו על-ידי הליכוד במשך קרנציה נוספת תביטח את התימוטות חברת העובדים, ולכן בדעתו להתמודד על תפקיד ראשות-הממשלה.

נמשכת הברית שרון-שחל

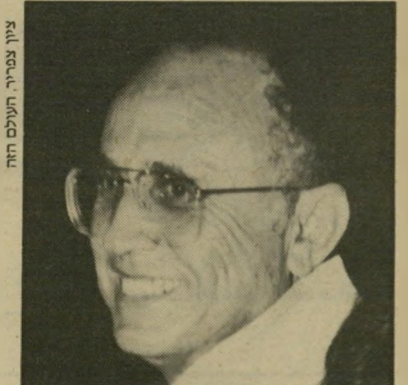
שרה-תעשייה **אריאל שרון** מינה את שר-האנרגיה **משה שחל** כממלא-מקומו, בשעה שנסע לחו"ל. עובדה זו נוספת לברית בין השניים בעיסוק ייבוא-הפחם מסין העממית, שבה מסייע שרון לשחל לייבא פחם שלא באמצעות **שאול אייזנברג**. שחל סייע לשרון, קודם לכן, למכור את חיפה כימיקלים **למשולם ריקליס ואריה גנגר**. בתפקידו כשר-האנרגיה הוא אחראי לא במעט למדיניות-המחירים בתחום הפטרוכימיה, שאיפשרה לריקליס-גנגר לקבל תוך שנה בחזרה את כל השקעתם מהמפעל, בצורת רווחים. מציינים כי הברית בין השניים נוצרה בשעה שכינה **יצחק מודעי** כשר-האוצר, והשניים שיתפו פעולה נגדו. תורמת העובדה כי הם יושבים גם ליד זה ליד שולחן-הממשלה. יתכן שעזרתם גם מעורבות המישרים המישפטיים הפרטיים, שבהם היה שחל שותף בעבר, בעסקיו של גנגר.

אליהו
— זה יותר מ-4.5 מיליון

מזכיר-ההסתדרות, **ישראל קיסר**, החליט כי **בני גאון**, מנכ"ל הקראופ, יחליף את **ישעיהו גביש** בתפקיד מנכ"ל כור. גאון היה בעבר מנכ"ל כור סחר, ובתקופתו החברה הרוויחה יפה. אחר-כך קידם את רשת הקראופ, שהפכה מובילה בתחום המכירות.

כדי להיפטר מגביש, שהביא את כור למצבו

מנכ"ל גאון
קידום הרשח

הגוראי, קיבל באחרונה קיסר החלטה שמנכ"ל חברה הסתדרותית לא יכהן יותר משתי קרציות. גביש עומד לסיים את הקרנציה השניה. מקורות המקורבים לקיסר טוענים כי הבעיה שלו היא כיצד להריח את **דני רוזנלוי** מתפקיד מוכר חברת העובדים, שכן הקיבוץ המאוחד אינו מאפשר זאת. רוזנלוי הוא נציג הקיבוץ המאוחד בהסתדרות. שנים רבות היה יו"ר מועצת-הפועלים של סולל-בונה, ובעיני קיסר הוא אחראי למפולת החברה. כמזכיר חברת העובדים לא עשה דבר למנוע את התמוטטות המשק ההסתדרותי, וקיסר שוכנע כי משבר בכור, אחרי המפולת של סולל בונה, עשוי לפגוע תמורות בבנק הפועלים. קיסר החליט לבחון את ראשי המשק ההסתדרותי לפי התוצאות המאו

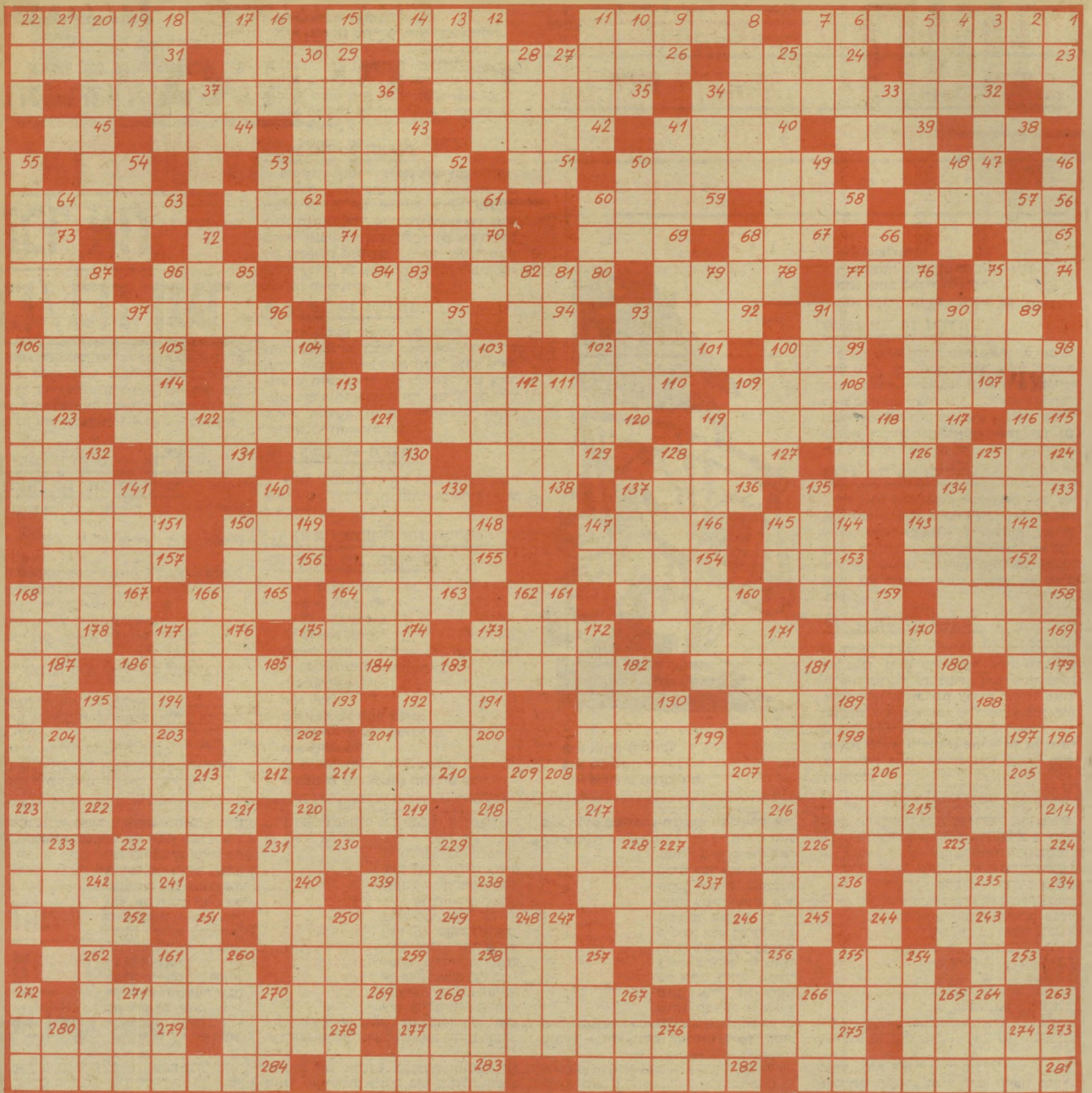
העליון ביטל מכירת שליש גן-העיר לאליהו

בית-הדין השופט העליון ביטל בערב ראש-השנה, בהרכב של שלושה שופטים, את החלטת בית-הדין המחוזי התל-אביבי למכור את חלקו של **יורם גיל** כפרוייקט גן-העיר **שלמה אליהו**. המכירה היתה לפני שנתיים, במחיר של 1.5 מיליון דולר. העליון הורה להחזיר את התיק לבית-הדין המחוזי, כדי שיוציא את הנכס למכירה מחדש.

פרוייקט גן-העיר נחשב כיוקרה ביותר בתל-אביב. הוא יוזם על-ידי אריה חברה לפיתוח, המישפט המחוזי התל-אביבי למכור את חלקו של **שכטר ואישיהביטוח שלמה אליהו**. כאשר הסתבר גיל בעסקיו, ובנו דיוקנוס פירק את חברותיו, מונה מפרק לחברת אריה, שהסכים למכור את השליש שהחזיקה בן העיר לשלמה אליהו ב-1.5 מיליון דולר, כלומר, בהנחה שהגיל יון. באמצעות משרד **בדולצדוק** ועורך-הדין **דן כהן** עירער גיל לעליון, וטען כי המחיר היה נמוך ממה שניתן היה להשיג.

הנכס כולו מוערך כיום ב-40 מיליון דולר, ויש להניח כי מחיר השליש שיושג עתה יהיה גבוה בהרבה ממה ששילם אליהו בזמנו.

גיל
40 מיליון —

בימי המגדל הבריטי; 183) נסחוב; 185) דרך; 186) בריקדה; 188) מושקה כל צרכו; 190) מושב למרגלות הרייהודה, שם עברה דרך בורמה (4, 4); 192) סיפוק ואושר (4, 4); 195) ישראל; 197) אריב, מתנהג בנעימות; 199) כופר; 201) נאד; 204) בן יעקב; 206) רכב; 207) מיתר בגוף החי; 208) מארבעת נהרות ערד; 209) ריס העין; 211) קטל; 213) כפן; 214) אבן ברד; 216) כלי לספורט מים (4, 3); 217) עיכוב ועצירה; 218) מורה; 220) תמונה של קדוש דתי; 223) התאגדות אנשי מקצוע בימי הביניים (ח); 225) בית הצאן; 226) עצם; 228) מחוז בארם-נהריים; 229) נשתתק; 231) מין סגוניות; 232) יאיר; 235) חצופים (3, 3); 237) כינוי למלך המשיח; 239) שצבעו נחלש; 242) בטל טענות שאין בהן מש (3, 3); 244) ארץ אפריקאית; 246) קטועת-יד (מ); 247) עמק בארץ; 248) שלו; 250) אל היין והשכרות; 251) מיוזת; 254) מחשיך; 255) צ'ק במכונית; 257) התפרצות; 258) עלמה; 260) שם נחת צה"ל במיבצע קדש; 261) בצוותא (ח); 263) סהור, חף מפשע; 265) לפרט קטן (ר"ת), במניין השנים לבריאת העולם; 266) מיץ הפה; 267) שוטר-חרש; 268) מכאוב; 270) תנועה כאמנות; 271) לטש; 272) קצב; 274) שליה; 276) פוצח ברינה; 277) מושב נישא; 280) מרץ.

והפריון של הכנענים; 106) ענבים שנשארו על הגפן אחרי הבציר; 109) עיר בגרמניה שבה אושרה פעם החוקה; 111) הסודות הטעונה אילוף; 112) חומרי, פיס; 113) מקום חלול בירכתיהרים; 116) חיה אגרית בצורת אדם המחוברת לאדמה (4, 4); 118) שומן העצם; 119) רחוב ללא מוצא (4, 4); 121) אנשי-משטרה (3, 5); 122) כלי-הקשה; 123) משמעות; 125) לעיתים; 128) חבר נבחר של דיירים בבית משותף (3, 3); 130) מלחין צרפתי (ש"פ); 132) כלי נשיפה; 134) ריקוד ישראלי עממי; 135) נבוב; 137) ישות, מציאות; 139) בהשאלה — בעל שכל חר ומפולפל; 140) משחית, זורע הרס; 141) אל השמש במצרים הקדומה; 143) תו מוסיקלי; 144) כתבי דיבה (4, 5); 145) שר בממשלה; 147) מחפש; 148) מישפט ומישטר; 149) הקלף הטוב; 150) חיות טרף (4, 5); 151) התקרבה; 158) נשתתקה; 159) תשוקה; 160) שממות; 161) ממטרה; 162) עטוש; 164) רמיון והויה; 166) סוג של יין; 168) מישכן נשות המלך; 170) מלחין איטלקי שגם היה אשף-מיסכה; 171) שאין לו קיום; 172) מין צמח שריחו חריף; 173) כל-ינגינה הודי; 175) מסך; 177) נהירת הנוצרים לארץ בימי קיץ; 182) ארגון ההתנגדות העצמית היהודית

ישובם של בני-ישראל במצרים (מ); 18) מלא ארים; 19) יחידה צבאית קטנה; 20) יצירה מוסיקלית קטנה המבטאת רגשות מסויימים; 21) רטיסי לילה; 22) מידת הלה; 25) חרוץ, שובב העומר על רעו (4, 3); 27) סוכנות היריעות הישראלית; 28) ברור דברים; 30) הטבות שכר; 33) קש השיבולים הנדוש; 34) כחש; 36) שר המשטרה; 37) נצר, מסע; 41) הסוכן של ארתור מילר (שם וש"מ); 43) מוסיקה צורמנית; 46) קיבוץ בגליל המערבי; 48) אש; 49) חסרת-רבות; 50) תנועה; 52) מקום חיבורו של הפרי אל העץ; 53) אבן יקרה; 54) אל המלחמה; 55) מרצפת; 57) סוג של פטריות; 60) בייגלעל; 61) שאינו נותן פרי; 64) התפלאו; 66) כלי-יגובל לנוזלים עשוי עור; 68) מדינה עתיקה, במקומה של עיראק; 71) חסר; 72) הויו; 75) השתעשעות; 76) התרחקות מהבליה-עולם; 77) פירות שהקדימו להבשיל; 79) הצינור שמאחורי קנה הגרגרת; 81) נצה; 82) אנקול; 84) עוף טרף; 85) שמו האחר של גרעון; 86) יחידה בצה"ל; 87) אחר הצדדים בדין; 90) כלי לעבודת הגינה; 91) היצור שהטריד את טיטוס; 93) עומר על עמרו, שאינו בתוזה; 95) אסי פקלריה; 96) שם צמח מתורמל; 97) צוואר; 98) בדרוסא; 100) כלי לשימוש התלמיד; 102) עוגה שטוחה; 103) שלפוחית; 104) אלת האושר

נשים; 240) גיבור ספר של קיפלינג; 241) חוור בבתיקול; 243) עטרה; 245) אכרי המכונה; 247) אם הפנינה; 249) סדרת טלוויזיה עכשווית (2, 4); 252) רטוב; 253) שבועה בשם פלוגי; 254) חסרון; 256) צמח נותן ריח; 257) צייר צרפתי — עליו נכתב הספר הפרוטה והירח; 259) ערוך ומוזמן; 260) אחת מ-127 מדינות במגילת אסתר; 262) בירת הולנד; 264) ספר של זוכה פרס ישראל לשנת ה-40 למדינה (3, 3); 267) מועדון (3, 3); 269) מחלקה בארגון, לעיבוד נתונים ומידע (4, 5); 273) נקתה למשעי; 275) התחרט; 276) ספר הלכות של ר' יוסף קארו (4, 4); 278) שם נדרף למחריב ערכי-תרבות; 279) נמל בחופה הצפוני של צרפת; 281) רבין בפי פרס (4, 4); 282) אטביוס, תכונה המועברת מהורים לבניהם; 283) פסקוק; 284) עשה לינץ' (5, 3).

מאונך: 1) טנטורה; 2) עונה; 3) הקמצן של מוליי; 4) כינויו של הקדוש-ברוך-הוא; 5) בהשאלה — לחבר רחוקים; 6) משורר עברי, בעל הפואמה מסדרה; 7) אם שמעאל; 8) חקיקה; 9) שם האל; 10) נזיר טיבטי; 11) כיטול רבר; 12) עצם הרבר; 13) כינויו של אלישע בדאבויה; 14) לא יות; 15) מסע; 16) גרם לכאב, צער; 17) מחוז

מרים
בניחני

מזל החודש:

מאזניים

הנכר את

בן/בת זוגך

האם אתם מכירים את בני זוגכם, או שרק נדמה לכם שהם מוכרים? להלן מיבחר שחובר בידי האסטרולוגית הבריטית טרי קינג. ענו בכנות על השאלות ורישמו ליד כל תשובה את הנקודות: 3 - כן, 2 - לפעמים, 1 - לא.

האם אתם מכירים את אשתך/חברתך בת מזל מאזניים?

- גברים גסים מחוספסים ותוקפנים דוחים אותה.
- חיים ללא אהבה הם דבר בלתי אפשרי לגביה.
- מוסיקה משפיעה מאוד על מצב רוחה.
- היא אוהבת לרקוד.
- קשה לה לומר לא.
- היא נהנית מהיותה אשה.
- בדי משי וסאטן מדליקים אותה.
- לדעתה סקס חייב להיות רומאנטי.
- לדעתה כל הגברים חייבים להיות נ'טל' מנים.
- קשה לה מאוד להחליט.
- רוב ומחלוקת מייאשים אותה ומרמים את ידיה.
- נשים אחרות מקנאות בה.
- היא זוכרת מיד תאריכים משמעותיים.
- היא היתה רוצה להיות מפורסמת.

גברים מחוספסים וגסים ★ נשים אוהבות סקס עדין ורומאנטי ★ הוא אוהב ספורט וגם להתחיל עם כל חברותיך ★ היא חושבת שהקניאה היא רגש רע ומיותר

הוא דיפלומט.
הוא מנסה להתחיל עם חברותיך.
הוא אוהב לאכול ולשתות.
הוא מעדיף להיות המוביל במין.

20 עד 30 נקודות:

נראה שאת יודעת מעט מאוד על המאזניים שלך, או שאת מכירה אותו ואתה מקופה קצרה בלבד. יתכן גם שהוא אינו אופייני למזל שלו, וזה סביר יותר. במקרה כזה הסתכלי במזלות האדמה, נראה ששם תוכלי למצוא דברים שמאפיינים אותו, וכך גם תוכלי להכיר טוב יותר.

31 עד 50 נקודות:

היה לך מזל, נקלעת לחברתו של בן-מאזניים טיפוסי ונחמד, ואת היא האשה שהוא יחפש לעצמו - זו היכולה להעריך אותו כראוי. אם יחסים חדשים, יש לכם סיכויים טובים להמשיך. אם את מכירה אותו וזמן ממושך, אתם בוודאי מאושרים ביחד.

51 עד 60 נקודות:

מצאת לך גבר, שבנוסף לנתונים הטובים של מזל, טומן בחובו את מירב התכונות הרעות של מזל זה. למרות זאת, נראה שאת מתמודדת איתו. את צריכה להיות מאוד מעשית, משום שהגבר שלך שקוע בחלומות טובים, והוא גם מאוד סלחן לגבי עצמו. את חייבת להיות טיפוס אימהי - אך אל תתני לו לגלות זאת, אחרת הוא פשוט יקום ויסתלק.

הוא אוהב לרקוד.
הוא פלרטטן.
הוא מתרחק מוויכוחים.

היא רגישה לסביבתה.
היא חושבת שקניאה היא רגש מיותר.
המחשבה להיות אם מדכאת ומפחידה אותה.
היא מאמינה וחושבת שיחסים שמושתים על בסיס מיני בלבד הם ביזבז זמן.
היא נשלטת על-ידי הרגש יותר מאשר על-ידי השכל.

20 עד 30 נקודות:

בת זוגך שמרנית, מעשית ומציאותית מדי מכדי להיות בת-מאזניים אמיתית. אם הכרת אותה זמן מספיק, כדאי שתפנה למזלות האדמה - שור, בתולה או גדי. אלה כנראה יאפיינו אותה ביתר דיוק. אם הינכם רק בתחילת יחסים, כנראה שאינך מבין אותה עדיין, או שאין היא מגלה לפניך את דמותה האמיתית.

31 עד 50 נקודות:

אתה נמצא בקשר עם אחת הנציגות היותר נחמדות במזל מאזניים. יש בידך אוצר, ולכן השתדל שלא לאבד אותו. נראה שאתם חיים ביחד זמן ממושך, שכן אתה מיטיב להכיר ולהבין אותה. אם לא, אז הינך בדרך הנכונה, ונראה שהיחסים האלה יכולים להיות ארוכים-טווח.

51 עד 60 נקודות:

נראה שמצאת לך את אחת מאותן בנות מאזניים קלות-הדעת, ואתה גם מודע לעובדה זו היטב.

האם את מכירה את חברך בערך בן מזל מאזניים?

- קשה לו להחליט.
- קשה לו לומר "לא".
- יש לו עין לצבעים.
- קל לרמות אותו.
- כאשר אתם עושים אהבה, קורה שאת רוצה לומר: "קדימה, תגמרו כבר!".
- הוא שונא ספורט.
- הוא עצלן.
- הוא גבר של המון נשים.
- היו לו חיי-אהבה מסובכים.
- הוא רומאנטי.
- יש לו אבחנה גרועה לאנשים.
- איכפת לו מה אנשים חושבים עליו.

התחום המיקצועי הופך להיות חשוב מאוד בימים אלה, אל תזלזלו בהצעות שאתם מקבלים. יתכן שהעשר או חמישים שאלות שאתם מקבלים, יתכן שיש אינם מספקים אתכם, אולם זוהי תקופה שבה תהיה לכם הזדמנות לבנות את עתידכם. כרגע ענייני הכסף הם בהחלט במקום השני, כשחשוב יותר להגן על עתידכם. יש איוץ פחות ב"חפיה היסודית שלכם את הבעיה, ועל כן היו זהיר רים ועירניים אפילו במקומות העבודה המוכרים והמובנים מאליהם. נסיעה לחו"ל צפויה בקרוב.

מצב הרוח משתפר ויחד עמו הבריאות. אתם שנולדתם בסוף המזל עדיין לא חשים זאת בצורה ברורה, אך האחרים כבר נהנים מההקלה הנטיה להתפנק במזון עשיר וטעים מדי משפיעה לא רק על ה"מישקל אלא גם על מצב הרוח, רסנו את עצמכם בזמן. בתחום הרומאנטי טי אתם מאוד מבוקש, שים, אולי לא כדאי שתתקשו על מי שאינו מוכן להשתנות למענכם, ההזדמנויות כל כך טובות - ויש רבים המנסים ליצור קשר.

ענייני סגורים מציקים לכם עכשיו, יתכן שתצטרכו לארגן את הדירה בצורה שונה, אולי בגלל ביקור של בני משפחה שנוכחותם עלולה לגרום להפרת הסדר והתפזרות של מריבות וסיכסוכים בחוץ המישהם. זה רק עניין של זמן וזמנים, והכל יהיה קל יותר. בן הזוג דווקא הולך לקראתכם, אך אתם דואגים ללא קשר למציאות בשטח. שיפוי צים ברירה ירדלו מעט את התקציב, אולם תצליחו לעמוד בכך. מצב הבריאות משתפר ומצב הדיאטה שלכם מסתדר.

הרומאנטיקה תופסת מקום חשוב בימים אלה, הצלחותיכם אצל בני המין השני ראויות לציון, אם עדיין לא הרגשם, כדאי שלא תחמיצו את התקופה. יחד עם זאת אל לכם לשכוח את הסכנה המרחפת עליכם בכל הקשור לתאונות דרכים, מציאות ואולי מחלות בכלל, זהו השבוע האחרון בתוך התקופה שבה לא חששם טוב. צריך לשים לב ולהימנע מהתנהגות נמהרת. ב-4 וב-5 בחודש כדאי שתשמרו על סודיות.

לפתע, ללא הכנה מוקדמת ובדיוק כאשר איבדתם תקווה, תגיע לכם ידיעה מאוד מפתיעה ומשמחת - זו קשורה לנסיעה לחו"ל או להשתלמות שתביא אתכם לנסיעה כזו. ה"חודש הקרוב חייב כל היות מנוצל היטב בכל הקשור להגשמת התוכניות המיקצועיות שלכם. כ-30 בספטמבר ו-1 באוקטובר קצת קשים ומעייפים, אך ה"חודש 2 וה-3 מפתים על כך. שימו לב למה שקורה סביב בתחום הרגש, אתם מאוד מבוקשים.

אתם מפתיעים את הסביבה בכועשר האבחנה וב"ניחוח המצבים המסובכים שאליהם אנשים ב"סביבתכם וקלעים. כרגע התכונה לראות לעומק מאוד בולטת ומסכנת את כל סתמיכם. הבריאות שלכם או של בני המשפחה חה עלולה להוות בעיה השבוע, אל תתכונן יותר מדי תוכניות. אלה עלולות להשתנות מהסיבה הנ"ל. בתחום הרומאנטי כדאי מ"אוד לשמור על סודיות - למעשה אין סיבה מיוחדת לעשות זאת, אך יש דבר מה שאינו ידוע לכם, ועלול לקלקל לכם.

מגישות עם אנשים בעבודה ומחוצה לה מאוד מעסיקות אתכם בימים אלה, חשוב לפתח קשרים מהיכרויות מיקריות, מאוחר יותר זה יביא לכם תועלת. מצבכם הכספי משתפר, אולם אל תיכנסו להוצאות גדולות מדי, הוצאה שאותה לא לפגוע מחדש בתקציב ולמנוע מכם לבצע תוכנית שאותה תיכננתם זמן רב. ברומאנטיקה אתם נהנים מעליה במופלאריות - זה קורה לכם ללא תיענון.

הבריאות שלכם אינה במסכנה, אולם עלולים ל"בול השבוע מחופפות שכבר שכחתם על קיומן, כל מיני הפרעות במערכת, שלכם או של אנשים סביבכם. אל תכנסו לבה"זה, זה עוד עלול להחמיר את המצב, רק רעו שזה עניין זמני. אך כדאי לברר אצל רופא. המון עבודה מצפה לכם לא רק במקום העבודה אלא גם בבית. ידידים יעודדו אתכם. ל"רוח שזוהו יום לא רגיל, איכשהו תיהנו מאוד מהחזק שתקבלו. ההתלבטויות בקשר לאנשים מסריחות את מנוחתכם.

קצת קשה לכם, זהו לא בדיוק השבוע שלכם. הבריאות גורמת לכם דאגה, שימו לב לחופעה קיצות דופן, יתכן שבדאי לגשת בהקדם לרופא, החודש הקרוב כולו מראה על בעיה אצלכם או אצל מישהו במשפחה. נראה שההיחסות ומיפול, או אולי בדיקות, עשויים ל"נוע חמורה של הדבר. ב"2 וב-3 בחודש עייפות בולטת, זה היה קורה ב"4 או ב"5 בחודש, הפעם אין ברירה, לא תוכלו לוותר.

ידידים שהקשר עימם נותק חוזרים לתפוס מקום מרכזי בחיכם, עכשיו יהיה קל יותר מהבחינה החברתית, חברתכם מבוקשת, וה"בדידות שהעיקה עליכם כש במשך רוב השנה עזבתם אתכם לזמן מה. גם אתם אינכם פטורים מהאזהרה בקשר לה"פגעות בתאונות, שכן מצב הכוכים מסכן גם אתכם. השאיפות בת"חום המיקצועי עשויות להתגשם. השם הטוב שיש לכם בתחום המיקצועי יש לו הצדקה ואת זאת תוכיחו.

סיכסוכים על עניינים כספיים מעבירים את האוויר, נסו לפחות בתקופה זו לא להתערב במה שקורה סביבכם. יתכן ש"חלק מהבעיה קשור לכך שתחם לוותר על זכויותיכם, אולם זה מאוחר מדי מכדי לפעול בעניין, וכדאי שתשמרו על העצבים. ה"בראות שלכם משתפרת וכדאי שתחזירו להירגע, אולם בריאותם של בני משפחה עדיין מעוררת דאגה. הוסיפו לחאונות ח"ק מהאוד ומשפיעה גם עליכם. פגישה רומאנטית מיקרית תעורר התרגשות. תיהנו מההפתעה.

קצת יותר קל, אם כי עדיין לא הגיעה התקופה הרגועה והשקטה שממנה תיהנו ר"כ בעוד כמה חודשים. רגע תוכלו להפגין את כישוריכם, וזיזותכם ו"כישוריות היצירה שבי"הם בורכתם. בעבודה תגיע לאזינוכם בשורה מאוד משמחת ומרגי"עה. בחיי האהבה אתם שוב מתחילים להשתיר, לל, אך הפעם דבר לא יעצור אתכם, מלבד אולי החגים. ובכל זאת השגיחו על הבריאות, ובמיוחד על הנטיה להיפגע בתאונות.

פרסים
הסיפור מאחורי הפרס

"תתנה בגליל" זכה בפרס הראשון בסאטיריקון, אבל השקר הקטן אינו נחנך — המציאות גרועה יותר

העובדה שסירטו של מיטל כליפי, חתונה בנ"ל זכה בפרס הראשון בפסטיבל הסרטים בסאטיריקון, אינה מפתיעה במיוחד. זה בדיוק הסרט אשר עשוי להרשים פורגיסטים מן המערב, במידה רבה של צדק ובמידה לא מועטה של העתיד-פני.

חתונה בנ"ל שידך לסוג הסרטים, והם נדירים ביותר, המעוין לתקופת חריפות את המושגים של העולם הערבי, את המסורת המקורית בו ואת חומריהם שהם חסרי-תבונה שבין הצעירים, אשר סבורים שזה מסוגיל לשנות את פני הערבים על-ידי-משחקי-אלימים, שאין להם כל סיכוי להצליח.

המחלוקה עוסקת בחתונה מסורתית, חתונה של מעשיות, כחומר-לפרש על-פני יומם ולילה. בשיאה החתן צריך לצאת מתחנות-הכלולות ולהראות לכולם את הסדר המוכתם בדם. אלא שהחתן אינו יכול לבצע את תפקידו כראוי — חוסר-אונים שיש לו במיקרה זה השלכות-סימליות מאוד — ובסופו של דבר צריכה הכלה הצעירה לקחת את העניינים לידיה, כדי להציל את כבוד המישפחה.

לצד תמונה זו של חוסר-אונים של הדור הערבי הצעיר, כאשר העלילה כולה עטופה בשיכבה עבה של פולקלור, מתאר כליפי רקע של מערכת יחסים בין יהודים לערבים, המבוססת מראשיתה על עובדה שגויה, שכאורה תמוה למדי משמשת תפקיד חשוב בסרט. למרות שהעלילה מתרחשת כיום, מדובר בה על מימשל צבאי בגליל, שעה שכל הנוגעים בדבר — החל מכליפי ודרך כל הצוות שעבר עימו, שחקנים, ניצבים וסגנים — יודעים שהמימשל בגליל בוטל כבר לפני שנים רבות. ההשפלה המקורית של אבי המישפחה הערבית היא הצורך לבקש רשיון לעריכת חתונה בשעות הערב, הכיזיו שלהם נמשך מעצם העובדה שהם נאלצים להחמיץ את חתונתם של המימשל שהם שואפים להפוך, ונוכחותם מעוררת-גילויים של אלימות במקום.

למה להרגיז? אין צורך לומר שאילו העביר כליפי את העלילה שלו כמה קילומטרים דרומה, לתוך הגדה המערבית, לא יכול היה איש לציין ולהתלונן על סילוף עובדות, כי שם אכן יש מימשל צבאי ורישיונות לכל דבר, יש גם מצבים של עוצר חמור ונוכחות מתמדת של הצבא הישראלי.

לא בחר מדוע החליט כליפי לסלף עובדה היסטורית פשוטה, אבל אין ספק שבכך הוא יצליח להרגיז חלק מאותם הישראלים, אשר עקרונית תומכים בכל מה שיש לכליפי לומר על מיתוסים בין יהודים וערבים. אולי זה לא חשוב לו, ואולי עצם העובדה שכליפי חי היום באירופה, שבה לרקיות כאלה — כמה קילומטרים ימינה או שמאלה על המפה — אין כל חשיבות, שיכנעה אותו לבצע תרגיל משונה זה.

עם זאת, יש לומר שאין זה כלל העיקר בסרט, העוסק בראשונה בשימוש בעימות בין דורות בחברה הערבית ובמבוכה האוחזת בה, לנוכח המצב הפוליטי שבה היא נתונה. ובנקודה זאת הוא בהחלט הצליח במעשיו.

תדריך

חובה לראות:

תל-אביב: נרדפי החוק, בייבי ארזונה, ז'אן דה-פלורס, החנות מעבר לפינה, בית האמיצים: **ירושלים:** בייבי ארזונה, לא שם זין, מיל' חם ואהבה: **חיפה:** החנות מעבר לפינה, ז'אן דה-פלורס.

תל-אביב

★★★ **המישפחה** (לב, איטליה, מוצג גם במישפחה בירושלים) — רישורו על פני 80 שנות היסטוריה דרך אלכסנדר פוטוגני של מישפחה עם שחקנים מרשימים, כוויטוריו גאסמאני וארזונה סקילה, אחד הבימאים האיטלקיים המרתקים, מוצג כאן בסירטו האחרון, כשאת האינ-פורמציה משלים הסיומנטק-בטרנספורמציה הגונה. כדאי ללכת גם לסרט זה וגם לכל האחרים בסינמ-סקים.

עדנה פיינר

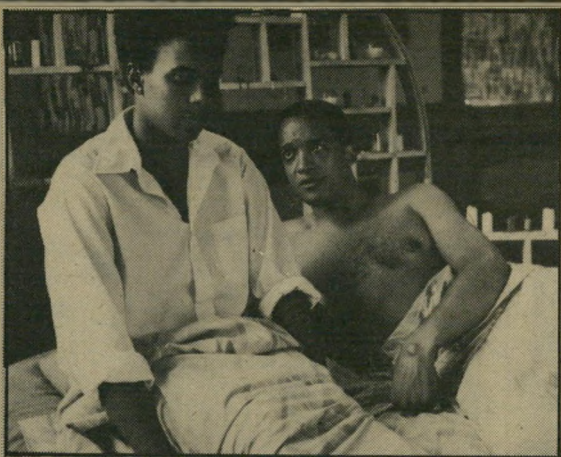
המלהיט
והמרתק

לא יכולה בלי זה (פרז, תל-אביב, ארצות-הברת) — דוגמה לקולנוע שוליים אמריקאי צעיר וחצוף, ה' מנסה לעשות דברים קצת אחרת.

הבימאי, ספייק לי, שסיים את חוק-לימודיו באוניברסיטת ניו-יורק רק לפני כמה שנים, משתדל לשבור את המיסגרות המקובלות של הסיפור הקולנועי. הוא מקפץ את הצופה ממקום בכל מיני המצאות, השאובות מצד אחד מן ה' טכניקות של הסרט האילם, ומצד אחר בעריכה מרוסקת בנוסח של החדש והימצאות בסינון וידיאו-קליפ.

התוצאה היא סרט רענן, לעיתים משעשע ולעיתים יותר מדי מתחכם, על צעירה נמרצת הזקוקה לשלושה גברים, כדי שישפיקו את כל דרישותיה מן המין השני. האחד מצחיק אותה (זה ספייק לי עצמו), השני מלהיט אותה והשלישי מרתק אותה. מה שיוצא דופן בכל הסיפור הזה הוא, שכל אחד משלושת הגברים יודע, שאין הוא אלא אחד מתוך שלשה. וכצפוי, זה הכלל אינו מוצא חן בעיניהם. על כן מנסה כל אחד לשכנע את העלמה שתוותר על השניים האחרים ותסתפק רק בו, וממליץ על מעלותיו האישיות.

האנרכיסטית הצעירה דווקא מסתדרת היטב עם שלושה (שלא לדבר על אופציות נוספות, הנפתחות לפניו במשך הסרט) אבל הלחץ עליה קשה מנשוא. בעיקר משום שקשה לה כל-כך לזוהר, ולווא על אחד מהם. מצב מעניין בהחלט, שספייק לי בעצמו אינו יודע איך לפתור, בסופו של דבר, כדי

נולה דארלינג וג'יימי אוברסטריט

שגם הסיום יעמוד ברמת הנון-קונפורמיזם שמציע החלק הראשון של הסרט.

בעזרת צוות שחקנים כושיים בלתי-ידועים — ובראשם טריסי קאמילה ג'ונס בתפקיד הראשי וג'יימי אוברסטריט — קורות לעצמי מושחר מכל מעצמו לפני המצלמה וקורא דרור לגמרי בהדרגה והן בהתנהגות, בתצפית דיאלוגים זרוקים מן השרוויל וצילום שחור-לבן אפקטיבי מאוד, משתעשע ספייק לי להנאות.

המהות הנסבלת
של הדורקים

גברים, גברים (לב, תל-אביב, נר-מיה) — הקומדיה הזאת היתה להלסי הגדול בארצות דוברות גרמנית, לפני שנה, אבל לא ברור לגמרי אם היא מתאימה גם למזג היס-טיכוני.

איש-עסקים צעיר ומצליח אינו יכול להבין מה מוצאת אשתו במאהב הזרוע שבחירה לעצמה. כדי להבין טוב יותר מה קורה לה, ואולי כדי להציל את הנישואין, הוא עוזב את הבית, עובר לגור עם המאהב שאינו מכיר את זהותו, מורש למעשה לתקופה מסוימת מן החיים התקינים שלו כדי לתפוס את מה שמסתתר מאחורי הצד השני של המטבע. בכל פעם שאשתו מגיעה לדירה שהוא מחלק עם המאהב, הוא מסתתר מאחורי תחמושת של נורילה, והבימאית דוריס דורי חוגגת חגיגה גדולה כאשר היא מציגה את שתי האלטרנטיבות המוצעות לאשה במפוקפקות למדי, ובוודאי כחסרות-בגרות וחוט-שידרה של ממש.

הבעיה אינה כל-כך עם המסר של דורי, שאפשר לקבל אותו כפי שהוא, אלא עם העובדה שחיא נוטלת על עצמה משימה קשה ואינה עומדת בה אלא חלקית. כאשר מדובר בסרט שבו שלושה אנשים בלבד והעלילה כולה מבוססת על קומדיה של טעויות מכוונות, צריך דמיון מורה שזורים הברקות ללא הרף, בקצב רצחני, כדי לשמור על העניין של הצופה. דורי מתעייפת מדי פעם בפעם, בעיקר בטיולים הארוכים של שני הגברים במעלה ובמורד מדונות דירתם המשותפת.

אווה אוכסנקנכט והיינר לאוטרבך

בעיה נוספת היא שרק שחקן אחד מבין השלושה נכנס עד הסוף לרוח של מה שצריכה להיות קומדיה אנארכית. זהו אווה אוכסנקנכט, המגלם את המאהב שאינו מבין בעצמו מה בדיוק רוצים ממנו. שני האחרים, שנדרשים אומנם בהתחלה להיות מרובעים שנמתחים במהלך הסרט, עושים זאת רק בזמירות רבה. אולי זה חלק מן המסר, הנוגע לבורגנות הקפואה שאינה מצליחה אף פעם להשיר את דמותה המשעממת עד הסוף, אבל זה לא כל-כך לטובת הסרט.

רמזים
חושניים

מעקב חושני (ליפור, תל-אביב, ארצות-הברת) — מותחן צנוע ומעצבן זה, הניתא בחובו, מוסרט השכל מסוכן, היה מתאים בהחלט

ברוחו לבריונים הפוליטיים המנסים להצדיק אלימות, בטענה שהקורבנות הם אלה המביאים אותה על עצמם. סיפורה של מעצבת חלונות-יראווה צעירה (דיאנה ליין), שדמיונה הפרוע מציג את אש בקרבי של מופרז — המאמץ שהיא התשובה לכל תשוקותיו האפלות — מגלה את כל הקלפים כבר בשלב מוקדם ביותר. הגברת הצעירה נוחתת כאילו משמיים, כדי להציל את עקומת המכירות הצונחת של כולבו ענקי. היא שולפת בובות מן המחסן, מציבה אותם בתנוחות פרובוקאטיביות ובלבוש חושפני, רומזת לפעילות מינית טבולה בקורטוב של סאדיזם המאיים להתפרץ — והנה כבר התמונים מצטופפים מול החלונות לראות את יצירותיה, מציגה לה חוזה לזמן ארוך, ובמקביל, הפסיכופאט העולב בבניין הסמוך ואינו חדל לעקוב אחרי יצירותיה המתחדשות, מתחיל להטריד אותה בטלפון ולחדור לתוך חייה הפרטיים. מכאן והלאה, כל צופה ממוצע יכול לנחש בדיוק מה השטית לקרות, ולמרות, שכל זה קורה, ישלש בדיקת מן הערטי בתחושה שבעצם גם הגברת נושאת במקצת האחריות לכל מה שקרה. כי הרי אילו לא רמזה בחלונות שלה על מה שמתרחש אצלה בתת-ההכרה, אולי הנבל לא היה נטפל אליה כלל.

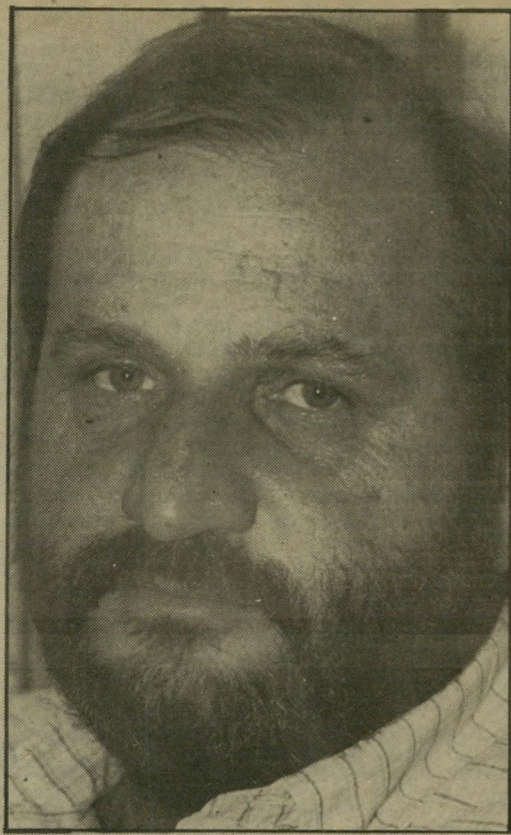

דיאנה ליין כבודדה בלי קופולה

זה בעצם הרעיון היחיד — רעיון מסוכן ופאשיסטי לכל הדיעות — שאפשר למצוא בתסריט דל ושטות, שיגרתי ומשעמם, שבו אף לא אחת מן הדמויות מעוררת איזושהי סקרנות. דיאנה ליין בלי קופולה אינה יודעת לעשות הרבה מעבר להסרת הבגדים והצגת פנים זועפות, ואילו השובותה קארן ארתור, שהיתה פעם להוטת לעניינים פמיניסטיים, מרחיקה לכת הפעם קצת יותר מדי, וכמעט שמצדיקה את הגבר התוקפן, האנס והרצחני.

מימי מנשה העולם הזה

אמא סאן

ציון צבי-העולם הזה

דליה גוטמן: „אקסודוס” היתה הרוסה לכן שרפו אותה!”

שעתיים של אקסודוס בטלוויזיה הישראלית החכימו חלק גדול מאיתנו. הרבה פרטים חדשים למדתי על אור ניית-המעפילים המפורסמת ביותר בהיסטוריה. אבל בסוף התוכנית נשארה לי בעיה. מה קרה לאוניה עצמה? למה אין היא ממוקמת באיזה חוף ישראלי ומשמשת מוסיאון או אתר היסטורי?

שאלתי את דליה גוטמן, מפקדת התוכנית בטלוויזיה מה קרה לאוניה עצמה.

פשוט שרפו אותה. היא היתה במצב הרוס לגמרי, וכנראה אי-אפשר היה לשפץ אותה. אז יום אחד שרפו אותה, ואין זכר לאקסודוס, מלבד הזיכרונות והסיפורים.

● דליה, איך היתה העבודה להכנת התוכנית? איך התחלת?

לי היה חלוסי-חיים, להביא אוניית-מעפילים שלמה לאולפן ולעשות תוכנית על ההעפלה. זה היה חלום שידעתי כי לא יתגשם. ופיתאום יעקב אגמון פנה אליי והציע לעשות תוכנית על אקסודוס. מה שאני ידעתי על הנושא זה פחות או יותר מה שכתוב בספר המפורסם של ליאון יוריס. כשהתחלתי לחקור, ראיתי כמה הרבה אני לא יודעת, והבנתי שצריך לעשות תוכנית. במשך חודשיים שוטטנו בארץ, תמי גרוס, התחקירנית, ואני. דיברנו עם עשרות אנשים, שמענו סיפורים מעניינים. האנשים עשו לנו כיי נוסים איזוריים. הקבוצה ההונגרית נפגשה לחוד, קבוצת הנוער הציוני, הצרפתיים.

● אני מבירה שכמו תמיד, חלק מהאנשים, שהודו-מנו לאולפן ולא דיברו, נעלבו?

זה נכון. ראגנו להגיד לכל אחד שאולי לא ייצא לו לרבר, ואם הוא ידבר אולי זה יירד בעריכה. אבל כמו תמיד, עם כל ההסברים, היו אנשים שנפגעו. זה אחד הרברים שתמיד גורם לי צער, שבסוף יוצאים אנשים מאוכזבים, אבל אין, כנראה, מה לעשות נגד זה.

טלוויזיה

● איך השגתם את הראיון עם פרנסואה מיט-ראן?

זה היה קשה מאוד. הפעלנו רשת גדולה של מבקשים, הפעלנו את הלובי היהודי, והוא לא הסכים. בסוף, איכשהו, הוא השתכנע שזה ראיון נוסטאלגי בלבד, והוא הסכים.

● עוד נקודה שמעניינת אותי: למה שימשה האו-ניה לפני שהסכה לאוניית-מעפילים?

זו היתה אוניית-שעשועים אמריקאית בשם פרוידום וורפילד. שנוערה ל-120 זוגות של נופשים, עד שקנו אותה והכניסו אותה להיסטוריה של העם היהודי.

● דליה, את עובדת של מחלקת-הבידור של הטי-לוויזיה. האם שני חלקי הסרט נחשבים בעיני הטלוויזיה כבידור?

באמת, הפעם זה נפל בין הכיסאות של בידור ותיעוד, ואני מקווה שהצופים נהנו והשכילו. (דניאלה שמי')

רפי שדה: „מלונאי אילת אינם אובי המיסים של העיריה!”

ועדת-השרים לענייני-ההגנה החליטה, בהמלצתו של ראש עיריית-אילת רפי הוכמן, לגבות מס-הגולגולת מכל תייר השוהה באילת. הוכמן דרש כי כל תייר המגיע לאילת ישלשל לקופת-העיריה בין חצי דולר ל-80 סנט עבור שהייה בעיר-הנופש הדרומית.

מלונאי אילת כועסים. שאלתי את רפי שדה, מנכ"ל חברה שיש לה ארבעה מלונות באילת, ממה החשש.

מס-הגולגולת, או — כמו שרוצים לכנות את המס בארץ — מס-תייר, ייקר את אילת, ואת שירותי-התיירות שהיא מעניקה. אני חושב שמלונאי אילת לא צריכים להיות גובי-המיסים של העיריה. זה לא תפקידנו, וזה לא צודק.

● מה סירדו, „גובי המיסים”?

אנחנו נגבה מכל תייר את מס-הגולגולת. המס יעבור לעיריית-אילת, ומי יתן לדינו שהעיריה לא תחליט להשתמש בכסף הזה לשיפור פני העיר אילת לתושבי אילת, במקום להשקיע אותו בשיפור התיירות, כמו שצריך להיות?

כולנו מכירים את המקום שבו אנו חיים. הכסף שייגבה יכול להיות מושקע בשנת-בחירות לטובת אורחי-אילת, ולא לתיירים.

אילת

לא תיירי אילת הם הבוחרים את ראש-העיריה. זאת עושים תושבי אילת, וראש-העיריה הוא שיהיה לאן להעביר את הכספים.

● כמה כסף ייגבה במס-הגולגולת?

מדובר על כמיליון דולר לשנה. זהו בהחלט סכום הגון, היכול לעזור לתיירות. אנחנו חוששים, ולדעתנו די בצדק, שזה בעצם יעבור לתושבי אילת.

● יש עוד מקום בעולם שבו גובים מס-תיירות?

כן, בשווייץ. זה נקרא מס-נופש. ובניירורק גובה העיריה מכל תייר מס עבור השרותים שהיא נותנת לו.

● אם בכל מקום בעולם כן, למה כאן לא?

אנחנו לא מחקים את כל הדברים הטובים בעולם, ואין מקום לחקות דווקא את מס-הגולגולת. כשהייתי בניירורק רגזתי תמיד על-כך שאני צריך לשלם מס לעיריה. בניירורק זה לא ישראל ולא אילת, ואנחנו כאן צריכים לשפר את התיירות, ולא להכביד על התייר. (רונית אנטלר)

ניצה שפירא-ליבאי: „בצמרת צה"ל יש צוואר- בקבוק לגבי נשים!”

קצינת-ח"ן ראשית בצה"ל, אמירה דותן, סיימה את תפקידה. את מקומה תפסה חדווה אלמון, שהצליחה לה-ניע לתפקיד הרוס ביותר לאשה בצבא.

שאלתי את היועצת היוצאת של ראש-הממשלה לענייני-נשים, ניצה שפירא-ליבאי, מדוע בכלל יש צורך בקצינת-ח"ן ראשית.

יש הרבה מאוד דברים בצבא, מבחינת מעמד האשה, שעדיין צריכים לפתח. יש, לדעתי, כר עצום לפעולה לשינוי בתפיסת תפקיד האשה, ודווקא בצבא. עדיין צריכים לפתוח לפני הנשים תחומים חדשים כעבודה, בהתייחסות הפיקוד. ובעיקר, עוד לא נגמרה המילחמה נגד הגישה הסטרייטית לאשה.

● למה את מתכוונת?

הצבא הוא מעוז השוניזם. זהו מעוזם של המצ'ואים והלוחמים. יש מקום לטפל בתפיסה נכונה של האשה במעוז זה. אשה הסובלת מהטרדות מיניות — שיהיה לה אל מי לפנות. וכמובן, שיפסיקו להתייחס לאשה כאל מוכירה, משרתת או חברת-כילויים. יש בצבא אפליה, דיעות קדומות. לא פתחו לפני הנשים את כל המיקצועות. זה דבר שדרוש בו שינוי. עוד אין לנו הפתיחות הקיימת בארצות-הברית.

● אבל למה דווקא קצינת-ח"ן, ולא קצינת-ח"ן?

כי אין כמו הנשים המכירות את מצבן. האשה מודעת יותר לאפליה, לדיעות קדומות. יש לה הרגישויות הנכונות לטפל בבניית האשה בצבא. היא המודעת לסטרייטיזם, והיא שצריכה לפתור אותם.

צבא

● אם כך, למה שלא ימנו בצבא קצין מיוחד לעניי-נייני-נשים, למשל? גם להם יש בעיות מיוחדות!

הג'ינג'ים אינם שונים. הם לא נתפסים כדבר שונה, אחר. בעוד שלצערי הנשים עדיין נתפסות כך.

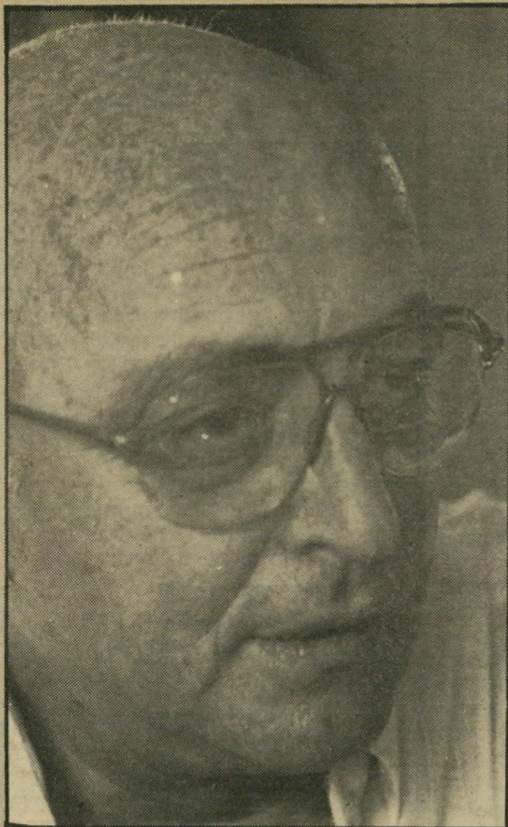
● ולמה בעצם לא קצינת-קשר ראשית, או קצינת-רסואה ראשית? למה רק קצינת-ח"ן?

אני בעד לקדם נשים לדרגות גבוהות. אבל על זה יש כל הזמן מאבקים. תמכתי, למשל, שקצינת-ח"ן ראשית תשב בוועדת-המינויים בצמרת צה"ל. צה"ל לא כל-כך הסכים, והגיע לפשרה באמת לא ברור מדוע לא תהיה קצינת-קשר ראשית אשה. אבל בצמרת צה"ל יש צוואר-בקבוק, שנשים לא מגיעות אליו.

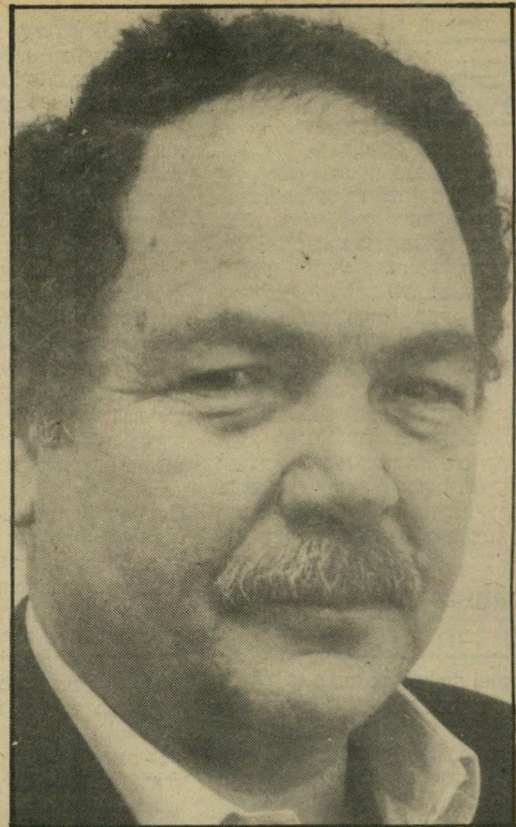
זו תקופה קריטית. צה"ל מתחיל טיפיקטיזם בהתייחס לאשה כאל מפקדת העומדת בראש מערכת, אבל עם כל הפתיחות יש עוד הרבה מה לעשות שם. (רונית אנטלר)

ציון צמירי, רועלים הזה

עוזי קרן

צדוק לזנובסקי:
„אולסי קיבל די. אך צדיכים לעזור לו!”

אם מכבי תל-אביב ומישרד-החינוך יבקשו זאת, יתחיל משחרר-האסירים חרות לפיד לפעול למען שיחרורו והחזרתו ארצה של כוכב מכבי תל-אביב לשעבר, אולסי פרי. עוד לא ברור מה יוחלט במכבי ובמישרד-החינוך, ולכן פניתי לאוהד מושבע של קבוצת מכבי, צדוק לזנובסקי,

ספורט

ושאלתי אותו האם לדעתו צריך לפעול לשיחרורו ולהחזרתו ארצה של אולסי פרי.

לפי דעתי, צריך לפעול לשיחרור אסירים, וצריך לנסות לשקם אותם, ואני לא אומר את זה מפני שאולסי פרי היה כוכב גדול בישראל. צריך לעזור לו כאדם, ולא כשחקן כדורסל.

● כלומר, לנסיון להוציאו מהכלא האמריקאי לא צריך להיות קשר לזכויות שיש לו בספורט הישראלי?

בשביל מה שהוא עשה בשביל הכדורסל הישראלי הוא קיבל תמורה מלאה. גם כסף, גם כבוד וגם הערצת-המונים. זה צריך להספיק.

● ובכל זאת, אתה בעד לשחררו ולהביאו ארצה? כן, צריך לתת לו צ'אנס להשתקם. ויש לי הרגשה שהוא לא יאכזב. (דניאלה שמ')
 יאכזב.

אורי פורת:
„בשום פנים לא אפסיק לדווח על שפיגלר!”

דקירות-סכין. מכות. יריקות. איומים. קללות וחרפות. זהו הישג השבת האחרונה בכדורגל במיגרש אחד. בבלומ' פילד.

צוות של מחלקת-הספורט בטלוויזיה יצא לסקר את ה"מישחק. הצוות ירד לדשא וביקש לצלם מקרוב את הספסל הבית"רי, את המאמן, ההנהלה ושחקני הספסל. מאמן בית"ר ירושלים, מוטלה שפיגלר, דרש מהצוות לעזוב את המקום. לטענת צוות-הטלוויזיה, לא הסתפק שפיגלר במילים. הוא ירק לעברם, קילל, בעט בצויד וצעק לחברי-הצוות כי הם "מסיתים" ו"חוליות".

ביקשתי לברר עם מנכ"ל רשות-השידור, אורי פורת, מה בכוונתו לעשות.

מינתי חוקר, קצין-הביטחון של רשות-השידור. הוא יברר מה בדיוק קרה שם על המיגרש. אז אוכל להסיק מסקנות, ולדעת מי בדיוק אשם.

● מדוע לא הגבת כבר במוצאי-שבת, ואסרת לש"ר את המישחק של בית"ר?

ספורט

כי הציבור אינו אשם והציבור לא חטא, וזכותו של הציבור היא לראות מישחק-כדורגל. אני לא מנהל בית-דין-שדה, ולפני שאני מחליט מי אשם אני צריך לברר.

● גם אנשי-ירושלים מסרו לעיתונות ששפיגלר הוא זה שקילל. מה יש כאן עוד לברר?

אני לא מוכן להסיק מסקנות לפני שהחוקר יברר את הנושא.

● בשיוני-המסקנות לסניף, ויתברר שאכן שפיג'ר לא הוא האשם, מה תעשה אז?

אני לא רוצה לעסוק בספקולציות. אני גם לא יכול להעניש ולנקוט סנקציות נגד אנשים שאינם מרשות-השידור. המטרה שלי היא להבטיח שצוות-הטלוויזיה ועיתונאים יוכלו למלא את תפקידם. אם אמצא ששפיגלר לא נהג כראוי, אפנה לממונים עליו. בשום מיקרה לא אחריים את בית"ר ירושלים, ולא אפסיק לדווח על שפיגלר. זו לא עיתונות חופשית. (רונית אנטרר)

נתן וולך:
„שבכפר-סבא יבנו כנסיות כמו ביפו!”

בחול-המועד פסח, בשנה שעברה, התקיים ביפו, ביוזמתה של עיריית תל-אביב, פסטיבל של מוסיקה ווקאלית. באותו זמן ממש התקיימה הווקאליזה בעכו. אנשי עכו אמרו אז שתל-אביב אינה נותנת להם סיכוי להצלחה, כי ברור לכל שתל-אביב תמשוך יותר קהל.

בחול-המועד סוכות, השנה, יתקיים ביפו, שוב ביוזמת עיריית תל-אביב, שבוע של מוסיקה קאמרית, ובאותו השבוע ממש ייערך שבוע המוסיקה הקאמרית בשרון בכפר-סבא.

האם תל-אביב, שמה רגל לערים הקטנות – שאלתי את נתן וולך, סגן ראש-עיריית תל-אביב וראש אגפי התרבות, הנוער והספורט.

שבוע מוסיקה קאמרית בכפר-סבא? אפילו לא ידעתי על זה!

● מה לא ידעת?

ידעתי אומנם שיש מקום בשם כפר-סבא, אבל לא ידעתי שהם מתכוונים לקיים שבוע של מוסיקה קאמרית.

● האם אין לכם קשר עם מחלקת-התרבות בערים אחרות?

בהחלט יש. אנחנו יושבים ביחד בוועדות-תרבות, ושם אני פוגש את אילנה ברנע, מנהלת מחלקת-התרבות של כפר-סבא, אבל היא לא אמרה לי מילה וחצי מילה על התוכניות שלהם.

מוסיקה

● ועכשיו ברור לך שאם מישוה ירצה לשמוע מוסיקה קאמרית, הוא יעדיף את המיבחר הגדול ביפו ויססח על כפר-סבא?

מה אני יכול לעשות? כשכפר-סבא יבנו כנסיות כמו שיש ביפו, אולי אנשים יסעו גם לשם. עם כל הכבוד, אין מקום אחד בארץ אינו יכול להתחרות בתל-אביב, שהיא בירת-התרבות של המדינה. לנו יש יפו על כנסיותיה, יש לנו ידע עצום על אירועים כאלה, ויש לנו גם אמצעים.

אם כפר-סבא או כל עיר אחרת בישראל תבקש מאיתנו סיוע, נשמח לתת לה, ואולי גם להתחשב. כמו, שאגב, עשינו בקשר לפסטיבל-הסרטים. נפגשנו עם אנשי הסינמטקים של תל-אביב, ירושלים וחפה, ועשינו יד אחת להצלחת העניין.

● אז למה לא תעשו יד אחת בעניין פסטיבלי מוסיקה ברחבי הארץ?

שיבקשו, אז נעזור. (דניאלה שמ')

(המשך מעמוד 10)

שעשיתי, אבל המיסמכים והעוכרות מעידים על עצמם. אני פחות-פחות מהראיון, אלא, תשמרי עליי.

נבוא המשיח

המעלה הגדולה ביותר שלי היא כושר הדיבור והשינוע שלי. מאיר גבאי, מי שהיה מנכ"ל מיש רדיהמישפטים, תמיד היה מנחה אותי: "אתה, גשית תמיד לבכירים ביותר. מקסימום — יגידו לך לא, אבל עם כושרהשינוע שלך, אני מפקפק בכך..."

חוצ מזה, אני מתיידדת מהר מאוד,

אתיה בת 16

סין חדרה בזאת לפרסיוני

אם כי גם קונה שונאים במקביל. לצד יריידי הרבים, יש כמה אנשים שהשם שלי מעביר בהם צמרמורת. חוצ מזה, אינני נחשבת לאשה טיפשה במיוחד ואני מאמינה בעבודהעבודהעבודה. בעיקר אני מסתמכת על כושרהשיכ נוע.

למשל: הוזמנתי לכנס הבינלאומי על פשיעה. החלפתי ברחילי ורחימו את השופט גבי כך. מוכן שהתכוננתי שיתקפו את מדי נתיישראל, על מדיניותה כשטחים, וי כל הנושאים הרגילים.

ככנס בלסו הנציגים הערביים. ריב רודיברו, עד שקמתי ואמרתי: "דיבר תם על פשעים נגר קשים, נגר ילי רים, נגר לאומים, שכתם רק סוגי ש ע אחד — מה עם הפשיעה נגר נ שיס? אונס? רצח על רקע כבוד המיש פחה?"

לפתע נשמעו מחאות-כפיים סוע רות. זכיתי ברשות-הדיבור, ובאירוע נ דירי: במקום שישראל תותק, כמו ת מדי, ישראל הוכילה יומה חיובית. הצ לחתי להסית את הנושא.

שכת האהבה

שי מה של שימחה השתרב לכר תרות אגב שערוריה שצבטה לבכות. אביה ז"ל חי עם השחקנית לאה רגנית, וסיפור-אהבתם תועד בכ תבה יפה. האב היה מעורב בתביעה מישפטית. התובעת היתה בתה של רגנית, השח קנית אוהלה הלוי, (אשתו הראשונה של שייקה אופיר). בעוד שאוהלה ריברה על רכוש, כספים, ירושה, ריבר הישיש החר לה בשפת האהבה, ולא הבין בדיוק מה רצו ממנו.

כמה חודשים. סיפרה לי שימחה השבוע: "אבא שלי היה בן 80. הוא חי עם רגנית כמו זוג יונים. זהו סיפור מופלא, איך שהם פגשו

זה את זה במכולת. אבא לקה בהתקף-לב בדיוק בעת שרגנית נפטרה. כל מה שהוא רצה היה לגמור את חייו בדירתה. "אוהלה הלוי רצתה להוציא אותו משם. היא הגישה תביעה. "אני שהיתי אז בחו"ל. אמרתי לה: חביבה, אני ואבא שלי לא מעוניינים בשום ירושה. אבא פשוט רוצה להיות עם הזכר של רגנית."

"ניסיתי לשכנע את אבא לעבור לדירה אחרת. הוא ענה לי: "אני פשוט רוצה להיות ליד התמונות שלה, עם האווירה..." הוא עזר כל העת סרט שחור. בסוף הסכים ללכת לבית-אבות בניבעתיים. משם נאלצתי להעביר אותו לבית-החולים. הוא היה חולה בטרסן. ישבתי לידו חודשיים. פעם הגעתי לשיא בן 72 שעות רצופות.

הייתי כל כך עייפה, עד שנדרמתי תוך כדי נהיגה, וכמעט נהרגתי. "חצי שנה אחרי מות רגנית, הוא נפטר. ישבתי לידו כל הלילה, והרגשתי איך הוא רועך והולך. הוא נפטר לי כדריים."

הבמיניסטיח התרכנו

אצלנו בבית, אני היתה מאד פעלתנית. לא חינוכו אותי ואת אחי. תי באורח שונה מהחינוך שקיבל אחי. אחותי היא מורה, ואחי רופא. כשהייתי קטנה רציתי ללמוד מישפטים. כל הש נים היה לי חוש-צדק מפותח.

ניתן לומר שהרעיות שלי הן פמיניס טיות. אני רוגלת בזכויות האשה, ובעיקר — במתשויוןיוון-הודמנויות לגבר ולא שיה.

אני חוותי אישית את הקשים, כפל התפקידים, של הנשים. נוסף על הקר יירה שליגידלתי מישפחה במו ידיי, בלי עזרה.

אני מתגאה בארבעה ילדיי: הבכורה היא דוקטורנטית בארצות-הברית. עכ שיועכשו היא ילדה בן. הבת השניה היא ארכיטקטית מצליחה. היא עובדת בפרויקט של רם כרמי. הבן השלישי למד רפואה, ואילו הבן הצעיר, שהוא בן 18, התקבל כעת לטכניון. אני מקווה שיתאפשר לו ללמוד בעתודה.

כיום גם הפמיניסטיות המוצהרות התרככו. אפילו בטי פרידן עשתה סיבוב, והיא כבר לא כל כך קיצונית. כיום גם היא רוגלת כסיתיות בין קריירה לבין מישפחה.

הרעיונות שלי ברובם הם פמיניס טיים, אבל אני לא אנטי-גברים.

מי הכינור השני?

ב-1976 השתתפתי בכנס של אירגון הנשים באו"ם. זאת היתה הפעם הראשונה שהודמן לבעלי ללוות

פוס שקר, ולמדת את החומר ביסודיות במשך שעות הלילה. לפתע גיליתי שעומדים לצרף את ישראל לאיזור המיזרח-התיכון. הצעד הבא היה ברור: אלה יורקו אותנו ברוב קולות.

נגישתי אלהישובת-ראשואימיתי ש' אעזוב ברעש את הכינוס ואגרום למד בוכה. עדיף לנו כך, הסברתי לה, מאשר להיזרק. אחרי דין ודברים היא שאלה אותי: "אז מה ניתן לעשות?" עניתי: "ניתן להעביר את ישראל כי שקט לאיזור אירופה". וכך היה. הרגשתי סיפוק אדי. בינתיים המתין לי בעלי בליוקולנסטר כשעה, עד ש' הצלחתי להודיע לו. הרגשתי איום ונר רא. הוא דווקא נהג כג'נטלמן אמיתי, ורק ביקש שבפעם הבאה אודיע לו בעוד מועד. הצלחתי והרגשתי נורא.

מאז אנחנו נפגשים בחו"ל רק אחרי שאני מסיימת את שליחיותיי. חברות שלי נתקלו במצבים דומים, ואנחנו נוסעות ביחד לשליחיות.

הסורי ביד

ה ה היה ב-1985. נאמתי בכנס באי טליה. אחרי הנאום — הרגשתי ש' הותרתי רושם — ניגש אליי אדם ובירך אותי על הנאום.

שאלתי את האדם בטיכעיות: "האם תתמוך בי?" הוא נראה נבוך לשניה, אך מייד ה' שיב כנימוס: "כן, כן". הקונסול הישראלי, שהלך אחריי, כמעט התעלף. את יודעת מי זה היה? הסתכלת מה היה כתוב על התג שלו? זה היה ראשהימשלחת הסורית.

הפצצה הבלונדית

ישים לא תמיד מפרגנות אחת לש' ניה. היו גם מיקרים שבהם ייחסו נ' שים את הצלחותיי לצורותי החיצוניות. אבל אני לא מעוניינת לפרט מיקרים ושמות.

צורה חיצונית? פעם צולמתי באירוע עם השחקנית ז'אז'א גבור. ניגש אליי אחר-כך מישו והחמאי לי: "אני מעדיף אותך עליי..."

פעמים רבות אני מזכירה לאנשים בצורותי החיצונית את מרגרט תאצ'ר (אכן קיים דמיון מסויים, אם כי תאצ'ר נמוכה יותר ופחות מרשימה במציאות מאשר שימחה).

אחד הנציגים היפאנים באו"ם היה מכנה אותי תמיד: "הפצצה הבלונדית". הוא חיבב אותי והתכוון לכך שאני תמיד נלחמת על ריעותיי.

חוכמת צמודה

ני לא אהבת בגדים יקרים, ואינני מסתנוורת משמות. יש לי תופרת מזה 25 שנים. היא תופרת על פי הטעם

יועצת שימחה עם לאה רבין

נדרמתי תוך כדי נהיגה, וכמעט נהרגתי

איתי. בדרך-כלל הוא שיחק בנסיעות כינור ראשון, או שנטענו לאחר. הוא קנה כרטיסים לקונצרט והמתין לי בליוקולנסטר. היתה אז אווירה עוינת נגד ישראל באו"ם, וחיינו בחללוט-אגינו בתדירות גבוהה. אני טר מ'נורדיל (כולנו יוקרתית).

שלי, ולא על פי שיעצונות האופנה. אני עצמי יודעת לתפור קצת. לפי עמים אני עושה את הגימורים. כשהייתי עכשיו בניירורק, התלהבתי לא פחות מארכסנדרס' מאשר מבכל מ'נורדיל (כולנו יוקרתית).

הנזית קטנות

(המשך מעמוד 25)

תוך שימוש רב בעץ, במראות גדולות וברהיטים עתיקים. האווירה משרת מייד שכאן מוצגים בגדים איכותיים, ובכך רומזת לעוברים ברחוב מי הלי קוחה המתאימה ומי לא.

בעיצובה של שפיר ניתן לראות בגדים נשנים ואלגאנטיים מאוד, יש נטיה לשמרנות. ומיסחריות, והקווים המרכים של הרגמים המתחשבים בגוף האשה יעניקו להרבה נשים הרגשה נר חז כשחן יתעטפו בבגדים אלה.

המחירים: 90 שקלים לחולצה או למיכנסיים מכותנה; 155 שקלים לחד ציאתי-קלוש; 160 שקלים לשימלת-בוקר מכותנה עם כתפיות ומיקבצות; 260 שקלים לשימלה עם שרוול קצר ומיקבצות; ושמלות-ערב עד 800 שק' לים. המחירים יכולים להיות גבוהים יותר, אם המוכר כוזמנה אישית או בשימלת-כלה.

טון גברי. אורנה אלעמי (28) מתכננת בימים אלה פתיחה של חנות שניה באיזור כיכר-המרדנה. החנות ה' ראשונה שלה פועלת כבר שנתיים בר' חוב דיוגנוף. החנות הקטנה והצפופה מומינה אליה הרבה מהעוברים ושבים ברחוב לראות מה מסתתר מאחורי השש מודאדא (שילוב של המילים "מודה" ו-"דאדא", כשמו של זרם באמנות ה' מודרנית).

אין כל קשר בין צורת החנות לבין הרגמים המוצגים בה. החנות נראית

שימלה לעונת-המעבר (נני ואורנאמי)

מיקרית, אבל הבגרים, לעומת זאת, נר' אים כאילו תוכננו בקפדנות רבה. העיצוב, המושפע מסיגנון יפאני, מתבטא בקווים ארכיטקטוניים ואסי' מטרים, משולב בסגירות מעניינות ר מפתיעות שאינן מוכתבות מראש. כל אחת יכולה לכפתר את הבגר כפי שהיא רוצה. ישנו אלמנט של מישחק, גישה של אלתחחיות-עצמך-כל-כך-ברצי' נות.

ניתנת תשומת-לב לכל צידי הבגר — קיים אלמנט עיצובי גם מהצד וגם מאחור.

לא כל אשה תרגיש נוח בבגדים כא' לה. הם מתאימים לאשה הרוצה להת' בלט, והמוכנה להיראות שונה. זהו ביגוד מאוד אינדרוידואלי. עם טון גבי רי. הבגרים רחוקים מהגוף, מטשטשים את הקווים הנשניים, וגראים לפעמים כביגדיינינסקס.

המחירים: 129 שקלים לחולצת-כותנה; 169 שקלים למיכנסייפישות; 198 שקלים לשימלת-פישות.

שלא כמו שפיר, אלעמי איננה מא' מינה בתפירה אישית, וממילא אין לה זמן עכשיו עקב פתיחת החנות השניה. שותפה בעסקים הוא אביה, אשר דחה אותה, אחרי שנתיים של עבודה כשביל אחרים, לפתוח עסק עצמאי.

יצירותיהן של שפיר ואלעמי מתאי' מות לאקלים הידעתי, והנחויות של קניה בבית, עם המנטאליות הישראלית הישירה והלא-מצועצעת. בהחלט מצ' יריקים רכישת מלתחה בארץ.

תמרורים

הפרקליט שגבר על הנאצים

נבחר ♦ בקאהיר, כעמית-כבוד של המכון למישפט בינלאומי*, פרוי פסור (למישפט בינלאומי) נתן פייני ברג, 92, מי שהיה דייקן הפקולטה למישפטים באוניברסיטה העברית בר' ירושלים. פיינברג, מישפטן יליד ליטא, שהחל את הקריירה שלו כמנהל מח' לקה במישור (היחיד מסוגו בהיס' טוריה) לענייני יהודים בממשלת ליטא (שוריה) שתי מילחמות-העולם, התפרסם בשנת 1933 כפרקליטו של יהודי גר' מני (אחד ברנהיים, תושב שלזיה) עת אילץ פיינברג את ממשלת גרמניה הנאצית, בהוראת חברה-לאומים (קור') מו של ארגון האומות המאוחדות) לה' תיר לאותו יהודי להגר מגרמניה כש' הוא מוציא את כל רכשו הרב עימו.

שתי הנשים ב-1,788 חדרים

הוכרז ♦ תוך כדי מחלוקת, כאשר נמצאו כאלה שהציעו את התואר לאליל נכסי דלא-ניירי יפאני, כאיש העשיר ביותר בעולם, שרכשו נאמר ב-25 מיליארד דולר, הסולטאן חסן אל-בולקייא, 41, שליטה של נסיכות ה' נפט הועירה (150 אלף תושבים, 6,000 קילומטרים מרוכעים) ברוני שבדרום מיזרח אסיה. אל-בולקייא, הצוער ב' ראש מיצער 132 מיליארדי הדולר רים בעולם, נשוי לשתי נשים, שילדו לו שש בנות ושלושה בנים, מתגורר בארמון בן 1,788 חדרים והעניק, לפני שנתיים, כלאחר יד, 10 מיליון דולר לקונטרס הנחלמים במישטר הסני דניסטי בניקרגואה, תרומה שלא הגי' עה כלל ליעדה, אלא נעלמה בדרךה לבנק שווייצי.

אלוף-מישונה על הסוס

זכה ♦ בלטקיה הסורית, במדל' ייתיהוב בתחרות רכיבה על סוסים, במיסגרת מישחקי הים התיכון, באסל אל-אסר, 25, בנו בכורו של שליט סוריה, תאפט' אל-אסר. אל-אסר הצעיר הוא מהג'נרס-בניין בהשכלתו, המשרת בצבא הסורי בדרגת אלוף-מישונה.

הספר קצר בידיש פשוטה

נפטר ♦ בירושלים בגיל 89, יע' קב יצחק סופר, יליד ירושלים הע' תיקה שנודע כאמן במלאכת הכנת בתי תפילין (המכילים את קלף הקטעים המקורשים) לקהילה החרדית. לסופר, שלמד את מלאכתו אצל אמן ירושלמי מפורסם לא פחות, ששמו העיד על מלאכתו, נתנאל תפילינסקי, נישא, ליד קברו בהרהיטות, הספר קצר ביו' תר, לפי הנוסח שננטע בשעתו על-ידי רב חרדי אחד שהציע כי בהספרו הוא יתואר רק כ"אלטער ירושלמער איד" (יהודי ירושלמי קשיש).

המוכס שידע כיצד לחיות

נפטר ♦ ברס אליהיימה, אחת משבע נסיכויות המיפרץ הפרסי, בגיל 147, מוחמד סלים ג'זמעה, הק' שיש שב-200 אלף תושבי הנסיכויות. ג'זמעה, מוכס לפי מקצועו, שתיפקד עד יומו האחרון ושהותיר מאחוריו אל' מנה בת 95, שלושה בנים ו-117 נכדים, נינים וריבכים, ייחס, בעודו בחיים, את ארכות-ימיו לתפריטו הקבוע שהוגבל לרובש ורגים.

* סכן מחקר יוקרתי, שמושובו בז' נבה השווייצית, המקיים את כיוסויו, אחת לשנה, באחת מבירות 43 הארצות מהן באים 132 עסיתיו.

גבעתיים
חברים טובים

ח"כ מיכה חריש וראש עיריית גבעתיים, יצחק ירון, הם חברים טובים. לכן, בשבוע חריש מירון להרחיק מהרחוב שבו הוא מתגורר תחנת אוטובוס, נענה ירון לבקשה

מה קורה כששני פוליטיקאים קושרים ביניהם קשר הדוק של חברות? מי סובל ומי נהנה מאותה חברות ארוכת?

ראשי עירייה ירון וראש חריש, ככה זה בארץ

ח"כ חריש

זה הופך את הבית לניהול

שנים? איך משפיע הקשר החברי על חייהם של מאות תושבים, ומה עלה בגורלה של תחנת אוטובוס שכונתית? זהו סיפורם של חברי הכנסת מיכה חריש וראש עיריית גבעתיים, יצחק ירון.

"יש לי עימותים" 25 שנים מיכה ואני חברים טובים, אומר ירון, ויותר משמץ של גאווה נדחק לקולו. אני עבדתי הרבה כדי לעזור לו להיבחר לכנסת. כשרצה להיבחר כמוכ"מ למפלגה, עשיתי כל יכולתי לקדם את ענייניו. הוא יעזור לי להיבחר כציר לקונגרס הציוני.

אני מרבה להתייעץ איתו בעניינים עירוניים. יש לי גם עימותים איתו. לא זוכר מתי לא זוכר איזה עימותים. למעשה אין בינינו הרבה עימותים: אנחנו, הרי, חברים טובים. כמעט תמיד הולכים ביחד. רוגמה: מיכה הוא יו"ר החוג לשילוב במפלגה, ואני חבר בחוג.

אחרי שעברו סערות פוליטיות כה רבות בצוותא, נעזרים זה בזה, תומכים ומלקקים זה את פצעיו של זה, האם יניח ראשי העירייה לתחנת אוטובוס לחצוץ בינו לבין מיכה חריש? מובן שלא: חבר נאמן ומסור כירון לא יפקיר את ידי דווקא בעניין כה פשוט, כמו התחנה הראשונה של קו 31 בגיבתיים.

"רעש מחריש-אוזניים" במשך כמה שנים היתה תחילתו של קו 31 בגיבתיים ברחוב-מנורה. משם המשיך האוטובוס לירדאליה, לתחנה ה-מרכזית בתל-אביב, לרחוב אלנבי וממשיך לתחנתו האחרונה, מסוף כרמלית, בקצהו של שוק הכרמל.

התושבים, כמו חברת דן, העירייה ומישרד התחבורה ידעו כי תחנת-המרכזית צא ברחוב-מנורה אינה אלא תחנה ומי, נתי, עד שיימצא פיתרון נוח יותר, ברחוב גדול ורחב יותר.

לפני חצי שנה אישרו אגף התנועה במישרד, עיריית גבעתיים ומישרד התחבורה תוכנית לבניית תחנה חדשה. התוכנית אמורה להרחיק את תחילתו של קו 31 הלאה, אל מסוף כורזים בקריית-המלאכה. כך יתארך מסלול הקו ויחצה את רחוב מישרד-הירדן, יעבור דרך רחוב-מנורה, דרך-הגבעתיים, ומשם ימשיך לתל-אביב במסלול הרגיל. כך יוכלו תושבי מישרד-הירדן

מכתבים
מהנלא

רמבו, שחרר אותי!

איטליה, אבא מטריפולי. אני מתאגרף טוב, ספורטאי מעולה ובחור חזק מאוד. בעל כושר גופני נריר. אני מבקש, אילנה יקרה, לעשות

אסיר נחום

ידידים קוראים לי סטאלונה

זאת למעני. אולי יסכים סטאלונה לקחת אותי כאתגר. אני רוצה להוכיח את הכישרונות הטובים בי, שלא באו לידי ביטוי עד היום. תארי לך איזה פירסום יהיה לך אם אכן יחליט סטאלונה לשחרר

מיכתבים שונים ומשונים מגיעים למערכת מכתביהם, אבל אין ספק כי מיכתבו של עמוס נחום עולה על כולם. נחום (36) כלוא בכלא רמון, ועומד לסיים את ריצוי עונשו בעוד חודשיים. הוא ביקש ממני להתקשר בשמו עם סילוסטר סטאלונה, "רמבו", כדי שיהיה שחרר את נחום מהכלא. בתחילת 1984 נידון נחום לשנתיים מאסר בפועל, ולשנתיים על-תנאי, על שזרק רימון על אהובתו, אסתר קמחי ובעלה-לשעבר בני ברבר.

להלן מכתבו של נחום, המעיד על עצמו:

4.9.86
שלום לך, אילנה אלון. זוהי בקשה יוצאת-דופן. אני מבקש לפנות בשמי לסטאלונה ולבקש שאני אשחק לצידו בסרט. אך ישנה בעיה, אני בכלא. ואני רוצה לבקש מסטאלונה לשחרר אותי מהכלא — לא בסרטים, אלא במציאות! אני בחור שרירי בן 36, גובה 185 ס"מ, צבע-עור שחום. כן-תעורבות, אבא

שלט-התחנה בקו 31 איננו מאיצים בעריה...

רר אותי בעיקבות פניתי אליה. אני מוכשר מאוד במישחק, ולא פר חד מאתגרים. אוהב אותם ואוהב להסתכן. אני בן מול טלה. אומר משהו? נותרו לי עוד חודשיים וחצי בכלא, הזמן קצר והמלאכה מרובה. זוהי הודמנות חיי. סטאלונה אוהב ורורף אתגרים. אני בחור מוצק מאוד, אני מתאגרף טוב, רוכב על סוסים מעור

"רמבו"

אולי יסכים לקחת אותי

לה, רוכב על אופנועים, ואני מתאים לכל תפקיד. יש לי תמונות אצל סוכי נות-הסרטים של מנחם גולן. השחקן יוסי וירדנסקי ומושה אישי-סמית ז"ל נתנו להם בזמנו תמונות שלי. עברתי ילדות קשה בדיוק כמו סטאלונה. אני לא רורש כסף להשתקם, אלא אתגר. כדאי לנסות, אני דובר אנגלית על בוריה, וגרתי ארבע שנים באמריקה. ידידים קוראים לי "סטאלונה" או "רמבו".

כתודה מראש, הממתין בקוצר-רוח, עמוס נחום, קורא מושבע של העולם הזה. עד כאן מיכתבו של עמוס נחום. האם יש למישהו מהלכים אצל סטאלונה? אילנה אלון

משל-המיסים, תחנת-מוצא חדשה בד"ר הגבורה. תושבי הרחובות מישרד-הירדן ומנורה נאלצים לכתת את רגליהם מרחק רב עד לתחנה הראשונה של קו 31 או להגיע לדרום תל-אביב בשני אוטובוסים. ובינו של מיכה חריש שקט ורגוע.

סערה במכולת. במכולת השכונתית סערה. קשישים, נשים הרות ואמהות לילדים קטנים רוגזים. מלכה ביטרמן מנסה לארגן עצומה שתשילח אל ראשי-העירייה. "קורה לפעמים שאני נשארת בבית. מעדיפה לא לנסוע. עכ"שיו כל נסיעה הכי פשוטה הופכת למסע מפרך."

מתי עינב, המפקחת על התעבורה במחוז תל-אביב והמרכז: "התוכנית ל-העברת התחנה למסוף-כורזים אושרה ונחתמה כחוק. איננו מאיצים בעירייה לבצע, מפני שאין כאן דחיפות תחבורתית."

גבריאל שמש, דובר דן: "מבחינתנו אפשר להעביר את קו 31 למסוף-כורזים בכל רגע."

יצחק ירון, ראשי-העירייה, מהסס. אינו ממנה. עכשיו, אחרי שבעיות האקוסטיקה בביתו של חברו הטוב נפתרו, בודאי אין צורך לעשות דבר. "ככה זה בארץ, הכל נעשה לאט", הוא אומר.

שרה ליבוביץ

מזכירה אלקטרונית

SANYO

Panasonic

עם אפשרות הפעלה מרחוק

חיבור מזכירה לשני קווי טלפון

השכרה-מכירה

טל קוית בע"מ

אבן-גבירול 94, ת"א, 241915, 230971 טל.

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 790114-5-6

בשמירה על בריאותך ורכושך

1987

מי היה מסטול ליד סאדאת וממתי שימעון פרס הוא מזכירו של עוזרו

אנשים

בבית החולים הקריה בתל-אביב, שם היא מאושפזת לניתוח.

■ השחקן האמריקאי סיל' בסטר סטולונה, המוכר בכינוי "רמבו", ירד לשפתימה של תל-

קוד, פנה יורקובסקי לעבר החור גגים והתעניין: "איך היה?"

■ רסי איתן, יושב-ראש הדירקטוריון של החברה לכיסי-קלים בישראל, דחה הצעה לככב

בקרב, כביצוע של הזמר יזהר כהן.

■ שם נוסף מצטרף לרשימה השחורה — תרתי משמע, במיקר זה — של המבקרים בדרום-אפריקה: יצחק קול מחברת נ.ג. שקפץ לארץ-האפרטהייד לכי קור בן כמה ימים. איש-הקולנוע נטל עימו מצלמה, לתעד את אשר ראה.

■ כתב הטלוויזיה אהוד יערי, ששמו לא ירד מהכותרות במשך חודשים בגלל אשתו

בלברז: "פעם היה מארוקאייס" כין. עכשיו הוא מארוקאיי-מסר."

■ מצב-רוחו של יוסף ח' ריש, היועץ המישפטי לממש' לה, השתפר באחרונה, בעיקבות השיפור במצבה של יהודית, אשתו. היא עברה אירוע מוחי, שבעיקבותיו שותקה זמנית, אך כעת היא מתאוששת.

■ אחת מידירותיו של בועז אפלכאום, ראש לישכתו של שימעון פרס במשרד ראש-הממשלה, טילפנה ללישכה וביקשה את אפלכאום.

■ הפירסום בעיתון האמריקאי וושינגטון פוסט, לפיו היה הנשיא המצרי המנוח **אנוור אל-סאדאת** מכור לסמים, כבר כול, עורר את רוגזו של השר **עזר וייצמן**. וייצמן נשאל הש' בוע אם בפגישות הפיסגה עם אל-סאדאת, בהשתתפות **מנחם בגין** ורבים אחרים, "הבחין ש' סאדאת היה מסטול". "מה פית' אום מסטול?" הגיב וייצמן, "כר' לם סביבו היו מסטולים — רק הוא לא!"

■ כל מי ששואל לשלומו

טלי זלינגר הכתבת הצבאית, אשת-דבר, ביקרה בחערוכה של תצלומים צבאיים, ופגשה שם את הוריה, רות ועוריה רפפורט. גם רפפורט היה כתב צבאי — אבל במלחמת-העצמאות.

אביב בחברת שומר-ראש אחר דים. תוך דקות ספורות התקהלו סביבו כמה מעריצים, שעקבו בלהט אחר כל תנועותיו. השחקן גילה סימני-עצבנות ועוזב.

■ קשבה-רדיו **דויד בן-בסט** האזין לדיווחים שוטפים במיפרץ הפרסי. אחת הידיעות שקלט עסקה בתיאור קרבות שפרצו בין עיראק לתורכיה. הידיעה הועברה לרשת האנטי-סי האמריקאית, שאיתה מקיים הקשב קשר קבוע. אך מאחר והאפשרות לעימות בין עיראק לתורכיה נראית כליכך אבסורד-רית, הוא קיבל הודעת-טלסק המבקשת לאשר שנית את הידיעה. כן-בסט יצר קשר מחודש וקיבל דיווח מהחזית, המאשר שכוחות עיראקיים תקפו בגבול התורכי-ריכוזי-כוחות, אך שהעיי מות המקומי לא התרחב.

כתבתה המסכמת את האירועים והאנשים של השנה בטלוויזיה.

■ השם צ'יצ'ולינה מהלך אי-מים על החרדים בארץ הקודש. כוכבת הפורנו ההונגריה-איטלי קית, **אילונה סטאלר**, שנכ' חרה לפרלמנט האיטלקי, עדיין לא הגיעה לארץ, אך המלונאי הירושלמי **דני אסא** נרתם למסע חיפוש הצ'יצ'ולינה הישר-אלית, ונתן את החסות לתחרות שהיתה אמורה להתקיים במלונו. אך יום אחרי פירסום המודעות הוא קיבל שיחת-טלפון אנוני-מית, שהזהיר מפני קיום התחרות. המקור שהזריח כנציג ה' פלג החרדי בעיר, אף איים בהפי' עלת אלימות כלפי אסא. אחרי התייעצות עם עוזריו החליט המלונאי לוותר על העניין.

■ את פני ראשי-השנה העבריי קיבלה המנחה **ריבקה מיכאלי**

אודי בן-אליעזר וינו של דויד בן-עוריו, עם אביו. הדד יריב בן-אליעזר. אודי (17) סיים עכשיו את לימודיו בבית-הספר, ונרשם לעתודה באוניברסיטת תל-אביב. אם לא יתקבל ללימודי-מישפטים, יתניס לצבא. כשהיה בן שלוש, מת בן-עוריו, אבי סבתו של אודי, נאולה. בבית-הספר לא קיבל יחס מיוחד. רק כשלמדו בעשור ההיסטוריה על בן-עוריו, נשאל דווקא אודי מיספר הנשאלות הרב ביותר.

חווה, נסע לתקופת-מה לחו"ל, וישוב רק בעוד חודשיים.

■ הנוכחים בשימחה מישפח'תית של אחד מעובדי יריעות-אחרונות, בשבוע שעבר, הופתעו כשעורך העיתון, **דב יורקוב** סקי, הפגין את יכולתו בריקודי טאנגו ופסדובלה. משסיים לרי

איננו, נענתה, "מדבר מזכירו האישי..." משזיהתה האשה את קולו של "המזכיר" — קולו של שימעון פרס — נבהלה, סיימה מייד את השיחה ואצה לספר לכל את אשר אירע לה.

■ אפלכאום עצמו חוטא כתיבת שירים. אחד מהם יוסר

של חבריה-הכנסת **מיכה רייסר** בימים אלה, וזכה בתשובה הסר' קסטית: "מחכים, מחכים..." הכ' וונה היא לפירסום מסקנותיו של היועץ המישפטי לממשלה בתיק **מיכאל אלבין**.

■ הבדיחה האחרונה על ח"כ **צירלי ביטון** (ולדוברי-ידיש

א. בירמן את רפי

שרותי גביה ואבטחה בע"מ

■ טיפול בשיקים ללא כיסוי בכל הארץ כולל במגזר הערבי
■ גבייה וביצוע צווי מעצר וצווי עיקול ■ ביצוע פסקי דין ופינויים
■ בלדרות לחו"ל ■ אבטחה מיוחדת ■ שומרי ראש

חולון, סוקולוב 13, טל' 5053129, 5053181, 03-854233
חיפה, החלוץ 27, טל' 666269, 04-641711
ירושלים, המלך ג'ורג' 16/6, טל' 02-246842
ביפ-א-קול, טל' 02-224341, מנוי 6555, בירמן

נתניה, רמז 15, 053-619093
איתורית, טל' 03-7549111, מנוי 6444, רפי

בקרב יפתח סניפנו בבאר-שבע

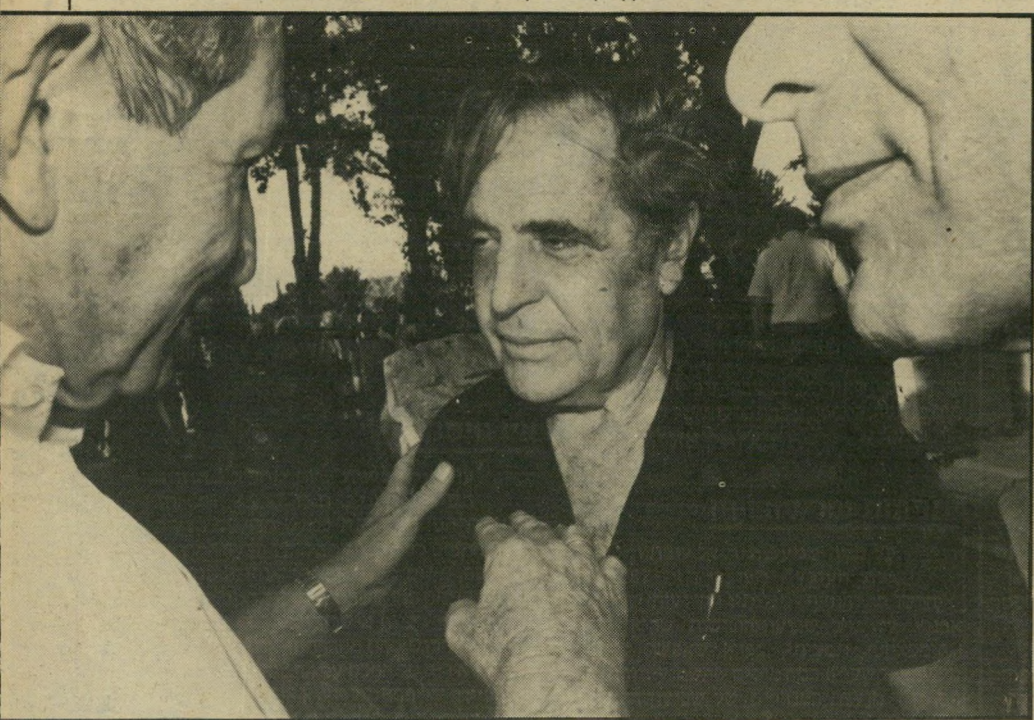

ציון צפיר, תעולם הזה

ציון צפיר, תעולם הזה

לקה הערבית של הפלמ"ח פנש את אישה-רגול רפי איתן (בתצלום, מרכיב משקפיים). המשורר חיים נורי (בתצלום למטה). שטפד לסבוקין. נשאר שומר מול קיברו של טבוקין בנפו, אחרי שהתפזרו שאר האבלים. טבוקין נקבר במסע חילווי, כאשר כמעט כל הנוכחים היו נלוויראש.

הסופר הניע להלוויית יוספליה טבוקין בעין-חרוד כשהוא חבוש מינבעת, שעה שכל יתר הנוכחים היו נלוויראש. הוא שוחח ארוכות עם שימעון אבידן, שהיה מפקד חטיבת יבעתי (בתצלום לימין). ירוחם כהן (בתצלום משמאל) איש המח

איגון פון-סירסטנברג שא- שתו היתה יהודיה ממוצא בלגי, שהיא כיום מעצבת-אופנה ידועה בארצות-הברית. כדי להעי- לות נשכחות, המשיכו השניים בסעודה במסעדה המפורסמת צבי הזהב, המהווה מקום-מיפגש לחברה הגבוהה האוסטרית.

■ בעיקבות מותו של המשר- רר **אבא קובנר** הופרכה אגדה ותיקה, שטענה כי הוא אחיו של ח"כ-ר"ח **מאיר וילנר**. העי- תונאים שטילפנו לביתו לשאול אותו מדוע לא השתתף בהלוויית אחיו, הופתעו לשמוע כי השניים הם רק בני-דודים רחוקים. מקור הטעות: הח"כ אכן נולד למישפ- חה בשם קובנר — הנקראת כך על שמה של העיר הליטאית קובנו — אולם שינה בצעירותו את שם-משפחתו, לכבוד עיר הולדתו, וילנה, גם היא בליטא.

■ **יהושע מאירי**, דובר מיפגלגת-המרכז, החליט להיכנס ברצינות לפוליטיקה. מאירי, שי- היה עיתונאי עד שהפך להיות דוברו של חבר-הכנסת **יצחק ארצי**, פועל כעת למען צבירת כוח במפלגה החרדית.

■ **חסן עיסא**, ראש הרסק הישראלי במישרד-החוץ המצרי, לקה בשבץ קל לפני כמה שבועות. עיסא החברותי והעליון מה- לים כעת בביתו וישוב לעבודה בקרוב.

דפנה ברק זוהר אהליאב

יודאיקה. באחת מהן נראה **הבא- בא סאלי** המנוח, מנהיגה הרר- תני של העירייה נתיבות, כשהוא מכרך את **שמואל פלטר** — **שרון**. הציור מצא חן בעיני פלטר, והוא החליט להשתמש בו בלוח-שנה מהודר שייצא ערב החג.

■ **האנימטור מייק פלידרי- באום**, בנו של איל-הספנות- והנפט הבינלאומי **ג'ק פלידרי- באום**, ביקר בזמן שהותו בארצות-הברית אצל מדיום ידוע- עה, שאמר לו שבגילגולו הנוכחי הוא חייב לעזור לילדים בכל דרך אפשרית. פלידרי-באום העורך סרטי-אנימציה לילדים, ואף כתב שני ספרים על כך, פגש בשוכו ארצה את **שלי חושן**, יושבת-ראש קרן יד ביד להצלת חיי-אדם, ואחרי שיחה קצרה החליט לתרום 25 אלף דולר לכיסוי הוצאות הנשף השנתי של האגודה. הוא גם הבטיח שיביא 100 אנשים מהצמרת הפינאנסית היהודית של בריטניה.

■ **מעצבת-האופנה עודד סרוביזור** חזר מפסטיבל-המור- סיקה בולצבורג כשהוא עמוס חוויות וסיפורים. האירוע המר- גש ביותר לגבינו הוא העלאת האופרה משה ואהרן של מלחין- שנות ה-20 **ארנולד שיינ- ברג**, שהפכה השנה למחאה- סמלית על כהונתו של **קרטי ולדהיים** כנשיא אוסטריה. שר- תף לעמדתו היה הנסיך הגרמני

ראיליבאי כיועצת-למעמד- האשה, לא ידעה דבר על סיכוייה לתפקיד.

■ **הצייר הרשל בן-חיים** עשה כמה ליטוגרפיות על נושאי

■ מה לא עושים כדי להשיג מקום ראשון בפסטיבל-המור- בי- ארץ? כשנה שעברה הביאו מניד- יורק את **ריבקה זוהר**. השנה החליטו "ללכת על" הזמרת הזר- תיקה **עדנה לב**, המתגוררת בארצות-הברית מזה שנים רבות. היא תשנה בארץ במשך כמה ימים, ולאחר-מכן תחזור לביתה.

■ יש גנבים ששקשה להבין את מניעיהם. אחר כזה חזר למלון הניו-יורקי שבו התאכסן הברון **דודו טופז** וגנב את המיזוורה, שהכילה את כל האבי- זרים שהובאו במיוחד מהארץ לצורך מופע היחיד שלו. חבריו עקצו אותו ואמרו שהוא כל-כך מפורסם באמריקה, שהמערצים שלו גונבים ממנו את חפציו האישיים.

■ אין זה רע כלל וכלל להיות דוברו של שרי-בלייטיק — כך סיפר השבוע **פילון שלום**, דוברו של **יצחק מור- דעי**. שלום, שכרע תחת עומסי העבודה עת כיהן מודעי כשר- האוצר, סיפר שכיום הוא מנהל אורח-חיים רגוע, וסדר-יומו מקוצר ביותר.

■ **רחל קרמרמן** שבה אר- צה לקראת החג. בתו של **יעקב מרידור** ואלמנתו של **יוסף קרמרמן**, שהוכרה כאחת המר- עמדות לרשת את **ניצה שפיר**

■ **נוסעים-נוסעים: מי לחל- ומי שלא** — לאילת. **מני פאר** ואשתו **קרני** החליטו להתחכם, ועלי-כן נסעו לאילת שלושה ימים לפני ראש-השנה, ושבו למרכז בעריבה-חג. בדרך-ם חזרה פגשו בהמונים הנוהרים דרומה.

■ **התוכנית מסני** הוקלטה תחת איומי סנקציות מצד הווע- דים השונים בטלוויזיה, ובכנס הגיעה ביום השישי למירקע. מני פאר ומפיק התוכנית, **חיים מלובן**, לא הופתעו לגלות קפה שפוף על סרטה-עריכה של הר- תוכנית. הסרט נקרע בעת השי- דור, ועם-ישראל נאלץ לצפות בשקופית המסורתית המוקרנת בעת תקלות.

■ **שחקן הבימה אברהם רינא** חגג בברלין, שם שהה עם תיאטרון, את יום-הולדתו ה-55. נשיא גרמניה, שבא לברך את שחקני התיאטרון, התעכב לידו והשניים נראו מפטפטים ומן-מה. משעטו הכול על רונאי וביקשו לדעת את תוכן השיחה, התעטף הלה במיסתורין וענה: "את זה תשאירו לי..."

■ גם מנכ"ל התיאטרון, **שמואל עומר**, חגג בברלין את יום-הולדתו ה-58. אשתו **דבורה**, שהכינה לו מסיבת-הפ- תעה, סיפרה שפגשה בו בגיל 17. "כבר אז", השוויצה, "ראיתי את הפוטנציאל הגלום בו."

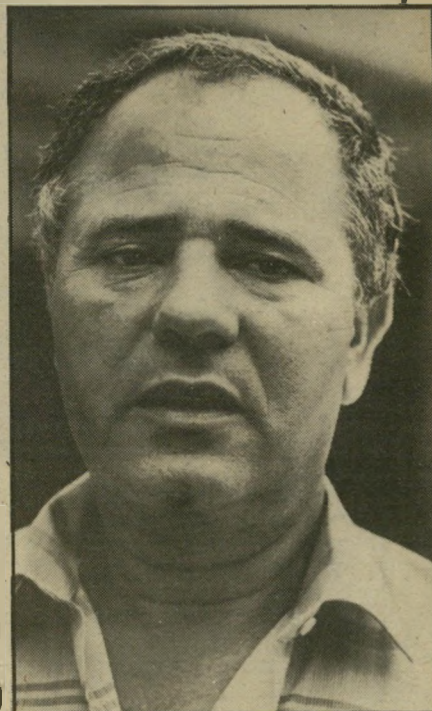
מלכת-המים לשנת 1969 ודומנית-צמרת, שפרשה לעיסוקים פרטיים, הצטרפה גם היא להורים המניעים לאירועים עם ילדיהם. דמיר הביאה את בתה דוראל, בת ה-12, למסיבת- הפתיחה של המעצב גרשון ברם, הישראלי הראשון שדגמיו נמכרים במועדוני הים התיכון במאורקו ובחוניסיה. דמיר, הממטטת לצאת לבידור, אמרה שבאה בגלל ידידותה עם המעצב, שאיתו עברה כיבת-דרך בתחום המיקצועי.

שרית דמיר

רחל מרחלת על כל העולם

הבית המקולל

האגדות על בתים מקוללים שייכים, בררר כלל, לסדרות ולבתים עתיקים באירופה, אך גם בישראל יש בית אחד כזה. בסביון, ברחוב הגדרות 61, ממוקם ארמון חלומי המוכר כשם קאזה בוכסן. את הבית המפואר, הטובל בכרידשא ועצי ברוש, בנה היהלומן אלברט סבאג, שאף הוסיף בריכה בגן המקיף את הבית. הסבאגים נהנו מיופיו של הארמון במשך זמן קצר, ואז, מסיבות לא-ברורות, נאלצו למוכרו. המזל הרע סיכך את היהלומן באובדן של שיבעה מיליון דולר, והוא נאבק כעת להחזרתם. את הבית קנה המיליונר היהודי מפרנקפורט, יוסליה בוכמן, ששיכן בו את אחיינו אילן קיביץ ואשתו השיננית חני אורגיל. הווג הצעיר והיפה בילה במישכן המלכותי במשך כמה שנים, ואירח כיד המלך את חוג ידידיו הגדול. אך המזל הרע רדף גם את בני-הזוג, והם התגרשו אחרי ארבע שנים, וכל אחד מהם פנה לדרך.

אלברט סבאג
ונכשיו: ר'נה כספי

הבית המקולל נשאר מיותר לזמן קצר, ואז נכנסה לגור בו ר'נה כספי, אחותו של עורך-הדיון רם כספי, מכנבי "הפגישה הילית". אח אחר, אסף כספי, אף הוא עורך-דיון, גר בשכונת באותו רחוב, בבית מספר 59. השמועות האחרונות אומרות שמישפחת ר'נה כספי אינה מרוצה ממעונה החדש, ומעוניינת להחליפו.

שיעשו את זה מהר, לפני שהמזל הרע יתרפק על שער חווילתם!

הבת השניה

למעצבה-האופנה ג'ידעון אוברזון יש שתי בנות, ר'נה וקארין. את קארין בת ה-24 הוא חיתן לפני חודשים בחתונה יוצאת-דופן בשפת-הים בהרצליה. התן, שלומי רביד, וכלתו הם בוגרי החוג לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב. הכל כירכרו סביב הבת הבכירה, ושכחו את הצעירה. מאזר הסתקרנותי לדעת מי החבר של זו, אך

קראי לי ליאון

תחת לבלות את סופי-השבוע בשפתי-הים עם חתיכות, הוא היה עסוק ברינונים עם הנשיא קרטר, ותחת לבלות ולקרטר בחברת עלמות-חן שעשו לו עיניים, הוא עסק בכתיבת סיפור. וגם כעת, כשהוא בארץ, הוא מסתובב בין מפיקים לבימאים בקשר לסרט שהוא מפיק. אך אלוהי היהודים הוא אל רחום וחנון, והוא החליט לחוס עליו. הוא זימן לו ראיון עם העיתונאית שלי גולדמן, שהיא גם יפה וחכמה

עורך-הדיון המיליונר, ליאון צ'רני, שהיה יועצו של הנשיא ג'ימי קרטר, ושאף חיבר ספר העוסק במשאיו-מתן של ג'ימי קרטר, אנואר אל-סאדאת ומנחם בגין, נחשב כרווק מבוקש בארצות-הברית ובישראל. הוא בן 40, עשיר, מפורסם ושרמאנטי, חלומה של כל אם יהודיה. אך צ'רני כל-כך עסוק בעבודתו, שהוא פשוט שכח איך עובדות השנים, והוא עדיין נשאר לבר.

שלי גולדמן

העיתונאית היתה מאוד דיסקרטית —

אחרי 4 שנים

לפני שנים נפררו שחקן-הכורסל ואיש הביטוח טל ברודי ואשתו ר'נה. הסיבה לפרידה היתה הקשר המיוחד שנוצר בין שחקן הכורסל ג'ק צימרמן לר'נה.

גידעון אוברזון
העניין נפל לים

החברים והידידים לא ידעו פרטים. אז מה שנותר לי לעשות זה לשאול את פי הנערה, שגם היא סירבה להתראיין. אך רחל המרחלת זה מושג בדיוק כמו אוברזון, ולא הרפיתי מהנושא. השבוע גיליתי את ר'נה בת ה-19 שהיא חיילת, עם בחיר ליבה, שמואל סינטו, בוגר מכון וינייט לספורט, העובר למחיתו כמרידספורט באגודת ניצן, והמתכוון לפתוח מכון-ספורט פרטי. בתחילה דיברו השניים על נישואין, אך כרגע ירד העניין מעל הפריק. הם עדיין ביחד, אוהבים ושומחים כתמיד, אך בלי תוכנית לעתיד.

טל ברודי
הקטע הטראומתי —

הקטע היה טראומתי לכל הצדדים, וכתוצאה מכך התגרשו בני-הזוג, והילדים נשארו אצל האב. בינתיים המשיך הרומאן בין הגרושה הטריה לשחקן החתך, והשניים נסעו לטיולים משותפים בארצות-הברית, חזרו לכאן ושוב נסעו, ובמשך כל הזמן שמרו על פרופיל נמוך. אחרי רומאן שנמשך כבר ארבע שנים, הם החליטו להינשא כרת וכרין. החתונה תתקיים בטקס צנוע, בחברת ידידים ובני-ימישפחה בלבד.

ג'ק צימרמן ואחותו אן
— מסת'ים בחתונה

ליאון צ'רני

— ונשענה על זרועו ביפו

וגם אמירה. בתום הראיון הוריע לה צ'רני שמעתה ואילך היא יכולה לקרוא לו בשמו הפרטי, ליאון. הרמו העבה הזה היה תחילתו של רומאן. גולדמן, ככל שאר העיתונאים, היא מאוד דיסקרטית, וסירבה למסור פרטים על הקשר. אך השפיונים, שגם הם בראי הקרוש-ברוך הוא, עשו את המוטל עליהם, וקלטו את הווג המאוהב, כשהוא מתבודד ביפו העתיקה, וגם באיזה מיסעדה שקטה. וכעת, אם חברו הטוב של צ'רני, השר עזר וייצמן, יחפש אותו, אז תודיעו לו שהוא מסתובב אירשם באיזור יפו, כשעיתונאית בלונדינית שעונה על זרועו.

מונטנה קרירה

מחיר: 4.00 ₪
מחיר: 4.00 ₪

גליל
יל
סא

לולו

מחיר: 4.00 ₪
מחיר: 4.00 ₪

גליל
יל
סא

לולו

מחיר: 4.00 ₪
מחיר: 4.00 ₪